

Hlavní oltář biskupského chrámu Páně sv. Ducha
v Hradci Králové.

OLTÁŘ,

poučná a modlitební kniha
i zpěvník

pro diecézi královéhradeckou.

Šesté upravené a rozšířené vydání.

V Hradci Králové.

Nákladem
a tiskem Družstevní knihtiskárny v Hradci Králové.
1929.

Schvalujieme.

V Hradci Králové, dne 20 srpna 1928.

N. O. 235.

† Karel,
biskup.

Náboženství jest poznání a ctění Boha.

Jen jedno náboženství jest pravé.

Pravé náboženství zjevil lidem Bůh.

To pravé, Bohem zjevené náboženství slove
křesťansko-katolické čili krátce katolické.

Ku pravému poznání a ctění Boha dle ná-
boženství katolického vede nás tato kniha, kterou
nazýváme **Oltář**.

Rozděluje pak se na dvě hlavní části a to:

I. Poznání Boha.

II. Ctění Boha.

I.

Poznání Boha.

Všecko, čeho ku pravému poznání Boha a jeho
vůle třeba, jest obsaženo v apoštolském vyznání
víry a v přikázáních.

DII I.

O apoštolském vyznání víry. (*Věřím v Boha.*)

Apoštolské vyznání víry říká se ve dvanácti
článcích takto:

1. Věřím v Boha — Otce všemohoucího —
Stvořitele nebe i země.

2. I v Ježíše Krista — Syna jeho jediného —
Pána našeho;

3. jenž se počal z Ducha svatého, narodil se
z Marie Panny;

4. trpěl pod Pontským Pilátem, ukřižován,
umřel i pohřben jest;

5. sstoupil do pekel, třetího dne vstal
z mrtvých;

6. vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha
Otce všemohoucího;

7. odtud přijde soudit živých i mrtvých.

8. Věřím v Ducha svatého.

9. Svatou církev obecnou; svatých obcování.

10. Odpuštění hříchů.

11. Těla vzkříšení.

12. Život věčný. Amen.

Článek první.

**Věřím 1) v Boha — 2) Otce všemo-
houcího 3) Stvořitele nebe i země.**

1.

Že Bůh jest, poznáváme ze stvořených věcí,
z hlasu svědomí a z jeho zjevení. Job 12, 7—9.

Žalm 13, 1: »Říká si pošetilec v duchu: Není Boha.«

O Bohu máme věděti a věřiti hlavně tyto
pravdy:

Bůh je duch, to jest bytost, která má rozum
a vůli, ale těla nemá.

Bůh jest pouhý duch, to jest: má jenom
rozum a vůli a s tělem se v novou bytost ne-
spojuje.

Bůh jest bytost, která jest sama od sebe.

Bůh jest bytost **nejdokonalejší**, má **nejlepší
vlastnosti**.

Nejdůležitější vlastnosti Boží jsou:

Bůh jest **věčný** a **nezměnitelný**; — **všudy-
přítomný** a **vševedoucí**; — **nejvýš moudrý** a
všemohoucí; — **nejvýš svatý** a **spravedlivý**;
— **nejvýš pravdomluvný** a **věrný**; — **nejvýš
dobrotivý** a **milosrdný**.

2.

Bůh jest **tolik jeden**, jelikož jest bytost
nejdokonalejší.

Jsou však **tři** božské osoby, a jmenují se:
první **Otec**, druhá **Syn**, třetí **Duch svatý**.

»Odejdouce tedy uče všecky národy, křtice je ve
jméno Otce i Syna i Ducha svatého.« (Mat. 28, 19.)

Kazdá ta božská osoba jest **pravý Bůh**,
ale přece jest **tolik jeden Bůh**.

»Jsou zajisté tři, kteří vydávají svědecství na nebi:
Otec, Slovo a Duch svatý, a ti tři jedno jsou.« (1. Jan, 5, 7.)

Tyto tři božské osoby jsou **tolik jeden Bůh**,
protože mají všecky **počtem** jednu bytnost,
přirozenost a **podstatu Boží**.

Tři božské osoby se takto **od sebe roze-
znávají**:

Otec je **sám od sebe** od věčnosti; Syn jest
od Otce od věčnosti **zplozen**; Duch svatý od
Otce i Syna spolu od věčnosti **vychází**.

Bůh Otec nás **stvořil**; Bůh Syn nás **vý-
koupil**; Duch svatý nás **posvěcuje**.

Tyto tři božské osoby spolu **nazýváme** nej-
světější **Trojici**. (*Svátek nejsvětější Trojice*)

3.

Bůha nazýváme **Stvořitelem**, protože všecko
z ničeho čili **pouhou vůli** svou učinil.

Nazýváme ho Stvořitelem **nebe i země** — protože celý svět čili všecko, co jest na nebi i na zemi — stvořil.

Bůh všecko stvořil hlavně proto, aby ukázal svou **moc a slávu**.

Co Bůh stvořil, to také **zachovává a řídí** čili **spravuje**.

Pěčí, kterou Bůh všecko zachovává a řídí, nazýváme **prozřetelností Boží**.

Zlo a utrpení sesílá a dopouští Bůh proto, aby tím zlé lidi **napomínal a trestal**, dobré pak zkoušel a zásluhy jejich množil.

O andělích.

Nejznamenitější tvorové Boží jsou **andělé**.

Jsou **nejznamenitější** tvorové Boží, protože jsou Bohu **nejpodobnější**; jsou totiž také **pouze** duchové.

Když Bůh anděly stvořil, byli **svati a blaženi**.

Někteří zhrešili, stali se **zlými** a na věky **nešťastnými**; říkáme jim **zlí duchové** čili **dáblové**.

Zlí duchové jsou **zavrženi do pekla**, ale hledí lidem na zemi všelijak škoditi a je ke hříchu svěsti.

Andělé, kteří zůstali svatými, jsou **na věky blaženi v nebi** a prospívají lidem na zemi tím, že nás ochraňují, k dobrému nabádají a za nás se modlí.

Anděly, které Bůh obzvláště k tomu ustanovil, aby nás ochraňovali, nazýváme anděly **strážnými**.
(*Svátek andělů strážných.*)

O lidech.

Po andělích **nejznamenitější** tvorové Boží jsou **lidé**.

Člověk sestává z **duše a z těla**.

Duše lidská jest **duch**; má rozum a vůli a jest **nesmrtelná**; tím jest Bohu **podobná** čili k obrazu Božímu stvořena.

„Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, duše však zabít nemohou.“ (Mat. 10, 28.)

Duše lidská však není **pouhý duch**, poněvadž jest s **tělem** v jednu osobu **člověka** spojena.

Bůh lidi stvořil, aby ho poznali, ctili a milovali — a tím na věky blaženi byli.

První lidé Adam a Eva byli s počátku svatými čili měli posvěcující milost; rozum jejich byl velice dokonalý a vůle k dobrému nakloněna; žili v ráji, byli prosti všeho utrpení, i tělo jejich bylo nesmrtelné a měli s duší i s tělem přijít do nebe.

Těchto všech darů neobdrželi však jen pro sebe, nýbrž měli je po nich **děditi** i jejich potomci.

Ale učinili, co Bůh zapověděl, čili **hřešili**, a tak všecky tyto dary pro sebe i pro své potomstvo ztratili.

Na místo milosti Boží **zdědili** po nich potomci jejich hřích, a to vinu i trest; tento hřích nazývá se **dědičný** čili **prvotní**.

Tresty toho hříchu jsou: ztráta milosti Boží — zatemnění rozumu a seslabení vůle — rozličné bolesti a strasti — smrt těla a věčné zavržení do pekla s duší i s tělem.

Milosrdný Bůh slíbil však hned prvním lidem osvoboditele, který jim k milosti Boží a do nebe

čili ke spasení zase pomůže. Říkáme mu proto Spasitel nebo Vykupitel.

Než tento přislíbený Vykupitel přišel, uplynulo přes čtyři tisíce let. (*Advent.*)

Že byl rozum potomkův Adamových zatemnělý, ztratili lidé poznání jediného pravého Boha, domnívali se, že věci stvořené jsou bohy, stali se modláři čili po h a n y; že pak i vše jejich byla seslabena, činili, co Bůh zapotídal, páchali též i hřichy o s o b n i.

To dopustil Pán Bůh, aby i tito pohané po Vykupitele i toužili.

Avšak všichni lidé nebyli pohany. Potomkům Abrahámovým čili národu israelskému dal totiž Bůh skrze Mojžíše d e s e t p r i k á z á n i a rozkázal, jaké mu mají konati oběti. Tak se stalo, že národ ten jedině pravého Boha z n a l a c t i l.

Aby pak lidé mohli Vykupitele poznati, předpovídal jej Bůh skrze proroky a rozličná p r e d o b r a z e n t.

Nejznamenitější předpovědi prorocké o Vykupiteli jsou:

že se narodí, až národ israelský nebude mít svého krále —

že se narodí v Betlémem — že bude učitelem, knězem a králem —

že umře za hřichy lidí — že vstane z mrtvých.

Nejznamenitější p r e d o b r a z e n í Vykupitele jsou:

Mojžíš jest obrazem budoucího Vykupitele jakožto učitele — Melchisedech a beránek velikonoční jakožto kněze a oběti — David jakožto krále.

Článek druhý.

I v Ježíše Krista — Syna jeho jediného — Pána našeho.

1) Přislíbený Vykupitel skutečně přišel a jmenuje se Ježíš Kristus.

Ježíš jest tolik jako Spasitel nebo Vyku-pitel.

Kristus (*Messiáš*) znamená tolik co Pomazaný Páně.

Jméno to přijal proto, že jest učitelem, knězem a králem. Ve Starém zákoně totiž učitelové čili proroci, kněží a králové byli na označení své moci olejem mazáni.

2) Vykupitel nás Ježíš Kristus jest jediný nebo jednorozený Syn Boží.

(*Křest v Jordánu. Kristus před Kaiáfem. Petr u Caesaree Filipový. — Zázraky dokazující jeho všemo-houcnost.*)

Jediným nebo jednorozeným Synem se nazývá, poněvadž Bůh Otec více Synů nemá než jeden jediného.

3) Pánem naším se nazývá, protože jest pravý Bůh a nás Vykupitel, a my mu tedy ja-kožto dítky otci naležíme.

Článek třetí.

Jenž se počal z Ducha svatého, narodil se z Marie Panny.

Ježíš Kristus Vykupitel nás — od věčnosti Bůh — stal se též člověkem. Přijal lidské tělo a lidskou duši, čili lidskou přirozenost (to jest vtělil se).

Stal se člověkem způsobem zázračným (*nadpřirozeným*); narodil se mocí Ducha svatého z Marie Panny. (*Štědrý den, Narození Pána.*)

Ježíš Kristus jest tedy Bůh a člověk spolu čili Bůh-člověk a proto nazývá se Panna Maria Matkou čili Rodičkou Boží.

Poněvadž Bůh jest nejsvětější, slušelo, aby Matka Boží byla nejen povždy **pannou**, ale též beze všeho hřichu. A proto osvobodil ji Bůh nejen od hřichu dědičného (prvotního), ale chránil ji také všeho hřichu osobního.

(*Svátek Neposkrvněného početí Panny Marie*)
(*Betlém, . . . Egypt, . . . Nazaret, . . . 12 let až do 30 let.*)

Když Vykupitel náš jako člověk byl třicet let stár, počal lidí o Bohu učiti, protože lidé takového poučení o Bohu nejprý potřebovali. Stal se tedy učitelem lidstva. Že však tento učitel náš jest spolu Bůh, máme učení jeho jako bezpečné, s nižádným bludem nesmíšené pravdě věřiti.

Článek čtvrtý.

Trpěl pod Pontským Pilátem, ukřižován, umřel i pohřben jest.

(*Utrpení Pána, zvláště jeho smrt na kříži.*)

Lidé neztratili pouze poznání Boha, nýbrž byli a jsou též stíženi hřichem dědičným a hřichy osobními.

Jako skrze jednoho člověka Adama přišel hřich na všecky lidí, tak skrze jednoho Krista měli lidé hřichu zase býti zbaveni.

Kristus tedy trpěl a umřel za hřichy všech lidí.

(*Jsa od věčnosti Bůh, stal se i člověkem a to proto, aby mohl trpěti. Ale že jest i Bůh, nabylo to, co za nás trpěl, ceny nekonečné — rovně naši neskončené vine.*)

A tak stal se Ježíš Kristus Bůh člověk (*zcela dle spravedlnosti*) naším Vykupitelem. Ježíš Kristus spravedlnosti Boží za nás zadostučinil tím, že se za nás na kříži obětoval a tak se stal také nejvyšším knězem lidstva.

Tu obět těla svého a krve své konal při poslední večeři ještě jiným způsobem. Říkáme jí obět nového zákona čili mše svatá.

(*Velký pátek. Pohřeb Pána. Boží hrob.*)

Článek pátý.

Sstoupil do pekla, třetího dne vstal z mrtvých.

Při smrti Pána Ježíše oddělila se jeho duše od těla.

Duše jeho s božstvím spojená odebrala se do pekla čili do předpeklí.

Předpeklím rozumíme místo, kdež duše spravedlivých, před Kristem zemřelých, bez bolesti očekávaly Vykupitele.

(*Adam, Eva, Abraham . . . proroci . . .*)

Duše ty tam žily sice spokojeně a bez bolesti, ale do nebe ještě nemohly. I proto Pán Ježíš, když za nás již byl zemřel, k nim sestoupil a je do nebe uvedl.

Třetího dne vstal Pán Ježíš vlastní mocí z mrtvých.

Duše jeho zase se spojila s tělem nesmrtevným a oslavěným.

Pán Ježíš stal se vítězem nad smrtí a dáslem.

(Děj... Bílá sobota. Paschál. „Vzkříšení“. Hod velikonoční. Alleluja.)

Z mrtvých vstání Páně dokazuje, že jest Pán Ježíš opravdu Bůh a že jest pravda, čemu učil, a ujišťuje nás, že i my z mrtvých vstaneme.

„Nevstal-li však Kristus z mrtvých, tedy marné jest hlásání naše a marná i víra vaše.“ (I. Kor. 15, 14.)

Článek šestý.

Vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího.

(Děj nanebevstoupení Páně.)

Slova »sedí na pravici Boha Otce všemohoucího« znamenají, že Pán Ježíš i jako člověk došel nejvyššího oslavění a že jest králem lidstva.

(Svátek Nanebevstoupení Páně. — Odstraňuje se paschál.)

Článek sedmý.

Odtud přijde soudit živých i mrtvých.

Kristus Pán s nebe zase přijde, aby se před celým světem ukázala jeho moc a sláva.

Přijde soudit, aby ukázal spolu i svou spravedlnost a moudrost.

Živými rozumíme spravedlivé, mrtvými pak hříšníky.

Článek osmý.

Věřím v Ducha svatého.

Duch svatý jest třetí božská osoba, pravý Bůh.

Pán Ježíš poslal Ducha svatého desátý den po svém nanebevstoupení. (Děj. Svátky svatodušní.)

Duch svatý pak apoštoly posvětil osvítil i posilnil — a udělil jim ještě jiné dary. (Dar jazyků.)

I jiné věřící Duch svatý

1) posvěcuje, když je ze hříšníků činí svatými. Tohoto posvěcení vydobyl nám Pán Ježíš svou smrtí na kříži za hříchy naše. My jsme si ho nezasloužili; test to tedy dar čili milost a říká se mu tudíž posvěcující milost.

Tato posvěcující milost oživuje duši, jako oživuje duše tělo; proto nazýváme duši, mající tuto milost, živou.

Duši, která má buď dědičný nebo těžký hřich osobní, nazýváme mrtvou. Proto, když Duch svatý některé duši uděluje posvěcující milost, říkáme, že duše ta znova se rodi nebo oživuje.

Bez milosti posvěcující nikdo nedojde spasení. (Roucho svatební.)

2) Duch svatý nás osvěcuje a posilňuje, když nám tím ke konání spasitelných, dobrých skutků pomáhá. I této pomoci vydobyl nám Pán Ježíš svou smrtí na kříži; my sami jsme si jí nezasloužili; jest to tedy také dar čili milost a říká se jí milost pomáhající.

Milost pomáhající nám prospívá tím, že rozum nás osvěcuje a vůli k dobrému povzbuzuje.

Milosti pomáhající jest každému člověku potřebí: nevěřícímu, aby **uvěřil**, hříšníkovi, aby se k Bohu **obrál**, a spravedlivému, aby **záslužné skutky** konal.

Milosti pomáhající každému člověku Bůh dostatečně uděluje, nikomu však **svobodné vůle** nebeče; a proto nemáme milosti Boží odpírat, nýbrž s ní **vděčně** a stále **spolupůsobit**.

»Chce Bůh, aby všickni lidé byli spaseni a přišli ku poznání pravdy.« (1. Tim. 2, 4.)

(Viz podob. o hřivnách, Mat. 25, 14—30. a podob. o fiku neplodném, Luk. 13, 6—9.)

3) Duch svatý ještě jiných milostí, darů a ctností uděluje.

Milost vnější, darmo daná, setrvání v dobrém.

Darů Ducha svatého jest sedm a to: Dar moudrosti a rozumu; dar rady a síly; dar umění a pobožnosti; dar bázně boží.

(O ctnostech, str. 45.)

Článek devátý.

Svatou církev obecnou — svatých obcování.

O církvi vúbec.

1) Pán Ježíš hned jak počal učiti, shromázdil kolem sebe **společnost věřících**.

Z těch věřících vyvolil však **dvanácte**, které nazval **apoštoly** (*vyslanci*). Apoštolum rozkázal, aby **učili**, čemu on sám učil, aby **obět** jeho těla a krve konali a skrze ni a svaté svátosti lidi po-

svěcovali a svými příkazy je vedli do nebe, jako pastýř vede do ovčince ovečky své. Svěřil jim tedy úřad **učitelský** — **kněžský** — a **pastýrský** čili **královský**.

»Jako mne poslal Otec, i já posilám vás.« (Jan 20, 21.) »Odejdouce tedy uče všecky národy, křtice je ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého, učíce je zachovávat všecko, co jsem přikázal vám.« (Mat. 28, 19, 20.) — »To činite na mou památku.« (Luk. 22, 19.) »Tak suď každý o nás, jako o služebnících Kristových a správcích tajemství Božích.« (I. Kor. 4, 1.) »V pravdě pravím vám: cokoli svázeš na zemi, bude svázáno na nebi; a cokoli rovázeš na zemi, bude rovzázán i na nebi.« (Mat. 18, 18.)

Ze dvanácti apoštolů vyvolil si Pán Ježíš jednoho, totiž **sv. Petra**, kterého učinil nejvyšším učitelem, knězem a králem nebo **pastýrem** čili **viditelnou nejvyšší hlavou**.

Tak ustanovil a spořádal Kristus Pán společnost věřících, kterou nazýval sám svou **církvi** nebo svým **královstvím**.

»Ty jsi Petr (t. j. skála), na té skále vzdělám cirkev svou a brány pekelné ji nepřemohou. A tobě dá m kliče království nebeského, a cokoli svázeš na zemi, bude svázáno i na nebi.« (Mat. 16, 18. a 19.) — »Pasiž beránky mé, pasiž ovce mé.« (21, 15—17.)

Měli tudíž apoštolé učiti, čemu svatý Petr učil, čili hlásati se svatým Petrem učení jedno; — měli spolu se svatým Petrem jen jednu obět Kristovu konati a skrze ni a svaté svátosti lidi posvěcovati; a měli všickni jediného svatého Petra uznávati za **nejvyššího pastýře**.

Říkáme krátce, že měli trojí úřad apoštolský vykonávati ve sjednocení **se svatým Petrem**, jakožto svým **nejvyšším pastýrem** čili svou **nejvyšší hlavou**.

Tak se postaral Pán Ježíš o to, aby jeho církev byla v poučování, v posvěcování a vedení

lidí do nebe jednotnou, čili aby byla v každém ohledu na světě církev jedna.

»Ty jsi Petr (t. j. skála), na té skále vzdělám církev svou.« (Mat. 16, 18.)

»Bude jeden ovčinec a jeden pastýř.« (Jan 10, 16.)
»Jeden Pán, jedna víra, jeden křest.« (K Efes. 4, 5.)

2) Jak Pán Ježíš poručil, tak svatí apoštolové jednali.

Svůj trojí úřad ve sjednocení se svatým Petrem jakožto nejvyšším pastýřem počali konati v Jerusalémě na den seslání Ducha svatého. Uprostřed apoštolů povstal totiž, jakožto hlava všech, svatý Petr a kázal lidem ze všech národů. I uvěřilo lidí asi tři tisíce a byli od svatých apoštolů křtem svatým posvěceni a do církve přijati. Tak utvořilo se shromáždění čili společnost věřících, jichžto duchovní vrchnosti byli svatí apoštolové sjednocení se svatým Petrem jakožto nejvyšším pastýřem.

A společnost ta slove svatá církev obecná.

Svatou slove pro svatého zakladatele, pro svaté prostředky a svatý účel, a že první věřící nazývali se svatými; obecnou čili katolickou, jelikož je pro všecky lidi a hned s počátku do ní patřili lidé národů všech. Tedy každá tak zvaná národní církev, má na sobě pečet své nepravosti.

3) Ale svatí apoštolové nezůstali v Jerusalémě, nýbrž dle rozkazu Páně šli do celého světa. Kamkoliv přišli, počali tam lidi učiti. A když jim lidé uvěřili, posvětili je křtem svatým i konali oběť těla a krve Páně — a vedli je svými příkazy do nebe. Konali u nich tedy ten trojí úřad svůj. Tak povstávaly společnosti neb obce věřících — svatých nebo též křesťanů.

Ale ačkoli mnoho bylo obcí křesťanských, zůstávaly všecky dohromady církví jen jedinou,

jelikož svatí apoštolové svůj trojí úřad vykonávali ve sjednocení se svatým Petrem jakožto nejvyšší hlavou.

4) Ale svatí apoštolové nezůstávali trvale v osadách, jež založili, nýbrž šli učit lidi krajin jiných. Proto svěřili skládáním rukou a modlitbou svou duchovní moc apoštolskou mužům jiným, posvětili je za své nástupce. Z těch některým udělili z vůle Kristovy moc apoštolskou celou, to jsou biskupové; jiným jenom část, to jsou kněží.

Tak se stalo, že církev obdržela ještě jedno příjmení, totiž apoštolská, jelikož biskupové a kněží jsou řádní nástupcové svatých apoštolů.

Svatí apoštolové přibrali si z rozkazu Pána Ježíše ku pomoci jáhny, které také skládáním rukou a modlitbou posvětili. Jejich nástupci jsou jáhnové.

5) I apoštolští nástupcové s celou mocí, biskupové, vykonávali na svých osadách trojí duchovní úřad svůj ve sjednocení se svatým Petrem, který založil křesťanskou osadu v Rímě.

Když pak svatý Petr zemřel, nastoupil na jeho místo biskup římský.

Proto, jako byl sv. Petr nejvyšší viditelnou hlavou celé církve, tak jest také jeho nástupce, římský biskup, nejvyšším pastýřem všech biskupů, kněží, jáhnů a věřících.

Proto mají všichni zůstávati ve spojení s ním, jako byli apoštolové sjednocení se svatým Petrem.

Zůstala tedy i po smrti svatých apoštolů pravá církev Kristova jen jedna.

A tak jest to podnes a tak to bude až do skonání světa.

Podnes jsou křesťané, kteří všemu a tak věří, co a jak svatí apoštоловé kázali; říká se jim **pravověřící křesťané**. Tito pravověřící křesťané jsou jedinou společností, která za svého nejvyššího pastýře má nástupce svatého Petra.

A jenom tato společnost pravověřících křesťanů slove **církve**.

Ačkoliv to jest jedna, svatá, katolická (*obecná*) a apoštolská církev, říká se ji krátce **katolická církev**.

Přidává se jí však příjmení **římsko-katolická církev**, poněvadž její nejvyšší hlavou jest biskup **římský**. Biskup římský nazývá se **otcem (papežem)**, poněvadž všickni pravověřící křesťané jej mají ctiti a milovati, jako děti v rodině ctí a milují otce. A poněvadž tento nejvyšší otec duchovní jest zástupcem samého Pána Ježíše a nástupcem svatého Petra, říká se mu z uctivosti **svatý otec**.

Pravověřícím pak křesťanům říká se **katoličtí křesťané** nebo krátce **katolíci**.

O vykonávání trojího úřadu Kristova a o církvi zvlášť.

I. Pán Ježíš jako **učitel lidstva** chce, aby lidé až do konce světa tomu, čemu on sám učil, **vyučováni** byli a aby učení jeho **neporušeno** zůstalo.

1) Toto vyučování lidí přikázal svatým apoštólům sjednoceným se svatým Petrem a pak jich nástupcům, — biskupům, sjednoceným s nástupcem svatého Petra, papežem.

Jim tedy svěřil **učitelský úřad** svůj, a proto říkáme jim **církev učící**.

Později bylo něco ze života a učení Pána Ježíše a z učení svatých apoštolů a to z **vnuknutí Ducha svatého** též napsáno.

Tyto z vnuknutí Ducha svatého napsané knihy nazývají se **písmo svaté Nového zákona**.

Souhrn pravd, kterým Kristus Pán a svatí apoštоловé učili, které však v Písmě svatém, aspoň zřetelně, napsány nejsou, nazýváme **ústním podáním** nebo **tradicí**; ústní podání má stejnou cenu a váhu jako písmo svaté.

Též před narozením Krista Pána čili ve Starém zákoně byly některé knihy z vnuknutí Ducha svatého sepsány; a ty nazývají se písmo svaté Starého zákona.

Písmo svaté Starého i Nového zákona spolu nazývá se **bibili**.

Písmo svaté Nového zákona obsahuje evangelium podle sepsání svatého Matouše, Marka, Lukáše a Jana; pak knihu skutků apoštolských; čtrnácté psaní čili epištol svatého Pavla; sedm epištol jiných apoštolů a zjeverení svatého Jana.

Písmo svaté Starého zákona obsahuje knihy dějů zjeverení Božího az do příchodu Pána Ježíše; mnohé knihy poučné; pak knihu prorokův a knihu žalmů.

Ce z ústního vyučování svatých apoštolů čili z tradice ve spisech svatých otců, spisovatelů a učitelů církevních též psáno jest, nenazýváme písemem svatým, jelikož to není napsáno z přímého vnuknutí Ducha svatého.

Ale spisy takové jsou přece velmi důležité, jelikož po-dávají svědectví o pravotním učení apoštolském.

Nejznamenitější učitelé církevní latinského jazyka jsou svatý Ambrož, Jeroným, Augustín, Řehoř Veliký; řeckého jazyka: svatý Athanáš, Basil, Řehoř naziánský, Jan Zlatoustý.

Když nás tedy biskupové s papežem sjednocení vyučují, užívají k tomu písma svatého a tradice.

2) Při tomto vyučování — zvláště při výkladech písma svatého — mohli by se biskupové i papež myliti, protože jsou lidé a tak by mohli učení Pána Ježiše porušiti.

Aby se tak nestalo, chrání jich a pomáhá jim dle zaslíbení Ježiše Krista **Duch svatý**, čili uděluje jim **dar neomylnosti**.

»A hle já jsem s vámi po všecky dni až do skonání světa.« (Mat. 28, 20.)

»Já budu prositi Otce, a jiného Utěšítele dá vám, aby s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy.« (Jan 14, 16.)

»Ten vás naučí všem věcem a připomene vám všecko, co jsem mluvil vám.« (Jan 14, 26.)

Tuto pomoc Ducha svatého čili dar neomylnosti poskytuje Pán Ježiš:

a) Nástupci svatého Petra s nástupci svatých apoštolů společně, když jako **církev učící** mají celé církvi ohlášiti, co neporušeným učením Pána Ježiše jest.

(*Sném církevní obecný čili oekumenický. Bez souhlasu papežova není možno něco za učení Páně neomylně vyhlásiti.*
— Souhlas biskupův s papežem.)

b) Nástupci svatého Petra **samého**, když jako **nejvyšší pastýř** všech věřících pro **celou církev** ohlašuje, co neporušeným učením Páně jest.

(*Takové ohlášení není zavedením nového učení. — Učení církve jako strom vyrůstající ze sazenice.*)

Jen skrze církev učící dostává se tedy lidstvu neporušeného učení Ježiše Krista. A proto jest katolickým **pravidlem víry**:

Věřím všemu, co Bůh zjevil, čemu Ježiš Kristus učil, co svatí apoštolové kázali a co svatá římsko-katolická církev věřiti velí. Aneb krátce:

Věřím všemu, co katolická církev věřiti velí.

Katolik má tedy ve své víře úplnou bezpečnost, jelikož ví, že skrze církev učí vlastně Pán Ježiš sám, ne pak omylem lidé. I má tedy učení církve své nejen upřímně věřiti, nýbrž i statečně vyznávati.

Nejčastěji vyznává katolický křesťan víru v učení církve znamením svatého kříže.

Znamení svatého kříže děláme dvojím způsobem, a to:

1) Když palecem pravé ruky čelo, ústa i prsa křízem znamenáme a říkáme: „Ve jménu Otce a Svatého Ducha a svatého Amen.“

Tento způsob znamení svatého kříže jmenuje se **malý kříž**.

Děláme však i **velký latinský kříž** a to tím způsobem, že

2) pravou rukou čela i středu prsou — a pak levé i pravé strany prsou se dotýkáme a tatáž slova říkáme.

Máme-li však, čemu církev učí, věřiti a vyznávati, musíme vyučování její rádi poslouchati.

Církev nás totiž učí ústy papeže, biskupův a kněží.
(Návštěva biskupova, škola, kostel, kázání, křesťanské cvičení.)

Kromě toho učí nás církev též **písmem, listy** nebo **knihami**, které horlivě čísti a si dle možnosti zaopatřovati máme.

Poněadž však mnozí lidé jak ústy tak písmem usilují, abychom věřili jím, a ne církvi, má se každý katolík dříve, než něco náboženského čte, s představeným církve poraditi.

I při čtení písma svatého jest potřebi vždy dbátí církve, a to proto, že a) jen svatí apoštolové a jejich nástupci mohou nás poučiti, které knihy z vnuknutí Ducha svatého sepsány a tudíž písmem svatým jsou; b) že ne kdokoliv, nýbrž jen církev písmo svaté pravdivě rykládati může; c) že jen ten písmo svaté s užitkem čte, kdo k tomu náležité schopnosti má a s pravým úmyslem i s pokornou nábožností čte.

(Písmo svaté bez výkladů — porušené; roznašecí bibl.)

II. Pán Ježiš jako **nejvyšší kněz** lidstva dobyl nám svou obětí (smrtí) na kříži posvěcující

milosti a chce, aby lidé až do skonání světa touto jeho obětí na kříži posvěcováni byli; a to se děje křtem svatým a ostatními svátostmi.

Rovněž chce, aby se obět těla i krve jeho čili mše svatá až do skonání světa konala.

Proto dal apoštolum a jich nástupcům, biskupům a kněžím moc svaté svatosti udělovati a obět těla i krve jeho (*mši svatou*) konati, čili svěřil jim svůj kněžský úrad.

Biskupové a kněží církve katolické jsou opravdu nástupci svatých apoštolův a vykonávají tedy opravdu kněžský úrad Kristův.

Věřící mají si tudíž katolických kněží a jich úkonů náležitě rážiti a církvě katolické pro to opravdové vykonávání kněžského úradu Kristova upřímně oddání být.

III. Pán Ježíš jakožto duchovní král čili pastýř lidstva chce, aby lidé všech věků — jako ovečky do ovčince — do nebe vedeni byli. Proto odkázal i svůj královský čili pastýřský úrad svatým apoštolům a jich nástupcům.

V katolické církvi se tento královský čili pastýřský úrad řádně ke spásce lidí vykonává.

(*Celá církev . . . papež. — Diecéze . . . biskup — Osady v diecézi — fary — farář, děkan — kaplan, kooperator — katecheta. Více far dohromady — vikariát, vikář. — Více diecézí dohromady — církevní provincie; arcibiskup, metropolita, primas, patriarcha, exarcha.*)

○ církvích nepravých.

Pán Ježíš založil jen jednu církev.

V každém století však tvořily se kromě té církve, kterou Pán Ježíš založil, ještě jiné společnosti náboženské, které samy sebe též církvemi nazývají.

Církve ty povstaly a povstávají dvojím způsobem:

1) Křesťané některé osady věřili sice všemu, co svatí apoštolové kázali, ale jejich biskupové nezůstali ve sjednocení s nástupcem svatého Petra, jakožto pastýřem nejvyšším. — Tak se utvořila církev od nejvyššího pastýře odtržená čili rozkolnická (*schismatická*). Církve rozkolnické však dlouho bez bludu nezůstávají.

Za svou nejvyšší hlavu mívá církev taková světského zeměpána.

(*Církev ruská, církev ve slovanských zemích jižních, na východě.*)

2) Křesťané některých krajin uvěřili mužům, kteří jinak učili, než jak svatí apoštolové hlásali a jak církev katolická učí. Přijali víru nepravou, a říká se tedy jejich náboženským společenstvem církev křestanů nepravověřících (*bludařů, kacířů, jinověrců*). Dávali a dávají si však rozličná nová jména.

Některé takové církve již zase vyhynuly (na př. u nás církev husitská, českobratrská); některé jsou až dosud. U nás nejznámější jsou evangelici.

Evangelíky se nazvali, jelikož zavrhlí učení církve učící a ústní podání a tvrdili, že mají víru svou ze svatého evangelia čili z písma svatého. Pravidlem viry si učinili: Věřím tomu, čemu učí samo písmo. Poněvadž si však písmo svaté bez pomoci Ducha svatého vykládají, roztrášili se v přemnohé části — sekty — z nichž každá jinak učí. — U nás nejznámější jsou evangelici lutherští od svého zakladatele Luthera. Nazývají se též „augspurskými“, jelikož jejich předkové v městě Augšpurku oznamili, co chtějí věřiti. — Pak jsou u nás též evangelici helvetští, poněvadž jejich víra z Helvetic — to jest ze Švýcar — hlavně od Kalvína pochází. V novější čase nazývají se reformovanými — tolik jako opravenými. O tom sluší pamatovati, že církev katolická vždy porušený mrač v kněží i věřících reformovati hledí a skutečně reformuje, ale učení Pána Ježíše v celé

církvi porušeno býti nemohlo a vůbec je nižádný člověk opravovati nemůže. — V Čechách spojili se r. 1919 lutheráni a reformovaní a utvořili církev evangelicko - českobratrskou.

(Svobodná česká reformovaná církev. — Starokatolíci. Církve vyhynulé; národní; budoucí. Viz dodatek.)

Všecky tyto církve pravými býti nemohou, poněvadž Pán Ježíš založil jen jednu církev.

Jedině pravou církví Kristovou může být ta, která má za nejvyššího pastýře nástupce svatého Petra. A tou jest jedině církev římsko - katolická.

„Na té skále vzdálám církve svou.“ (Mat. 16, 18.)
Církvím nepravým schází buď jednota nebo nemají kněží a biskupů, rádných nástupců svatých apoštolů, nebo nejsou všeobecně.

Význam slov „církev samospasitelná“.

Jen jediná církev — a to římsko - katolická — jest od Pána Ježíše k našemu spasení založena, a proto se ji právem říká samospasitelná. Jen ona sama vede totiž lidi bezpečně ke spásě.

Kdo svou vinou v té církvi není, jest v nebezpečenství, že nedojde spasení.

O těch, kteří bez své viny v církvi jedině pravé nejsou, doufáme, že jim Bůh jiným způsobem ke spasení pomůže, jestliže své vyznání za jedině pravé nepochybňuje mají anebo pravdu upřímně hledají a vůli Boží, aspoň jak ji poznávají, svědomitě plní.

Ke křesťanům nepravověrným máme zachovávat snášenlivost.

Katolík snášenlivý nepovažuje bludy církví nepravých za stejně dobré, jako pravdu církve své, ale zdržuje se všeho, co by nekatoliky právem zarmucovalo, uráželo a tím více odpuzovalo.

Se snášenlivostí spojuje však katolík takový, jakým býti má. uvědomělost, horlivost, staťecnost a příkladný život.

Svatých obcování.

Církev jest společnost pravověřících křesťanů na zemi, v těle viditelném žijících; a proto dal jí Pán Ježíš ve svatém Petru a jeho nástupcích nejvyššího pastýře na zemi v těle viditelném žijícího; čili dal církvi viditelné hlavy viditelnou.

Neviditelné duše křesťanů mají však posvěcující milost čili svůj nadpřirozený život jen od Ježíše Krista; bez něho byly by jako údy těla bez hlavy. Jest proto Pán Ježíš všech křesťanů čili církve hlavou neviditelnou.

Křesťané mají tedy s Ježíšem Kristem společenství čili obcování, jako údové s hlavou.

(Vinný kmen a ratolesti. Otec a dítky.)

Avšak i mezi sebou mají křesťané společenství čili obcování, jako údové jednoho těla, nebo jako dítky jediné rodiny.

Co Pán Ježíš pro spasení křesťanů vydobyl, patří všem společně; a co křesťané dobrými skutky vydobyli a vydobudou, patří též všem společně; takže zásluhy a dosti učinění Kristovy a všech křesťanů jsou společným majetkem neb pokladem církve.

To společenství čili obcování všech křesťanů vespolek a s Kristem Pánem slove svatých obcování, jelikož křesťané skrze Krista posvěcení svatými se nazývali. Na místo obcování svatých mohlo by se tedy říci: společenství křesťanů.

V tomto společenství jsou pravověrní křeštané na zemi bojující proti nepřátelům spásy — církev bojující; ale ono neprestává, když zvítězíše přjdou po smrti do společnosti svatých v nebi — církev vítězná, nebo do očistce — církev trpící. — Proto údy obcování svatých jsou: věřící na zemi, svatí v nebi, duše v očistci.

A proto 1) svatí v nebi se modlí a prospívá to věřicím na zemi i duším v očistci;

2) věřící na zemi cti a o přímluvu prosí čili vzývají svaté; a svými dobrými skutky — zvláště modlitbou — prospívají jiným věřicím na zemi i duším v očistci;

3) duše v očistci modlí se, jak doufáme, i za věřící na zemi.

Ctění svatých neujímá slávě Krista Pána ničeho, ale rozmnožuje ji, jelikož vyhlašuje, co Kristus ve svatých milosti na kříži nám vydobyto působí.

Rovněž ani vzývání svatých neumenšuje slávu Krista Pána, protože svatí jen skrze Krista milosti nám vyprošují.

Ze všech svatých ctíme nejvice Marii Pannu, protože jako Matka Boží Bohu nejbližší jest a proto nejvice cti zaslhuje.

Ze všech svatých Pannu Marii též nejčastěji a nejdůvěrněji vzýváme, jelikož si skrze Krista nejvice zásluh získala a matkou boží jest.

Do obcování svatých nenáležejí duše křeštanů do pekla zavržených, jelikož nikdy více milostí Boží posvěceny, tudíž ani svatými nebudou a od Krista Pána, jakožto mrtví údové od hlavy, navždy odděleny jsou.

Věřící na zemi, hříchem smrtelným milosti posvěcující zhavení, zůstávají v obcování svatých jako údové umrtveni, ale obživení a posvěcení ještě schopní.

Článek desátý.

Odpuštění hříchů.

Tento článek viry učí, že každý člověk skrze zásluhy Ježíše Krista odpuštění hřichů dojítí může.

Odpuštěním hřichů rozumí se prominuti viny i trestu hřichů a udělení posvěcující milosti.

Moc odpouštěti hřichy dal Pán Ježíš svatým apoštolům a jich řádným nástupcům — biskupům a kněžím.

Článek jedenáctý.

Těla vzkříšení.

O smrti.

Smrt jest oddělení duše od těla.

„Prach se do země vráti, jak býval, dech pak se vráti k Bohu, jenž jej dal.“ (Kazat. 12, 7.)

Smrt jest trest za hřich dědičný; a proto musí všickni lidé zemříti.

Po smrti není možno hříchův odpuštěný neb zásluh si **vydobít**, anebo milosti Boží a zásluh **ztratit**.

»Prichází noc, kdy nikdo nemůže dělati.« (Jan 9, 4.)

Nikdo neví, kdy, kde a jak umře.

»Bděte tedy, neboť nevíte dne ani hodiny.« (Mat. 25, 13.) (*Podobenství o deseti pannách.*)

O soudu soukromém.

Smrtí přestává žítí jen **tělo** člověka; duše však **žije bez těla** i po jeho smrti.

Hned po vyjítí duše z těla nastává **jí soud** — a to soud **soukromý**.

Pán Ježíš vyřkne totiž **rozsudek**, zdaž duše přijde do pekla, do očistce neb do nebe.

Soud tento nazývá se **soukromým**, poněvadž bude při tom soudu každá duše **zvlášt sama**, čili v soukromí s Pánem Ježíšem.

»Uloženo jest lidem jednou umřiti, a potom soud.« (K Žid. 9, 27.)

(*Podobenství o bohatci a Lazarovi.*)

»Neboť my všichni musíme se ukázati před (soudnou) stolicí Kristovou, aby každý obdržel to, co vykonal tělem, podle toho, co vykonal buď dobré neb zlé.« (2 Kor. 5, 10.)

O pekle.

Peklo jest místo a stav, v němž zavrženci **věčný trest trpí**.

Do pekla se dostane, kdo ve **smrtelním hříchu** čili bez posvěcující milosti zemře.

Trest v pekle je dvojí a to:

1) trest **ztráty**, jelikož zavrženci na věky ztratili blažené patření na Pána Boha a věčné radosti.

2) trest **citu**, jelikož zavrženci nevýslovné bolesti neb **muky** snášetí musí.

Muky zavrženců **pocházejí** od ohně, od výčitek a úzkosti svědomí, jakož i od zoufalosti a nenávisti Boha.

Trest zavržených trvá bude **na věky** bez všeho **ulehčení**, **nebude** však u všech **stejně těžký**

»Červ jejich neumírá a oheň nehasne.« (Mark. 9, 47.)

O očistci.

Očistec jest místo a stav, v němž duše trpí trest **časný**.

Do očistce se dostanou duše lidí, kteří ve stavu milosti posvěcující zemřeli, ale za hřichy náležitě **zadost neučinili**.

Proto trpí po smrti **trest časný**.

I trest časný jest dvojí a to trest **ztráty a citu** a podobá se trestu do pekla zavržených.

Liší se však od trestu pekelného tím, že duše v očistci mají jistotu, že trpí jen **na čas** a že Pána Boha **milují**.

(*Obcování svatých*, str. 23. a 24.)

O nebi.

Nebe jest místo a stav, v němž svatí **věčné odměny** požívají.

Do nebe se dostane, kdo v **posvěcující milosti** zemře a za hřichy náležitě **zadost učinil**.

Odměna nebeštanů záleží:

1) v patření na Pána Boha, k čemuž jim Pán Bůh **světla slávy** poskytuje;

»Nyní vidíme skrze zrcadlo v záhadě, ale tehdy, tváří v tvář.« (1. Kor. 13. 12.)

2) v **nevýslovné blaženosti**.

Blaženost tato pochází nejen z patření a milování Boha, nýbrž i z toho, že svatí ničeho netrpí a vším dobrým a spolu příjemným ve společnosti svatých tak opatřeni jsou, že se to na tomto světě ani vypověděti nedá.

»Bůh setře všelikou slzu s očí jejich; a smrti nebude již; ani zármutku ani křiku ani bolesti nebude již nebo první věci pominuly.« (Zjev. 21, 4.)

»Čeho oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na srdece lidské nevstoupilo, jest to, co Bůh připravil těm, kteří ho milují.« (I. Kor. 2, 9.)

Blaženost nebeštanů trvati bude na věky, beze všeho umenšení; ale není u všech **stejně veliká**, což však závist nepůsobí.

»Každý obdrží odplatu vlastní podle své práce.« (1. Kor. 3, 8.)

»Kdo rozsívá skoupě, skoupě též bude žnouti; a kdo rozsívá v požehnání, v požehnání též žnouti bude.« (2. Kor. 9, 6.)

○ vzkříšení těla.

Žádná duše lidská nezůstane na věky bez těla.

Všemohoucí Bůh vzkříší totiž tělo každého člověka a spojí je zase s duší jeho.

»Přichází hodina, ve které všickni, kteří v hrobích jsou, uslyší hlas Syna Božího, i půjdou ti, kteří dobře činili, na vzkříšení k životu, ti však, kteří zlé páchali na vzkříšení k soudu.« (Jan 5, 28, 29.)

»Vim, že můj Vykupitel živ jest, a že v poslední den ze země vstanu; zase budu oblečen svou koží a v svém těle uzřím Boha svého. Patřiti budu na něho já, týž a ne jiný, mé oči uvidí ho.« (Job 19, 25–27.)

Vzkříšení těl se stane proto:

1) aby skrze jediného Ježíše Krista všichni zase **obživeni** byli, jako skrze jediného Adama všickni zemřeli;

2) aby každý i na těle vzal odměnu nebo trest dle zasloužení.

»Aby každý obdržel to, co vykonal tělem, podle toho, co vykonál buď dobré, neb zlé.« (2. Kor. 5, 10.)

○ soudu obecném čili veřejném.

Vzkříšení těla všech lidí stane se najednou, v jediný poslední nebo soudný den.

V ten den přijde Pán Ježíš s nebe se slávou velikou **soudit** živých i mrtvých.

Duše, které byly již v nebi aneb dosud v očistci, obdrží tělo nesmrtné a **oslavené**, podobné tělu Pána Ježíše po zmrtvých vstání, a státi budou **na pravici** jeho.

Duše do pekla zavržených obdrží též tělo sice nesmrtné, ale **ohavné**, a státi budou na levici Pána Ježíše.

Potom vykoná Pán soud **obecný** čili **veřejný**.

Nevyřkne Pán Ježíš rozsudek nad každým člověkem zvlášť nebo v soukromí, nýbrž nade všemi zlými i dobrými společně a přede všemi ostatními.

(Srovnej sedmý článek, str. 10.)

Článek dvanáctý.

Život věčný.

Po obecném soudu nebudou se lidé již rodit a nebude smrti více; rovněž očistce nebudou více.

Budou tedy všickni lidé s tělem i s duší věčně živí a to buď v pekle anebo v nebi.

V písmě svatém nazývá se však jen blažený život svatých v nebi životem věčným; nad smrt trapnější život zavřenců v pekle nazývá se smrtí věčnou.

Smrt, soud, peklo, nebe slují poslední věci člověka.

»Ve všech svých skutích pamatuj na poslední své věci a na věky nezhršeš.« (Sir. 7, 40.)

Apoštolské vyznání víry končíme slovem Amen.

Slova »Amen« užívá písmo svaté často k slavnějšímu stvrzení něčeho, co se řekne neb řeklo.

»Amen, amen, pravím vám.«

Potvrzujeme tedy slovem »Amen«, že všecko za pravdu máme, co se v apoštolském vyznání víry obsahuje.

DÍL II.

O přikázáních.

K plnému poznání Boha náleží též poznání toho, co Bůh od nás žádá, čili co nám přikazuje.

Vše, co nám Bůh přikazuje, jest obsaženo ve dvou přikázáních lásky, jež nám dal Pán Ježíš.

Přikázání lásky zní takto:

1. Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a ze vší duše své a ze vší myslí své a ze vší síly své.

2. Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.

Přikázání lásky podrobněji vyložena jsou desíti přikázáními Božími a pěti přikázáními církevními.

O desateru přikázání Božích.

Deset přikázání dal Bůh ve Starém zákoně lidu israelskému, v zákoně Novém je Pán Ježíš výslovně potvrdil a zdokonalil.

»Nedomnívejte se, že jsem přišel rušit zákona aneb proroků; nepřišel jsem rušit, ale naplnit.« (Mat. 5, 17.)

Všechném lidem jest možno tato přikázání zachovávat, protože Bůh každému potřebnou k tomu milost dává.

Desatero přikázání zní takto:

1. V jednoho Boha věřiti budeš.

2. Nevezmeš jména Božího nadarmo.

3. Pomni, abys den sváteční světil.

4. Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobré ti bylo na zemi.

5. Nezabiješ.

6. Nesesmilníš.

7. Nepokradeš.

8. Nepromluvíš křivého svědectví proti bližnímu svému.

9. Nepožádáš manželky bližního svého.
10. Aniž požádáš statku jeho.

1. „V jednoho Boha věřiti budeš.“

Tím přikázáním se nám poroučí, abychom
1. v Boha věřili;

Hříchy: Svou vinou nevěděti

1) pravdy ke spasení *nevyhnutelně potřebné*, totiž:
a) že jest jeden Bůh; b) že Bůh je spravedlivý soudce, který
dobré odměnuje a zlé trestce; c) že jsou tři božské osoby:
Otec, Syn a Duch svatý; d) že druhá božská osoba člověkem
učiněna jest, aby nás svou smrtí na kříži vykoupila a na
řeky spasila; e) že duše lidská jest nesmrtevná; f) že jest
milosti Boží ke spasení nevyhnutelné třeba;

2) pravdy, jež dle příkazu církve věděti máme:
a) apoštolské vyznání víry; b) modlitbu Páně a pozdravení
andělské; c) desatero Božích přikázání a patero přikázání
církevních; d) sedmero svatých svátostí, zvláště ty, které přijímáme; e) povinnosti svého stavu.

Nevěra, bludařství, pověra, odpadloství, zapření víry,
lhostejnost, pochybování, řeči a spisy proti víře, členství a
účastenství ve společkách protináboženských jako jest imka,
iška a pod.

2. v Boha doufali;

*Hříchy: Nedivěra, zoufalství, opovážlivé spoléhání
se na milosrdněství Boží.*

3. Boha milovali;

Hříchy: Chladnost k Bohu, odpor k Bohu a ne-
návist Boha.

4. Bohu nejvyšší čest vzdávali čili se klaněli;

*Hříchy: Modlárství, pověra, hádání, čáry nebo kouzla;
svatokrádež; pokoušení Boha; zanedbávání a nenáležité konání
modlitby, služeb Božích; lenost duchovní.*

Ctění svatých není modlářstvím, jelikož
jim **nejvyšší** čest nevzdáváme. Ctění obrazů
svatých a ostatků rovněž není modlářstvím, jelikož
ani obrazy ani ostatky za Boha nepovažujeme,
nýbrž je toliko tak ctíme, jako dítě ctí obraz rodičů
neb to, co po nich zůstalo. Sám Pán Bůh chce,

abychom obrazy a ostatky svatých v uctivosti
měli, poněvadž mnohým, kteří obraz nějaký neb
ostatek v uctivosti měli, mnohé — až i zázračné
— milosti udělil. Ctěním obrazů svatých **vyznáváme**
též svou katolickou víru a býváme k dobrému
povzbuzování.

*Hříchy: Zneuctění obrazů neb ostatků, pohrdání
jimi, zámyslné vyzdobování přibytků obrazy pouze světskými.*

2. Nevezmeš jména Božího nadarmo.

*Hříchy: Neuctivě, zbytečně — ze žertu a ze zlosti
nebo z návyku — jméno Boží a svatých jmenovati; ke klení
ho užívati, rouhati se, zbytečně nebo křivě přisahati, nedovolenou
vec přísahou slibovati, přísahy nesplnití, slibů Bohu
platně učiněných nedrzeti.*

„Mnohem lépe jest neslibovati, než po slibu, co připověděno,
nesplnití.« (Kazat. 5, 4.)

3. Pomni, abys den sváteční světil.

Ve Starém zákoně byla sobota dnem odpočinku, dnem Hospodinovým čili týdním dnem svátečním. Svatí apoštolové ustanovili dnem svátečním týdním den po sobotě, den z mrtvých vstání Páně, čili neděli.

Křesťanům jest tedy neděle dnem odpočinku, dnem Páně. Proto mají neděli světiti — čili od práce služebně odpočívat a pobožné skutky konati.

*Hříchy, které den sváteční znesvěcují: Práce dělnická,
rolnická, řemeslnická a každé podobné zaměstnání bez potřeby
a církevního povolení. — Zanedbávati msi svatou budíplné anebo něco z hlavní části jej. (Srovnej druhé přikázání
církevní, str. 38.) Všecko, co se s posvátností neděle nesrov-*

nárá a službám Božím překází, na př. nestřámost, rozpustilé zábavy, veřejné hry v čas dopolední, hlučné hony, cestování se zanedbáváním mše svaté.

4. Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobré ti bylo na zemi.

Děti mají svým rodičům jako zástupcům Božím myšlením, řečí i skutky úctu prokazovati; jako pány své poslouchati; jako své dobrodince milovati a jim vděčny býti.

(Izák, Josef egyptský. — Pán Ježíš.) »Odměň se rodičům svým, jako i oni tobě (dobrě činili).« (Sir. 7, 30.) »Synové a dcery, poslouchejte rodičů svých ve všech věcech, nebo to jest libé Pánu « (Kolos, 3, 20.)

Hřichy: Proti úctě: O rodičích zle mysliti, o nich a k nim hrubě mluviti, hrubě se k nim chovati.

Proti poslušnosti: Napomínání a rad jejich nedbati; rozkazů jejich, pokud nerozkazují, co Pán Bůh zavořidí, neplnit.

Proti lásce: V rodičích záliby nemítí, za ně se styděti, zlého jím přáti nebo činiti; v nouzi jím nepomáhati; za ně se nemodlitи.

»Oko, které se posmívá otci a které pohrdá matkou svou, ať je vyklínou krkavci potoční a snědi je synové orlice.« (Příslovi 30, 17.)

Rodiče jako zástupcové Boží mají si úctu dětí zachovati a dobrý příklad jim dávati; jako páni mají je napomínati, kárat, trestati a všeho zlého je chrániti; jako dobrodinci o jejich duševní i tělesné potřeby se starati a za ně se modliti.

(Rodina, bratří, sestry, příbuzní.)

Podobně jako k rodičům, mají se dítky chovati k zástupcům rodičů, poručníkům, vychovatelům, učitelům, mistrům, hospodářům a vůbec ke starším lidem.

(Katolické pozdravení.)

Zástupcové rodičů mají se k svým podřízeným chovati jako rodiče k dětem.

Vrchnosti církevní a světské mají svou moc od Boha. Poddaní mají k nim podobné povinnosti jako děti k rodičům, vrchnosti pak k poddaným jako rodiče k dětem.

5. Nezabiješ.

Hřichy: Blížního zabíti, raniti, biti; rvačka, souboj, ukracování života zármutkem a ukrutnosti.

Sebe zavražditi, život si ukrdititi, v nebezpečenství vydávati. Sebevrážda je hřich proti Bohu, pánu života našeho, proti blížnímu, proti vlastní duši. Církev ji trestá odpřením pohřbu, aby věřícím ukázala, jak hrozný to hřich jest. I souboj trestá církev odpřením pohřbu a vyloučením z církve.

Vše, co ku vraždě vésti může: Hněv, zlost, závist, pýcha, nadávky a hádky. Vše, co zdraví kazí: Obžerství a opilství, pití lihovin, kouření, náruživý tanec a jiné vášně.

Vše, čím člověk sám sobě nadpřirozený život duchovní vzítí může: Příležitosti ke hřichu, šestero hřichů proti duchu svatému, str. 43.

Vše, co blížnímu nadpřirozený život duchovní vzítí může: Zlý příklad, pohorsení, svádění. Cizí hřichy, str. 44.

6. Nesesmilníš.

Zapovídá se vše, co jest proti stydlivosti čili čistotě a vše, co ku porušení čistoty svádí.

Hřichy proti čistotě: Přivolování k nestoudným čili necudným myšlenkám a žádostem. (Srovnej 9. příkázání str. 38.) Necudné řeči a písni a poslouchání jich, necudné psaní neb kreslení, pohledy a činy.

Co k pohoršení čistoty s vádat: všečnost očí, necudné obrazy a knihy, neslušný oděv, příliš volné obcování s osobami druhého pohlaví; lehkomyслné společnosti, známosti a

noční toulinky; neslušné neb časté a noční tance a divadla, zahálka, nestřídomost v jídle a pití.

Prostředky k zachování čistoty jsou: Pamatovali na Boha, jenž všecko vidí, a vzpomínka na smrt; pokušení odpírat i k Bohu i Rodiče Boží, andělu strážnému i křestnímu patronu o pomoc vzdychnouti; všeho, co k nečistotě svádí, se varovati; za dar čistoty se modliti a často svaté svátosti přijímati.

(*Spolky mládenců, panen, spolky růžencové.*)

„Blahoslavění čistého srdce, nebo oni Boha viděti budou.“ (Mat. 5, 8.)

7. Nepokraď.

Majetek osobní dobývati, mítí a rozmnožovati jest dovoleno každému.

Dobýváme ho a rozmnožujeme hlavně prací a šetrností.

(*Socialismus, komunismus.*)

Bohatí jsou povinni z přebytku chudinu a obecné dobro podporovati, jmění jen k dobrému užívat a pokoru srdece zachovati.

Chudí a nemajetní mají pamatovati, že bohatství samo člověka šťastným učiniti nemůže; mají chudobu svou v naději na odplatu věčnou snášeti, k dobrodincům vděčnými býti a závisti i nenávisti k bohatým se varovati.

Církev vždy o to pečovala a pečeje, aby bohatí a mocní lidé dělníků neutiskovali, nýbrž k nim milosrdni byli.

(*Dobročinnost pravých katolíků; spolek sv. Vincence; spolek sv. Anežky; továrny po katolicku zřízené.*)

Světské vrchnosti mají povinnost o závodech, obchodech a řemeslech takové zákony dávati, aby nikdo nemohl pracujících utiskovati a jich zotročovati.

Dělníci a služebníci mají povinnost, aby majetku pánu svých šetřili, svědomitě a věrně pracovali a marnotratnictví se varovali.

Hřichy proti cizímu majetku: Krádež, loupež, lichva, podvod, útisk pracujících nespravedlivou mzdu; škoditi na majetku ze zavinělé nedbalosti, svébole, závisti a pomsty; držení cizího majetku a zadržování mzdy dělníkům, spoluúspůšbení k cizi škodě.

Hřichy proti vlastnímu majetku: Uživati ho ke zlému, nestarati se o zachování majetku rodině; marnotratnictví.

Kdož cizí majetek vzal aneb na něm svou vinou škodu učinil, má jej navrátitи nebo nahraditi.

8. Nepromluvíš křivého svědectví proti blížnímu svému.

Čest čili dobré mínění jiných o nás jest dražší než majetek, a máme ji sobě i bližnímu hájiti a nemáme nikomu na ní škoditi.

Hřichy: Lež — ze žertu — z nouze — ke škodě bližního, křivé podezření, posuzování, na cti utrhání, pomluga, sočení neb štvani, potupa, žaloba nepotřebná, žaloba křivá, křivá svědectví. — Poslouchati na cti utrhání, pomluvy a potupy a nebrániti jim. — Páchat tyto hřichy novinami, listy neb knízkami; čisti, rozširovati, tisknouti takové spisy.

Kdo bližnímu na cti uškodil, má tu škodu nahraditi.

Škoda na cti bližnímu se napravuje: nálezitým odvoláním pomluvy, křivé žaloby a svědectví; omlouváním chyb bližního na cti utrháním projevených; odprošením potupeného.

Hřichy: neodvolati . . . neomluvit . . . neodprositi.

Hřichy proti osmému přikázání může se bližnímu škoditi na majetku.

9. Nepožádáš manželky bližního svého.

10. Aniž požádáš statku jeho.

Hříchy: Probouzeti žádosti zlé, zvláště necudné a proti majetku bližního, dobrovolně se při nich zdržovati a jich nepřemáhati.

O přikázáních církevních.

Představení církve mají právo od Pána Ježíše přikázání dávati.

»Cokoliv svážete na zemi, bude svázáno na nebi a cokoliv rozvážete na zemi, bude rozvázáno i na nebi.« (Mat. 18, 18.)

»Kdo vás slyší, mne slyší a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá, kdo však mnou pohrdá, pohrdá tím, jenž mne poslal.« (Luk. 10, 16.)

»Neposlechně-li však ani církve, budíž tobě jako pohan a celník.« (Mat. 18, 17.)

Přikázání představených církve slovou přikázání církevní.

Přikázání církevních jest pět:

1. Svátky zasvěcené světiti.

Kromě nedělí máme světiti veškeré zasvěcené dny. Unové ti slovou zasvěcené svátky.

(Srovnej církevní rok. Slavné zvonění před neděli a svátkem.)

2. V neděli a zasvěcené svátky při celé mši sv. pobožně přítomen býti.

Hříchem těžkým jest – v neděli nebo v zasvěcený svátek bez platné příčiny obmeškatи nebo vynechati něco z hlavní časti mše svaté.

Platné příčiny od hřachu omlouvající jsou: Nemoc, přeliš daleká a obtížná cesta k nejbližšímu chrámu Páně, nutné hlídání domu, nemocného, malého dítka. O jiných příčinách má se každý poraditi se zpovědníkem.

Zasvěcené svátky v celé církvi jsou: Narození Páně, Obřezání Páně, Zjevení Páně, Nanebevstoupení Páně, Božího Těla, Neposkrvněného Početí a Nanebevzetí Panny Marie, sv. apoštola Petra a Pavla. Ostatní až dosud u nás obvyklé svátky:

Pondělí velikonoční a svatodušní, Hromnice, Zvestování Panny Marie, Narození Panny Marie, sv. Štěpána, sv. Jana Nepomuckého, sv. Václava, jsou sice zrušeny, ale uvědomělí katolíci dle přání sv. Otce i tyto svátky světí.

(Srovnej poučent o mši svaté, str. 60 a následující.)

3. Ustanovené posty zachovávatí.

Postiti se čili pokrmu se zdržovati máme proto, že každý křesťan spolu s Pánem Ježíšem něco za hříchy trpěti a trest Boží od sebe a jiných odvrateti má. (Pán Ježíš. Eliáš. Ninivité.)

Církev pro naše krajiny ustanovila trojí způsob postu:

- 1) Zdržení se masitých pokrmů;
- 2) ujmu;
- 3) přísný půst čili zdržení se masa i ujmu spolu.

Ve dnech ujmy dovoleno jen jedenkráte za den dosyta se najistí. V našich krajinách zachováváme dle toho ujmu tak, že z rána a večer pojíždeme něco málo pro občerstvení, v poledne z pravidla najíme se dosyta, mezi dnem pak dopoledne ani odpoledne pokrmu nepožíváme.

Půst od masitých pokrmů zachovávatí jsou povinni křesťané po ukončení 7. roku; ujmu pak od dokončeného r. 21. až do počátku r. 60. svého věku.

Ujmu zachovávatí povinni nejsou: nemocní, těžce pracující, kdo dlouhé cesty konají, chudí, kteří najednou nemají, aby se nasytili.

Kdy máme zachovati půst, ohlašuje se každého roku postním řádem.

Dle toho jsou v diecézi královéhradecké:

1. dny přísného postu: a) popelční středa, b) všecky pátky čtyřicetidenního postu a suchých dnů, c) vigiliie vánocní a svatodušní,

2. dny ujmý: a) všecky ostatní všední dny čtyřicetidenního postu, b) vigiliie Nanebevzetí Panny Marie a Všech svatých.

3. dny zdržení se masitých pokrmů: všecky ostatní pátky celého roku, pokud na ně nepřipadá zasvěcený svátek.

Na Bílou sobotu jest přísný půst jen do 12. hod. polední.
V pochybnostech má se každý poraditi se svým zpo-
vědníkem.

Církev ustanovila půst:

- 1) abychom se v poslušnosti cvičili;
- 2) abychom příkladu Pána Ježíše a svatých následovali;
- 3) abychom zlé žádosti krotili a za hříchy pokání činili.

(Pátek . . . den smrti Páně; quatembry (suché dni) . . . dík za dobrodintí, smír za hříchy, prosba za dobré kněze; — čtyřicetidenní půst . . . příklad Pána Ježíše a příprava na velkou noc; vigilia . . . příprava k velkým svátkům.)

Kdo bez platné příčiny postů ustanovených nezachovává, hřeší těžce proto, že v důležité věci církve jest neposlušen, a ne proto, že by pokrm mohl duši poskvírnit.

4. Aspoň jednou za rok zřízenému knězi se zpovídati a v čas velikonoční nejsvětější svátost oltářní přijímati.

Čas velikonoční trvá u nás od popeleční středy do svátku nejsvětější Trojice (včetně).

(Čas velikonoční — doba ustanovení nejsvětější svatosti, doba smrti a zmrvýchstání Páně — umírání duchovné a povstání s Kristem; modlitba Páně po poslední večeři, aby všichni jedno byli.)

5. V zapovězený čas svatebního veselí nedržeti.

Svatebním veselím rozumí se všecko — svatebnímu podobné — veselí, které pobožnosti a kajicnosti překáží, zvláště tanec a příliš světská divadla.

Zapovězené časy jsou: doba od první neděle adventní až do svátku narození Páně, od popelce až do velikonočního hodu Božího (včetně).

U nás i všecky dni postu a dni křížové.

Nesluší však světské veselí ani v sobotu večer ani před svátkem, jelikož tím obyčejně neděle neb svátek se zneuctívá a k zanedbání povinné mše svaté se svádí.

O křesťanské spravedlnosti.

Kdo s pomocí milosti Boží přikázání Boží a církevní plní, jest křesťanský spravedlivý.

Ke křesťanské spravedlnosti nabádá nás Bůh slovy písma svatého: »Uchyl se (varuj se) od zlého a čin dobré.« (Žalm 33, 15.)

O zlém.

Kdo přikázání Boží neb církevní vědomě a dobrovolně přestupuje, činí to, co jest zlé, čili pácha hřích.

Hned první lidé dopustili se hříchu.

První tento hřich slove prvotní nebo dědičný.
(Srovnej Věrám v Boha, str. 5.)

Ostatní hřichy, jichž se lidé dopouštějí slovou osobní.

Osobní hřichy nejsou stejně velké.

Některý hřich je těžký čili smrtelný; jiný lehký neb všední.

Hřichu smrtelného se dopouští, kdo přikázání Boží neb církevní přestupuje s plným vědomím i svolením ve věci důležité.

Některé důležité věci: Rouhání, velké proklínání, křivá přísaha, zapovědená práce po značnou část dne svátečního, zanedbání mše svaté v den sváteční, značné zneuctění rodičů, zanedbání výchovy dětí, zarytí hněv, vražda, sebevražda, úplná opilost, myšlenky, žádosti, činy smilné, necudné řeči, krádež toho, čeho okradený na jeden den pro životy

dle svého stavu potřebuje; . . . lživé obviňování bližního z některého hřichu smrtelného . . . Nepostiti se, o velikonocích neprijmati nejsvětější svatost a p.

Hřichu všedního se dopouští člověk dvojím způsobem:

1) Když s plným vědomím a svolením přestupuje přikázání Boží neb církevní ve věci **ne-patrné**.

Některé *nepatrné věci*: Žertovná neškodná lež, krádež řídká věci, jež má ceny jen několik korun, není-li okradený úplně chudým; opomenouti něco z části přípravné mše svaté; o částku více pokrmu snísti v den ujmy a p.

2) Když přikázání Boží neb církevní přestupuje sice ve věci důležité, ale ne s plným vědomím neb svolením.

Hřich těžký nazývá se **smrtelným**, poněvadž se jím člověk připravuje o **posvěcující milost** — umrtvuje si zásluhy dobrých skutků — **věčný trest na sebe** uvaluje.

Hřich lehký nazývá se **všedním**, poněvadž se ho lidé po všecky dny čili denně dopouštějí.

Lehkým pak slove všední hřich proto, že o milost posvěcující nepřipravuje, nýbrž jenom ji zatemňuje a lehceji — totiž také bez svátosti pokání — odpuštěn býti může.

Máme se však i všedního hřichu varovati, poněvadž se jím Bůh přece uráží — a že duši škodí.

Zeslabuje lásku k Bohu a brání jiným milostem, které by nám Bůh dal — uvaluje na nás časné tresty — vede ke hřichům smrtelným.

Rozeznáváme tyto druhy hřichů:

1. Sedmero hlavních hřichů.
2. Čtvero hřichů do nebe volajících.
3. Sester hřichů proti duchu svatému.
4. Devatero cizích hřichů.

Sedmero hlavních hřichů jest:

1. Pýcha (*Fariseus*).
2. Lakomství (*Jidáš*).
3. Smilstvo (*Sodomité*, žena *Putifarova*, *Korintan*).
- 4 Závist (*Bratři Josefovi*).
5. Obžerství (*Král Baltazar*, *Bohatec*).
6. Hučev (*Kain*, *Saul proti Davidovi*).
7. Lenost (*Podobenství o 10 pannách*, *podobenství o hřivnách*).

Čtvero hřichů do nebe volajících jest:

1. Zúmyslná vražda.

»I řekl Hospodin Kainovi: Co jsi to učinil? hlas krve tvého bratra ze země volá ke mně.« (1. Mojž. 4, 10.)

- 2 Němý neb sodomský hřich.

»Křik v Sodomitech a Gomorritech se rozmnožil a hřichy jejich nabyla veliké tíže.« (1. Mojž 18, 20.)

3. Utiskování chudých lidí, vdov a sirotků.

»Vdově a sirotku nebudeš křividit. Ublížíte-li jim budou volati ke mě a já budu slyšetí křik jejich.« (2. Mojž. 22, 22.)

4. Zadržování nebo ujmání mzdy dělníkům.

»Hle zadržená mzda dělníků, kteří požali pole vaše, křičí od vás a volání těch, kteří žali, vešlo u vás Pána zástupu.« (Jak. 5, 4.) (Viz též 5. Mojž. 24, 14, 15.)

Jmenují se hřichové do nebe volající, protože dle slov písma svatého hlasitě o pomstu do nebe volají.

Sester hřichů proti Duchu svatému jest:

1. Zúmyslně na milosrdenství Boží hřešiti.
2. Nad milosrdenstvím Božím zoufati (*Jidáš*).
3. Poznané křesťanské pravdě odpíratí (*Židé*).
4. Bližnímu svému milosti Boží nepřáti a záviděti (*Kain*).

5. K spasitelnému napomínání srdce zatvrzelé mítí (*Farao*).

6. V životě nekajícím zúmyslně až do konce setrvati (*Lotr na kříži*).

Nazýváme je hřichy proti Duchu svatému,

protože patrně odpírá Duchu svatému a milosti jeho pohrdá, kdo se jich dopouští.

Devatero cizích hřichů jest:

1. Ke hřichu raditi (*Kaifás*); 2. hřichu veleti (*David listem Uriášovi*); 3. ke hřichu svoliti (*Šavel k usmrcení Štěpána*); 4. ke hřichu ponoukatati (*Eva, Jeroboám*); 5. hřichy vychvalovati (*Zidé Heroda Agrippa*); 6. hřichy tajiti (*Aron, když se Israelité klaněli teleti*); 7. hřichu netrestati (*Heli*); 8. na hříších podíl bráti (*Pilát*); 9. hřichů hájiti (*Achab a Jezabel hájili falešných proroků*).

(*O pokusení a příležitosti*, str. 106.)

O dobrém.

Kdo přikázání Boží a církevní zachovává, činí to, co jest dobré.

O dobrých skutcích.

Kdo jednotlivým činem vykoná to, co Bůh nebo církev přikazuje, koná dobrý skutek.

Dobrý skutek může se vykonati jen s pomocí milosti Boží.

Za dobré skutky přislíbil nám Pán Ježíš **odplatu**. Odpala dobrých skutků záleží v rozmnožení posvěcující milosti, věčná blaženost a rozmnovení věčné blaženosti.

Má-li dobrý skutek tuto odplatu nám získati čili záslužným býti, musí býti vykonán ve **sponjení s Pánem Ježíšem** čili v posvěcující milosti a k vůli Bohu. (*Srovnej obcování svatých*, str. 22, 24.)

„Jako ratolest nemůže nésti ovoce sama od sebe, nezůstane-li ve kmeni, tak ani vy, nezůstanete-li ve mně.“ (Jan 15, 4.)

Dobré skutky vykonané ve stavu smrtelného hřichu nejsou záslužnými pro život věčný, ale Pán Bůh je přece odplácí milosti pomáhající ku pokání a odměnou časnéou.

Hlavní druhy dobrých skutků jsou: modlitba — půst — almužna (*v užším i širším smyslu*) a sedmero skutků tělesného a duchovního milosrdenství.

Tělesného: 1. Láčné krmiti (*Abraham, vdova sapecká*), 2. žiznivé napájeti (*Rebeká, Samaritánka*), 3. pocestné do domu přijímati (*Maria a Martha*), 4. nahé odiavati (*Tabita*), 5. nemocné navštěvovati (*Tobiáš, Samaritan*), 6. vězně vysvobozovati (*Abraham Lota, Daniel Zuzanu*), 7. mrtvé pochovávati (*Tobiáš, Juda Machabejský, Josef a Nikodem*). (*Kristus vzhledem na všechn 7 a dá za ně království nebeské Mat. 25, 34–36.*)

Duchovního: 1. Hřešicí káratí (*sv. Jan Křtit.*), 2. neumělé učiti (*apoštole*), 3. pochybujícim dobré raditi (*Tobiáš*), 4. zarmoucené těšiti (*Tobiáš*), 5. křivdy trpělivě snáseti (*Josef egyptský*), 6. ubližujícim ochotně odpouštěti (sr. Štěpán), 7. za živé i za mrtvé se modliti (*Mojžíš Juda Machabejský*). (*Vzhledem na všecky Kristus.*)

Církev napomáhá ke konání dobrých skutků zbožnými bratrstvy a spolky.

O ctnostech.

Ctnost jest dobrý stav duše, který činí duši schopnou hbitě konati dobré.

(*Porovnání se zdravím tělesním.*)

Ke ctnosti přirozené dojiti může člověk svými schopnostmi a častým cvičením se v konání dobrého.

(*Ctnosti pohanů, lidi beznáboženských.*)

Ctnost nadpřirozenou čili křesťanskou má člověk jen z milosti Boží, s kterou věrně spolupůsobí.

Jen ctnosti křesťanské mají cenu pro život věčný.

Křesťanské ctnosti jsou buď božské nebo mravné.

O božských ctnostech.

(*Srovnej svátostnou milost křtu svatého, str. 89.*)

Božské ctnosti jsou: víra, naděje a láska.

Víra, naděje a láska slovou božskými ctnostmi proto, že v Bohu věříme, v Bohu doufáme, Boha milujeme.

Duši naší velice prospívá osvědčování před Pánem Bohem, že v něho věříme, doufáme a jej milujeme, čili vzbuzování tří Božských ctností.

Božské ctnosti máme vzbuzovati, jakmile jsme k užívání rozumu přišli a v důležitých případech života.

(*Při přijímání svatých svátostí — v pokušeních — v zármutcích, v nemoci — v nebezpečenství života.*)

Tři božské ctnosti vzbuzujeme takto:

Víra. Věřím v Tebe, pravý, ve třech osobách jediný Bože, Otče, Synu a Duše svatý, jenž jsi všecko stvořil, všecko zachováváš a spravuješ; jenž dobré odměňuješ a zlé tresceš. Věřím, že syn Boží se vtělil, aby nás vykoupil, a že Duch svatý svou milostí nás posvěcuje. Věřím, že duše naše nesmrtelná, milost pak Boží nám k spasení nevyhnutelně potřebná jest. Věřím a vyznávám všecko, čemu Ježíš Kristus učil, co svatí apoštolové kázali a čemu svatá římská katolická církev věřiti velí. Tomu všemu věřím, prorože jsi, ó Bože, věčná a neskonala pravda a moudrost, kteréž nelze, aby oklamala, aniž lze, aby byla oklamána. Bože, rozmnož víru mou!

Naděje. Doufám a důvěřuji se v Tvou, ó Bože, svrchovanou dobrotu a v Tvé milosrdenství, že mi pro nesmírné zásluhy svého jediného Syna, Ježíše Krista, udělíš, abych za živa hřichy své poznal, dokonale jich litoval, a že mi je odpustíš, po smrti pak že mi ráčíš spasení věčné dáti a popřáti, abych na Tebe tváří v tvář patřil, Tebe miloval a s Tebou se věčně radoval; mám naději, že mi

také dás, čím bych toho dosáhl. Doufám to od Tebe, protože jsi to slíbil, jenž jsi všemohoucí, věrný, svrchovaně dobrotivý a milosrdný. Bože, posilni naději mou!

Láska. Bože můj! miluji Tebe z celého srdce svého nade všecko, protože jsi nejlepší dobré, že jsi svrchovaně dokonalý a vši lásky hoden; i proto Tě miluji, že jsi ke mně a ke všemu stvoření svrchovaně dobrotivý. Žádám toho srdečně, abych Tě tak dokonale miloval, jako Tě Tvoji věrní služebníci milují a milovali, s jichžto láskou spojuji svou nedokonalou lásku; tu ve mně, ó Bože, vždy více a víc rozněcuj!

Lítost. Bože můj! Ty jsi nejdokonalejší a nejvýš svatá bytost, a já jsem Tě nemiloval, Tě urázel. Ty jsi můj největší dobrodinec, můj Stvořitel, Vykupitel a Posvětitel, jak špatně jsem se Ti odměnil! Zhrešil jsem, o Bože můj, zhrešil jsem, a nebál se Tebe, Otce tak dobrotivého, Pána tak milostivého. Zhrešil jsem, o Bože můj, zhrešil jsem, a nebál se Tebe, Soudce tak spravedlivého, hříšníky věčně trestajícího! Jest mi toho srdečně líto! Kéž bych byl nikdy nehrešil! Avšak nechci již nikdy více hřešiti. chci s milostí Tvou všecka pokušení, i zlé návyky přemáhati, a příležitostí ke hřichům smrtelným se varovati. Račíž mi k tomu pomáhati, skrze Krsta Pána našeho. Amen.

○ mravních ctnostech.

Všecky ostatní křesťanské ctnosti kromě božských slovou **mravnými**, protože naše mravy Bohu milými činí.

Nejdůležitější druhy ctností mravných jsou:
1) čtyři základní ctnosti; 2) ctnosti, jež jsou opa-

kem hlavních hříchů, čili hlavní; 3) osm blahoslavenství; 4) ctnosti svatým evangeliem obzvláště odporučené.

Ctyři základní ctnosti jsou:

Opatrnost (*moudré panny*);

(*Podobenství o deseti pannách*)

mírnost (*Josef Eg., sv. Jan Křtitel*);

»Co prospěje člověku, byť celý svět získal, život (věčný) však ztratil?« (Mat. 16, 26.)

spravedlnost (*Tobiáš nařídil vrátiti kozelce*);

»Dávejte tedy co je císařovo, císaři, a co jest Božího, Bohu.« (Mat. 22, 21.)

síla neb statečnost (*Tři mládenci. Eleazar. Bratři machab. Sv. Štěpán. Sv. apoštolé. Maria Panna. Sv. mučenníci*).

Sedmero hlavních ctností jest: pokora (publikán); štědrost (*Tobiáš*); čistota (*Josef egypt. – Zuzana*); příznivost (*David a Jonathas*); střídmost (*Daniel a tři mládenci*); tichost (*David k Salvovi*); horlivost (*sv. apoštolové*).

Osmero blahoslavenství jest:

Blahoslavení chudí duchem; neboť jejich jest království nebeské.

Blahoslavení tiší: neboť zemí vládnouti budou.

Blahoslavení lkající; neboť potěšeni budou.

Blahoslavení, kteříž lačnějí a žíznějí po spravedlnosti; neboť nasyceni budou.

Blahoslavení milosrdní; neboť milosrdenství dojdou.

Blahoslavení čistého srdce; neboť Boha viděti budou.

Blahoslavení pokojní; neboť synové Boží slouti budou.

Blahoslavení, kteříž protivenství trpí pro spravedlnost; neboť jejich jest království nebeské.

O křesťanské spravedlnosti.

Křesťansky dokonalým jest ten, kdo z lásky k Bohu dobré co možná nejlépe koná.

Jsme povinni se snažiti, abychom dokonalými byli.

»Kdo jest spravedlivý, ospravedlniž se ještě, kdo svatý, posvět se ještě.« (Zjev. 22, 11.)

»Neostýchej se, až do smrti dbáti spravedlnosti; nebo mzda Boží zůstává na věky.« (Sir. 18, 22.)

K dosažení křesťanské dokonalosti slouží zachování tří evangelických rad.

Evangelické rady jsou:

1. dobrovolná chudoba,

2. ustavičná čistota,

3. dokonalá poslušnost duchovního představeného.

Slovou radami, poněvadž nám jich Pán Ježíš nepřikazuje, nýbrž jen radí.

Evangelickými radami slovou, protože je radí Pán Ježíš ve svatém evangeliu.

Tyto tři evangelické rady jsou povinni zachovávat, kdo se k tomu platným slibem zavázali, jako na př. osoby řeholní čili klášterní.

»Řehole od slova regule – tolik co pravidlo, zvláštní zákon. Klášter od slova klastrum, místo od světa uzavřené.)

V řeholích mají jejich členové kromě touhy po dokonalosti a plnění evangelických rad ještě jiné povinnosti k dobru lidí směřující; na př. vyučování, hlásání slova Božího, zpovídání, ošetřování nemocných a j.

Tím právě se vysvětluje, že je řeholí více a že se od sebe navzájem rozeznávají.

Nejznámější řehole u nás jsou mužské: Benediktini, františkáni, kapucíni, premonstráti, milosrdní bratři, jesuité, redemptoristé a j. Ze ženských: Uršulinky, milosrdné sestry, školské sestry a j. — Pomluvy řeholi tiskem a ústy.

II.

Ctění Boha.

Křesťan, když Boha poznal, vi, že se se mu má klaněti, jemu děkovati, jej prositi, čili že má Boha ctiti, nebo Bohu sloužiti.

Ví však také, že nám Bůh skrze Ježíše Krista milost uděluje.

Boha ctiti čili Bohu sloužiti máme hlavně svým duchem čili vnitřně. — Úctu vnitřní máme však též projevovati slovy a úkony. Sám Pán Ježíš ctil Otce nejen duchem, ale i slovy a úkony a k udílení milosti ustanova i některá slova i některé úkony.

Církev katolickou pak zmocnil, aby k náležitému čtení Boha a udílení milosti jiná ještě slova i jiné ještě úkony ustanovaila.

Všecka slova a všecky úkony, které se z ustanovení Pána Ježíše a církve k náležitému čtení Boha a udílení milosti konají — nazýváme katolickou bohoslužbu.

Katolickou bohoslužbu konají biskupové a kněží s jinými duchovními.

Duchovní vykonávají bohoslužbu modlitbou, mši svatou, svátostmi a jinými obřady.

(Svatostiny, svěcení, zehnání, zaříkání viz str. 129—130.)

Věřící, kteří duchovními nejsou — slovou laikové (laici). Laikové ctí Boha a milosti jeho si dobývají modlitbou, nábožnou přítomností při mši svaté, přijímáním svatých svátostí a účastenstvím při jiných obřadech.

Část prvá.

O modlitbě.

1. O modlitbě vůbec.

Modlitba jest pozdvižení mysli k Bohu.

Modlitbou se Bohu klaníme (modlitba klanění se nebo chvály); nebo Bohu děkujeme (modlitba díků); nebo Boha prosíme za dobrodružství (modlitba prosby), za odpusťení hříchů (modlitba smírná neb kajícícná).

Modlitba koná se duchem, poněvadž jen duch na Boha mysliti může.

Jest tedy modlitba hlavně úkon ducha čili úkon vnitřní. Stává se však spolu vnějším, když to, co duchem při modlitbě myslíme, slovy nebo i úkony tělesnými vyjadřujeme.

(Spětí rukou, klečení, sklánění hlavy, bití se v prsa, kříž.)

Povinni jsme se modliti proto, že každý má Boha ctiti, že Pán Ježíš tak přikázal a že nikdo bez modlitby potřebných milosti nedosáhne.

(Milost pomahájící; dary a útěchy pro život časný.)

Modlitba naše však má být náležitá. Náležitou jest modlitba, jestliže jest křestanská (skrze Ježíše Krista), nábožná, pokorná, důvěrná, vytrvalá.

Můžeme se modliti soukromě, máme se však též modliti společně.

Máme se modliti neustále, což jest možno častějším vzbuzováním dobrého úmyslu anebo při ranní modlitbě vzbuzením úmyslu, všecky své myšlenky, řeči, skutky i své utrpení celého dne Pánu Bohu obětovati.

Zvláště pak se máme modliti ráno a večer; při zvonění klekání; před jídlem a po jídle; v čas pokušení a zvláštních potřeb; v nebezpečení smrti.

Máme se modliti i za jiné lidi všecky, zvláště pak za rodiče, příbuzné i dobrodince.

(Viz obcování svatých, str. 23—25.)

Velice prospívá modlitba rozjímová.

Modlitbu rozjímovou koná, kdo o některé svaté pravdě přemýšlí a takové modlitby a předsevzetí Bohu přednáší, k jakým ta pravda vyvízí.

(Křížová cesta; tajemství sv. růžence.)

Modlitby konají se v církvi katolické též zpěvem.

(Zpěv lidu; zpěv bohoslužebný.)

2. ◎ modlitbě Páně a pozdravení andělském.

Každý katolický křesťan má uměti modlitbu, které nás naučil sám Ježíš Kristus, náš Pán, čili modlitbu Páně.

Modlitba Páně skládá se z předmluvy a sedmi proseb a zní takto:

Předmluva:

Otcе náš,

Stvořil nás k obrazu svému, miluje nás jako Otec.

jenž jsi na nebesích.

Jest všude, ale v nebi naň patří svatí.

Prosby:

1. Posvět se jméno
Tvé.

*Budiž od lidí náležitě
ctěn.*

2. Přijď království
Tvé.

Církev, duše v milosti Boží, nebe.

3. Buď vše Tvá jako
v nebi tak i na
zemí.

4. Chléb náš vezdejší
dej nám dnes.

5. A odpust nám naše
viny, jakož i my
odpouštíme našim
vinníkům.

6. A neuvoď nás v po-
kušení.

7. Ale zbav nás od
zlého.
Amen.

Katoličtí křesťané cti a vzývají svaté t. j. prosí je o přímluvu u Pána Boha (viz obcování svatých, str. 23—25; činí to hlavně duchem a myslí, jako když se modlí k Bohu; a proto se říká, že se modlí ke svatým. Zvláště pak cti a vzývají blahoslavenou Pannu Marii.

Na poctu a vzývání Panny Marie má katolický křesťan uměti mimo jiné modlitbu ze slov písma svatého a ze slov církve sløzenou, která se nazývá »pozdravením andělským«. (Proč?)

Zní takto:

Zdrávas, Maria,
milosti plná, Pán
s tebou,

*Aby všichni lidé vůli
Boží plnili a ji se pod-
robovali.*

*Pokrm a vše, čeho tělo
potřebuje; pokrm pro
duši, milost Boží, slovo
Boží, tělo Páně.*

*Vinníky jsou, kdož nám
ublížili.*

*Nedopust, aby nás ke
hříchu svedli tělo, zlí
lidé na světě, dábel.*

*Všechno, co škodí duši i
tělu.*

*Bud pozdravena.
Neměla's hříchu nižád-
ného, Duch svatý v tobě
vždy přebýval.*

požehnaná ty mezi ženami,

a požehnaný plod života Tvého Ježíš.

Nade všecky ženy vyšená a šťastná.

Syn tvůj vydobyl nám požehnání — milosti, a všichni mu za to žehnáme, to jest děkujeme.

Vzývání Panny Marie čili prosba:

Svatá Maria, Matko Boží, pros za nás hříšné nyní i v hodinu smrti naší. Amen.

Kromě přikázaných modliteb doporučí církve zvláště »Anděl Páně« a růženec.

»Anděl Páně« modlíme se ráno, v poledne a večer, když se klekání zvoní. Zvonění toto slove klekání, poněvadž zbožní křesťané modlitbu tu na kolenou se modlívají.

»Anděl Páně« modlíme se takto:

Anděl Páně zvestoval Panně Marii, a ona počala z Ducha svatého. (Zdrávas, Maria atd.)

Aj, dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého. (Zdrávas, Maria atd.)

A slovo tělem učiněno jest, a přebývalo mezi námi. (Zdrávas, Maria atd.)

Oroduj za nás, svatá Boží Rodičko. Abychom hodni učiněni byli zaslíbení Kristových.

Modlme se: Milost svou, prosíme, Pane, ráč v myслe naše vltiti, abyhom, kteří jsme andělským zvestováním vtělení Krista, Syna Tvého, poznali, skrze umučení jeho a kříž ke slávě vzkříšení přivedeni byli. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

V růženci rozjímáme rozličná tajemství ze života Pána Ježíše a Rodičky jeho.

Růženec skládá se ze tří dílů, kteréž slovou: radostný, bolestný a slavný.

Růženec radostný: Tajemství 1. Kterého jsi, Panno, z Ducha svatého počala, — 2. s kterým jsi Alžbětu navštívila, — 3. kterého jsi, Panno, v Betlému porodila, — 3. kterého jsi v chrámě obětovala, — 5. kterého jsi v chrámě nalezla. (Koná se zvláště v čas vánoční.)

Růženec bolestný: Tajemství 1. Který se za nás krví potiti ráčil, — 2. který za nás bičován býti ráčil, — 3. který za nás trním korunován býti ráčil, — 4. který za nás kříž nésti ráčil, — 5. který za nás ukřížován býti ráčil. (Zvláště v pátek a v postě.)

Růženec slavný: Tajemství 1. Který z mrtvých vstati ráčil, — 2. který na nebe vstoupiti ráčil, — 3. který Ducha svatého seslati ráčil, — 4. který tebe, Panno, na nebe vzítí ráčil, — 5. který tebe, Panno, v nebi korunovati ráčil. (Od velikonoc do adventu.)

V královéhradecké diecézi doporučují se kromě toho ještě modlitby, jež následují:

Modlitba ranní.

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.

(Dobrý úmysl.) Můj Bože! Všecko, co dnes budu mysliti, mluviti, činiti a trpěti, obětuji k Tvé cti a chvále za mnohé i těžké hříchy.

V. Bože, ku pomoci mé vzezří!

R. Pane, k spomožení mému pospěš!

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému; — jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův.
Amen . . .

V. Pane, vyslyš modlitbu mou.

R. A volání mé k Tobě přijd.

Modlme se:

Hospodine, Bože všemohoucí, který jsi nám počátku tohoto dne dočkat se dal, — ochraňuj nás dnes mocí svou, abychom v tento den k žádnému se neuchylili hříchu, ale aby vždycky ku plnění přikázání Tvých naše vycházely řeči, směrovaly myšlenky i skutky. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Pod ochranu tvou utíkáme se, svatá Boží Rodičko. Prosbami našími nezhrdej v potřebách našich; ale ode všeho nebezpečenství vysvobod nás vždycky, ó slavná a požehnaná Panno Maria; Paní naše, Prostřednice naše, Orodovnice naše, se Synem svým nás smíř, Synu svému nás poroučeji, Synu svému nás obětuj.

V. Oroduj za nás, svatá Boží Rodičko!

R. Abychom hodni učiněni byli zaslíbení Kristových.

Modlme se:

Popřej, milosrdný Bože, pomoci slabosti naší, abychom na přímluvu Rodičky Boží ze svých nepravostí povstali. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Svatí patronové naši, orodusujte za nás!

Anděle Boží, strážce můj, — rač vždycky být ochránce můj; — mne vždycky říd a napravuj, — ke všemu dobrému mne vzbuzuj. — Ctnostem svatým mne vyučuj; — ať jsem tak živ, jak chce Bůh můj; — tělo, svět, dábla přemáhám, — na tvá vnuknutí pozor dávám. — A v tom svatém obcování — ať setrvám do skonání, — po smrti pak v nebi věčně — chválím Boha stále vđěčně. Amen.

Úmysl zvláštní pro celý den, kterého hříchu se chci dnes varovati.

Otec náš a Zdrávás za rodiče a dobrodince . . . Za dary Ducha svatého . . . Za duše v očistci . . .

Píseň ranní.

Minula noční hodina, - poklekněm' na kolena, - ve jménu Otce i Syna, - též i Ducha svatého, - vše jednoho Hospodina.

Děkujieme, ó Bože náš, - že's z své lásky otcovské - této noci byl strážce náš, - a že nad námi svou moc - neprovodil dábel satanáš.

Tebe my, Otče, prosíme, - říd nás svým svatým Duchem, - ať před Tebou nezhřešíme, - ale tento celý den - k Tvé cti a chvále strávíme.

Nebo dle času církevního některý verš z adventní, vánoční písni a p.

Modlitba večerní.

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen. Vzdáváme Tobě díky, všemohoucí Bože, za všecka dobrodiní Tvá, jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen.

Sláva Otci . . .

Říkejme desatero Božích přikázání . . Str. 31.

Říkejme patero církevních přikázání! Str. 38.

Rozpomeňme se, jak jsme dnes proti Božím a církevním přikázáním hřešili.

Lítost str. 47.

V. Otče, v ruce Tvé poroučím Ducha svého.
R. Ochránujž mne jako zřístelnici oka svého.
V. Od náhlé a nenadálé smrti.
R. Vysvobod' nás, Pane!

Modleme se:

Navštív, prosíme, Hospodine, příbytek tento a všecky úklady nepřátelské od něho daleko zapud; andělové Tvoji svatí nechť přebývají v něm a nechť nás v pokoji ostříhají a požehnání Tvé zůstávej vždycky s námi. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Zdrávas, Královno, matko milosrdenství, živote sladkosti i naděje naše, bud zdráva! K tobě volámě vyhnání synové Evy, k tobě vzducháme lkajíce a pláčíce v tomto slzavém údolí. I protož, Orodovnice naše, obrat k nám své milosrdné oči, a Ježíše, kterýž jest požehnaný plod života tvého, nám po tomto putování ukaž, ó milostivá, ó přívětivá, ó přesladká Panno Maria!

V. Oroduj za nás, svatá Boží Rodičko!

R. Abychom hodni učiněni byli zaslíbení Křistových.

Modleme se:

Popřej, milosrdný Bože, pomoci slabosti naší, abychom na přímluvu Rodičky Boží ze svých nepravostí povstali. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Svatí patronové naši, orodujte za nás!

Anděle Boží . . .

Otče náš . . . (Za rodiče, příbuzné a dobrodince, za nepřátele . . . Za duše v očistci . . .)

Odpocinutí věčné dejž jim, Pane!

A světlo věčné ať jim svítí.

Ať odpočívají v pokoji.
Amen.

Píseň večerní.

Za dnešní tento den, - za den života mého, - budiž Bůh zveleben - ode mne nehodného. - Kéž slušně děkuji, - za vše vychvaluji - Tě dárce laskavého.

Zvolá-li dnes odtud - mne k soudu smrt vedoucí, - Ty mně milostiv buď - ó Bože všemohoucí! - Ježíš má naděje - v skonání přispěje, - vyslyší prosbu vroucí.

Zpíváti se může též nějaká strofa z časové písni.

Ve čtvrtek a v pátek večer přidává se modlitba:

Popatř, prosíme, Hospodine, na tuto čeleď svou, za kterou Tvůj milý Syn, náš Pán a Spasitel Ježíš Kristus, neodporoval v ruce hříšníků se vydati a svou nejdražší krev na dřevě kříže vylítí. Jenž s Tebou živ jest a kraluje na věky věkův. Amen.

Před vyučováním.

Přijď, svatý Duše, naplň srdce svých věrných a oheň lásky své v nich rozněť, jenž jsi národy rozdílných jazyků v jednotě víry shromázdil.

Bože, jenž jsi srdce věřících osvícením Ducha svatého vyučil, dejž nám v témž Duchu pravé věci smyšleti a z jeho potěšení vždycky se radovati. Skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Otče náš. Zdrávas.

Po vyučování.

Vzdáváme Tobě díky, všemohoucí Bože, za všecka dobrodiní Tvá, jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen.

Otče náš. Zdrávas.

Před jídlem.

Požehnej, Hospodine, nás, i tyto dary své, které z Tvé štědrosti přijímati budeme, jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen.

Otec náš. Zdrávas.

Po jídle.

Vzdáváme Tobě díky všemohoucí Bože, za všecka dobrodiní Tvá, jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen.

Pane, rač odplatiti všem, kteří nám pro jméno Tvé dobrě činí, životem věčným. Amen.

A duše všech věrných zemělých skrze milosrdenství Boží ať odpočívají v pokoji. Amen.

Mimo modlitby duchovní i laikům společně jsou jiné zvláštní osobám duchovním a sluhům církevním. Jsou to hodinky či breviář, jež jménem církve konají duchovní vyššího svěcení a osoby řeholní; pak modlitby při posvátných úkonech, zvláště při mši svaté, tudíž modlitby bohoslužebné čili liturgické.

Část druhá.

O oběti.

Bohoslužbu nikdy nekonají lidé jen modlitbou, nýbrž hlavně o běti.

I. Obět jest podání viditelného daru Bohu, abychom jej uznali za nejvyššího Pána. Uznání to dokazujeme tím, že dar zničíme buď skutečně nebo zničení jeho naznačujeme.

(Abel, Noe, Abraham.)

Ke cti Boží konali lidé obět, jelikož Bůh nařídil, abychom i tímto úkonem jemu se klaněli (obět chvály, klanění se); jemu děkovali

(obět díků); jej prosili za dobrodiní (obět prosby); za odpustění hřichů (obět smírná nebo kajícna).

Oběti chvály, díků a prosby nazývaly se ve Starém zákoně oběti pokojné.

Při těchto obětech lidé tehdy část daru obětního požili, aby se tím domohli jakéhosi dokonalějšího sjednocení s Bohem; konali obětní hostinu (přijímalí).

Oběti starozakonní byly buď nekrvavé nebo krvavé.

Z nekrvavých obětí si máme nejvíce pamatovali obět Melchisedechovu (obět chleba a vína), z krvavých beránka velikonočního.

Starozákonné oběti měly tu zvláštnost, že předznačovaly obět zaslíbeného Vykupitele, a slovou tudíž oběti předznačné.

II. Kristus Pán přinesl také obět nekrvavou a krvavou.

Obět nekrvavou vykonal Pán Ježíš při poslední večeři, když obětoval sebe ve způsobech chleba a vína.

Konal ji takto:

1) Vzal do svých rukou chléb a víno, kteréž pro tu obět Bohu věnoval čili podal.

Chléb proměnil ve své živé tělo řka: Totoť jest tělo mé, které se za vás vydává (obětuje). Poněvadž řekl: tělo mé, nebylo tu toho, co chléb chlebem činí, čili podstaty chleba, nýbrž byla tu jen způsoba chleba.

Víno pak proměnil ve svou živou krev, řka: Totoť jest krev má, která se za vás vylévá (obětuje) na odpustění hřichů.

Poněvadž Pán řekl: »Toto jest tělo mé, krev má«, proměnil chléb ve své tělo a víno ve svou

krev, a to tak, že místo podstavy chleba a vína nastoupila podstata jeho těla a krve, ač způsoby chleba a vína zůstaly.

Touto proměnou stalo se, že v dar obětní bylo Bohu podáno tělo a krev jeho pod způsobami chleba a vína.

2) Zničení daru obětního nebylo tu skutečné, nýbrž bylo jen naznačeno, a to tím, že Pán Ježíš obětoval se v oddělených způsobách chleba a vína, čímž naznačil oddělení svého těla od krve čili svou smrt.

Poněvadž krev Kristova nebyla prolita skutečně, byla to oběť nekrvavá.

3) Obět tato konala se s obětní hostinou, jelikož byla hlavně vyplněním obětí pokojných.

Obětní hostina vykonala se tím, že svatí apoštolové dar obětní — tělo a krev Páně — požili, čili Pána Ježíše přijali.

Nejdůležitějším předznakem nekrvavé oběti Kristovy byla oběť Melchisedechova.

Obět krvavou vykonal Pán Ježíš tím, že za nás na kříži zemřel.

Že smrt Kristova byla obětí, vysvítá z jeho slov: »Život svůj dávám (obětuji) za ovce své.« (Jan 10, 15)

Sv. Pavel: »Kristus miloval nás a vydal sebe sama za nás v žertvu a to v oběť krvavou Bohu.« (Ef. 5, 12.) A již prorok Isaiáš: »Obětoval se, protože sám chtěl.« (53,7.)

Zničení obětního daru stalo se skutečně tím, že se krev od těla oddělila, což způsobilo smrt Pána Ježíše.

A poněvadž byla krev prolita, byla to oběť krvavá.

Obět na kříži byla hlavně obětí za hřich čili smírnou. Proto nazývá se Pán Ježíš beránek Božím, který snímá hřichy světa. (Jan 1, 29.)

Nejdůležitějším předznakem krvavé oběti Kristovy byl beránek velikonoční.

III. Pán Ježíš konal jen jedinou oběť, protože jak při poslední večeři, tak na kříži jediný dar obětní, totiž sebe samého obětoval.

Na kříži vykonal ji jedenkráte, protože ta oběť byla hlavně za hřichy světa, takže nás obětí tou vykoupil.

Tento oběť učinil Pán Ježíš z adost za všecky lidi a za všecky hřichy, vysvobodil nás z věčného zahynutí, zasloužil nám milosti, které jsme hřichem prvořádě ztratili, a získal nám všem, že můžeme dojít věčného spasení.

Proto jest Pán Ježíš náš pravý Bohem zaslibený Vykupitel a Spasitel (srovnej str. 6).

Pán Ježíš obětoval sebe sama též pod způsobami chleba a vína, protože chtěl, aby církev až do skonání světa mohla konati bohoslužbu způsobem nejdokonalejším.

Aby církev mohla tu oběť až do skonání světa konati,

1) dal Pán Ježíš svatým apoštolům rozkaz a moc, aby tutéž oběť jeho konali, slovy: »To činite na mou památku« (Luk. 22, 19);

2) dává tutéž moc skrze svátost svěcení kněžstva řádným nástupcům svatých apoštolů — biskupům a kněžím, ježto jeho oběť má se konati až do skonání světa.

Církev — společnost pravověrných křesťanů — nekonala tedy bohoslužbu jen modlitbou (zpěvem), nýbrž koná ji od časů apoštolských hlavně obětí těla a krve Páně pod způsobami chleba a vína.

Oběť ta obdržela během času zvláštní jméno — totiž mše svatá.

Jest tedy mše svatá obět těla a krve Pána Ježíše pod způsobami chleba a vína.

IV. Mše svatá jest nejdokonalejší bohoslužbou, protože při ní jest obětním darem a hlavním knězem obětujícím Syn Boží, nad nějž není nic dokonalejšího.

Proto jest mše svatá také nejdokonalejší oběti chvály, díků, prosby a smíru.

Není však oběti smíru proto, že by působila odpusťení hříchů, jako na př. křest a pokání, nýbrž jedině v tom smyslu, že nám jako nejdokonalejší obět prosby milosti ku pravému pokání potřebné a odpusťení časných trestů vymáhá.

(Viz svrchu str. 25.)

Všecky milosti, kterých mší svatou nabýváme, nazývají se ovoce nebo užitky mše svaté.

Užitky mše svaté jsou dvojí: obecné a zvláštní.

Obecné užitky mše svaté nalezejí veškerému lidstvu vůbec, nejvíce však církvi bojující a trpící.

(Viz při obcorání svatých „poklad církve“, str. 23.)

Může se tedy mše svatá obětovati za každého člověka — za věřící na zemi, za duše zemřelých katolických křesťanů v očistci.

Zvláštní užitky mše svaté nalezejí knězi, který mší svatou slouží, — tomu, za koho se obětuje, — věřícím, kteří mší svaté nábožně přítomni jsou a ji skrze kněze a spolu s ním Bohu obětují.

V. Mše svatá obětuje se jen Bohu.

Koná-li se též ke cti svatých, obětuje se i tu Bohu, jako obět chvály a díků, jelikož

Bůh skrze svaté moc své milosti ukazuje a svatým mnoho dobrdiní prokázel.

Svatým se mše svatá neobětuje, ale činí se o nich zmínka v modlitbách a čteních, čímž se jim cti, věřícím pak příkladu k následování a jich přímluvy dostává.

Za duše v očistci obětujeme mší svatou, abychom jim od Boha vymohli odpusťení časných trestů, které v očistci trpěti mají.

VI. Pán Ježíš, když obět mše svaté konal, mluvil určitá slova a konal určité úkony. Mimo to ustanovila některá slova a některé úkony také církev.

Slova a úkony, jimiž se z ustanovení Ježíše Krista a církve mše svatá koná, slovou řád mešní čili liturgie mešní.

Mše svatá sestává ze dvou částí a to: I. z části přípravné (mše katechumenů), II. z části hlavní (mše věřících).

Část přípravná sestává z modliteb církve a ze čtení písma svatého; nejdůležitějším jest čtení svatého evangelia.

V neděli a ve svátek patří k části přípravné výklad svatého čtení čili kázání.

Část hlavní obsahuje 1) věnování chleba a vína a podání daru obětního čili obětování;

2) proměnu chleba a vína a zničení daru obětního (pozdvihování);

3) obětní hostinu čili přijímání.

VII. Ohledně mše svaté žádá církev svatá od věřících,

1) aby všecko, čeho dle řádu mešního ke sloužení mše svaté zapotřebí jest, ochotně opatrovali;

(Kostel, oltář, svice, roucha, nádoby, kniha, dary obětní, výživa kněží.)

2) aby dle možnosti mši svatou na svůj zvláštní úmysl sloužiti dávali.

Křesťané, kteří na svůj zvláštní úmysl (intencii) mši svatou sloužiti dávají a knězi při tom darem (poplatkem) přispívají, účastní se zvláštním způsobem oběti samé; zvláštní ovoce pak této mše sv. se dle jejich úmyslu přivlastňuje. Zúčastňujme se rádi také tímto způsobem oběti mše svaté.

(Dobrodiní od Boha, rodiče, příbuzní, dobrodinci živí i mrtví; zvláštní potřeby pro duši i tělo.)

3) aby při mši svaté a to nábožně přítomni byli.

Při mši svaté jest přítomen:

1) kdo jest v chrámu Páně a při celé mši svaté bez přetržení setrvá (přítomnost tělesná);

(Co ciniti, když chrám jest přeplněn?)

2) Kdo na nejdůležitější části mše svaté pozor dává (přítomnost duševní).

Při mši svaté jest nábožně přítomen:

1) Kdo tělo a krev Páně spolu s knězem obětuje — a Pána Ježíše buď skutečně neb aspoň duchovně přijímá;

2) kdo při celé mši svaté — podobné modlitby jako kněz koná;

3) kdo vnitřní nábožnost i vnějším uctivým chováním dle obyčeje církevního dokazuje.

Abychom při celé mši svaté podobné modlitby jako kněz konati mohli, k tomu jest potřeba bud' ze schválené modlitební knihy modlitby ke mši svaté říkatи nebo krátké modlitby mešní v paměti si vštípiti.

(Srovnej třetí přikázání Boží, str. 31 a druhé církevní, str. 39. Modlitby mešní, str. 68—86.)

Při mši svaté užívá kněz roucha nádob zvláště k tomu o dírkve svaté nařízených, jelikož ucta k tomu nejsvětějšímu úkonu bohoslužebnému nedovoluje roucho světské. — Roucha kněžstva starozákonného.

Humerál se obléká přehozením přes hlavu a klade se na ramena — značí příslu spasení k odrážení útoků dábelských proti vře. — Alba — roucha posvěcující milosti Boží. — Cingulum — pásek kněžské čistoty. — Manipul — roucha na levé ruce — napomíná k horlivým pracem na vinici Páne. — Stola — odznak mocí kněžské. — Ornát čili roucha mešní — útěcha kněze jho Kristovo nesoucího.

Barva rouch bohoslužebných: Černá — úplný nedostatek světla — duše v očistci — Kristova smrt na veliký pátek. — Fialová — tmavá — částečný nedostatek světla — potřeba pokání nad hříchy. — Zelená — již světlejší — naděje, že se nám dostane skrze Krista a církve světla věčného v nebesích. — Červená — oheň Ducha svatého a krve mučednické. — Bílá — plné světlo — slávy, radosti, čistoty a ctnosti.

(Kalich, paténa, konvičky, ciboriump, monstrance a j.)

Modlitby při mši svaté říká kněz řečí, již se v obecném životě nemluví, jelikož se tím úcta k tajemné oběti zvyšuje.

Užívá se v celé téměř církvi jazyka téhož, totiž latinského,

1) jelikož to pro katolíky velikou výhodou jest, když se mše svatá všude stejně koná;

2) jelikož jediné církvi Kristově sluší různé národy i jedinou bohoslužbou sjednocovati.

Církev i při latinském jazyku mešním stará se o náležitou pobožnost věřících tím,

1) že kněz při mši svaté nejen mluví, nýbrž i úkony koná a je vykládá, takže každý poznati může, co se na oltáři děje;

(Obětování, pozdravování, přijímání. Hluchoněmi vidí úkony, slepí slyší zvonek.)

2) že každého k tomu vede, aby nejdůležitějším slovům latinským rozuměl a ostatně se v jazyku svém podobně jako kněz modlil;

3) že svatá čtení mešní lidu též v jazyku
jeho čítá a vykládá;

4) že dovoluje, aby lid při mši svaté i jazy-
kem svým zpíval.

*Bohoslužba evangelíků koná se jen modlitbou (zpěvem)
a kázáním; schází jí to nejdůležitější — obět těla a krve Páně.*

Modlitby ke mši svaté,
jimž se každé dítě, než výjde ze školy, pokud možno,
z paměti naučiti mě.

Část přípravná.

Modlitby před stupni oltárními.
(Český překlad dle smyslu.)

Pro ministranta:

K. In nomine Patris et
Filii et Spiritus Sancti.
Amen.

Ant. Introibo ad altare Dei.

M. Ad Deum, qui laetificat
juventutem meam.

K. Judica me, Deus, et
discerne causam meam, de
gente non sancta, ab ho
mine iniquo et doloso erue
me.

M. Quia tu es, Deus,
fortitudo mea: quáre
me repulisti et quáre
tristis incédo, dum affli
git me inimicus?

K. Emitte lúcem tuam et
veritatem tuam; ipsa me
deduxérunt et adduxérunt
in montem sanctum tuum
et in tabernacula tua.

K. Ve jménu Otce i Syna
i Ducha svatého. Amen.
Ant. Vejdu k oltáři Božímu.

M. K Bohu, jenž obveseluje
mne od mladosti mé.

K. Ujmi se mne, ó Bože, a
od lživých a klamných
nepřátel duše mé vysvo
boď mne.

M. Nebo Ty's, Bože, síla
má; proč jsi mne zapudil
a proč jsem smuten, když
sužují mne hříchy?

K. Sešli tedy světlo milosti
své, ať mne doprovodí
ocíštěného až před svato
stánkem Tvůj.

M. Et introibo ad altare
Dei; ad Deum, qui laetifi
cat juventutem meam.
K. Confitébor tibi in ci
thara, Deus, Deus meus,
quáre tristis es anima mea,
et quáre conturbas me?

M. Spera in Deo, quo
niam adhuc confitébor
illi; salutare vultus mei
et Deus meus.

K. Glória Patri et Filio
et Spiritui sancto.

M. Sicut erat in princi
pio et nunc et semper et
in saecula saeculorum.
Amen.

K. Introibo ad altare Dei.

M. Ad Deum, qui laetifi
cat juventutem meam.

K. Adjutorium nostrum in
nomine Domini.

M. Qui fecit coelum et
terram.

K. říká Confiteor:
načež:

M. Misereátr tui omni
potens Deus, et dimissis
peccatis tuis perdúcat te
ad vitam aeternam.

K. Amen.

M. Confiteor Deo omni
potenti, beatae Mariae
semper Virgini, beato

M. A vejdu k oltáři Tvému,
k Bohu, jenž obveseluje
mne od mladosti mé.

K. Oslavovati budu Tebe
jako na círe, Bože, Bože
můj! Proč bys déle chtěla
být smutna duše má a
se rmouti?

M. Doufej v Boha, neboť,
hle, oslavovati ho budu
oběti svatou; on jest spa
sení mé a Bůh můj!

K. Sláva Otci i Synu i Du
chu svatému.

M. Jakož byla na počátku
i nyní i vždycky i na
věky věkův. Amen.

K. Vejdu k oltáři Božímu.

M. K Bohu, jenž obvese
luje mne od mladosti mé.

K. Pomoc naše ve jménu
Páně.

M. Který stvořil nebe i
zemí.

M. Smiluj se nad tebou vše
mohoucí Bůh, a odpustě
hříchy tvoje, přived tě do
života věčného.

K. Amen.

M. Vyznávám Bohu vše
mohoucímu, — blahoslavené
Marii povýdy Panně, —

Michaeli Archangelo,
beato Joanni Baptista,
sanctis apostolis Petro et
Paulo, omnibus sanctis
et tibi pater, quia pec-
cávi nímis cogitatione,
verbo et opere; mea cul-
pa, mea culpa, mea ma-
xima culpa. Ideo précor
beátam Mariam semper
Virginem, beátum Mi-
chaelem Archangeli-
um, beátum Joannem Baptis-
tam, sanctos apostolos
Petrum et Paulum, om-
nes Sanctos et te, pater,
oráre pro me ad Domi-
num Deum nostrum.

K. Misereátor vestri omní-
potens Deus, et dimissis
peccatis vestris perdúcat
vos ad vitam aeternam.

M. Amen.

K. Indulgéntiam, absolu-
tionem † et remissionem
peccatórum nostrórum trí-
luit nóbis omnípotens et
misericors Dominus.

M. Amen.

K. Deus tu conversus vi-
ficábis nos.

M. Et plebs tua laetá-
bitur in te.

svatému Michaélu arch-
andělu, — svatému Janu
Křtiteli, — svatým apo-
štólům Petru a Pavlu, —
všem svatým — a vám,
otče, — že jsem hřešil mno-
ho — myšlením, — řečí
a skutky; — má vina, —
má vina, — má veliká
vina! — Pročež prosím
— blahoslavenou Marii
povzdy Pannu, — svatého
Michaéla archanděla, —
svatého Jana Křtitele, —
svaté apoštoly Petra a
Pavla, — všecky svaté —
a vás, otče, — orodujte
za mne — u Pána Boha
našeho.

K. Smiluj se nad vámi vše-
mohoucí Bůh, a odpustě
hřichy vaše, přived' vás
do života věčného.

M. Amen.

K. Odpuštění, rozhřešení
† a prominutí hřichů
našich uděliž nám vše-
mohoucí a milosrdný
Hospodin.

M. Amen.

K. Bože, obrať se k nám
a obživíž nás.

M. A lid Tvůj veseliti se
bude v Tobě.

K. Ostende nobis, Domine,
misericordiam tuam.

M. Et salutare tuum da
nobis.

K. Domine, exaudi oratió-
ne meam.

M. Et clamor meus ad
te véniat.

M. Dominus vobiscum.

M. Et cum spiritu tuo.

K. Oremus.

K. Ukaž nám, Pane, mi-
losrdenství své.

M. A spasení své dej nám.

K. Pane, vyslyš modlitbu
mou.

M. A volání mé k Tobě
přijd.

K. Pán s vámi.

M. I s duchem tvým.

K. Modleme se.

Pro všechny:

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.
Vyznávám Bohu všemohoucímu, — blahoslavené
Marii povzdy Panně, — svatému Michaélu archandělu,
— svatému Janu Křtiteli, — svatým apoštólům Petru
a Pavlu, — všem svatým — a vám, otče, — že jsem
hřešil mnoho — myšlením, řečí a skutky; — má
vina, — má vina, — má veliká vina! — Pročež prosím
— blahoslavenou Marii povzdy Pannu, — svatého
Michaéla archanděla, — svatého Jana Křtitele, —
svaté apoštoly Petra a Pavla, — všecky svaté — a
vás, otče, — orodujte za mne — u Pána Boha našeho.

Při slavné mši svaté okuřuje se oltář na znamení,
že při té obřzi vše nečisté má být z oltáře srdce našeho vy-
puzeno a jen libá vůně naší pobožnosti k nebesům se nésti.

Introit

čili začátek z mešní knihy.

V o b y č e j n é nedele i dny všední po II. nedeli po zje-
vení Páně až do nedele devítínič — a od nejsvětější Trojice
až do adventu:

Velevbme Boha Otce i Syna i Ducha svatého —
se všemi svatými jeho. — Sláva Otci i Synu — i Duchu

svatému; — jakož byla na počátku — i nyní i vždycky — i na věky věkův. Amen.

Velebme Boha atd. (opakuje se jako před tím).

V adventě:

Hle, přijde Pán - Spasitel náš: - cestu jemu spravte.

Sláva Otci . . . Hle přijde . . .

V čas vánoční:

Narodil se Kristus Pán - veselme se . . . Sláva Otci . . . Narodil se . . .

V den Jména Pána Ježíše a po celý týden potom:

Mé jsi potěšení, - můj Ježíši, - útočiště moje, Bůh nejvyšší. - Sláva Otci . . . Mé jsi potěšení . . .

Od neděle devítník a v postě až do neděle smrťelné:

Smiluj se nad mnou, Bože, - podle velikého milosrdenství svého. - Sláva Otci . . . Smiluj se . . .

Od neděle smrťelné:

Pro své svaté drahé rány, - Ježíši ukřižovaný, - smiluj se nad námi. (Dvakráte bez Sláva Otci . . .)

V čas velikonoční až do nanebevstoupení Páně:

Hle, vstalť jest milý Kristus Pán; - alleluja, alleluja. - Sláva Otci . . . Hle, vstalť jest . . .

V den nanebevstoupení Páně až do seslání Ducha svatého:

Vstoupil na nebesa, - sedí na pravici - Boha Otce všemohoucího, - alleluja, - alleluja . . . Sláva Otci . . . Vstoupil . . .

V den Božího těla, po oktávu svátku toho, při výstavě Nejsvětější Svátosti, někdy i ve čtvrtku:

Chléb s nebe dal jsi jim, o Pane, - všecku lzeznost v sobě mající. - Sláva Otci . . . Chléb s nebe . . .

Vesvátky Panny Marie:

Zdrávas, Maria, - milosti plná, - Pán s tebou.

- Sláva Otci . . . Zdrávas . . .

Vesvátek jednoho svatého:

Svatý . . . orodus za nás . . . Sláva Otci . . .

Svatý . . .

O svátku více svatých:

Svatí . . . - orodus za nás . . . - Sláva Otci . . . Svatí . . .

Ve svátek všech svatých:

Všichni svatí a světice Boží, - orodus za nás . . . Sláva Otci . . . Všichni . . .

V den svatých andělů:

Anděle Boží, strážce můj, - rač vždycky být ochránce můj . . . Sláva Otci . . . Anděle . . .

Při mši svaté za mrtvě:

Odpočinutí věčné dejž jim, Pane, - a světlo věčné až jim svítí, - až odpočívají v pokoji. - Amen. (Dvakráte.)

Kněz uprostřed oltáře:

*) Kyrie eleison — Christe eleison — Kyrie eleison! (Pane, smiluj se) - (Kriste, smiluj se) - (Pane, smiluj se)!

Gloria in excelsis Deo.

Sláva na výsostech Bohu - a na zemi pokoj lidem dobré vůle. (Třikráte)

Kněz líbá oltář a obrací se k lidu, pozdravuje ho a přeje, aby Pán Bůh byl s lidem při následující modlitbě, což se i jindy z téže příčiny děje:

*) Pro ministranta:

K. Kyrie eleison. M. Kyrie eleison. K. Kyrie eleison.
M. Christe eleison. K. Christe eleison. M. Christe eleison. K. Kyrie eleison. M. Kyrie eleison. K. Kyrie eleison.

Kněz: Dominus vobiscum. (Pán s vámi.)
Lid: Et cum spiritu tuo. (I s duchem tvým.)

(Oremus:) Modleme se:

Všemohoucí věčný Bože, — račíž církevní modlitbu, — kterou Tobě nyní s knězem přednášíme, — milostivě vyslyšeti. — Skrze Pána našeho Ježíše Krista, — Syna Tvého, — jenž s Tebou i s Duchem svatým — živ jest a kraluje — po všecky věky věkův (*per omnia saecula saeculorum*). Amen.

(Někdy říká kněz ještě jednu modlitbu nebo i více.)

Epištola,

cíli čtení písma svatého, pokud není evangeliem. Písmem svatým zjevil nám Bůh deset přikázání, proto vhodně říká se při epištole:

Desatero Božích přikázání:

1. V jednoho Boha věřiti budeš.
 2. Nevezmeš jména Božího nadarmo.
 3. Pomni, abys den sváteční světil.
 4. Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobré ti bylo na zemi.
 5. Nezabiješ.
 6. Nesesmilníš.
 7. Nepokradeš.
 8. Nepromluvíš křivého svědectví proti bližnímu svému.
 9. Nepožádáš manželky bližního svého.
 10. Aniž požádáš statku jeho
- Po epištole odpověď lidu: Deo gratias. (Bohu díky.)

Graduál,

čili verše po epištole; říká se verš jako při introitu, jen na místo Sláva Otcu . . . se dí alleluja, alleluja a po opakování verše ještě alleluja.

Od devítíku však do velikonoc se alleluja neříká nýbrž verš introitu říká se tříkráde.

V obyčejné neděle a dny všední:

Velevme Boha — Otce i Syna i Ducha svatého — se všemi svatými jeho. — Alleluja, alleluja. — Velevme Boha — Otce i Syna i Ducha svatého Alleluja.

(Podobně ve zvláštních dobách viz introity, str. 71.)

Při mši svaté za mrtvé říkává kněz po graduálu ještě sequenci čili píseň; při ní se říká píseň: Odpočinetež v pokoji, - věrné dušičky.

Odpočinutí věčné dej jim, Pane, — a světlo věčné ať jim svítí, — ať odpočívají v pokoji. Amen.

Při mši svaté za mrtvé říkává kněz po graduálu ještě sequenci čili píseň; při ní se říká píseň: Odpočinetež v pokoji, - věrné dušičky.

Evangelium.

Mešní kniha přenesena na znamení, že evangelium Kristoro do nevěřícího lidu israelského přeneseno jest k pohanům a že zapudilo temnotu nevěry a bludů. — Při evangeliu se vstává na znamení úcty k slovu Božímu.

Kněz: Dominus vobiscum. (Pán s vámi.)

Lid: Et cum spiritu tuo. (I s duchem tvým.)

Kněz: Sequentia sancti evangelii secundum Matthaeum

(Marcum — Lucam — Joannem.) †

Část svatého evangelia podle svatého Matouše

(Marka — Lukáše — Jana) †

Lid: Gloria tibi, Domine. (Sláva Tobě, Pane.)

Pán Ježíš ve svatém evangeliu příkazuje nám:

1. Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a ze vší duše své a ze vší myslí své a ze vší síly své.

2. Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.

Při zpívané mši svaté, nebo růbec, když kněz ještě hotov není, dodává se:

Milujte nepřátele své, — dobře činite těm, — kteříž vás nenávidí, — modlete se za ty, kteří pronásledují a pomlouvají vás. (Mat. 5, 44.)

Nebo též :

Chce-li kdo za mnou přijít, — zapři sebe sám, — a vezmi kříž svůj — a následuj mne. (Mat. 16, 24.)

Nebo :

Vezměte jho mé na sebe — a učte se ode mne; — neboť jsem tichý — a pokorný srdcem; — a naleznete pokoj duším svým. (Mat. 11, 29.)

Při mši svaté za mrtvě:

Pán Ježíš praví ve svatém evangeliu : — Já jsem vzkříšený i život, — kdo věří ve mne, — byť i umřel, — živ bude. (Jan 11, 25.)

Po evangeliu odpověď :

Laus tibi, Christe. (Chvála Tobě, Kriste.)

Credo in unum Deum.

Někdy se neříká; ale říká-li se, zůstává se ještě státi.

Věřím v Boha Otce, — všemohoucího Stvořitele nebe i země. — I v Ježíše Krista, — Syna jeho jediného, Pána našeho, — jenž se počal z Ducha svatého, — narodil se z Marie Panny (pokleknouti); — trpěl pod Pontským Pilátem, — ukřížován, — umřel — i pohřben jest; — vstoupil do pekla, třetího dne vstal z mrtvých; — vstoupil na nebesa, — sedí na pravici Boha — Otce všemohoucího; — odtud přide soudit živých i mrtvých. — Věřím v Ducha svatého, — svatou církev obecnou, — svatých obcování. — Odpustění hříchů. — Těla vzkříšení — a život věčný. — Amen.

(Pri zpívané mši svaté, trvá-li zpěv déle, — víra, naděje a láska, str. 46. a 47.)

Zde končí část přípravná. Při této části směli bývatí, kteří se z pohanů nebo židů do církve přihlásili, ale ještě pokřtěni nebyli, nýbrž katechismu čili článkům víry se učili a tudíž katechumeny sluli. Protož část přípravná i mši katechumenů se nazývá. Po ní museli odejít z chrámu a nastala část hlavní — vlastní obět.

Část hlavní.

I. Obětování.

Kněz: Dominus vobiscum. — Lid: Et cum spiritu tuo.

Kněz: Oremus.

Veršík k obětování čili offertorium, při jehož zpěvu kladli věřící chléb a víno před oltář a věnovali je k svaté oběti i k výživě duchovenstva. Za dnů našich si kostely opatrují chléb a víno ze zbožných nadání; věřící však zato dávají někdy dar penězitý knězi, aby na jejich úmyslu mši svatou obětoval, nebo jdouce kolem oltáře kladou dárky na oltář, čemuž se říká oféra, obětování.

(Jako k introitu — jedenkráte — bez Sláva Otci.)

Velebme Boha — Otce i Syna i Ducha svatého — se všemi svatými jeho. (Ostatní viz str. 72.)

Věnování chleba.

Přijmiž, Bože Otče, — obětní dar tento, — který Ti pro tuto svatou obět podáváme, — jelikož bude neposkvrněným tělem — Syna Tvého, Pána našeho.

(Podání k alicha:*)

Podáváme Tobě, Bože Synu, — obětní kalich tento, — jenž bude nám kalichem krve Tvé — vylité za spásu světa.

Obětování sebe.

V duchu kajícnosti a pokory — podáváme sami sebe — spolu s Tebou — za oběť před velebností Boží.

*) Do vína přilévá se něco vody, jelikož kalich mešní znaci srdce Páně, z něhož vyšla krev a voda.

Obětní modlitba k Duchu svatému:

Přijď, všemohoucí Duchu svatý, — a proměň dary tyto — v tělo a krev Pána Ježíše Krista.
Při slavné mši svaté okouřují se dary i oltář kadidlem s prosbou, aby obět ta jako kadidla dým a různě libezeně k Bohu vzhůru se nesla.

Lavabo

čili obmytí rukou.

Obmej mne, Bože, — ode všech nepravostí mých — a očist' srdce mé, — abych hodně mohl státi před oltářem Tvým.

Uprostřed oltáře:

Přijmiž, svatá Trojice, jeden Bože, tuto oběť — jakožto památku smrti a z mrtvých vstání Páně, — ke cti Rodičky Boží a všech svatých. — Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

Kněz obrácen k lidu dří:

Orate, fratres.

(Modlete se, bratři, aby Bůh mou a vaši oběť milostivě přijal, — čímž se dává na jeho, že lid má spolu obětovati, ne však jen nečinně státi.)

*Lid odpovídá: Suscipiat Dominus . . .**
Hospodin přijmiž oběť tuto z rukou vašich, otče. Amen.

Secreta

čili tichá modlitba obětní.

Všemohoucí, věčný Bože, — ráciž církevní modlitbu obětní, — kterou Tobě nyní s knězem před-

* Pro ministranta:

Suscipiat Dominus sacrificium hoc de manibus tuis — ad laudem et gloriam nominis sui, — ad utilitatem quoque nostram — totiusque ecclésiae suae sanctae.

násime, — milostivě vyslyšeti. — Skrze Pána našeho — Ježíše Krista, Syna Tvého, — jenž s Tebou i s Duchem svatým — živ jest a kraluje po všecky věky věkův. (*per omnia saecula saeculorum*). Amen.

II. Proměna a zničení.

Preface

čili chvalozpěv, kterým vyznáváme, že mše svatá jest obět díků a chvály, a spolu **přechod** ku proměně chleba a vína a zničení daru obětního.

K. Dominus vobiscum.	K. Pán s vámi.
L. Et cum spiritu tuo.	L. I s duchem tvým.
K. Sursum corda.	K. Vzhůru srdce.
L. Habémus ad Dominum.	L. Máme k Hospodinu.
K. Gratias agamus Deo nostro.	K. Díky vzdávejme Pánu mino Deo nostro. Bohu našemu.
L. Dignum et justum est.	L. Hodno a spravedlivost.

Vzdáváme Tobě díky — skrze tuto svatou oběť, — všemohoucí Bože, — za všecka dobrodiní Tvá; — skrze Krista, Pána našeho, (v adventě: jenž se počal z Ducha svatého; — o vánocích: jenž se narodil z Marie Panny; — v postě: jenž se čtyřicet dní postiti rácił; — v postní pátky a po všecky dny od neděle smrtelné: jenž pro nás ukřížován byti rácił; — na bílou sobotu a v čase velikonočním: jenž z mrtvých vstati rácił; — na den na nebe vstoupení Páně a po osm dní nato: jenž na nebesa vstoupiti rácił; — v sobotu svatodušní a po celý týden: jenž Ducha svatého seslati rácił; — ve dny Panny Marie: jenž se narodil z Marie Panny), skrze nějž chválí Tebe andělé i archandělé, — cherubové a serafové, — s nimiž i my Tobě se klaníme řkouce:

Sanctus.

Svatý, — Svatý, — Svatý — Hospodin Bůh

zástupův. — Plná jsou nebesa i země — slávy jeho. — Hosanna na výsostech.

Benedictus.

† Požehnany, jenž přichází — ve jménu Páně.
Hosanna na výsostech.

Další modlitby obětní,
kterými vyznáváme, že mše svatá jest obět pro sby
a smíru:

Prosíme Tě, nebeský Otče, — abys skrze tu to svatou obět — požehnati († † †) ráčil — církvi své svaté, — svatému Otci našemu, — biskupu našemu, — našemu milému národu — a všem pravověrným křesťanům.

(Memento:) Rozpomeň se, Pane, obzvláště na tyto živé křesťany: (Potichu: rodiče) a na nás všecky zde přítomné — na přímluvu a pro zásluhy Rodičky Boží, — svatých apoštolův i všech svatých, kteří se Tobě obětovali. —

Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Obět smíru; kněz skládá ruce nad dary obětní.)

Na tento oltář Tvůj — klademe, Hospodine, — též všecky hříchy své, — aby nám obět tato pomohla k jich odpuštění. — Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Proměna.

(Kleknout.)

Nyní pak již, Bože všemohoucí, požehnej obět tu to — požehnáním trojnásobným, — († † †) — aby se nám stala — tělem (†) a krví (†) Syna Tvého, — Pána našeho Ježíše Krista.

(Každý pro sebe v hlubokém tichu.)

Svaté jest toto okamžení! — Vyslovují se božská slova Kristova: — Toto jest tělo mé! — Pán Ježíš jest s námi.

Při pozdvízení těla Páně:

Bože, buď milostiv mně hříšnému!
(Bijeme se třikrát v prsa.)

Klaň se s bázní svatou, duše má. — Zástupce Kristův dí: Toto jest krev má, která za vás vylita bude na odpustění hřichův.

Při pozdvízení kalicha s krví Páně:
Bože, buď milostiv mně hříšnému!
(Bijeme se třikrát v prsa.)

Pokračování v modlitbách obětních.

(Pán Ježíš — dar nás obětní — zníčen před velebností Boží.)

Popatř, nebeský Otče, — na milého Syna svého — Ježíše Krista, — jenž se nyní na oltáři tomto — našim velikonočním beránkem učinil. — Jako na kříži, — († † † — † †) tak i zde se obětuje. — Jako pro nás zničený, — jemuž krev od těla se oddělila, — obětuje se Ti — ve dvojí způsobě darů obětních.

Přijalt jsi druhdy mile — obět kněze Melchisedecha, — jenž Ti obětoval chléb a víno. — Mnohem více obětujeme Tobě nyní — my nehodní; — ve způsobech chleba a vína — tělo a krev Páně podáváme Tobě. — (Skloniti hlavu.) — Nezamítnež zajisté obět tak velikou — od oltáře Božské velebnosti své!

Ó, dej nám, nebeský Otče, — okusiti i hostiny s obětí touto spojené, — při níž pokrmem duší našich jest — sám Ježíš Kristus — Bůh i člověk. — Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

Mše svatá se obětuje ještě jako obět smíru i za mrtvé k zahlazení časných trestů, i za nás živé hříšníky.

(Memento:) Rozpomeň se, ó Pane, skrze tu obět — i na zesnulé katolické křesťany. (Potichu: zvláště pak . . .)

Odpočinutí věčné dejž jim, Pane, — a světlo
věčné až jim svítí. Amen.

(*Nobis quoque peccatóribus . . .*)

Nám pak hříšníkům — račíž dáti milost ku
pravému pokání potřebnou — a společenství se všemi
svatými v nebesích. — Skrze Krista, Pána našeho.

Konec obětních modliteb je podáním té oběti ještě jako
oběti ch v á l y, což se malým pozdvížením darů naznačuje.
Skrze nějž † a s nímž † a v němž † — budiž Tobě,
Otče všemohoucí, † v jednotě Ducha svatého † všecka
čest a sláva po všecky věky věkův. (*Per omnia
saecula saeculorum.*) L. Amen.

III. Obětní hostina.

Příprava všeobecná.

Oremus: (Modlme se:)

Jak nás Pán Ježíš naučil, — tak důvěrně
říkáme:

Pater noster, qui es in Otče náš, jenž jsi na
coelis. nebesích.

Sanctificétur nómen tu- Posvěť se jménu Tvé.
um.

Adveniat regnum tuum. Přijď království Tvé.

Fiat voluntas tua sicut Bud' vůle Tvá jako
in coelo et in terra. v nebi tak i na zemi.

Panem nostrum quoti- Chléb náš vezdejší dejž
diánum da nóbis hodie. nám dnes.

Et dimítte nóbis debita A odpusť nám naše viny.
nostra.

Sicut et nos dimittimus Jakož i my odpouštíme
debitóribus nostris. našim vinníkům.

Et ne nos indúkas in A neuvoď nás v poku-
tentationem. šení.

L. Sed libera nos a malo. L. Ale zbab nás od zlého.
K. Amen. K. Amen.

Rozlomení svaté hostie ve tři části naznačuje násilnou
smrt Pána Ježíše. Vpuštění částečky třetí do krve Páně
znamená, že při zmrtvýchvstání Páně tělo Páně obdrželo
zase krev živou.

Tím se ukazuje, že se obět kříže zmrtvýchvstáním Páně
vlastně doplnila a zpečetila. — Smrtí Páně jsme vykoupeni,
zmrtvýchvstáním Páně jest toto vykoupení potvrzeno . . . tím
obojí se nám dostalo pokoje, a proto Pán Ježíš po zmrtvých-
vstání dí: Pokoj vám.

I mše svatá jest tedy obětování smrti i zmrtvýchvstání
Páně, a její hostina obětní, sv. přijímání, jest pramen pokoje.

Vysvobod, nás, ó Pane, — na přímluvu Ro-
dičky Boží a všech svatých — od největšího zla, —
totiž od hříchu; — a uděliž nám pokoje svého —
skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna Tvého, — jenž
s Tebou i s Duchem svatým — živ jest a kraluje
po všecky věky věkův.

K. Per omnia saecula K. Po všecky věky věkův.
saeculorum.

L. Amen L. Amen.
K. Pax Domini sit sem- K. Pokoj Páně budiž
per vobiscum. vždycky s vám.

L. Et cum spiritu tuo. L. I s duchem tvým.

Agnus Dei.

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, —
smiluj se nad námi!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, —
smiluj se nad námi!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, —
udělil nám pokoje!

Při mše svaté za mrtvé se říká . . . dejž jim odpo-
činuti — . . . dejž jim odpočinuti — . . . dejž jim od-
počinuti věčné.

Příprava zvláštní

*kněze i těch, kteří skutečně přijímají.
(Viz modlitby před svatým přijímáním, str. 99.)*

Příprava ku přijímání duchovnímu.

Pane Ježíši Kriste, — Synu Boha živého, —
jenž jsi smrtí svou — a zmrtvýchvstáním svým
— svět oživiti rácil, — vysvobod nás — skrze toto
přesvaté tělo své a krev svou — ode všech hřichův
— i od věčné smrti. — Jenž jsi živ a kraluješ —
na věky věkův. Amen.

Domine, non sum dignus . . .

Pane, nejsem hoden, — abys vešel pod střechu
mou, — ale toliko rci slovem — a uzdravena bude
duše má. (Bijeme se třikrát v prsa.)

Když kněz přijímá:

Můj Ježíši! Po Tobě touží duše má, — o
přijď ke mně, — občerstvi a posilniž mne — a zůstaň
se mnou na věky.

Když kněz obmývá a upravuje kalich:

Kriste, Ti žiju, — Kriste, Ti zemru, — Kriste,
Tvůj budu — v životě i v smrti. — Kriste milostný,
buď milosrdný, — Kriste, odpust mi — přetěžké
hřichy mé.

Nebo:

Můj Ježíši, milosrdenství! (Odpustky 100 dní.)
Ježíši, můj Bože, nade všecko miluji Tě. (O-
pusťky 50 dní.)

Ó, Ježíši, tichý a pokorný srdcem, — učiň srdce
mě podle srdce svého. (Odpustky 300 dní.)

Po přijímání:

Communio

*čili veršík ku přijímání — na památku zpěvu lidu, když se
ubíral ke stolu Páně.*

Velebme Boha Otce i Syna i Ducha svatého —
se všemi svatými jeho.

(Vždy jako introit — bez »Sláva« — a jen jedenkráte.)

K. Dominus vobiscum. K. Pán s vámi.

L. Et cum spiritu tuo. L. I s duchem tvým.

(Oremus:) Modleme se:

Všemohoucí, včeřný Bože, — račiž církevní modlitbu — kterou Tobě nyní s knězem přednášíme, — milostivě vyslyšeti. — Skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna Tvého, — jenž s Tebou i s Duchem svatým — živ jest a kraluje — na věky věkův. (Per omnia saecula saeculorum.) L. Amen.

K. Dominus vobiscum. K. Pán s vámi.

L. Et cum spiritu tuo. L. I s duchem tvým.

K. Ite, missa est. K. Jděte mše jest (dokončena).

L. Deo gratias. L. Bohu díky.

Při mších svatých kajicných — v rouchu fialovém — říká se:

K. Benedictanus Domino. K. Blahořečme Hospodinu.

L. Deo gratias. L. Bohu díky.

Při mších svatých za mrtvé:

K. Requiescant in pace. K. Ať odpočívají v pokoji.

L. Amen. L. Amen.

(Kněz skloněn uprostřed oltáře modlí se potichu; mezi tím lid poklekne.)

Kněz zehná lidu:

Požehnej vás všemohoucí Bůh — Otec, † Syn
i Duch svatý. L. Amen.

Při mších sv. za mrtvé se nezehná.

Druhé evangelium na konec:

K. Dominus vobiscum. K. Pán s vámi.

L. Et cum spiritu tuo. L. I s duchem tvým.

K. †Initium sancti evange- K. Počátek svatého evan-
lia secundum Joannem. gelia podle sv. Jana.

L. Gloria tibi, Domine. L. Sláva Tobě, Pane.

Na počátku — čili od věčnosti — bylo Slovo,
to jest Syn Boží.

Pokleknout:

A Slovo tělem učiněno jest — a přebývalo
mezi námi.

L. Deo gratias. (Bohu díky.)

Někdy se čte z mešni knihy evangelium jiné.

O svátostech.

Pán Ježíš vydobyl nám smrti svou na kříži milost Boží k posvěcení duše naší. Abychom však byli ujištěni, že se nám ta neviditelná milost Boží uděluje, ustavil Pán Ježíš viditelné úkony, spojené se slyšitelnými slovy, kteréž milost Boží znamenají a působi. — Ze milosti Boží znamenají, říkáme jim kráuce znamení; že je můžeme viděti a slyšeti, říkáme jim viditelná znamení; že pak milost Boží k našemu posvěcení působi, říkáme jim svátosti.

Svátosti jsou viditelná znamení, kteráž z ustanovení Pána Ježíše milost Boží naznačují a působi.

Ke každé svátosti nalezejí tedy tři věci:
1) ustanovení od Pána Ježíše, 2) viditelné znamení, 3) milost Boží.

Svátosti ustanovil Pán Ježíš sedm, totiž: křest, biřmování, svátost oltářní, pokání, poslední pomazání, svěcení kněžstva, manželství.

Že Pán Ježíš ustanovil svátostí sedm, víme ze stálého ústního učení církve, kteréž od svatých apoštolů pochází a písmem svatým stvrzeno jest.

(Církve východní Zmínka o každé svátosti v písmě svatém. Evangelické církve a svátosti.)

Pán Ježíš ustanovil svátostí sedm proto, že v duchovním čili nadpřirozeném životě — potobně jako v tělesném čili přirozeném — jest sedm nejdůležitějších potřeb.

Každá svátost působí:

- 1) milost posvěcující;
- 2) zvláštní milost svátostnou.

Křest a pokání milost posvěcující čili nadpřirozený život pravidelně uděluji; proto slovou svátosti (duchovně) mrtvých; ostatní svátosti: biřmování, svátost oltářní, poslední pomazání, svěcení kněžstva, manželství, ji pravidelně rozmnожují a slovou svátosti (duchovně) živých.

Milosti svátostnou rozumí se zvláštní působení milosti posvěcující dle sedmi potřeb nadpřirozeného života našeho.

Sedmero nejhlavnejších potřeb nadpřirozeného života jest:

- 1) narození čili znovuzrození, 2) dospělost,
- 3) pokrm, 4) pomoc v nemoci duševní, 5) posila v těžké nemoci tělesné, 6) otcovství duchovní,
- 7) křesťanské otcovství a mateřství tělesné čili křesťanský sňatek.

Dle těchto potřeb a milostí svátostních jest:

- 1) křest svátost zrození duchovního čili znovuzrození;
- 2) biřmování svátost duchovní dospělosti;
- 3) svátost oltářní jest svátost těla a krve Páně za pokrm duše;
- 4) pokání jest svátost odpuštění hřichů po křtu spáchaných;
- 5) poslední pomazání svátost posily tělesné nemocných;

6) svěcení kněžstva jest svátost odevzdání a rádného vykonávání kněžské moci;

7) manželství svátost posvěceného sňatku křesťanského muže a ženy.

Sváost křtu, biřmování a svěcení kněžstva přijímají se za celý život pozemský jen jednou, protože vtiskují duši **nezrušitelný znak**. Tímto znakem duše rozeznává se vždy od duší lidí, kteří tuto sváost nepřijali.

Jen nemluvnátko mohou přjmouti svátosti **bez přípravy**; u nás přijímají jen křest.

Dospělí a rozumu užívající mají se na přijetí svátosti **připraviti**, sice by ji přijali **nehodně** čili svatokrádežně, mnohdy i **neplatně**.

Kdo sváost uděluje, má mít úmysl všecko tak činiti, jak to Kristus Pán ustanovil, a všecko též **skutečně vykonati**.

● svátosti křtu.

Člověk, když se na svět narodí, má na duši dědičný hřich, nemá posvěcující milosti, nadpřirozeného života duše, jest duševně mrtev.

(Srovnej nauku o Duchu svatém, str. 11—12.)

Jest tedy potřebí, aby tohoto nadpřirozeného života nabyl, čili duchovně se narodil, a k tomu ustanovena jest sváost křtu.

Křest jest **svátost zrození** duchovního čili **znovuzrození**.

Znovuzrození zdleží v tom, že na křtu svatém skrze vodu a slovo Boží nabýdáme milosti, kterou se stáváme *po-prvé dítka mi Božími*.

Křest jest **skutečně svátost**, jelikož

1) Pán Ježíš křest **ustanovil**.

»Douce, uče všecky národy, křtice je ve jménu

Otcе i Syna i Ducha svatého.« (Mat. 28, 19.)

2) Shledáváme při křtu **viditelné znamení** (*úkon a slova*) a to:

obmytí vodou a slova: Já tě křtim ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.

3) Křtem se uděluje **milost** Boží.

Milost, jež se **křtem** svatým udílí, jest po-

svěcující milost, jelikož křest obmývá duši od hřachu dědičného a dospělé i od hřichův osobních.

»Obmyti jste, posvěceni jste, ospravedlněni jste ve jménu Pána našeho Ježíše Krista a v Duchu Boha našeho.« (I. Kor. 6, 11.)

»Pokřtěn buď jeden každý z vás ve jménu Ježíše Krista na odpusťení hřichů svých.« (Skutk. ap. 2, 38.)

(*Obmytí vodou*.)

Tato posvěcující milost jako svátostná milost křtu svatého působí:

1) oživení duše čili **znovuzrození**. Člověk se stává **dítkem** Božím a **dědicem** království nebeského;

(*Bílé roucho*. — *Dítky umírající po křtu svatém přicházejí do nebe*. — *Podobenství o rouchu svatebním*. (Mat. 22, 11.)

Voda nutná k životu . . . aby semeno klíčilo, sazenice se ujala.)

2) vlévá duši **ctnosti**, obzvláště božské: víru, naději a lásku, a **dary** Ducha svatého;

(*Svíce křestní*. *Podobenství o deseti pannách*. (Mat. 25, 1.)

3) činí člověka údem **obcování svatých** čili křestanem; pročež se duši i **nezrušitelný znak** vtiskuje;

(*Pomazání křížem na hlavě ve způsobu kříže*. *Srovnej učení o obcorání svatých*, — *zvláště o pokladu církve*, str. 23.)

4) odpouští všecek **trest** věčný i časný.

Křest jest sváost **nejprvnější** a **nejpotřebnější**.

»Nenarodí-li se kdo znova z vody a Ducha (svatého), nemůže vejiti do království Božího.« (Jan 3, 5.)

Křest **uděliti smí řádným** způsobem jen biskup neb kněz farář; s jejich dovolením smí tak učiniti i jiný kněz nebo jáhen. V čas nevyhnutelné potřeby může každý člověk křtit.

(*Srovnej svrchu o tom, kdo sváost uděluje*, str. 88. — *Křest s obřady církevními* čili slavný. — *Křest z nevyhnutelné potřeby čili z nouze*.)

Křest přijmouti může každý člověk, tedy nejen dospělý, nýbrž i dítě.

Dospělý musí ve víře dostatečně vyučen býti a věřiti; — svých osobních hříchů litovati; vyznání víry a slib křestní učiniti a úmysl mítí křest přijmouti.

Dítěti se víra jako v zárodku do duše vlévá; — vyznání víry a slib křestní vyslovují za ně kmotrové. Jest však dítě povinno, jakmile užívání rozumu nabude, slib křestní obnoviti.

Toto obnovení slibu křestního máme všichni konati častěji v životě, obzvláště ve výroční den narození a křtu, v den svatého, jehož jméno jsme na křtu svatém obdrželi, když jiné svátosti přijímáme.

Kromě toho má křesťan svatého, jehož jméno při křtu svatém obdržel, jako svého ochránce nebo patrona ctiti, vzývati a následovati.

(Jména světská.)

Kmotrové stávají se jako duchovními rodiči křtenců; mají se tedy o jejich duchovní život starati. Proto smějí býti kmotry při křtu sv. jen katolíci.

Kdo nemůže křtu svatého obmytím vodou (*křest vody*) dosáhnouti, může býti znovuzrozen žádostí křtu svatého (*křest žádosti*) nebo krví pro Krista Pána prolitou (*křest krve*).

(Svatá nevinnátku čili mláďatka.)

M o d l i t b a

ve výroční den svatého křtu a svatého patrona křestního a obnovení smlouvy křestní.

Všemohoucí, věčný Bože, vzdávám Ti díky za všecky milosti, jichž se mi Tvým milosrdenstvím skrze smrt Syna Tvého Ježíše Krista svátostí svatého křtu beze všech zásluh mých dostalo.

Ó, dobrotivý Pane můj! Hříchem dědičným poskrvněn přišel jsem na svět a Ty's mne vodou křtu svatého obmyl; duchovně mrtev jsem byl a milostí Tvou duchovně jsem se zrodil. Zdaž nemám oslavovati Tě celým srdcem svým a dobrořečiti Tobě na věky i na věky věkův!

Ó, přelaskavý Otče můj! Kdož vypoví všecka dobrdiní Tvá a ohláší vše, co jsi učinil duši mé! Vždyť křtem svatým přijal jsi mne v obcování svatých, údem těla, jehož hlavou jest Kristus, učinil jsi mne, znamení křesťana vtiskl jsi duši mé. Dítětem Tvým jsem se stal a dědicem království Tvého, a proto rouchem bílým přiodál jsi mne, abych měl přístup k hostině svatební v nebesích. „Kdo jako Hospodin Bůh nás? kterýž na výsostech přebyvá, . . . kterýž od země vyzdvihuje nuzného, a z bláta povyšuje chudého, aby posadil ho s knížetem lidu svého?“ (Žalm 112.)

Jak bych mohl dopustiti, aby shasla svíce víry, naděje a lásky, kterou jsi křtem svatým rozžal v duši mé! Tak s pomocí milosti Tvé nestane se nikdy.

A proto obnovuji smlouvu křestní, kterou jsem učinil s Tebou.

Odříkám se zlého ducha i všech skutků jeho i vši pýchy jeho.

Věřím v Boha . . .

Svatý patronu můj křestní, nezapomínej na mne a pros za mne, abych smlouvu tuto s Bohem učiněnou nikdy nezrušil, ale abych roucho křestní neposkrvněné donesl až před soudnou stolicí Pána Ježíše Krista, a tak vešel tam, kde ty jsi, tam se s Tebou shledal a věčně radoval. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

Anděle Boží . . .

● svátosti biřmování.

Duchovně narozený má dospěti v muže čili statečného vyznavače víry Kristovy; k tomu dává mu Kristus Pán milost Ducha svatého biřmovaňí.

Biřmování jest svátost duchovní dospělosti.

Duchovní dospělost záleží v tom, že křesťan vkládáním rukou biskupových, mazáním svatým křížem a modlitbou jest od Ducha svatého posilnen, aby víru svou statečně vyznával a podle ní živ byl.

Biřmování jest skutečně svátost, jelikož

1) Pán Ježiš biřmování ustanovil.

To víme z písma svatého, které praví, že sv. apoštоловé biřmovali. Svatý Petr a Jan v Samaři vzkládali ruce na pokřtěné, a tito přijímali Ducha svatého. (Skutk. ap. 8, 14 - 17.)

Svatý Pavel vzkládal ruce na pokřtěné v Efesu a oni přijímali Ducha svatého. (Skutk. ap. 19, 6.)

Víme to též ze stálého ústního učení církve.

O biřmování píše již ve druhém století Tertullián, který je nazývá „požehnaným pomazáním“; ve třetím století sv. Cyprián a zejména ve čtvrtém století sv. Cyrill jerusalámský. — Souhlas církvi východních.

2) Shledáváme při biřmování viditelné znamení (íkon spojený se slovy) a to: složení ruky křížem čelo mažící, a slova: Znamenám tě znamením svatého kříže a biřmuji (posiluj) tě křížem spasení ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.

3) Biřmováním uděluje se milost Boží.

Biřmováním udílí se totiž duch svatý, t. j. milost posvěcující, kterou Duch sv. rozmnožuje. »Ale Šimon uzřev, že vzkládáním rukou apostolů uděluje se Duch svatý . . .« (Skut. ap. 8, 18.)

Svatostná milost sv. biřmování záleží v tom,

1) že Duch svatý znovuzrozeného ve víře a životu dle víry posiluje;

Křízmo sestává z oleje a balsámu. Olej se roztéká . . . milost v hojně míře plyne z hlavy, již jest Kristus, do údů; olej svítí a posiluje. Balsám chrání od hnileb a voní — hnileba hřichů, vinné života ctnostného.

2) že Duch svatý pokřtěného duchovně dospělým a bojovníkem Kristovým činí.

Z té příčiny jest tato svátost svátostí duchovní dospělosti a vtiskuje duši nezrůstiteľný znak.

(Pomazání na čele ve způsobu kříže.)

Biřmování udileti smí rádným způsobem jen biskup, mimořádným způsobem také kněz, od papeže zmocněný.

Biřmování přijmounti může každý pokřtěný člověk, tedy i dítě hněd po sv. křtu, jak bylo dříve a je dosud v církvi východní, kde kněží hněd po sv. křtu dítky biřmují.

U nás biřmují se však jen dospělí, aby přijali tuto svátost s větším prospěchem. — Mají tedy ve víře dostatečně vyučení být, ve stavu milosti Boží se nalézati a modlitbou i toužením po milostech Ducha svatého se připraviti. Za milosti ty má biřmovanec častěji — podobně jako za křest — Bohu děkovati a svatého, jehož jméno při svatém biřmování přijal, vyzývati a následovatii.

Také k biřmování, dle možnosti, běrou se kmotrové, kteří biskupovi svědčí, že biřmovanec jest a na dálé býti chce katolíkem pravým a statečným. Z té příčiny smíjí býti kmotry jenom katolíci praví a již biřmovaní. I kmotrové biřmovanců stávají se jejich duchovními příbuznými.

Kmotrové při biřmování mají býti rozdílni od kmotrů při křtu svatém.

Modlitby v den přijetí svatého biřmování.

Před svatým biřmováním

rzbuzují se tři božské ctnosti a lítost nad hřichy; str. 46, 47.

Při svatém břmování.

Když biskup stojí u oltáře a začíná modlitbu církevní:

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.

Přijd, svatý Duše, naplň srdce svých věrných a oheň lásky své v nich rozněť. Amen.

Když biskup drží ruce vztažené nad všemi břmovanci společně:

Modlme se:

Všemohoucí, věčný Bože, jenž jsi nám skrze svatý křest milost znovuzrození a odpustění hříchů dáti ráčil; vyšli nám s nebes sedmeronásobného Ducha svatého, Utěšitele. Amen.

Ducha moudrosti a rozumu. Amen.

Ducha rady a síly. Amen.

Ducha umění a pobožnosti. Amen.

Naplň nás Duchem bázně své a vtiskni znamení kříže †, znamení křesťanů dospělých, duši naší. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna Tvého jenž s Tebou živ jest a kraluje v jednotě téhož Ducha svatého Bůh, po všecky věky věkův. Amen.

Když biskup břmuje, zpívá se buď píseň nebo říká se svatý růženec slavný.

Když biskup již svatým křížem a složením ruky jednotlivého břmuje, říká břmovanec potichu v srdeci svém:

Buduž mi vítán, Duchu svatý a posilněj mne.

Amen.

Když utře kněz břmanci ratou čelo, říká břmovanec na kolennou modlitbu, kterou tištěnou na památku dostane. Když se biskup k oltáři vrátil:

Modlme se:

Všemohoucí, věčný Bože, jenž jsi mne svátostí břmování skrze pomazání svatým křížem ve způsobu svatého kříže dospělým křesťanem a bojovníkem Kristovým učinil, dejž mně na přímluvu svatého patrona mého, aby Duch svatý stále ve mně pre-

býval a mne ve všem i v životě dle výry posiloval. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Požehnej mne Bůh Otec, Syn i Duch svatý. Amen.

Po svatém břmování vyslechnou břmovanci napomenutí biskupovo říkají Věrim v Boha, Otče náš a Zdrávas.

Ve výroční den svatého břmování a o svátcích svatodušních říká se modlitba jako v den svatého břmování, když se biskup k oltáři vrátil, a Věrim v Boha, Otče náš, Zdrávas, Desatero přikázání Božích a patero církevních

● svátosti oltářní.

Život narozeného a dospělého musí být udržován pokrmem. — Pro nadpřirozený život duše naši učinil Pán Ježíš pokrmem tělo své a svou krev čili sebe samého.

Pravil totiž: »Tělo mé právě jest pokrm a krev má právě jest nápoj.« (Jan 6, 56.) »Kdo jí mne, živ bude pro mne.« (Jan 6, 58.)

Po prvé požívali tělo a krev Pána Ježíše čili jej samého svatí apoštoli a to u toho stolu, na kterém Pán Ježíš stětělo a svou krev pod způsobami chleba a vína obětoval.

Stál, na němž se obětuje, slove oltář; a proto i tělo a krev Pana Ježíše pod způsobami chleba a vína slove svátost oltářní. Poněvadž pak Pán Ježíš, Bůh náš nejsvětější, sebe samého za pokrm dal — slove tato svátost nejsvětější.

Nejsvětější svátost oltářní je svátost těla a krve Pána Ježíše pod způsobou chleba a vína za pokrm duše.

Nejsvětější svátost jest skutečně svátostí, jelikož při ní shledáváme

1) ustanovení od Pána Ježíše.

Ustanovil ji Pán Ježíš, když při poslední večeři své tělo a krev čili sebe samého pod způsobami chleba a vína Bohu Otci v oběť a apostolům za pokrm duše dal.

»Vezměte a jezte: Totož jest tělo mé...« (Mat. 26, 26.

2) viditelné znamení.

Viditelným znamením jsou viditelné způsoby chleba a vína a slova, která obětující kněz ve

jménu Kristově pronáší: Totoť jest tělo mé . . .
Toto jest krev má.

3) milost Boží.

Svátostí touto spojujeme se podstatně s Kristem Pánem.

Spojení toto působí, že se v nás nadpřirozený život čili posvěcující milost rozmnogožuje.

»Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mne a já v něm.« (Jan 6, 57.)

»Jáť jsem vinný kmen, vy ratolesti; kdo zůstává ve mně a já v něm, ten přináší ovoce mnoho.« (Jan 15, 5.)

Svátostná milost této svátosti záleží v tom, že působí na duši podobně, jako pokrm na tělo.

Pokrm chrání před smrtí — vrací a množí sily — působí lahodu.

Proto i nejsvětější svátost oltářní

1) chrání duši před opětnými pády do hřichů smrtelých; tělo pak zasvěcuje a připravuje ke slavnému z mrtvých vstání.

»Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný, a já ho vzkřísim v den poslední.« »Kdo jí mne, živ bude pro mne.« (Jan 6, 55, 58.)

2) činí duši silnější v křesťanských ctnostech, zvláště v lásce k Bohu, takže se Kristu Pánu podobným státi a hřichů všedních zbabovatí můžeme.

»Tělo mé právě jest pokrm.« (Jan 6, 56.) — »Pokrm lásky jest zmenšení žádostivosti.« (Sv. Augustin.)

3) působí lahodu čili sladkost duševní . . . libeznou předtuchu nebeské blaženosti.

(Manna. Chléb s nebe . . . všecku libeznost v sobě majíc.)

Nejsvětější svátost oltářní připravit může jen biskup nebo kněz a to proměnou chleba a vína v tělo a krev Páně; povoleně se to děje jen při mši svaté.

(Název svaté hostie.)

Svátost tu uděliti či podati smí biskup nebo kněz, v čas potřeby též jáhen.

Přijímání této svátosti děje se jejím tělesným požitím.

»Vezměte a jezte« . . . (Mat. 26, 26.)

Nejvhodněji se podává a přijímá nejsvětější svátost mezi mší svatou po přijímání kněze.

Kněz, když obětuje, přijímá pod způsobami chleba i vína, jelikož k vykonání oběti těla a krve Páně dvojí způsoby nutně potřebí jest.

(Srovnej nauku o mši svaté. — Oddělení krve od těla, str. 62.)

Kněz, když neobětuje, a ostatní věřící přijímají pod způsobou chleba, jelikož i v té jedné způsobě jest přítomno tělo Kristovo živé — s krví, s duší i s Božstvím jeho, tak že se celý Kristus Páu — Bůhčlověk — pokrmem duše naší stává.

»Kdo jí mne, živ bude pro mne.« (Jan 6, 58.)

(Lámání svaté způsoby. — Přijímání pod jednou způsobou za prvních dob církve; mučedníci v úkrytech, nemoci, dítky. — Důvody nynějšího přijímání jen pod způsobou chleba.)

Má-li však křesťan milostí, jež nejsvětější svátost působí, dosáhnouti, musí ji přijímati hodně, nábožně a uctivě.

Hodně přijímá tuto svátost, kdo se nalézá ve stavu posvěcující milosti Boží. — Kdo by se odvážil svátost tu přijmouti vědomě ve hřichu smrtelém, dopouští se nového těžkého hřichu, svatokrádeže.

»Kdokoli bude jisti chléb tento, aneb pít kalich Páně nehodně, vinen bude tělem a krví Páně. Zkusíš však každý sám sebe a tak z toho chleba jez a z kalicha pij. Neboť kdo jí a pije nehodně, odsouzeni sobě jí a pije, poněvadž nerozeznává těla Páně.« (Nerozlišuje ho od obecného chleba.) (I. Kor. 11, 27–29.)

Nábožně přijímá, kdo se před svatým přijímáním, při něm a po něm příslušnými modlitbami s Pánem Ježíšem zabývá.

(Večer před svatým přijímáním zdržeti se schůzí, her a vyražení, pobožnou knihu čísti. — Ráno časné dle možnosti na Pána Ježíše se těšit, rozjímati. — Den svatého přijímání za den velikého svátku považovati, dle možnosti hlkou světskému se vyhýbat, nábožnou knihu čísti, na modlitbách trvatí.

— První svaté přijímání.)

Uctivě přijímá, kdo vnitřní nejhľubší úctu k Pánu Ježíši v nejsvětější svátosti přítomnému — i zevně ukazuje.

(Klečení, kříž, otevření úst, bití se v prsa, polknutí svaté hostie, zachování pořádku při nastupování a odstupování, slušný oděv.)

Z úcty k Pánu Ježíši, jejž požívati máme, přikazuje svatá církev, abychom před svatým přijímáním lačni zůstali, čili od půlnoci všeho pokrmu a nápoje se zdrželi.

Přikazem tímto nejsou však vázání těžce nemocní, kteří nejsvětější svátost jako pokrm na cestu do věčnosti přijímají a ti, kdož mají od sv. Otce dispens.

Dítkám k užívání rozumu nedospělým se nejsvětější svátost oltářní nepodává, jelikož ji nábožně a uctivě přijmouti nemohou.

Jak často nejsvětější svátost přijímati máme, o tom rozhoduje zpovědník.

(Čtvrté přikázání církevní, str. 40. — Přijímání za měsíc — za týden — každého dne.)

Nejsvětější svátost oltářní liší se od ostatních svátostí tím, že jest svátostí hned po proměně při mši svaté, dříve než-li ji kdo přijímá — a že svátostí zůstává tak dlouho, dokud se způsoby nezměnily.

Jest při ní i v tom případě ustanovení Pána Ježíše — viditelné znamení — pokrm duše naši Ježíš Kristus čili milost = tři části nutné ke každé svátosti.

Z té příčiny katolická církev nejsvětější svátost pod způsobou chleba ustavičně v chrámu Páně přechovává a jí nejhľubší úctu vzdává. Přechováváním nejsvětější svátosti v chrámu Páně dosahuje se toho, že Pán Ježíš neustále s námi jest přítomen jako Bůh i člověk.

(Chrám katolický opravdu jest domem Božím, proto se nadherně staví a zdobí. — Svatostánek — Věčné světo. — Velum. — Návštěvy nejsvětější svátosti. — Výstava. — Požehnání. — Průvod s ní o vzkříšení Páně, o Božím Těle.)

Nejhľubší úctu nevzdává církev svatá způsobě chleba, nýbrž Pánu Ježíši v ní přítomnému, jemužto klaněti se má každý člověk.

(Svatí tři králové. — Svatý Petr při zádražném lovru ryb; uzdravený slepec. — Pořádné klekání na jedno koleno, na obě. — Kadidlo.)

Modlitby

ke svatému přijímání mimo mši svatou.

(Vzbuzení víry, naděje a lásky; str. 46. a 47.)

Ke stolu nejsladší večeře Tvé, — dobrativý Pane Ježíši Kriste, — ač na zásluhu své nespoléhám, — ale v Tvé milosrdenství důvěruji, — přece přistoupiti se obávám. — Nebo srdce i tělo své — mnohými vinami jsem poskvánil, — mysl a jazyk nedostatečně jsem střežil. — Tedy, ó dobrativý Bože, — v bídě a úzkosti své k Tobě, — zdroji milosrdenství, — se obracím, — k Tobě pro zdraví spěchám, — pod Tvou ochranu se utíkám; — a jelikož před Tebou jako soudcem obstáti nemohu, — spasitelem Tě míti žádám, — Tobě, Pane, rány své ukazují, — Tobě bázeň svou zjevují. — Vím, že hřichy mé jsou mnohé a veliké, — pročež se obávám. — Doufám v Tebe, — smiluj se nade mnou — plným bíd a hřichů. — Pohlédni tedy na mne — očima milosrdenství

svého, — Pane Ježíši Kriste, — Králi věčny, — Bože a člověče — ukřížovaný pro člověka. — Vyslyš mne, — neboť doufám, v Tebe, jenž milosrdným býti — nikdy nepřestaváš.

Rozpomeň se, Pane, na tvora svého, — kterého jsi krví svou vykoupil. — Lituji, že jsem zhřešil, — toužím napravit, — co jsem spáchal. — Sejmi tedy se mne, — nejdobrotivější Otče, — všecky nepravosti a hřichy mé, — abych očistěn na duši i na těle — hodně okusiti mohl pokrmu nejsvětějšího.

Ó Pane Ježíši Kriste, — popřej mi, — aby toto svaté požívání — Tvého těla a krve s Tebou mne spojilo — a milost Tvou ve mně rozmnožilo. — Budíž mi Ty sám pokrmem, — který duši mou — hřichů smrtelných chránití bude — a tělo mé — k slavnému z mrtvých vstání připraví a zasvětí. — Posilniž duši mou ve všech ctnostech, — zvláště pak v lásce k Tobě, — tak abych Tobě podobným se stal — a všech, i všedních hřichů se varoval, — jich více a více litoval — a tak se jejich viny a trestů zbavoval. — Chlebe živý, jenž jsi s nebe sestoupil, — naplniž líbeznou sladkostí duši mou — a dejž mi již nyní — aspoň z časti okusiti — blaženosti nebeské, — kteréž požívají vyvolení Tvoji — na věky s Tebou sjednocení. — Amen.

Confiteor . . . str. 70.

Vyznávám . . . str. 70.

Když kněz tělo Páně drží a ukazuje:

Ecce Agnus Dei, ecce Ejhle, Beránek Boží, který qui tollit peccata mundi. snímá hřichy světa!
Domine, non sum dignus, Pane, nejsem hoděn, abys ut intres sub tectum vešel pod střechu mou, meum, sed tantum dic — ale tolíko rci slovem verbo et sanabitur a — a uzdravena bude duše nima mea. má. (Tříkrát bým se v prsa.)

Když klečíme u stolu Páně:

Přijd', ó Ježíši Kriste, přijd', — po Tobě prahne duše má, — bez Tebe žítí nemohu.

Po svatém přijímání.

Ještě u stolu Páně:

Aj, již jsi se mnou, — Pane a Bože můj; — klaním se Ti v prachu nicoty a nehodnosti své; — slyš vzdechy ubohé duše mé.

Odcházejce od stolu Páně rceme:

Duše Kristova, posvěť mne! — Tělo Kristovo, spasíž mne! — Krví Kristova, napoj mne! — Vodo z boku Kristova, obnej mne! — Umučení Kristovo, posilni mne! — Ó dobrý Ježíši, vyslyš mne! — V ranách svých ukryj mne! — Nedej mi — odloučenu býti od Tebe! — Proti nešlechetnému nepříteli — zastaň mne! — V hodině smrti mé — povolej mne! — A kaž mi, přijíti k Tobě, — abych se všemi svatými — chválil Tebe na věky věkův. Amen.

Přijmiž, ó Pane Ježíši Kriste, — dík můj nejvroucenější — za tu nevyslovnu lásku, — která Tě pohnula, přijíti ke mně — a býti se mnou. — Jak šťasten, — jak bohat, — jak povyšen jsem nyní! — Mějtež si, kdo svět milujete, — bohatství, slávu a rozkoše, — já, ó Pane můj, Tebe mám — a co bych mohl ještě více chtít? — Lásku svou a milost mi zachovej, — a bohat jsem dosti, — více nic od Tebe nezádám.

Tuto jedinou prosbu mám, — kterou vždy a vždy — opakovati budu před Tebou: — lásku svou a milost mi zachovej — a nedopust, — abych hřichem smrtelným — od Tebe opět odloučen byl. Ty jsi ve mně a já v Tobě, — ó dovol, — abychom tak na věky spolu sjednoceni zůstali. Amen.

Modlitba k získání odpustků.

Ejhle, před tváří Tvou, — dobrý a nejsladší Ježíši, — na kolena padám — a s největší vroucností duše — Tě žádám a prosím, — abys vstípiti ráčil do srdce mého — živé city víry, — naděje a lásky, — i pravou lítost nad mými hřichy — a pevnou vůli je napraviti, — když s velikým dojmutím — a bolestí duše — Tvých svatých pět ran — rozjímám — a uvažuji — a mám před očima, — co již ústy svými zvěstoval prorok David — o Tobě, ó dobrý Ježíši, řka: — „Zbodli ruce mé — i nohy mé, — štětli všecky kosti mé!“ (Žalm 21.)

Poté modlíme se na úmysl církve svaté »Věřím v Boha« a pětkráte »Otče nás« a »Zdrávas«.

(Papež Pius VII. udělil odpustky plnomocné těm, kdož kajicně se vyzpovídali, velebnou svátost přijali a tuto modlitbu n a k o l e n o u před jakýmkoli obrazem ukřížovaného Spasitele se pomodlili. Taktéž Pius IX. ze dne 31. července 1858.)

Pod ochranou Tvou . . . Svatí patronové moji, orodujte za mne! . . . Anděle Boží, stráže mň! . . .

Tě Boha chválíme . . . , str. 261. — Smiluj se nade mnou, Bože . . . , str. 295.

• pokání.

Pokřtěný člověk může se po křtu dopustiti hřichů o s o b n i c h. Smrtelný hřich osobní zbauje duši posvěcujući milosti, činí ji m r t v o u. K novému oživení duše ustanovil Pán Ježíš svátost pokání čili odpuštění hřichů po křtu svatem spáchaných.

Pokání jest svátost odpuštění hřichů po křtu spáchaných.

Pokání jest skutečně svátostí, jelikož při ní shledáváme

1) ustanovení Pána Ježíše;

»Přjměte Ducha svatého, kterýmž odplustíte hřichy, odpouštějí se jim; a kterýmž zadržíte, zadrženy jsou.« (Jan 20, 22, 23.)

2) viditelné znamení;

Kdo tuto svátost přijímá, projevuje knězi způsobem zevnějším čili viditelným svou vnitřní pravou kajícnost, a kněz říká slova: Já tě rozhřešuji od hřichů tvých ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.

Pravou vnitřní kajícnost má, kdo hřichů svých lituje, jest ochoten se z nich náležitě vyznati (zpovídati) a za ně trest (pokání) vytrpěti čili zadost učiniti.

(Podobenství o marnotratném synu. Luk. 15, 16–19.)

3) milost Boží.

Svátost pokání pravidelně milost posvěcujucí udili, jelikož je to svátost mrtvých.

»Zulibal ho.« (Luk. 15, 20.)

Svátostná milost čili zvláštní působení posvěcujucí milosti touto svátostí záleží v tom, že

a) ožívuje opět duši; zahlažuje hřich i věčný trest, — částečně i časný;

»Tento můj syn byl mrtev a zase ožil.« (Luk. 15, 24.) (Otec neučinil jej za trest nádeníkem . . .)

b) ožívuje v duši lásku k Bohu a činí křesťana opět živým údem obcování svatých, dítkem Božím a dědicem království nebeského;

(Uveden opět do domu otcovského . . .) »Rychle přineste roucho přední a oblecte ho.« (Luk. 15, 22.)

(Srovnej roucho křestní a svatební v podobenství.)

c) ožívuje zásluhu dobrých skutků před hřichem smrtelným vykonaných a zaručuje milost napomáhající k zachovávání přikázání Božích;

»Dejte mu prsten« — znamení zásluh — »na ruku jeho — a obuv na nohy jeho.« (Luk. 15, 22.)

d) poskytuje kajícníku pokoj svědomí a radost srdce.

»Jezme a veselme se... hudbu a tanec — (Luk. 15, 23, 25.)

Svátost pokání může přijímat každý po-křtěný, který k užívání rozumu dospěl a tudiž i hřešiti mohl. Může ji přijmouti i ten, kdo má jen všední hřichy. Takovému se milost posvěcující rozmnožuje, tresty časné se mu přiměřeně zmenšují, láska k Bohu se více rozněcuje a milost napomáhající uděluje se hojněji.

Svátost tu udileti může každý řádně ustanovený nástupce svatých apoštolů, biskup nebo kněz.

O pravé kajícnosti čili o třech částkách pokání.

Ke skutečnému přijetí svátosti pokání jest nevyhnutelně potřebí **pravé kajícnosti**.

Pravá kajícnost pak záleží ze tří částí, jež jsou: **lítost, zpověď, dostiučinění**.

(Srovnej viditelné znamení, svrchu str. 103. Porovnej s vodou u křtu.)

O lítosti.

Kdo hřeší, hledá blaženosť neb radost v přestoupení zákona Božího; — o d v r a c í se od Boha — a o b r a c í se k něčemu stvořenému raději nežli k Bohu. Opak toho všeho jest lítost Ona jest tedy zármutek duše, že jsme hřešili, o d v r á c e n í se od hřichu a obrácení se k Bohu. Na místo odvrácení se od hřichu a obrácení se k Bohu říkáme: dobré předsevzetí čili pravý úmysl nikdy více nehřešiti. — Podobenství o marnotratném synu. Luk 15...

Lítost jest **zármutek** duše, že jsme hřešili, s pravým úmyslem budoucně nehřešiti.

Ježto lítost ve svátosti pokání má vésti k odpuštění hřichů, dobrodiní nadpřirozenému, musí být nadpřirozená. Proto ji nemůžeme

vzbuditi bez napomáhající milosti Boží, a jest nutno litovati hřichů z takových přičin, které se vztahují na Boha.

Lítost z jiných přičin, na př. že hřich škodí na zdraví, jmění a pod., čili pouze p ř i r o z e n á , n e s t a č í .

Nadpřirozená lítost jest dvojí: **dokonalá a nedokonalá**.

Buďto jest hříšník zarmoucen proto, že hřichy svými urazil Boha, bytost nejdokonalejší a svého nejvyššího Pána.

Tu povstává lítost jeho z dokonalé lásky k Bohu a slove lítost **dokonalá**.

Anebo jest hříšník zarmoucen proto, že ztratil nebe, čili že se k Bohu nedostane a bude na věky neštasten a trestán.

Tu povstává lítost jeho z nedokonalé lásky k Bohu, více jen z bázně před Bohem a slove lítost **nedokonalá**.

Bez lítosti nadpřirozené není možno dosáhnouti odpuštění hřichů.

Lítostí dokonalou dosahujeme odpuštění hřichů již tu, když ji vzbuzujeme a máme opravodové předsevzetí přijmouti svátost pokání; lítostí nedokonalou teprve tu, když nám kněz udílí rozhřešení.

(Důležitost lítosti dokonalé v nebezpečí smrti.)

Mimo to má být lítost v n i t ř n í (v srdci), n a d e v s e c k o (pokládati hřich za největší zlo), o b e n n á (litovati hřichů všech, aspoň smrtelných). Proto říkáme: lítost má být vnitřní, nade všecko, obecná, nadpřirozená.

Bez pravého úmyslu budoucně nehřešiti není pravé lítosti.

Pravý úmysl má, kdo si pevně umiňuje, že s milostí Boží

1) nechce nikdy více dopustiti se aspoň hřichu **smrtelného**,

2) že chce všecka pokušení a hříšné **návyky** přemáhati a všech blízkých **příležitosti** ke hřichům se varovati.

Pokušením se rozumí vábení ke hřichu. Pokouší nás **tělo** (zlé žadostivosti), svět (zlí lidé na světě) a **dábel**.

V hříšném **návyku** se nachází, kdo některý hřich často páchal.

Příležitosti ke hřichům se rozumí věc, osoba, společnost, místo a vůbec vše kolem nás, co nás přivádí v nebezpečenství hřichů.

(*Obrazy, tanec, hry, divadla, toulky a pod.*)

Všech hřichů **všedních** není člověku bez zvláštní milosti Boží možno se varovati.

Kdo svátost pokání přijímá a jen **všední** hřichy má, učiní dobře, když si aspoň o jednom všedním hřichu **obzvláště** pevně umíni, že se ho chce varovati.

O zpovědi.

Ku pravé kajicnosti náleží **vyznání hřichů**.

„Jestliže vyznáme hřichy své, (Bůh) jest věrný a spravedlivý, aby odpustil nám hřichy naše a očistil nás od všeliké nepravosti.“ (Jan 1, 9.)

Nepostačí však ke svátosti pokání vyznati se ze hřichů jenom Bohu, nýbrž jest nutno vyznati se řádně ustanovenému **nástupci svatých apoštolů**, biskupu neb knězi, čili se **zpovídati**.

„Také mnozi z věřících přicházeli, vyznávajice a vypravujice skutky své.“ (Sk. ap. 19, 18.)

Svatou zpověď nařídil Pán Ježíš. To víme

1) **z písma svatého**;

Pán Ježíš dal svatým apoštolům a jejich nástupcům, biskupům a kněžím, moc hřichy odpouštěti nebo zadržeti.

Aby však věděli, mají-li odpustiti neb zadržeti, musí jim křesťan aspoň s mrtelné hřichy své a celý stav svého svědomí zjevití čili se zpovídati.

2) ze **stálého učení církve**, kteréž od svatých apoštolů pochází;

3) ze **svatých otců a spisovatelů** církevních;

(Ze století prvého sv. Klement římský, ze století druhého sv. Ireneus a Tertullián, ze třetího Origines a sv. Cyprián a mn. j.)

4) ze souhlasu církví východních s církví naší.

(*Zpověď tajná před knězem nutna; bývala také zpověď veřejná. Během času od veřejné upuštěno.*)

Aby však zpověď naše byla taková, jak ji Pán Ježíš nařídil, má se každý zpovídati:

1) jako **hříšník** — tedy s lítostí a pokorou;

2) jako před **Bohem samým** — tedy slušně, upřímně a úplně.

(1. Zevní se chování a slova. — 2. Neomlouvat se, na jiné nesváděti. — 3. Co víme jistě, — co víme nejistě. —

4. Nevynávati se z toho, co jsme nespáchali nebo co hřichem není. — 5. Pokrytectví.)

Úplně se zpovídá, kdo aspoň ze všech jednotlivých poznaných svých smrtelných hřichů se vyznává a o každém též počet, kolikrát se ho asi dopustil — udává. Neplatně se zpovídá, kdo jen řekne, že se zpovídá ze všech vědomých i nevědomých hřichů, nebo ze hřichů proti přikázáním Božím a církevním, ale žádné hřichy nejmeneje.

Kdo svou vinou třebas jen jeden smrtelný hřich ve zpovědi **zamlčel**, dopustil se nového těžkého hřichu, **svatokrádeže**.

Takový musí všecky zpovědi, ve kterých tak učinil, opakovati, poněvadž byly **neplatné**.

Kdo na nějaký smrtelný hřich bez své viny **zapoměl**, toho zpověď jest **platná**, má však hřich ten v nejbližší zpovědi vyznati.

Ze všedních hříchů se zpovídati povinni nejsme.

Jest však radno a užitečno se i z nich zpovídati, — protože často není možno rozhodnouti, je-li některý hřich jen všedním nebo těžkým — a pak proto, že se tím v pokoře cvičíme a hojnější milosti Boží dosahujeme.

Kdo má jen všední hřichy a chce sváost pokání přijmouti, musí vyznati se aspoň z jednoho.

Kdo mnohé zpovědi konal neplatně, tomu bývá nutná zpověď buď z celého života nebo z části čili generální.

Radí se však každému, kdo ji ještě nikdy nekonal, anebo v důležitých dobách života.

(Změna stavu, jubileum, missie. — Částečná generální zpověď od poslední generální zpovědi. — Porada.)

K úplné zpovědi náleží ještě vyznati **okolnosti**, které druh neb velikost hříchu, mění **návyk** a blízkou **příležitost**.

Kněz zpovědník má povinnost kajícníka napomenouti a dle potřeby se i tázati. Kajícník pak jest povinen k otázkám zpovědníkovým nejen upřímně a pokorně, nýbrž i s všechností odpovídati.

Nikdy však nesmí kajícník jmenovati osoby, s kterými zhřešil, ani nikomu zbytečně na cti ubližovati.

Zpovědníkovi jest nařízeno nejpřísnější **mlčení** o tom, co ve zpovědi slyšel.

(*Svatý Jan Nep., bl. Jan Sarkander.*)

I kajícník sám má tak mluviti, aby ho jen zpovědník slyšel, a není mu dovoleno prozrazeni to, co snad náhodou ze zpovědi jiného slyšel, ba ani o své vlastní zpovědi nemá zbytečně s nikým mluviti.

O dostiučinění.

Za hřich smrtelný zasluhujeme od Boha trest věčný i časný.

(*Adam a Eva.*)

Na místo trestu věčného našeho trpěl Pán Ježíš za nás smrt na kříži čili za nás **zadostučinil**.

Přece však i my máme spolu s Kristem něco za své hřichy trpěti čili **zadostučiniti**.

»Jest-li s Kristem trpíme, budeme s ním i kralovati.« (II. Tim. 2, 12.)

Proto zpovědník nějaké dostiučinění ukládá a kajícník je má ochotně **přijmouti**.

»Cokoli svážete na zemi, bude svážáno na nebi; a cožkoli rozvážete na zemi, bude rozvázáno i na nebi.« (Mat. 18, 18.)

Takové dostiučinění nazývá se **svátostné**, jemuž obyčejně říkáme **pokání**.

Svátostné dostiučinění ukládá se též proto, aby si hříšník i něco **časných trestů** vytrpěl a aby mu byl podán lék proti opětným pádům do hříchu.

(*Pokušení — návyk — příležitost.*)

Dostiučinění se vykonává **kajícnyimi skutky**.

(*Veřejné tuhé pokání za prvních dob církve; nyni mírné, nejvíce tajné.*)

Kajícnyich skutků jsou tři druhy: modlitba, půst, almužna.

(*Pýcha života, žádost těla, žádost oči. I. Jan 2. 16. — Hřichy proti Bohu, proti sobě samému, proti bližnímu.*)

K dostiučinění svátostnému čítá se též **napravení** zlých následků hříchů, náhrada škody na jméní a cti, odstranění pohoršení, mír s nepřáteli.

O rozhřešení.

Rozhřešením rozumíme odpuštění hříchů (*viny a věčného trestu*), které kněz jako zástupce Boží kajícníkovi uděluje.

Rozhřešení uděluje kněz slovy: Já tě rozhřešuji od hřichů tvých ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.

Rozhřešení smí kněz pravidelně uděliti jen tomu hříšníku, který pravou kajincost na jisto projevil, čili který ukazuje lítost, náležitě se zpovídá a projevuje ochotu, že dostiučinění vykoná. Jen v nejnutnějším případě může se kněz spokojiti s neúplnou zpovědí; vždy však musí kajícník projeviti úmysl, že se bude zpovídati, jakmile mu bude možno.

(*Srovnej obmytí vodou při křtu — a lítost, zpověď, dostiučinění. Rozhřešení bez tří částí pokání, ano již bez zpovědi, jest křtění bez vody . . . Rozhřešení podmíněné, na př. když nemocný o sobě neví.*)

Kdo před rozhřešením pevnou vůli měl uložené dostiučinění vykonati, přijal svátost pokání platně. — Jestliže však po rozhřešení dostiučinění, ač mohl nevykonal, zhřešil, a má to v budoucí zpovědi oznámiti. Jestliže je vykonati jen zapomněl, má je vykonati, když se na ně rozpomene.

Návod k náležitému přijetí svátosti pokání.

K náležitému přijetí svátosti pokání patří:

I. příprava;

II. lítost, zpověď, dostiučinění;

III. nábožné a uctivé přijetí svátostného rozhřešení;

IV. nábožné úkony po přijetí svátosti pokání čili po svaté zpovědi.

I. Příprava.

Příprava ku přijetí svátosti pokání záleží hlavně ve zpytování svědomí čili v přemýšlení, jaké hřichy máme.

Zpytování svědomí koná pravý kajícník takto:

1) Vyhledá si přihodné k tomu místo i čas a pomodlí se, možno-li na kolenu:

Přijd, svatý Duše! Osvět rozum můj, abych dokonale poznati mohl všecky, obzvláště pak těžké hřichy své. Skrze Krista Pána našeho. Amen.

Otče náš. — Zdrávas, Maria. — Svatí patronové moji, orodusíte za mne. Svatý anděle strážný, stáj při mně.

2) Rozpomene se, kdy se naposledy zpovídal; zdali něco těžkého zamlčel neb zapoměl, — jak vykonal, co mu kněz uložil.

3) Prochází myslí svou po pořádku deset Božích přikázání a pět církevních, druhý hřichů (str. 42), vstěpuje si v pamět každý hřich a též slova, jakými se z něho zpovědníkovi slušně a úplně vyzná.

Psátí si hřichy na lístek — krom nějakých poznámek ke zpovědi generální — se nedoporučí.

4) U smrtelných hřichů přemýšlí, kolikrát asi se každého dopustil (na př. kolikrát za den, za týden, za měsíc); kterého se dopouští z návyku anebo z příležitosti k němu; pak i o tom, zdali některý jinak všední hřich nestal se některou okolností hřichem těžkým (na př. že byl přičinou velikého pohoršení, anebo blízkým a patrným nebezpečím hřichu těžkého).

5) Již mezi zpytováním svědomí, shledá-li na sobě nějaký těžký hřich, může k Bohu kajícně povzdechnouti:

Bože můj! I tímto hřichem jsem Tě urazil! — Ach, smiluj se nade mnou, Bože můj! — O, jak veliký jsem hříšník! — Jak špatně jsem vyplnil své předsevzetí!

Když byl své svědomí náležitě prozpytovan, uspořádá v myšlenkách hřichy tak, jak se z nich bude zpovídati.

II. Litost, z pověď, dostiučinění.

1) Po zpytování svědomí vzbudí pravý kajícník ihned opravdovou litost asi takto:

Můj Bože! Ty jsi nejdokonalejší a nejsvětější bytost, můj nejvyšší Pán. A já jsem Tě přece hřichy svými urázel. Jest mi jich srdečně líto. I proto jich lituji, že jsem jimi spravedlivý trest od Tebe zasloužil a Tebe ztratil!

Již nikdy nechci hřešiti, ale chci s pomocí Tvou všecka pokušení a zlé návyky přemáhati a příležitosti ke smrtelným hřichům se varovati.

Zvláště pak chci varovati se hřichu... (kterého?) příležitosti... (které?) Bože, buď milostiv mně hříšnému!

(Otče náš. Zdrávas. Pod ochranu tvou. Svatí patronové moji, orodujte za mne. Anděle Boží. Vzbuzení tří božských ctností (str. 47.) a jiné modlitby, není-li na nás hned řada.)

Před samou svatou z pověď modlíme se takto:

Bože můj! Zhřešil jsem proti nebi a před Tebou, — já býdný hříšník! Ó dejž mi, abych se nyní s pravou litostí a pokorou náležitě vyznal. — Blížím se ke knězi, Tvému zástupci, a chci se mu tak vyznat, jako Tobě, Bože můj, jehož oklamati nelze.

Přispěj mi tedy svou milostí, abych se vyzpovídal uctivě, upřímně a úplně. Nechci, ó vševedoucí Pane můj, ani dost málo se přetvářeti, nechci ničeho zamlčeti. Budu-li na něco tázán, chci tak odpovídati, jak mi mé svědomí veleti bude. Odejmi ode mne, Pane můj, všecku bázeň a nemístný stud a dej mi poznati tu blaženost a radost, jaké zakouší hříšník, když se náležitě vyznal a s Tebou smífil. Rodičko Boží, útočiště hříšníků, oroduj za mně! Svatí patronové moji, obzvláště nyní budě ochránci mými! Anděle Boží, strážce můj, ty při mně nyní na stráži stáj!

1) Když kněz již požehnání uděluje, aby se mohl kajícník náležitě vyznati, poznámenává se též svatým křížem a kleče začne říkati:

Já býdný hříšník zpovídám a vyznávám se Bohu všemohoucímu, nejblahoslavenější Marii Panně, všem milým svatým a vám, otče duchovní, na místě Božím, že jsem (od své poslední zpovědi, která se stala . . .) těchto hřichů se dopustil: *Vyznává hřichy své a pak říká litost:*

Bože můj! Těchto a všech svých hřichů srdečně lituji proto, že jsem jimi Tebe, svého nejlepšího Otce, nejvyšší a lásky nejhodnější dobro urazil. Činím opravdové předsevzetí s milostí Tvou život svůj polepšiti, příležitosti ke hřichu se varovati a nikdy už nehřešiti. Žádám vás, otče duchovní, za spasitelné pokání a kněžské rozhřešení.

2) Nyní mluví zpovědník. Táže-li se něco, odpovídá kajícník upřímně. Když pak napomíná a radí, poslouchá kajícník s pokorou a vděčností. Nerozumí li kajícník zpovědníkovi, má ho ihned upozorniti. — Na konec ukládá kněz dostiučinění (pokání), které hříšník ochotně přijímá.

I kajícník může se o radu, poučení neb vy světljení tázati.

Na konec uděluje kněz

III. rozhřešení,

při čemž se kajícník znamená svatým křížem, bije se třikrát v prsa a říká: Bože, bud' milostiv mně hříšnému! Po té opět znamená se svatým křížem, vstane, políbí vděčně zpovědníkovi ruku a odchází na vhodné místo, aby vykonal hned, pokud možno, dosti učinění a jiné modlitby.

(Zadržení neb odklad rozhřešení. Pokorné a vděčné podrobení se kajícníkovo.)

IV. Po svaté zpovědi.

Modlitba.

Vzdávám Tobě, milosrdný Bože, díky za odpusťení hříchů, kterého se mi nyní skrze svatost pokání dostalo.

O dobrotivý Bože můj! Kterak bych mohl hned zase hřešiti?! Jako marnotratný syn vrátil jsem se k Tobě, a Tys mne, laskavý otče, na milost přijal, mne objal, políbil, mně odpustil. — Byl jsem mrtev a Tys mne opět živým učinil. Tvou láskou otcovskou jsem pohrdl; milejší mně byly zlé žádosti mé, než Ty, ó Bože můj. Dům otcovský Tvůj, totiž společnost Krista Pána, Syna Tvého a svatých Tvých — jsem nevděčně opustil, a Ty mne této chvíle do něho uvádíš, Ó dobrotivý Otče můj! Dítětem svým mne opět činíš, dědicem království svého a spolu-dědicem Kristovým! Odíváš mne rouchem prvním, rouchem milosti posvěcujícím, rouchem svatebním, bez něhož bych nemohl vstoupiti k hostině nebeské.

Jak veliké věci činíš mně bídnému hříšníku, marnotratnému synovi! — Kdybych byl zůstal ve hříchu smrtelném, nic by mně neprosprý dobré skutky, které jsem před tím vykonal. Můj hřich smrtelný zmařil zásluhy jejich, jako mráz na jaře ničí květ stromů! Ale nyní ožily znova! — Prsten — znamení láskyplného s Tebou spojení — dáváš na ruku synu marnotratnému, přelaskavý Otče můj! Jak dobrativý jsi! Vpravdě! Veliké jest milosrdenství Tvé a slitování Tvé nemá konce! Ba, docela pro budoucnost pečeješ o mne — nabízíš mně milosti pomáhající k tomu, abych kráčel po cestě přikázání Tvých. — Jak jsem šťasten! Velebí duše má Hospodina, a plesá duch můj v Bohu Spasiteli mém. — Chval, duše má, Hospodina! Chváliti jej budu po celý život svůj! Žalmy zpívati mu budu, dokud živ budu.

Ó můj Ježíši! Toho všeho dostalo se mi nyní ve svátosti pokání skrze Tvou krev a smrt na kříži. A za to jen žádáš ode mne: „Dítě mé, nyní již zůstaň se mnou v domě mém; srdce své mi daruj a více nic nechci!“ „Má vůle patří jen Tobě“, tak odpovídám Tobě. Opravdu, opravdu! Nechci nikdy více těžkého hříchu se dopustiti. Zvláště pak se chci varovati . . .

Z napomínání a rad zpovědníkových obzvláště chci plnitи . . .

Požehnej, ó Pane můj, tato předsevzetí má! Ó nedopusť, abych na sobě zmařil opětným pádem do těžkého hříchu krev Tvou předrahou!

Pod ochranu tvou . . . Svatí patronové moji, chráňte mne přímluvou svou před těžkým hříchem . . . Anděle Boží, strážce můj . . .

(*J i n é ú k o n y.* Nejdeme-li hned k svatému přijímání, nýbrž až druhého dne, musíme se tím více i každého malého hříchu chránit. Nedoporučí se společnosti vyhledávati, nýbrž žádoucno je doma zůstat, modlitbou a svatým čtením se zabývati a na to pomýšleti, jak bychom vše vyplnili, co nám uloženo bylo.)

O odpustcích.

Svátostním dosťučiněním zahlaže se přiměřeně i trest časný; není však jist, zdaž zahlazen jest všecken.

Trest časný i po přijetí svátosti pokání pozůstalý lze zahlažovati dosťučiněním **mimo-svátostním**; přijímáním **utrpení** od Boha jako trestu za hřichy, konáním **kajících skutků**.

(*Svatí poustevníci, řehole neb řády, posty, odpirání si zábab, pohodl, bičování se a j. Nemocnice, kostely a kláštery, fundace dobročinné z tohoto úmyslu založené)*)

Církev má moc mimo svátost pokání časný trest **odpouštěti**.

Církevní odpuštění časných trestů mimo svátost pokání jsou **odpustky**.

Odpustky uděluje církev mocí jí od Pána Ježíše udělenou — skrze **zásluhu Ježíše Krista a jeho svatých**.

»V pravdě pravím vám . . . cokoli rozvážete na zemi, bude rozvázán i na nebi.« (Mat. 18, 18.)

(*Srovnej v obcování svatých učení o pokladu církve, str. 23.)*

Kdo chce odpustků získati, musí

1) ve stavu posvěcující milosti Boží býti, jelikož časné tresty se neodpouštějí tomu, kdo smrtelným hřichem a věčným trestem jest obtížen;

2) předepsané od církve kajícé skutky vykonati.

Odpustky jsou **plnomocné**, jestliže se od-pouštějí všecky tresty časné.

Neplnomocnými odpouští se jen část trestů časních.

K získání odpustků **plnomocných** jest potřebí poslední předepsaný skutek kajícny vykonati v posvěcující milosti Boží. (*Milostivé léto. Jubileum*)

N e p l n o m o c n é odpustky mají zvláštní pojmenování; na pr. odpustky čtyřiceti dnů a p. Tím se nemíni, že může člověk čtyřicet dní hřesiti, anebo že bude o čtyřicet dní méně v očistci, nýbrž že se mu odpouští tolik časných trestů, mnoho-li by mu bylo odpuštěno, kdyby podle starých zákonů církve v nich po čtyřicet dní pokání byl učinil.

Odpustky, jichž jsme získali, můžeme z přivolení církve i **duším v očistci** věnovati čili Boha prositi, aby jim, jakožto členům obcování svatých, je přičisti ráčil.

Odpustky nehoví církev hříšníkům, ale naopak vábí je k oběžné a pravé kajnosti. Neprodává milosti, ale spasitelné tresty hříšníky, naklouže ke konání dobrých skutků a lásce k duším v očistci. Zlorády zavrhuje; podvodu s falešnými odpustky na modlitbických varuje. — Bludné jest tvrzení, že odpustky byly příčinou založení církvi nepravých. (Modlitbu k získání odpustků viz na str. 102.)

Poslední pomazání.

V těžké nemoci tělesné, v které potřebuje člověk posily proti pokušením a útěchy v boji smrtelném — rozhodněm pro celou věčnost, — pečeje Pán Ježíš o duše naše posledním pomazáním čili svátosti posily těžce nemocných.

Poslední pomazání je svátost posily tělesně těžce nemocných.

Poslední pomazání jest skutečně svátost, nebot shledáváme při něm:

1) Ustanovení Pána Ježíše.

Že Pán Ježíš tuto svatost ustanovil, tomu učí nás v písmě svatém svatý apoštol Jakub, a nápisí: »Stůně-li kdo z vás, povolej (k sobě) kněží církve, a (ti) ať se modlí nad ním mažice ho olejem ve jménu Páně: a modlitba víry uzdraví nemocného a polehčí mu Pán, a je-li v hříších budou mu odpuštěny.« (Jak. 5, 14 - 15.)

2) Videlitelné znamení.

Videlitelným znamením této svatosti jest pomazání svatým olejem (*od biskupa posvěceným, olej nemocných*) a modlitba, kterou kněz při tom koná.

Pomazání se děje na pěti smyslech člověka.

3) Milost Boží.

Poněvadž poslední pomazání jest svatost živých, pravidelně milost posvěcující rozumnouze. Proto přijímá nemocný dříve svatost pokání.

Jestliže však nemocný svatost pokání již přijmouti nemohl anebo bez své viny nepřijal, odpouštějí se mu hřichy smrtelé, když jich lituje, a tím posvěcující milosti nabývá.

Má-li hřichy jen všední, odpouštějí se mu rovněž a milost posvěcující se v něm rozmnoužuje.

»Je-li ve hříších, budou mu odpuštěny.« (Jak. 5, 15.)

K odpuštění hřichů patří též přiměřené odpuštění trestů časných.

Svatostná milost záleží v tom, že se nemocnému dostává

1) posily proti pokušením, ke kouání dobrých skutků a polehčení v obtížích nemoci tělesné, v bázni před smrtí a věčnosti.

»Polehčí jemu Pán.«

2) Zdraví tělesného, jestliže mu to ke spásce duše prospívá.

»Modlitba víry uzdraví nemocného.«

Proto nemá se nikdo posledního pomazání báti, nýbrž naopak má je každý rád i jako nadpřirozeného léku přijmouti a to v té době, dokud k uzdravení tělesnému není třeba zázraku.

Svatost tato slove posledním pomazáním, protože ze všeho pomazání, jež se nám uděluje, obyčejně poslední bývá.

Poslední pomazání může přijmouti křesťan, který je těžce nemocen a k rozumu dospěl tolik, že mohl hřešiti. — Může je přijímati, kolikráte na novo těžce se roznemohl.

Aby poslední pomazání nemocnému bylo ku prospěchu, má je přijmouti;

1) včas, dokud jest při rozumu;

2) hodně, totiž ve stavu posvěcující milosti Boží;

(Svatost pokání, lítost; osoby o sobě nevědoucí, ale zbožné, katolické.)

3) nábožně, s vírou a důvěrou v Boha, s odevzdáním se do vůle jeho a s vroucimi modlitbami.

Po posledním pomazání uděluje se často ještě a po stolce po zehnání nebo po zehnání svatého Otce. Nemocný má před tím vzbrudit lásku a lítost, přijmouti nemoc a smrt jako trest za hřichy své, odevzdati se do vůle Boží a jméno Ježíš vzývati — a v hodinku smrti nabývá plnomocných odpustků.

(Nejsvětější svatost oltární před tím, modlitba kněze, domácích i nemocného.)

Modlitby

při zaopatřování nemocných svatými svatostmi.

Místnost, kde nemocný leží, se očistí co možná, stůl postavit se k nohám nemocného, přikryje se bílým prostěradlem a postavit se naň dvě čisté nádoby, jedna s vodou obyčejnou, druhá se svěcenou; na slušnou čistou misku při-

praví se trochu soli a kůrka chleba na otření prstů kněze, vprostřed umístí se kříž a dvě voskové svíčky. Nemocný dle možnosti v čisté prádlo oblečen, umyt, zvláště na nohou, připravuje se ke svaté zpovědi; mláže-li, zpytuje svědomí tak, jako jindy, potom sám neb jiní s ním modlí se tři božské ctnosti (str. 46—47), litanii loretánskou (str. 272) a jiné modlitby.

Ú v o d .

Když kněz vstoupí, dí:

K. Pax huic domui.	K. Pokoj tomuto domu.
L. Et omnibus habitantibus in ea.	L. A všem přebývajícím v něm.

Po té pokropí kněz nemocného svěcenou vodou a modlí se:
Ant. Asperges me. Ant. Pokropiž mne.

Opakuje se Antifona.

K. Adjutorium nostrum in nomine Domini.	K. Pomoc naše ve jménu Páně.
L. Qui fecit coelum et terram.	L. Jenž učinil nebe i zemi.
K. Domine, exaudi orationem meam.	K. Pane, vyslyš modlitbu mou.
L. Et clamor meus ad te veniat.	L. A volání mé k Tobě přijd.
K. Dominus vobiscum.	K. Pán s vámi.
L. Et cum spiritu tuo.	L. I s duchem tvým.

Modleme se:

(Oremus.)

Popatř, prosíme, Hospodine, na duši tuto, — za kterou Tvůj milý Syn, — náš Pán a Spasitel Ježíš Kristus, — neodporoval v ruce hříšníků se vydati — a svou nejdražší krev na dřevě kříže vylítí. — Jenž s Tebou živ jest a kraluje — na věky věkův. Amen.

Bože, —jenž jsi nám v předpodivné svátosti — památku svého umučení pozůstavil, — popřej nám, prosíme, — abychom svaté tajemství Tvého těla i krve Tvé tak velebili, — bychom ovoce Tvého vykoupení — stále v sobě zakoušeli. — Jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen.

Svátost pokání.

Nyní přijímá nemocný svátost pokání. — Při svaté zpovědi odcházejí domácí ven a modlí se na př. růženec, dokud je kněz nezavolá.

Přijímání nejsvětější Svátosti.

Kněz se modlí s nemocným, přítomní modlí se v duchu s nimi.

Na to: Confiteor. — (Vyznávám . . .) str. 69.

Když nemocný přijímá a kněz na to církevní modlitbu říká, přijímají všichni duchovní. (Viz ve mši svaté, str. 84.)

Po sv. přijímání modlí se opět kněz s nemocným a všickni s nimi.

Poslední pomazání.

Příprava: Kněz poučuje nemocného o této svátosti a modlí se s ním i s přítomnými kratince.

Vyznávám . . . str. 69.

Když kněz svátost tu udeľuje, modlí se všichni hlasitě »Otče náš« a »Zdrávas«, jak dlouho jest třeba.

Po svatém pomazání.

K. Kyrie eleison.	K. Pane, smiluj se.
L. Christe eleison.	L. Kriste, smiluj se
K. Kyrie eleison.	K. Pane, smiluj se.
Pater noster.	Otče náš (potichu).
K. Et ne nos inducas in tentationem.	K. A neuved nás v potencioní.
L. Sed libera nos a malo.	L. Ale zbav nás od zlého.

- K. Salvum fac servum tuum (ancillam tuam).
L. Deus meus, sperantem in te.
K. Mitte ei, Domine, auxilium de sancto.
L. Et de Sion tuere eum (eam).
K. Esto ei, Domine, turris fortitudinis.
L. A facie inimici.
K. Nihil proficiat inimicus in eo (ea).
L. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.
K. Domine, exaudi orationem meam.
L. Et clamor meus ad te veniat.
K. Dominus vobiscum.
L. Et cum spiritu tuo.
- K. Spasena(u) učiň služebníka svého (služebnici svou).
L. Bože můj, doufajícího (doufající) v Tebe.
K. Sešli mu (jí), Pane, pomoc se svatyně.
L. A se Sionu ostříhejž ho (jí).
K. Budiž mu (jí), Pane, věží mocnou.
L. Od tváře nepřítele.
K. Nic neprospívej nepřítel nad ním (ní).
L. A syn nepravosti nepřičiniž uškoditi mu (jí).
K. Pane, vyslyš modlitbu mou.
L. A volání mé k Tobě přijd.
K. Pán s vámi.
L. I s duchem tvým.

Modleme se:

(Oremus.)

Všemohoucí, věčný Bože, — račíž církevní modlitbu, kterou Tobě s knězem přednášíme, — milostivě vyslyšeti. — Skrze Krista, Pána našeho. — Amen.

Požehnání apoštolské nebo požehnání sv. Otce s plnomocnými odpustky.

Nemocný říká, — může-li ústy — ne-li, aspoň srdcem:

- 1) Můj Bože! Miluji Tě z celého srdce nade všecko! Jest mi srdečně líto, že jsem Tě urazil.
2) Tvé vůli se zcela odevzdávám.
3) Přijímám tuto nemoc i všecky její těžkosti, ano i smrt za trest a za pokání celého života svého.
4) Ježíši, Tobě jsem živ! Ježíši, Tobě umírám!
Ministrant aneb kdo ho zastupuje, odpovídá:
Qui fecit coelum et terram. Christe eleison.
— Deus meus, sperantem in te a ostatní. Pak říká:
Confiteor . . . Amen a ostatní.

Při modlitbách církevních říkají domácí:
Pod ochranu tvou . . . Anděle Boží, strážce můj . . .

Při umírání.

(Rozsvítí se svíce.)

Při začátku zápasu smrtelného:
Litanie za umírající (str. 287.) — s odpověďmi: Smiluj se nad ním (ní). Oroduj za něj (ní). — Dle potřeby růženec (str. 55.) — Tři božské ctnosti (str. 46–47).

Při skonávání:
Ježíši! Ježíši! Ježíši! V ruce Tvé, Pane, proučím ducha svého!

Pane Ježíši Kriste, přijmiž ducha mého!
Svatá Maria, Matko Boží . . .

Po skonání.

Mrtvému zatlačí oči nejbližší příbuzný a pak jej pokropí svěcenou vodou; potom modlí se všickni litanie za zemřelého (str. 357.)
U mrtvého zůstane svěcená voda, kříž a hoří lampa.

Svěcení kněžstva.

Přirozený život, pokrm, vychování má člověk od rodičů v nadpřirozeném životě — pro duchovní zrození, pokrm, dospělost a jiné potřeby — dal Pán Ježíš křestanům otce duchovní

čili kněze. Tuto duchovní otcovskou čili kněžskou moc dává Pán Ježíš schopným k tomu mužům svěceným kněžstva.

Svěcení kněžstva jest svátost **udělení** a řádného **vykonávání** kněžské moci.

Svěcení kněžstva jest skutečně svátost, nebot shledáváme při něm:

1) Ustanovení Pána Ježíše.

Pán Ježíš totiž svůj trojí úřad odevzdal zvláště k tomu vybraným, od ostatního lidu oddeleným mužům — apoštolum. — Tito pak svou duchovní moc odevzdávali svým nástupcům, biskupům a kněžím.

(*Srovnej učení o církvi str. 15.*)

2) Videlné znamení.

Videlné znamení jest **vzkládání rukou biskupových**, odevzdání posvátných předmětů a modlitba.

O vzkládání rukou mluví písmo sv., o posvátných předmětech ústní podání.

3) Milost Boží.

„Připomínám tě, abys opět rozněcoval milost Boží, která jest v tobě v z k l á d á n í m r u k o u m ý c h.“ — (2. Tim. 1, 6.)

Svěcení kněžstva jest svátost **živých**, proto **rozmnožuje posvěcující milost**.

Svátostrná milost záleží v tom, že se knězi dává **moc konati úkony duchovní a pomoc**, aby svůj úřad náležitě konati mohl.

Nejdůležitější úkony duchovní jsou **mše sv. a udělování svatých svátosti**.

Svátost ta vtiskuje duši **nezrušitelný znak**, kterým se duchovní od ostatních křesťanů liší a navždy duchovním zůstává.

(Kněžstvo starozákonné — od ostatního lidu oddělené — předznamen novozákonného. — Nejvyšší kněz — kněz — levit; biskup — kněz — jáhen.)

Svěcení na **kněžství** udílí hlavní moc kněžskou — totiž konati oběť a odpouštěti hřichy. (Luk. 22, 19. Jan 20, 23.)

Svěcení na **biskupství** moc kněžskou doplňuje tím hlavně, že jen biskup na kněžství světit může. (Tit. 1, 5.)

Svěcení na **jáhenství** dává počátek a podíl kněžské moci tím hlavně, že jáhen při svaté oběti **přísluhuje**, evangelium zpívá, víno do kalicha nalévá a tělo Páně podávati smí.

Ačkoliv svěcení na biskupství i na kněžství i na jáhenství jest svátost, přece jest jenom jedna svátost svěcení kněžstva, poněvadž moc kněžská k jediné oběti Kristově směřuje.

Označky moci biskupské jsou kromě rouch kněžských hlavně berla, mitra a kříž na prsou (pontifikalie).

Označky moci kněžské jsou hlavně štola a ornát (kasule).

Označkem moci jáhenské jest štola od levého ramene pod pravé a dalmatika.

Jáhenství — jakožto moc přísluhy — rozvedeno jest v církvi naší ještě na pět — jakoby vedlejších kořenů moci kněžské.

Koná se totiž v církvi naší ještě:

1) svěcení na **podjáhenství**, kteréž dává moc čísti epištolu a vlévat do kalicha s vínem vodu, a čítá se s kněžstvím a jáhenstvím ke svěcení vyšším.

Označkem podjáhnenou jsou humerál, alba, manipul, malá dalmatika čili tunicella.

2) Čtvero **nižších** svěcení.

Nižší svěcení jsou: **ostiarát** — otvírati a opatrovati kostel i zvonici, — **lektorát** — čísti svatá čtení, — **exorcistát** — vymítati zlé duchy, — **akolytát** — rozsvěcovati, nositi svíce, při tiché mši svaté sloužiti.

Přípravou k nižším svěcením jsou *postrižiny* čili tonsura na památku trnové koruny Páně.

Rouchem nižších svěcení jest zkrácená alba (*rocheta*).

Pro nedostatek svěcených *n i ž s t i c h* duchovních připouští církve, aby některé jejich služby konali nesvěcení bohoslovci, pak i kostelnici a ministranti.

Evangelisti duchovní nejsou kněžími, nemohou mše svaté sloužit, ani hříchů odpoutáti.

Vzkládání rukou, kterým se *evangelici* duchovní zdánlivě světí, nemůže jím nižádné mocí kněžské ani milosti dáti, poněvadž *evangelici* nemají biskupů, nástupců apostolů s plnou mocí.

Přijmouti může svátost tuto jen pokřtěný člověk pohlaví mužského po předepsané přípravě.

Proto církev pečeje, pokud možno, o to, aby jen schopní a hodní mužové svěcení byli. **Udileti** ji může jen **biskup**.

(*Neplatné neb zdánlivé svěcení v církvích jiných. Suché dni. — Podjáhnové, jáhновé, kněží, biskupové mají přísnou povinnost zachovávat celibat t. j. žít v bezzenství. A kdyby někdo z nich pokoušel se v manželství jít, manželství takové by bylo neplatné. V církvi řecko-katolické mohou být ženatí posvěcení na jáhna a na kněze. Ale jáhновé a kněží se více ženití nemohou. Biskupové ani v církvi řecko-katolické ženati být nesmějí. — Modlitby a povinnosti lidu ohledně hodných svěcenců.*)

Manželství.

Člověk potřebuje k tělesnému životu otce i matky. Otec a matka jsou vespolek manžely a společenství jejich slove manželství neb sňatek. Pán Ježíš chtěl, aby manželé křesťanství jakožto rodiče křesťanů byli zvláště posvěcení, čili aby jejich sňatek byl *s v a t ý m*, — a by se jím v tom sňatku i k vychování dítěk křesťanských milosti Boží dostávalo *p o s i l y*.

Křesťanské manželství jest **svátost posvěceného sňatku křesťanského muže a křesťanské ženy**.

Křesťanské manželství jest skutečně svátostí, neboť shledáváme při něm:

1) Ustanovení Pána Ježiše.

Že Pán Ježíš manželství na svátost povýšil, víme ze stálého apoštolského učení **církve**, kteréž písmem svatým potvrzeno jest.

»Tajemství toto jest veliké; já však to pravím s ohledem na Krista a na církev.« (Efés. 5, 32.)

2) Veditelné znamení.

Veditelné znamení této svátosti jsou přítomní snoubenci a jejich slova, kterými vyjadřují, že manžely spolu být chtějí.

3) Milost Boží.

Že se křesťanským manželstvím uděluje milost Boží, víme odtud, že jest obrazem milosti plného spojení Krista s církví.

Křesťanské manželství jest svátost živých a proto posvěcující milost Boží rozmnožuje.

Svátostná milost pak záleží v tom, že se manželům dostává milosti, aby všecky povinnosti jak k sobě, tak k dítkám plnit mohli.

Křesťanské manželství jest sňatek pouze jednoho muže s jednou ženou, poněvadž jest obrazem sjednocení jednoho Krista s jedinou církví.

Křesťanské manželství jest **nerozlučitelné**.

»Co Báb spojil, člověk nerozlučuj.« (Mat. 19, 6.)

Z velice důležitých příčin může církevní vrchnost dovoliti, aby manžel každý zvlášť bydlel. Dokádav však oba žijí, není jednomu ani druhému možné v jiné manželství vstoupiti.

»Každý, kdo propouští svou manželku a běre si jinou, cizoloží; a kdo si běre propuštěnou od muže, cizoloží.« (Luk. 16, 18.) »Tém pak, kteří jsou v manželství, přikazují, nikoli já, nýbrž Pán, aby manželka od muže neodcházela. Odejde-li však, zůstaň nevda na aneb se smíř s mužem svým, a muž nepropouštěj manželky své.« (1. Kor. 7, 10, 11.)

Církev svatá má od Pána Ježiše moc zákony o manželství dávati, jelikož manželství křesťanů **svátostí** jest.

Nejdůležitější zákony církve katolické o svátosti manželství jsou:

1) Manželství křesťanů jest platné, když se uzavírá před farářem snoubenců (*u nás pravidelně nevěsty*) nebo knězem od něho zmocněným a dvěma svědky — a není-li mezi snoubenci překážky.

(*Sňatek před evangelickým kazatelem, před světským úředníkem čili občanský... Překážky některé: pokrevensvě, svagrovství; jeden ze snoubenců pokřtěný, druhý nepokřtěný, vyšší svěcený, slavné sliby a j.*)

2) Manželství křesťanů jest sice platné, ale jest nedovolené (*smrtelně hříšné*), jestliže mezi snoubenci jest závada čili církevní záporověd.

(*Na př. slib vstoupiti do řádu, jednoduchý slib čistoty, nedostatek ohlášek, sňatek smíšený čili sňatek katolíka s nekatolíkem.*)

Z velice důležitých příčin církev překážku neb závadu některou promíjí čili od ní dispensiuje.

Sňatky smíšené církev vůbec neschvaluje, jelikož jsou nedokonalým obrazem spojení Krista s církví a jsou velice nebezpečny spásce celé rodiny a výchově dítěk.

(*Vlažnost, různice v rodině, odpad.*)

Sňatky smíšené povoluje církev jen tu, je-li nebezpečenství katolické straně z nich plynoucí odstraněno, katolické vychování dítěk a dobré působení na stranu nekatolickou pojištěno.

(*Kromě zákonů církevních jsou také o manželství některé zákony státní.*)

Příprava k náležitému přijetí této svátosti záleží v tom, že ti, kdož ji přijmouti chtejí,

1) se nezasnubují lehkomyслně;

Plnoletým nent sice potřebí ke sňatku povolení od rodičů nebo jejich zástupců, ale činí zajisté dobré, když jejich přání a dobré rady dbáti budou.

2) dostaví se se dvěma svědky před faráře, který vyšetří, zdaž mezi nimi není překážky neb závady, a je potom tříkráte ohláší;

3) osvědčí uspokojivou znalost pravd náboženských a vyslechnou napomenutí a poučení duchovního správce;

4) v čistotě a pobožnosti živi jsou;

5) před sňatkem svátost pokání a oltární přijmou.

(*Zpověď generální.*)

V den přijetí této svátosti mají při mši svaté nábožně přítomni býti a požehnání církve sv. přijmouti.)

O svátostinách.

Svátostiny jsou svátostem podobné viditelné úkony neb věci.

Svátostiny ustanoveny jsou církvi svatou.

Církev ustanovila svátostiny, aby jimi Boha ctila a lidem milosti od něho vyprošovala.

*) Odpovědi pro ministranta:

K. Confirma hoc, Deus, K. Potvrđ to, Bože, co quod operatus es in nobis. učinil jsi nám.

M. A templo sancto tuo, M. Z chrámu svatého quod est in Jerúalem. svého, jenž jest v Jerusalémě.

Kyrie a Pater noster jako obyčejně.

Potom odpovědi následovně:

1) Deus meus, sperantes Bože můj, doufající in te. v Tebe.

2) Et de Sion tuere eos. A se Sionu ostříhej jich.

3) A facie inimici. Od tváře nepřítele.

Ostatní jako obyčejně.

Svátostiny jsou trojího druhu a to:

- 1) svěcení, 2) zehnání, 3) zaříkání.

Svěcením věnuje církev některé osoby neb
věci službám Božím neb soukromé pobožnosti.

(*Svěcení opata . . . , svěcení chrámu Páně, oltáře, zvonů,
některých bohoslužebních rouch a nádob, vody, svící, popele,
ratolestí, ohně, kříže, soch, růžence . . .*)

Zehnáním přimlouvá se církev u Boha, aby
se lidem skrze Krista Pána požehnání Božího
čili milosti dostávalo.

Požehnání nejsvětější Svátosti; požehnání znamením
svatého kříže, zehnání školy, mostů, praporů, pokrmů ob-
zvláště o velikonocích a j.)

Zaříkáním odvrací církev skrze Krista Pána
od lidí škodlivé působení zlého ducha.

(*Úklady dábelské, pokušení, posedlost.)*

Věřící mají svátostin užívat zbožně a ná-
ležitě a nikoli pověrečně.

(*Z b o ž n ě, t. j. s důvěrou v přímuvné modlitby církve,
jež se skrze Krista při svátostinách Bohu přednáší. —
Náležitě, t. j. jen k tomu, k čemu je církev ustavovila. —
Kropenky v kostele, doma a p. . . . Ratolesti . . . , růženec
s odpustky . . .*)

O obřadech.

Pán Ježíš konal vnější úkony, aby jimi vy-
jádřil vnitřní poctu Boží a probudil zbožnost
v srdci lidí.

Dle příkladu Ježíše Krista koná i církev po-
dobné vnější bohoslužebné úkony.

Nazýváme je obřady čili ceremonie.

(*Klecati na jedno koleno, na obě, znamenati se sva-
tým křízem, spinati ruce, státi při modlitbě, být se v prsa,
Líbání oltáře, svatého kříže, ostatků Rozzeti svící*)

okuřování kadidlem; obřady při mši svaté, na veliký pá-
tek . . .)

Věřící mají svaté obřady v uctivosti míti,
o jejich významu se dobře poučiti a pokud jim
patří, náležitě je konati.

(*Náležitě klecati, křížem se znamenati*)

Pohřeb dospělého.

Píseň lidu před začátkem obřadu.)

N. str. 2.º P. str. 1.

1. Již se s vámi rozzehnávám, - křeslané věrní,
milí; - všem vám s Pánem Bohem dávám - [: ve
vážné této chvíli. :]

2. Manželi můj, (manželko má, - otče, matko, -
otče drahý, - matko drahá,) nežel toho, - Pán Bůh
tu ránu zhojí; - u něho jest bytů mnoho, - [: On
nás zas věčně spojí. :]

3. Neplačte již, děti (neplačíž již, dítě) drahé, -
žijte (žij jen) zde v nábožnosti, - přijdou nám zas
doby blahé - [: u Boha na věčnosti. :]

4. Ve pět ran Krista Ježíše - všecky vás ode-
vzdávám; - pospíchám již v nebes říše, - [: vzkříšení
očekávám. :]

5. Za odpustění vás žádám - za všecka ublí-
žení, - v srdce Krista Pána skládám - [: všecka
svá provinění :]

6. Ty pak, Pane, rač se znáti - k duši mé
v této době; - pro svou nejsvětější Máti - [: račíž
mne vzítí k sobě. :]

Katolický pohřeb zesnulého představuje tři
z posledních věci člověka: smrt — soud — život
věčný. Sestává tedy ze tří částí.

*) Poznámka. N. = Nápěvy k Oltáři. P. = Průvod
varhan k Nálepěvům Oltáře.

Č á s t p r v á .

Křesťan při smrti čili jakoby se modlil při smrti své.

Antifona: Si iniquitates.

K. De profundis clamávi
ad te, Domine, - Domine,
exaudi vócem meam.

L. Fiant aures tuae in-
tendentes - in vocem de-
precationis méae.

K. Si iniquitátes observá-
veris, Domine, - Domine,
quis sustinébit.

L. Quia apud té propiti-
átio est - et propter lé-
gem tuam sustinui te,
Domine.

K. Sustinuit ánima mea
in verbo ejus, - sperávit
anima mea in Domino.

L. A custodia matutina
usque ad noctem - speret
Israel in Domino.

K. Quia apud Dominum
misericordia - et copiosa
apud eum redemptio.

K. Z hlubin volám k Tobě,
Hospodine, - Pane, vyslyš
hlas můj.

L. Budiž ucho Tvoje na-
kloněno - k úpěnlivé mé
modlitbě.

K. Budeš-li, Pane, hříchy
mítí na zjeteli, - Hospo-
dine, kdož obstojí.

L. U Tebe je však slito-
vání Pane, - a pro slib
Tvůj v Tebe doufám.

K. Důvěruje duše má
slovu jeho, - doufá, duše
má v Pána.

L. Od časného jitra až
do noci - doufej, Israel,
v Pána.

K. Neboť jest u Hospo-
dina milosrdenství - a
hojná u něho spásy.

L. Et ipse redimet Israel-
ex omnibus iniquitatibus
ejus.

K. Réquiem aetérnam -
dóna ei, Domine.

L. Et lux perpétua - lu-
ceat ei.

Opakuje se Antifona.

Si iniquitátes observáve-
ris. Domine, - Domine,
quis sustinebit.

Přímluva církve.

K. Kyrie eleison.

L. Christe eleison!

K. Kyrie eleison. - Pater
noster.

L. A On vysvobodí Israele
- ze všech jeho hříchů.

K. Odpočinutí věčné - dejž
mu (jí), Pane.

L. A světlo věčné - ať
mu (jí) svítí.

Budeš-li na nepravosti
hleděti, Pane, - Pane,
kdož obstojí.

K. Pane, smiluj se.

L. Kriste, smiluj se.

K. Otče náš.

Všichni modlí se s knězem po tichu »Otče náš« kněz
kropí raken vodou svěcenou, čímž znáti se prosba, aby Bůh
tu duši ode všti viny obmýti ráčil; okružování raken vyjadřuje
prosbu, aby modlitby naše za zemřelého jako kouř kadidla
vzhůru vstoupily k nebesům.

K. Et ne nos indúcas in
tentatiōnem.

L. Sed libera nos a malo.

K. A porta inferi.

L. Erue, Domine, ániam
ejus.

K. Réquiéscat in páce.

K. A neuved nás v po-
kušení.

L. Ale zbab nás od zlého.

K. Od bran pekelných.

L. Vytrhni, Pane, duši
jeho (její).

K. Ať odpočívá v pokoji.

- L. Amen.
 K. Domine, exaudi orationem meam.
 L. Et clamor meus ad te veniat.
 K. Dominus vobiscum.
 L. Et cum spiritu tuo.
 K. (Orémus.)
- L. Amen.
 K. Pane, vyslyš modlitbu mou.
 L. A volání mé k Tobě přijď.
 K. Pán s vámi.
 L. I s duchem tvým.

Modleme se:

Prosíme Tě, ó Pane, vysvoboď duši služebníka svého (služebnice své) ode všech vazeb hřichů, aby ve slávě vzkříšení mezi svatými vyvolenci Tvými se radoval (a).

- K. Per Christum Domini num nostrum.
 L. Amen.
- K. Skrze Krista, Pána našeho
 L. Amen.

Na cestě do kostela další modlitba, jakoby umírající sám se ji modlil:

Kněz zazpívá antifonu

- Exultabunt Domino
 a vyjde se s tělem.
- Zaplesají Pánu

Při průvodu se zpívá žalm 50.

(*Věřící, kteří nezpívají, mají se modlit na př. ruženec bolestný. »Odpočinutí věcné« na místo »Sláva Otci«.*)

Miserere mei, Deus, - secundum magnam misericordiam tuam. Et secundum multitudinem miserationum tuarum - de-

Smiluj se nade mnou, Bože, - dle svého velikého milosrdenství a dle množství svých slitování - zahlad' nepravost mou.

le iniquitatem meam. Amplius láva me ab iniquitate mea - et a peccato meo munda me. Quóniam iniquitatem meam ego cognosco - et peccatum meum contra me est semper. Tibi soli peccavi et malum coram te féci, - ut justificeris in sermonibus tuis et vincas, cum judicaris. Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum - et in peccatis concépit me máter mea. Ecce enim veritatem dilexisti, - incerta et occulta sapientiae tuae manifestasti mihi. Asperges me hyssopo et mundabor, - lavabis me et super niminem dealbabor. Audísti meo dabis gaudium et laetitiam - et exultabunt ossa humiliata. Averte faciem tuam a peccatis meis - et omnes iniquitates

Úplně omyj mne od mé nepravosti - a od hřichu mého očisti mne. Nebo svou nepravost já poznávám, - a hřich můj přede mnou je vždycky. Proti Tobě samému jsem se prohřešil a co zlé je před Tebou, učinil jsem, - abys byl shledán spravedliv, ve svých řečech, abys zvítězil, když souzen býváš. Nebo hle, v nepravostech jsem se počal a v hříších počala mne matka moje. Nebo, hle, upřímnost je ti milá, - neznámou a skrytou mou drost oznámil's mi. Po-krop mne ysopem, abych očistěn byl, - obmyj mne abych byl nad sníh zbílen. Sluchu mému radost a veselí dej! potom zplesají kosti ponížené. Odvráť obličej svůj od mých hřichů a vymaž všecky mé

meas déle. Cor mundum crea in me, Deus, - et spiritum rectum innova in viscéribus meis. Ne projicias mé a facie tua - et Spiritum sanctum tuum ne auferas a me. Redde mihi laetitiam salutáris tui - et spiritu principáli confirma me. Docebo iniquos vias tuas - et impii ad te converténtur. Libera me de sanguinibus, Deus. Deus salutis meae, - et exultábit lingua mea justitiam tuam. Domine, labia mea apéries - et os meum annuntiábit laudem tuam. Quoniam si voluisses sacrificium, dedissem útique, - holocaustis non delectaberis. Sacrificium Deo spiritus contribulátus, - cor contrítum et humiliatum, Deus non despícties.

nepravosti. Srdce čisté stvoř ve mně, Bože, - a ducha pravého obnov v útrobách mých. Nazamítej mne od své tváře - a svého svatého Ducha mi neodmítej. Navrať mi radost z ochrany své a duchem sta-tečným posilni mne. Učit budu hříšníky Tvojim cestám, - že se bezbožní vrátí k Tobě. Zbav mne krevní viny, Bože, můj spasný Bože a můj jazyk s veselím bude slaviti Tvou spravedlnost. Pane, rty mé rač otevříti a má ústa zvěstovati budou Tvoji chválu. Neb kdybys byl chtěl obět, byl bych dal ji ovšem, ty však v zápalných obětech si nelibuješ. Obět Bohu milou duch je zkormoucený, a srdcem zkroušený a pokorným,

Benígne fac, Domine, in bóna voluntáte tua Sion, ut aedificantur muri Jerúsalem. Tunc acceptábis sacrificium justítiae, oblátiones et holocaústa, tunc impónent super altáre tuum vitulos. Réquiem aeternam - dona ei, Domine. Et lux perpetua - luceat ei.

Bože, nepohrdáš. Dobrotivě nalož, Hospodine, pro svou milost se Sionem, aby byly zdi Jerusalémské zas vystaveny. Pak budeš přijímat rádné žerty, ohěti a zápaly - tehdy klásti budou býčky na Tvůj oltář. Odpočinutí věčné - dejž mu (jí), Pane. A světné - ať mu (jí) svítí.

Při vstupu do kostela :

Exultábunt Dómino ossa humiliáta.

Zplesají Pánu kosti po-nížené.

Naznačuje se skonávání čili východ duše z těla do věčnosti.

Suhvenite, sancti Dei, occurrите, Angeli Domini, - suscipiéntes animam ejus, - offérentes eam in conspéctu Altissimi. V. Suscipiat te Christus, qui vocavit te - et in sínum Abrahæ Angeli dedúcant te.

Přijdětež, svatí Boží, pospěstež, andělové Páně, - přjmětež duši jeho (její), - postavte ji před tváří Nejvyššího. V. Přijmiž té Kristus, jenž povolal tě, - a do lána Abrahámoveva andělé uvedětež tebe.

Opakuje se Suscipientes až k V.

Potom:

- K. Réquiem aeternam K. Odpočinutí věčné dejž
dóna ei, Domine. mu (jí), Pane.
L. Et lux perpetua lú- L. A světlo věčné ať mu
ceat ei. (jí) svítí.

*Opakuje se Offérentes až k V. Suscipiat.
Mše svatá.*

(Někdy řeč. — Pravidelně se nekoná, jelikož pohřební obřad sám mluví k živým. — K mrtvemu promluvil a promluví Bůh.)

Pohřební obřady nesmějí se konati nad těly, která mají být spálena. Jen v tom případě jest možno vykonati v domě prostý výkrop, nebylo-li to přáním nebožtíkovým, aby tělo jeho bylo spáleno.

Část druhá.

Soud.

Soud soukromý.

Non intres . . .

Nevcházej v soud se služebníkem svým (služebníci svou), Hlásidlo, neboť nižší člověk nebude ospravedlněn před Tebou, nedáš-li Ty mu odpustění všech hříchů jeho. Nechať mu (jí) tedy, prosíme Tebe, není těžký soudní výrok Tvůj, ježto jej (ji) Tobě odporoucí křesťanská víra a upřímná modlitba naše; a poněvadž za životy svého znamením nejsvětější Trojice ozdoben (a) byl (a), nechať pomocí milosti Tvé od trestu soudnsho vysvobozen (a) býti zaslouží; jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův.

K. In saecula saeculorum. K. Na věky věkův.
L. Amen.

Soud veřejný.

1. Libera me, Dómine, de mórite aetérna, - in die illa trémenda, - quando coeli movéndi sunt et terra, - dum véneris judicáre saéculum per ignem. 1. Vysvobod mne, Pane, od smrti věčné - v den onen přehrozný, - kdy nebesa třásti se mají i země, - až přijdeš soudit svět (skrze oheň) ohněm.

2. Tremens factus sum ego et tímeo: - dum dis- cüssio vénerit atque ven- túra ira.

Opakuje se „Quando coeli“ . . . až k 2.

3. Dies illa, dies irae, calamitatis et miseriae, - neštěstí a bídý, - den dies magna et amara valde.

Opakuje se dum veneris až k 2.

4. Réquiem aeternam dóna eis, Dómine, - et lux jim, Pane - a svět' o věč- perpetua luceat eis.

Pak opakuje se celý 1. verš Libera až k 2. Tremens.

Potom přímluva církve, jako v domě, ale modlitba:

Bože, jehož vlastnosti jest smilovávat se vždycky a odpouštěti, snažně prosíme Tebe za duši služebníka Tvého (služebnice Tvé) N., kteréž jsi rozkázal, aby z tohoto světa odešla; nevydávej ji v ruce nepřitele a nezapomínej na ni, ale račíž dáti, aby ji svatí andělové přijali a do vlasti rajské uvedli, aby, ježto v Tebe věřila a doufala, pekelných útrap nezakusila, ale věčných radostí požívala.

K. Skrze Krista, Pána K. Per Christum Dominum našeho. nostrum.

L. Amen.

L. Amen.

Část třetí.

Zivot věčný.

Vstup duše do nebe.

1. In paradísum dedúcant tebe Angeli, - in tuo ad-

1. Do ráje uvedtež tebe andělé, u tvém příchodu

ventu suscipiant te Mártyres - et perdúcant te in civitatem sanctam Jerúusalem.

2. Chorus Angelorum te suscipiat - et cum Lázaro quondam paupere aetérnam hábeas réquiem.

Vzkříšení těla.

Ego sum . . .

Věřici, kteří nezpívají, modlí se růženec slavný pokud stačí, avšak se závěrkou »Odpočinutí věčné«.

1. Benedictus Dominus Deus Israel, - quia visitavit et fécit redemptiōnem plébis suaē.

2. Et erexit cornu salútis nóbis - in domo David, pueri sui.

3. Sicut locútus est per os sanctórum, - qui a saeculo sunt, prophetárum ejus.

4. Sa'utem ex inimícis nostris - et de mánu omnium, qui odérunt nos.

5. Ad faciendam misericordiam cum patribus nostris - et memorári testamenti sui sancti.

uvítejtež tě mučedníci - a uvedětež tebe do města svatého Jerusaléma (nebeského).

2. Kůr andělský tebe přijmíz - a s Lazarem druhdy chudobným věčného pozívejž pokoje.

1. Požehnaný buď Hospodin Bůh israelský - že vzhlédl a vykoupení zjednal lidu svému,

2. a že vzbudil nám mocnou spásu - v domě Davida, služebníka svého,

3. Jakož byl mluvil ústy svatých proroků svých odvěkých,

4. spásu od nepřátel našich - a z ruky všech, kteří nás nenávidí.

5. Aby učinil milosrdenství s našimi otci a byl památliv svaté úmluvy své

6. Jusjurandum, quod juravit ad Abraham patrem nostrum, - datúrum se nobis.

7. Ut sine timore de mánu inimicórum nostrórum liberati - serviámus illi.

8. In sanctitáte et justitia córam ipso - omnibus diébus nostris.

9. Et tu, puer, Prophéta Altissimi vocáberis, - praefabis enim ante fáciem Dómini paráre vias ejus.

10. Ad dandam sciéntiam salútis plébi ejus - in remissiónem peccatórum eorum.

11. Per viscera misericordiae Dei nostri, - in quibus visitávit nos óriens ex alto.

12. Illumináre his, qui in tenebris et in umbra mortis sedent, - ad dirigendos pedes nostros in viam pácis.

Requiem atd., pak zpívá kněz Antifon:

Ego sum resurrectio et

6. přísaž to, kterou příslíhl Abrahamovi našemu otci, - že nám dá.

7. abyhom vysvobozeni z rukou nepřátel svých, beze strachu sloužili jemu

8. v svatosti a spravedlnosti před ním - po všecky dny své.

9. A ty pak, dítko prorokem Nejvyššího slouti buď, neboť předejděš před Pánem připravovat cesty jeho,

10. abys dal lidu jeho známost o spásě - odpustěním hříchů jejich,

11. pro srdečné milosrdenství Boha našeho, - ve kterém vzhlédl na nás, vycházející z výsosti,

12. abys posvítil těm, kteří jsou ve tmě a stíně smrti - aby řídil nohy naše na cestu pokoje.

Já jsem vzkříšení a života, qui crédit in me, kdo věří ve mne,

etiam si mortuus fuerit, byť i umřel, živ bude, a
vívět: et omnis, qui vivit každý, kdo žije a věří ve
et crédit in me, non mo mne, neumře na věky.
rietur in aetérnum.

Přímluva církve: Kyrie . . . a ost., vše jako v domě
mimo modlitbu:

Prokaž, prosíme, Pane, tomuto zemřelému (é)
služebníku (ici) svému (své) milosrdenství, aby, ježto
za života vezdejšího vůli Tvou konati se snažil (a),
za skutky své žádných trestů trpěti nemusil (a),
a jakož jej (ji) víra pravá se zástupy věřících na
tomto světě spojovala, aby smilováním Tvým mezi
kůry andělské přijat (a) byl (a).

K. Per Christum Domi-
num nostrum.

L. Amen.

K. Réquiem aeternam
dona ei, Domine.

L. Et lux perpétua lu-
ceat ei.

L. Requiescat in pace.

L. Amen.

K. Anima eius et animae
omnium fidelium defun-
ctorum per misericordiam
Dei requiescant in pace.

L. Amen.

Při pochovávání těla píšeň lidu.

N. str. 2. P. str. 2.

1. Ač se bolem srdce svírá, - učí, těší nás
však víra, - v jiný život za hrobem - smrt že jest
jen [: přechodem :]

2. Vstalť jest Kristus v rouše slávy, - věřme
jistě, co nám praví, - proto že On z mrtvých vstal,
- aby věrným [: život dal :]

Dodatek ke konci.

(Útěcha pro pozůstalé.)

1. Salve, Regina, - mater misericordiae.
2. Vita, dulcédo - et spes nostra, salve.
3. Ad té clamámus - exules filii Hévae.
4. Ad té suspirámus - gementes et flentes in hac lacrimárum valle.
5. Eja ergo, advocáta nostra, illos tuos misericordes óculos ad nos converte.
6. Et Jesum, benedictum fructum ventris tui, - nobis post hoc extílum ostende.
7. Ó clémens, ó pia, - ó dulcis Virgo Maria.
8. In omni tribulatióne et angustia nostra.
9. Succurre nóbis, beatissima Virgo Maria.
10. Zdrávas Královno, - matko milosrdenství.
11. Živote, sladkosti - i náděje naše, buď zdráva.
12. K tobě voláme - vyhnání synové Evy.
13. K tobě vzdycháme - lkajíce a plačíce v tomto slzavém údolí.
14. I protož, Orodovnice naše, - obrať k nám své milosrdné oči.
15. A Ježíše, který jest požehnaný plod života tvého, nám po tomto putování ukaž.
16. Ó milostivá, ó přívětivá - ó přesladká Panno Maria.
17. Ve všeliké strasti a a úzkosti naší.
18. Přispěj nám, blahoslavená Panno Maria.

(Oremus)

Modleme se:

Ó Pane Jesu Kriste, prosíme Tebe, aby nyní
vždycky i v hodinu smrti naší u milosrdenství

Tvého za nás orodovala přeblahoslawená Maria Panna, Matka Tvá, jejíž přesvatá duše v hodinu požehnaného utrpení Tvého a přehořké smrti Tvé mečem bolesti proniknuta byla; jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův.

K. In saecula saeculorum. K. Na věky věkův.
 L. Amen. L. Amen.
 K. Divinum auxilium ma- K. Boží pomoc zůstávej
 neat semper nobiscum. vždycky s námi.
 L. Amen. L. Amen.

Píseň lidu.

N. str. 3.º P. str. 2.

Blahoslawená Panno, - matko milosti; - nedej v hříších umřtí bez látky; - [: poslední ať jsou slova má: - Ježíš, - Josef, - Maria! :]

Pohřeb dítěte.

pokřtěného, k užívání rozumu nedospělého, jest radostným vyjádřením, že duše jeho vzata jest do nebes. Proto odívá se kněz rouchem bílým a zpívají se žalmy radostné.

Píseň před pohřbem dítka pokřtěného.

N. str. 3.º P. str. 2.

1. Pojd' do ráje, duše čistá, pojď k Bohu na výsosti; - uvidíš tam Pána Krista, - žít budeš v blažnosti; - andělé tě čekají, - věnec slávy chystají.

2. Vítají tě nevinátko - křtem svatým očištěná; - vstříc ti jdou i pacholátko - pro Krista usmracená. - Pán Bůh si tě vyvolil - by tě ten svět nezkazil.

3. My pak všickni výhost dejme - slzám, náruku i bolu; - raděj' písne chvály pějme - Bohu s církví svou spolu; - nejlépe se postaral, - když to dítě k sobě vzal.

V domě nebo vůbec při začátku říká kněz žalm 112. Laudate, pueri, Dominum. Chvalte, dítčky, Hospodina.

Na jeho konci dí:

Gloria Patri et Filio - et Sláva Otcí i Synu - i Spiritui sancto. Duchu svatému.
 Sicut erat in principio et Jakož byla na počátku nunc et semper - et i nyní i vždycky - i na in saecula saeculorum. věky věkův. Amen. Amen.

Potom bud' hned nebo v kostele žalm 23. Domini est terra — Hospodinova jest země s Gloria Patri. Po něm obyčejně verše a odpovědi i veršík s modlitbou:

K. Me autem propter K. Mne pak pro nevinnost innocentiam suscepisti. přijal jsi.
 L. Et confirmasti me in L. A upevnil jsi mne před conspectu tuo in aeter- tváři svou na věky. num.

Cestou ke hrobu zpívá se radostný žalm 148. Laudate Dominum de coelis — Chvalte Hospodina s nebe s Gloria Patri.

U hrobu obyčejné verše a odpovědi, i veršík s modlitbou:

K. Sinite parvulos venire K. Nechte maličkých při- ad me. jít ke mně.
 L. Talium est enim reg- L. Jejich jest totiž kránum coelorum. lovství nebeské.

Při pochovávání píseň: (N. str. 3.º P. str. 2.)

Poděkujeme Bohu vдěčně, - že to dítčko k sobě vzal; - raduje se s ním již věčně, - každý duch jej za to chval.

Koná-li se pohřební obřad jenom v příbytku a nebo jen v kostele a nebo jen u hrobu bez průvodu, říká se mu výkrop.

Obřad pokropení vodou v neděli přede mší svatou.

Srovnej učení o svátostinách, str. 129—130. — Působení této svátostiny dle modliteb církevních při svěcení — ochranu proti útokům dábelským — pomoc k lítosti a obmytí od hříchů. — Sůl přimíšená — moudrost křesťanská zapuzující hniliobu hřichů. — Kropenky v kostele — doma. — Povzdech při kropení se: Bože, buď milostiv mně hříšnému. — Kropení lidu vodou v neděli značí obmytí naše ve křtu skrze Kristovu smrt a jeho z mrtvých vstání — pomáhá k očištění a připravě duše k svaté oběti.

K. Asperges me, Domine, hyssopo et mundabor, - lavabis me et supernivem dealábabor.

Žalm. Miserere mei, Deus, - secundum magnam misericordiam tuam. Gloria Patri et Filio - et Spiritui sancto. Sicut erat in principio et nunc et semper - et in saecula saeculorum. Amen.

(Na smrtelnou a květnou neděli není »Gloria Patri«.)
Opakuje se: Asperges me . . .

V čase velikonoční:

K. Vidi aquam egredientem de templo - a latere dextero, alleluja.

K. Viděl jsem vodu vystupující z chrámu - ze strany pravé, alleluja.

Et omnes, ad quos pervenit aqua ista, - salvi facti sunt et dicent alleluja, alleluja.

Žalm. Confitémini Domino, quóniam bonus, - quóniam in saéculum misericordia ejus.

K. Ostende nobis, Domine, misericordiam tuam. (Allel.)

L. Et salutare tuum dabo. (all.)

K. Domine, exaudi orationem meam.

L. Et clamor meus ad te veniat.

K. Dominus vobiscum.

L. Et cum spiritu tuo.

A všickni, k nimžto přišla voda ta, - spasení učinění jsou a řeknou alleluja, alleluja.

Žalm. Chvalte Hospodina, neboť jest dobrý, - neboť je na věky milosrdenství jeho.

K. Ukaž nám, Hospodine, milosrdenství své. (allel.)

L. A spasení své dej nám. (all.)

K. Pane, vyslyš modlitbu mou.

L. A volání mé k Tobě přijdě.

K. Pán s vámi.

L. I s duchem tvým.

Modleme se:

Vyslyš nás, Hospodine svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože; a ráčiž poslati svatého anděla svého s něbes, aby střehl, opatroval, podporoval, navštívil a chránil všecky v tomto stánku přebývající. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

CÍRKEVNÍ ROK.

Všecko, co pro naši spásu Kristus Pán učinil a činí, nazýváme »dílem našeho vykoupení«.

Dílo toto vykonáno jest hlavně narozením a životem, smrtí a z mrtvých vstáním Páně, sesláním a působením Ducha svatého.

Přispěli pak a přispívají k vykonávání jeho Rodička Boží, andělé a svatí.

V každé jednotlivé duši koná dílo to Kristus skrze církev.

(Srovnej nauku o trojím úřadu církve str. 16—20., o oběti str. 60. a násł., o svátostech str. 80. a násł. a svátostinách str. 129. — 130.)

Skrze církev koná se dílo našeho vykoupení vlastně každého dne.

Každého dne totiž koná se církví svatou oběť, kterou se nebeskému Otci i před námi představuje Kristova smrt a připomíná jeho z mrtvých vstání.

(Církevní hodinky a svaté svátosti každého dne.)

Názorněji pak a působivěji dílo našeho vykoupení před námi i v duši naší koná církev svatá během celého každého roku. Představuje se nám totiž narození a život, smrt a z mrtvých vstání Páně, seslání a působení Ducha svatého.

Rok, v kterém církev dílo našeho vykoupení takto koná, slove rok církevní.

Rok církevní má tedy hlavně tři doby, dobu narození Páně čili vánoční — dobu smrti a z mrtvých vstání Páně čili velikonoční — dobu seslání a působení Ducha svatého čili svatodušní.

V každé však době roku církevního slaví se svátky Rodičky Boží a svatých, kteří k vykonání tohoto díla přispěli a v duši své je vykonali.

Dle toho, jaká doba církevní se koná, mění se některé modlitby při mše svaté (srovnej modlitby

ke mše svaté str. 68. a násł.) — zpívá lid i jiné písni — koná církev jiné obřady při bohoslužbě dopolední a odpolední.

Z té příčiny dělme tento oddíl »Oltáře« nejprve ve dvě části, totiž bohoslužby dopolední a odpolední.

Každá pak z částí těchto dělí se dle církevního roku v dobu vánoční — velikonoční — svatodušní — a v uctění Rodičky Boží, andělů a svatých.

Bohoslužba dopolední.

Doba vánoční.

Advent.

Každá hlavní doba roku církevního má dříve, než se slaví, čas přípravy. Přípravou k době vánoční jest advent, který má čtyři neděle.

A d v e n t, tolik jako příchod, jelikož toho času máme příchod Páně v těle (vitění) velebiti a na jeho narození (čili první příchod jeho) se připravovati. Též sluší Krista Pána do svého srdce zváti nebo skutečně ho ve Svátosti oltářní přijímati a tak d r u h ý příchod jeho slavit, abychom bez bázni poslední jeho příchod k soudu čekati mohli.

Jest tudíž advent předeším čas kající, proto zvláště v neděli odivá se kříž ke mše svaté rouchem fialovým, neslaví-li se spolu nějaký jiný velký svátek, na př. neposkvrněné Početí Panny Marie. Advent jest však též upomínkou na dobu, po kterou lidstvo čekalo na Vykupitele. Mimo to připomíná se jím ona doba, po kterou blahoslavená Panna Maria po zvěstování andělském narození Páně čekala.

Z té příčiny koná se po celý advent zvláštní mše svatá ke cti Rodičky Boží za svítání. Mše svatá ta slove „R o r á t e“ (Rosu dejte) — poněvadž tím slovem začíná. Za svítání

se koná, jelikož lidstvo ve tmách pohanských bludů a hříchů dědičném bylo, když Marii Panně — hvězdě jitřní — zvěstováno bylo vtělení Syna Božího.

V modlitbě mešní měni se Introit, ost. viz str. 72. a 73.

Písň adventní.

Rozeznáváme mše sv.: slavnou, zpívanou a tichou.
Srovnej str. 324.

Při tiché mše svaté smí lid jazykem svým zpívat. Náumlkl, a nezpívá-li se píseň mešní dle částek mše svaté, aby aspoň kolem pozdvihozáření se zpívala píseň, která obsahem na svatou oběť pamatuje.

Krom toho se nařizuje, aby vždy, kdykoliv se má při mše svaté zpívat píseň lidu, varhany při vstupu kněze k oltáři sice zavrnely, ale při stupňových modlitbách umlkly, a str. 69.

Potom se může zpívat píseň, jak zde následují.

Není-li to píseň mešní, ustane se na chvílenku od zpěvu, jakmile začne obětování, a všechn lid řekne kratinkou modlitbu obětní: Přijmiž, svatá Trojice . . . viz modlitby mešní str. 78.

Na to se hned zase zpívá. Při pozdvihozáření zpív a varhany mlčí; — po pozdvihozáření se bud' pokračuje v písni mešní aneb příhodná píseň jiná se zpívá, jak značeno shora. — Při zvonění před přijímáním a něco mimo po něm se opět nezpívá, nýbrž všeckem lid říká: Pane, nejsem hoden . . . a vykonává duchovní přijímání. Viz modlitby mešní str. 84. — Po něm se zase píseň dále hlasitě při Credo: Věřím v Boha.

Uděleli se na konec požehnání s Nejsvětější zvatostí, může se hned po něm zpívat ještě něco z písni doby církevní, obzvláště nebyla-li celá dozpívána.

Po mše svaté zpívané, při níž jen chór zpíval — nařizuje se závazně po požehnání nějaká sloka písni lidu.

Před východem a při východu kněze ze sakristie po celý advent:

Říká se:

Anděl Páně zvěstoval Panně Marii a ost.

Zpěv: (N. str. 4.* P. str. 3.) Ehle - Hospodin přijde - a všichni svatí jeho s ním - a bude v onen den světlo velké. Alleluja.

(Tříkráte.)

Při začátku mše svaté.

Načež až do třetí neděle adventní:

Vyznávám str. 69.

(N. str. 4.* P. str. 3.)

1. Rosu dejte, nebesa, s hůry - a oblakové, deštěte spravedlivého.

2. Otevři se, země, - a vydej Spasitele.

3. (Žalm.) Požehnal jsi, Hospodine, své zemi, - odvrátil jsi zajetí naše.

Sláva Otci i Synu - i Duchu svatému.

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky - i na věky věkův. Amen.

(Načež se 1. a 2. verš opakují.)

O třetí neděle adventní:

Radujme se v Pánu všickni, - radujme se: Pán již blízko jest.

Žalm jako svrchu. Sláva Otci . . . po žalmu Radujme se . . .

Poslední den před vánočemi nekoná se sice mše svatá o Rodiče Boží, ale žádoucno jest, aby se mše svatá toho dne též za jitra časného konala.

Den ten jest blížší přípravou ke svátkům vánočním. Přípravy k velikým svátkům děly se druhdy v noci modlitbami, zpěvy a bděním křesťanů. Přípravy ty přeloženy jsou nyní na den před slavností. I slove tudíž den takový bdění, latinsky vigilie — též svatvečer. Svatvečer vánoční slove též štědrý den neb večer, jelikož toho večera Bůh byl k nám nejštědřejším, když nám Syna svého dal. Proto jsou křesťanům toho dne štědrí, dávajíce si dárky. Den ten jest den přísného postu; jedno nasycení děje se dle našeho obyčeje na večer postními pokrmky.

Na Štědrý den:

Dnes zvíte, že přijde Hospodin a spasí nás -
a ráno spatříte slávu jeho.

*Žalm a Sláva Otci . . . jako jindy - po něm
se opakuje: Dnes zvíte . . .*

Po pozdvihovalní po celý advent.

(N. str. 5.* P. str. 4.)

Bud:

Děkujemeč, ó Kriste náš, - že z své lásky
otcovské - dal's vše, co jen drahého máš, - tělo
i krev za oběť, - ačkoliv zlost naří Ty znás.

Zbožnou prosbu přednášíme, - rač svou mocí
působit, - užitků ať pocítíme - této drahé oběti, -
tak k svátkům se připravíme.

Nebo, když se zpívá „S nebe posel vychází“.

Podivná věc a nová, - na oltář Boží Syn - na
kněze sstoupil slova, - by sňal s nás břímě vin; -
aj, obětí se stal, - vérný křesťan ho chval.

Ó Matko Boží svatá, - ty's jasny oltář ten; -
ty's stolice ta zlatá, - na niž Pán usazen, - pros,
ať tou obětí - duše nám posvětí.

Na rozchod po požehnání.

*Bud konec písni „S nebe posel vychází“, ne-
byla-li dozpívána — viz níže;*

nebo: (N. str. 6. P. str. 4.)*

1. Ejhle, Panna počala nám Syna, - Boží moc
tak jedná všeúčinná, - Bůh s námi! padá hřichu vína.

2. Tuto milost dobrodince svého - po všecky
dny žiti pozemského - važme, chválce jméno jeho.

3. Ty pak, Matko vítězného Krále, - prosiž
Syna svého neustále, - ať věrní jsme mu teď i dále.

4. Bychom pokáli se z hřichů včasně - a pak
na soudu obstáli šťastně, - se stkvěli v slávě nebes
jasně.

Nebo: (N. str. 7. P. str. 4.)*

Stala se věc divná, nová, - vykvetlač hůl
Aronova, - Panna zrodí Krista.

Judith Holoferna stala, - Matkou Boží již se
stala - Panna mocná, čistá.

Koráb Noe k zachování, - k věčnému se rado-
vání - jest nám čistá Panna.

Popraven jest Aman hříšný, - poražen jest
dábel pyšný - skrze Krista Pána.

Na Štědrý den:

Dnes zvíte . . . jako na začátku.

Ostatní písni adventní.

(N. str. 7.* P. str. 5.)

I. 1. S nebe posel vychází, - od dávna žádaný,
- k Panně Marii vchází - od Boha poslaný, - ten
rajský archanděl, - nazvaný Gabriel.

2. Pokorně se pokloniv - koná své poselství,
- svou hlavu ctně nakloniv - ctí svaté panenství; -
Pannu pozdravuje, - divnou věc zvěstuje.

3. „Zdrávas, Panno, milostí - Božskou naplněná,
- krásou velikých ctností - nad jiné vznešená: - máš
rodičkou být, - syna poroditi.

4. Syn Boží tebe volí, - chce tě matkou mítí,
jak jen srdce tvé svolí, - hned máš ho počítí: -
svol, Panenko čistá, - počneš Pána Krista.

5. Proč se rdíš, proč vyptáváš, - jak to může
být; - ač muže nepoznáváš, - nemeškej svoliti; -
panenství nezrušíš, - že jsi matkou, zkusiš.

6. Neboj se, to učiní - sám Bůh všemohoucí.
Tobě čisté zastíní - Duch svatý žádoucí; - nač
nelze mysliti, - Bůh může činiti.“

7. Když tak Maria slyší - anděla svatého, - dí: „Jáť jsem ta nejnižší - dívka Pána mého; - podle tvých slov se stáň, - jak chce můj Bůh a Pán.“

8. Plesej, královno rajská, - že jsi tak svolila, - divné věci moc Božská - v tobě způsobila: - počala's v svém těle - světa Spasitele.

9. Ó divná věc a nová! - Bůh ponížil sebe, - jež jsi skrze svá slova - přivábila s nebe; - na jedno tvé slovo - vtělil se Bůh Slovo.

10. Milá Boží Rodičko, - bud naši řečnicí, - promluv za nás slovíčko, - bud' orodovnicí. - Ať dojdeme spasení - pro Páně vtělení Amen.

(N. str. 8.* P. str. 5.)

II. 1. Hle, přijde Pán, Spasitel náš, - cestu jemu spravte, - přijde žádaný Messiáš, - srdece mu připravte. - Přijde, přijde náš Spasitel, - všichni zaplesejte, - přijde, přijde Vykupitel, - chválu Bohu vzdejte.

2. Plesejte, svatí otcové, - kteří jste v temnosti, - neb se stanou věci nové, - plesejte radostí. - Přijde, přijde náš Spasitel - všickni zaplesejte, - přijde, přijde Vykupitel, - chválu Bohu vzdejte.

3. Již přijala Panna čistá - nebeské poselství, - že má poroditi Krista, - nezrušíc panenství. - Přijde, přijde náš Spasitel, - všichni zaplesejte, - přijde, přijde Vykupitel, - chválu Bohu vzdejte.

4. O kterém prorokovali - svatí prorokové, - jehož jsou zdávna žádali - všickni národnové. - Přijde, přijde náš Spasitel, - všickni zaplesejte, - přijde, přijde Vykupitel, - chválu Bohu vzdejte.

5. Obraťte se, ó hříšníci, - a čňte pokání, - budete z svých hříchů kající, - čas jest smilování. - Přijde, přijde náš Spasitel, - všickni zaplesejte, - přijde, přijde Vykupitel, - chválu Bohu vzdejte.

(N. str. 8.* P. str. 5.)

III. 1. Veselé zpívejme, - Boha Otce chvalme, - jenž nám Syna svého - jednorrozeného - dal na vykoupení - národu lidského.

2. O Kristovu příšti - čtveru písmo jistí, - nejprvnějším v těle, - druhém v duši celé, - a třetím při smrti, - v čtvrtém má soudit.

3. Proč jest nejprv přišel - ten, jenž s hůry vyšel, - ukazuje čtení: - by kázal spasení, - ku pokání volal, - mnohé uzdravoval.

4. Dále jest vyznal sám, - řka: Příklad dal jsem vám, - kterak jsem já činil - a zákon naplnil; - tak též i vy čňte, - váli Otce plňte.

5. Váli Otce hlásil, - aby hříšné spasil; - proroctví nezrušil, - neb trpěti musil; - tak lid svůj vykoupil - a peklo oloupil.

6. Druhé příšti jeho - do srdce lidského - pochází od něho - skrze slovo jeho; - stojí tluka u dveří, - každý mu otevři.

7. Dí: Kdež dva nebo tři - sberou se v jménu mému, - jáť jsem mezi nimi - přebývaje s nimi - po všecky dny nyní, - světa do skonání.

8. Třetí má přijít - k člověku při smrti, - protož velí bdiť a střízlivu býti, - neboť neví člověk, - v který smrt přijde věk.

9. Protož se varujme a neobtěžujme - obžerstvím svých srdcí, - opilstvím a péčí - tohoto života, - Kristova rada ta.

10. Čtvrté příšti bude, - když den soudný přijde: - tud' bude hrozný den, - když půjdem z hrobů ven, - tud' by se již rád skryl - před Pánem nejeden.

11. S nímžto všichni půjdou - andělové k soudu, - hrozně k jeho hlasu - nebesa se třasou - a mnoho zázraků - bude toho času.

12. Ten den bude úzký, - den náhlý, den brzký,

den velký a hrozný, - den hněvu a pomsty, - v kteřémžto odsoudí - v peklo hříšné všecky.

13. Protož se připravme, - všech zlostí ostavme, - v svatém obcování - a v pravém pokání - na modlitbách trvejme, - tak Pána čekejme.

14. Rač, Pane, popříti - v Tvé pravdě vždy býti, - ať bychom v ní bděli - a Tebe viděli, - Pána milostného, - v den příchodu Tvého. Amen.

(N. str. 9.º P. str. 6.)

IV. 1. Zdrávas bud, Panno Maria, - ó Královno! - ty jsi Panna ušlechtilá, - ó Královno Maria!

2. Shlédni na nás dolů s nebe, - ó Královno! - my snažně prosíme tebe, - ó Královno Maria!

3. Matka jsi milosrdenství, - ó Královno! - život nebeské sladkosti, - ó Královno Maria!

4. Po Bohu naše naděje, - ó Královno! - tvá nám přímluva prospěje, - ó Královno Maria!

5. K tobě voláme v soužení, - ó Královno! - vyhnání synové Evy, - ó Královno Maria!

6. K tobě voláme lkající, - ó Královno! - tebe žádáme pláčící, - ó Královno Maria!

7. V tomto slzavém údolí, - ó Královno! - neopouštěj nás ubohy, - ó Královno Maria!

8. I protož, orodovnice, - ó Královno! - nás dítěk svých milovnice, - ó Královno Maria!

9. Obrať milosrdné oči, - ó Královno! - a při spěj nám svou pomocí, - ó Královno Maria!

10. Ukaž nám Synáčka svého, - ó Královno! - plod života přečistého, - ó Královno Maria!

11. Po vezdejším putování, - ó Královno! - ať dojdeme smilování, - ó Královno Maria!

12. Ó svatá Boží Rodičko, - ó Královno! - oroduj za nás, Matičko - ó Královno Maria!

13. Bychom Božích zaslíbení, - ó Královno! - hodni byli učiněni, - ó Královno Maria!

14. Prosíž za nás hříšné nyní, - ó Královno! též i v hodině poslední, - ó Královno Maria!

Vánoce.

Vánoce tolik jako slavná noc narození Páně. — V první den konají se tři mše svaté. První půlnocní slaví se tělesné narození Syna Božího z Marie Panny, — v noci a v temnostech hřichu dédičného. — Druhou na úsvitě slaví se duchovní narození Syna Božího a svítání světla nebeského v duších pastýřů i věřících vírou a svatým přijímáním — odtud název Hod Boží. — Třetí ve dne slaví se božské narození Syna Božího - Slova z Boha Otce, jehož vtělení přineslo plněsvetlo nebeské světu.

Před půlnocní.

(Kde se nekonají hodinky.)

(N. str. 9.º P. str. 6.)

Bez varhan: Dnes zvíte . . . jako na Štědrý den, str. 152.

Když hodiny nebo zvuk trouby hlásí půlnocní hodinu:

(N. str. 10.º P. str. 6.)

Narodil se Kristus Pán, - (s varhanami) veselme se; - z růže kvítek vykvet' nám, - radujme se. - Z života čistého, - z rodu královského, - nám, nám narodil se.

Jenž prorokován jest, - veselme se, - ten na svět poslán jest, - radujme se. - Z života atd.

V. Sláva na výsostech Bohu.

L. A na zemi pokoj lidem dobré vůle.

Modleme se:

Popřej nám, všemohoucí Bože, aby nás nové — jednorozého Syna Tvého — tělesné narození ze starého otroctví hřichu vybavilo. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

Clověčenství naše, - veselme se, - ráčil vzít na se, - radujme se. - Z života atd.

(Kde byly hodinky, po nich píšeň: Narodil se Kristus Pán.)

Mezi mší svatou po evangeliu čte se epistolou a evangelium jazykem mateřským.

Následující písne; Kristus, Syn Boží. — Nesem vám noviny. — Poslouchejte, křesťané mohou se zpívat k začátkům neb částkám mše svaté, avšak i mimo mší svatou.

Při první mší svaté.

(N. str. 11. P. str. 7.)

I. 1. *Introit.* Kristus, Syn Boží, - dražší nad vše zboží - veliké věci činí, - ač jest Bohem, - stal se dítkem nyní.

2. Raduj se z toho křesťan věrný mnoho, - děkuj dnes Bohu mile, - vesel se a plesej - této chvíle.

3. *Gloria.* Andělé Páně - v nebes jasném stáně, - slávu mu zapívejte, - na zemi nám - pokoj vyjednejte.

4. Buď Bohu chvála, - že se ukázala - milost všemu lidu. - Spasitel náš - přijal naši bídú!

5. *Graduál.* Syn rovný Otci - zavítal k nám v noci; - vzdejte mu pocty vděčné, - ač nám svítí světlo jeho věčné.

6. *Credo.* Věřme my jistě, - že se zrodil čistě - z života panenského, - vtělil sebe - z Ducha přesvatého.

7. *Obětování.* Nebe i země, - všechno tvorstva plémě - klaní se Pánu svému, - my pak v obět - srdece dejme jemu.

8. V obět se smírnou, - láskou přenesmírnou - přišel již podat sebe, - v jeslích leží, - ač mu bytem nebe.

9. *Sanctus.* Díky mu vzdejme, - vroucně zapívejme, - s zástupem nebeštanů - kořme se mu, - nebe, země Pánu.

(N. str. 12. P. str. 7.)

II. 1. *Pozdvihování:* Koho pak jste viděli, - pastýřové, právě? - Kéž bychom již zvěděli - o té Boží slávě! - Divy ony veliké - noci svaté, spasné, - ó, zjevte nám všeliké - zprávy blahé, šťastné.

2. *Menší sbor.* Viděli jsme Synáčka - ve betlémské chýši, - duší lidských miláčka, - Pána všechně říší; - sbory jasné, andělské - nám to zvěstovaly, vojsko všecko nebeskó - pělo Bohu chvály

3. Téhož Pána milosti - my jsme s vámi shlédli, - jejž v té divné svátosti - ruce kněze zvedly; - andělé tu před tváří - jeho klaní se mu, - na našem zde oltáři - tajně pějí jemu.

4. *Přijímání.* I my se ti klaníme, - Ježíši náš milý, - po Tobě my toužíme - v tuto svatou chvíli; - račíž k nám teď vejtí - v stánek srdce skrovny, - račíž se k nám snížti, - Synu Otcí rovný.

Ke konci mše svaté nebo na rozchod:

(N. str. 12. P. str. 8.)

(Mariánská.)

III. 1. Vyšlo slunce jasné - u Betléma v noci, - máme dítko krásné - divnou božskou mocí - z tebe, ó Panno Maria.

2. Milost se nám dává - velká, neslychaná, - Bohu budiž sláva, - mámeč Krista Pána - z tebe, ó Panno Maria.

3. Vzešla nám již spása, - plesá nebe celé, - země všecka jásá, - mámeč Spasitele - z tebe, ó Panno Maria.

4. Splněna jest dávná - lidstva všechno žádost, - přišla doba slavná, - mámeč velkou radost - z tebe, ó Panno Maria.

Při druhé mší svaté.

(N. str. 13. P. str. 8.)

IV. 1. *Introit.* Nesem' vám noviny, poslouchejte, - z betlémské krajiny, pozor dejte; - [slyšte je pilně, - věřte je silně,] - rozjímejte.

2. Dítko porodila Panna čistá, - v jesle položila Pána Krista; - [Božího Syna, - všech Hopsodina,] - dozajista,

3. *Gloria.* Byli tam pastýři stád svých dbalí,
- andělové se jim ukázali; - [pastýřům zprávu, -
Bohu pak slávu] - provolali.

4. *Evangelium.* Ihned jdou pastýři ku Betlému, - spěchají toužebně k Pánu svému, - [té
svaté noci - svou božskou mocí] - zrozenému.

5. *Evangelium a Credo.* Ku svatým jesličkám přistoupili, - divnou věc poznali v onu chvíli
- [v to božské dítě - hned na úsvitě] - uvěřili.

6. *O bětování.* Nalezli ve plénkách Spasitele,
- srdece jím vzplanulo láskou vřele - [a v oběť chvály
- hned jemu dali] - srdece celé.

7. *Sanctus.* I my též, křesťané, nemeškejme,
- za jeho zrození dík mu vzdejme; - [velebme Pána,
- slavné Hosanna] - zazpívejme.

8. *Po pozdvihování.* Vítej nám, Ježíši v oběť
daný, - jenž jsi se narodil z čisté Panny; - [na
tvář padáme, - Tobě zpíváme] - s nebeštany.

9. S nebe jsi sstoupil k nám v plénky skrovné,
- přijal's bídy všecky našim rovné; - [spasi' nás
míníš, - z lásky tak činíš] - nevýslovné.

10. Ačkoliv sloužíme nepravostem, - jsi přece
nyní již naším hostem; - [popřej nám mile, - ať
od té chvíle] - v ctnostech rostem.

11. *Přijímání.* Tvé svaté zrození přeradostné
- slavili pastýři v mysli prostné; - [račiž k nám vjiti,
- přibytek mítí] - v duši ctnostné.

12. *Po přijímání.* Raduj se, Maria, Panno
čistá, - dítko tvé člověku spásu chystá; - [skrz tebe,
Máti, - jsme přebohatí] - mámete Krista.

13. Raduj se též každý křesťan pravý, - raduj
se, že přišel ten Král slávy; - [pros, ať ti zhojí -
dnes duši twoji,] - hříchů zbaví.

Na rozchod „Narodil se Kristus Pán“.

Při třetí mší svaté ve dne.

(N. str. 13.* P. str. 8.)

V. 1. Poslouchejte, křesťané, - noviny jisté, -
dle pravdy čisté - hlásané; - vzešlo nám světlo, -
vše, co nás hnětlo, - přestane.

2. Narodil se Kristus Pán, - Synáček krásný,
- jehož jest jasný - nebes stán; - panuje všude, -
z Panny ač chudé - světu dán.

3. Za přibytek má jen chlév - tam u Betléma
plénky chudé má - za oděv; - přec však mu slávu
andělských davů - hlásá zpěv.

4. Pastýřové společně - chvátali k svému -
Pánu milému - srdečně; - chválu mu vzdali, - Bohu
a Králi - povděčně.

Na den svatých tří králi:

Mudrci tři společně - chvátají k svému - Pánu
milému - srdečně; - dary mu dali, - Bohu a Králi
- povděčně.

5. Neboť, jenž se narodil - v šťastné té době,
- sám je tam k sobě - přivábil; - milost dal zjevnou,
- víru jim pevnou - v srdece vliv.

6. Ó Synáčku, daný nám - od Boha s nebe, -
jak jen já Tebe - vtažl mám; - že vše co moje,
- vlastně je Tvoje, - dobrě znám.

7. V oběť dám Ti ubohou, - nejdražší z všeho
- zboží drahého, - duši svou; - aby na dálé - plnila
stále - vůli Tvou.

8. A sanděly zaplesám, - že se k nám snížil,
- k nám se přiblížil - Pán Bůh sám; - ten Požehnaný z přečisté Panny - přišel k nám.

Po pozdvihování: (N. str. 14.* P. str. 9.)

VI. 1. Vítej, milý Jesu Kriste, - narozený
z Panny čisté, - abys naše viny, - sám jsa bez po-skvrny,
- obmyl a zhladil.

2. V tom ukázal Bůh lásku k nám, - že Syna svého poslal nám; - kdo by v něj věřili, - aby živí byli - skrz Něj samého.

3. Odřeknouce se vší zlosti, - obžerství, - světských žádostí, - žijme spravedlivě, - šlechetně, střízlivě. - v naději Božské.

4. Čekajíc' blahoslavené - naděje příští toho dne, - Boha velikého, - Spasitele svého - Ježíše Krista.

5. Neb skrz Krista máme všichni - v jednom Duchu přístup k Otci, - abychom skrz něho, - ne-hledíc' jiného, - s věrou k Bohu šli.

6. Kdož skrze Krista nepůjde, - cesty do nebe nenajde; - nebo cesty není - nižádné k spasení - nežli Kristus sám.

7. Kristus jest naše naděje, - žádnýť nám nic neprospěje; - zřeknem-li se jeho, - Spasitele svého, - běda nám bude.

8. Pane Kriste, rač nám dáti, - abychom Tě mohli znáti; - Tebe se držeti, - s Tebou vzdycky býti, - dejž to Bůh. Amen.

Po ostatní čas vánoční až do druhé neděle po Zjevení Páně zpívají se střídavě písni vánoční; na den svatých tří králů: Poslouchejte, křesfané . . .

S vánočním Božím Hodem souvisej svátek svatého Štěpána, spolu druhý svátek vánoční - pak bývalý, nyní „ kostelní“ svátek svatého Jana, apoštola a evangelisty Páně a Mládáteka. Za tu velikou lásku Boží, která se nám narozením Páně ukázala, máme z lásky k němu býti hotovi i život dáti, jako svatý Štěpán - čistotu srdce, jako svatý Jan mu obětovati - a pokání duši obmytí od hříchů, jako neviňátko obmyta byla od hříchu dědičného krve pro Krista vylitou. Proto se na ten den Mládátek, je-li všední den, odlívá kněz rouchem kajícím, fialovým.

Osmý den neb oktátava narození Páně jest spolu dnem pojmenování Páně a nového roku.

Sestého ledna připadá pak druhý Hod vánoční, svátek svatých tří králů čili Zjevení Páně, jež se stalo svahaném skrze tři mudrců, - ale i židům křtem v Jordánu

a zdzrakem v Káni galilejské. — Zjevil se Kristus hlavně jako Bůh a král nás; - proto celý ten čas po Zjevení Páně jest k tomu ustanoven, abychom patřice na Pána Ježíše jako na Boha a krále, srdce své krdlovnstvím jeho učinili. — Zjevení Páně a neděle po něm pamatuji nás na veřejný život Kristův.

V druhou neděli po Zjevení Páně,

také

v den nejsvětějšího Jména Ježíš.

(N. str. 14. P. str. 9.)

VII. 1. Mé jsi potěšení, můj Ježíš! - útočiště moje, Bůh nejvyšší! - nad Tebe jiného nic nežádám, - v jméno Tvé naději všecku skládám.

2. Hříchy mám rozličné, těžké mnohé - na duši své drahé, přeubohé; - přece však rád mám jen Pána svého, - miluji Ježíše laskavého.

3. Vím, že on hříšníkům peklem hrozí, - dobrý že obdrží nebe mnozí; - jeho já miluji, že Bůh můj jest, - miluj ho, duše má, Pánem tvým jest.

4. Vše, co na světě mám, vše jest jeho, - jsou to jen milosti Pána mého; - jehoť jest duše má v hříšném těle, - nic nemám bez svého Spasitele.

5. Duši mu navrátim při skonání, - tělo své odevzdám v z mrtvých vstání; - na jeho lásce mám dosti věčně, - za milost děkuji prostně vděčně.

6. S Ježíšem živu být jest má radost, - s Ježíšem umřiti jest má žádost, - s Ježíšem v nebi být, toť má sláva, - chvála Ježíšova nepřestává.

Po pozdravování: (N. str. 14. P. str. 9.)

VIII. 1. Ó Jesu, spásu moje, - jak libě k lásce zve - to sladké jméno Tvoje - to chladné srdce mé! - hle, duše má již plapolá - a láskou k Tobě povzdychá: - [: Tys v radosti, Tys v žalosti - můj Ježíš, Bůh a Pán! :]

2. Bys všeho hříchu tíži - s nás hříšných, Kriste, sňal, - sám's na potupném kříži - za nás

se v obět dal. - Ach, zraněné to srdece Tvé - tak
sladce mne též k lásce zve; [: Ty jediná jsi touha
má, - můj Ježíš, Bůh a Pán! :]

3. Kdo vrouceně Tě miluje - a v lásce setrvá,
- již v světě obdařuje - jej, Pane, milost Tvá;
jen láska Tvá mří srdci dá, - a proto lká vždy duše
má: - [: Tys nejdražší, Tys nejsladší - můj Ježíš,
Bůh a Pán! :]

4. Přijímání. Tys, Kriste, ve svátosti - sám
za pokrm se dal, - bys svojí přítomností - nám
život zachoval. - O, duše má jak zaplesá, - když
pozívá tajemství Tvá, - [: v nichž k mé spásě po-
dává se - můj Ježíš, Bůh a Pán! :]

5. Ó Jesu, lásky zdroji, - Ty touho duše mé,
- kék na vždy s Tebou spojí - mne svaté srdece Tvé,
- bych hřichů lkál, Tě miloval - se spasen stal a
radoval, - [: kde v slávě své svým jeví se - můj
Ježíš, Bůh a Pán! :]

Pro všechny dny tohoto těhotné k vůli střídání a též
jindy v roce, obzvláště v pátek: (N. str. 16. P. str. 10.)

IX. 1. Ach můj nejsladší Ježíši, - dárce života
mého, - kterýžto plyně v hojnosti - od studně srdce
Tvého; můj Pane, plný milosti, - jenž vše v hoj-
nosti dáváš - stvoření svému pod nebem, - nám
nejvíce podáváš.

2. Kdo vzpomíná vždy na Tebe - a Tobě dů-
věruje, - své práce, kříže, lopoty - Ti zbožně obě-
tuje: - toho Ty silně podpíráš, - jsa rychlý k smi-
lování; - svým věrným jdeš rád na pomoc, - Tvá
ruká je vždy bráni.

3. Nám k vůli snášel's tolik muk, - vzal's na
se dřevo kříže, - pod nímžto nejednou jsi kles' -
snést nemoha té tíže; - ó přerozkošná ramena, -
jež sama prázdná viny - byla jste hrozně trýzněna
- pro hříšné světa činy!

4. Nezbyla v těle zraněném - Ti krůpěj krve
žádná - by vycezena nebyla: - ach, ukrutnosti zrádná!
- I svatý bok Tvůj proklán byl; tu krve proud
a vody - se vyřinul, by lidstvo smyl - zbavil věčné
škody.

5. Ježíši, Spasiteli můj, - chovej mne ve své
stráži, - ať zhoubná toho světa lešt - mne víc neurází;
- jak ovce bývá chráněna - rukou pastýře svého; - své
poskytuj mi ochrany - před klamem hříchu všeho.

6. Až vyprší má hodina, - když v zem' se tělo
vrátí: - tu zvláště, smírce laskavý, - rač o duši
mou dbati; - za všecko, co zde opustím, - rač vy-
měnit mi nebe, - bych v sboru svatých andělů -
tam věčně slavil Tebe.

Neděle po Zjevení Páně, svaté rodiny nazaretské
a sv. Josefa.

(Spolu mešní. N. str. 16. P. str. 10.)

X. 1. Introit. Plesej, strážce Pána mého, -
Otče čistý, nevinný; - plesej, Matko Boha svého, -
Paní svaté rodiny. - Nebeská to v pravdě radost -
míti Boha pod střechou; - nade všecku možnou
blahost, - na vše, co jest útěchou.

2. Gloria. Jemuž na výsotech sláva, - hle,
ten se stal člověkem, - Strážci, Matce úctu vzdává,
- pokrm běže s povděkem. - Hle, jak svatý mří se
hostí, - kde Pán Ježíš přebývá, - v jaké krásné
milé ctnosti - taký dům se odívá.

3. Graduale. Pýcha, závist, vášeň v světě
- bolest mnohou působí; - šťastny jsou však v Na-
zaretě - ty tři chudé osoby. - Rozpomeň se, duše
drahá, - svět že štěstí nedá ti; - bez Ježíše není
blaha, - nelze v srdci plesati.

4. Evangelium. Ó, proč jen dle světa měříš
- slávu, stěstí, srdce mé?! - Ejhle, z Krista, v nějž
přec věříš, - jiný příklad běrem! - Světa Tvůrce

nekonečný - lidem podán s pokorou, - Strážci, Matce Bůh tvůj věčný - práce koná rukou svou.

5. Obětování. Proč se nechceš v oběť dátí Bohu s duší, tělem svým? - Pohled, kterak čistá Máti - ve chrám spěchá s Bohem tvým; - jemuž se ta oběť vzdává, - kterou sám byl nařídil, - jemuž patří všecka sláva, - obětí se učinil.

6. Sanctus. Kříže Bohu v oběť nésti - musí boháč, chudina; - k útěše však vždy tě vésti - může svatá rodina: - Pohled, pohled, jak i v bolu - chválí se tam Hospodin, - „Svatý, Svatý, Svatý“ spolu se zpívá Pěstoun, Matka, Syn.

7. Po pozdvihování. Převeliké tajemnosti nazaretský hlásá dům. - Na tom neměl Tvůrce dosti, - že se sklonil ke tvorům; - kříž svůj sobě Dítě chystá, - vidí předem oltář svůj: - Ó, tak veleb Pána Krista, - spolu s ním se obětuj.

8. Přijímání. Však i velké lásky dary - vidíš v svaté rodině, - s Matkou, Strážcem, Bůh tvůj živý - láskou sloučen v nevině. - Ó, kéž taky s duší mojí - v Svátosti se spojí Bůh; - bez něho se nespokojí, - po něm žízní lidský duch.

9. Konec. Přijde nám všem vážná chvíle, - přijde smrti hodina; - ó, kéž nás pak chráni mile - svatá Páně rodina. - Jako přispěl Strážci svému - v smrti Ježíš s matkou svou, - tak kéž i mně ubohému - při smrti jsou útěchou.

Na rozchod. (N. str. 3.* P. str. 2.)

Blahoslavená Panno, - Matko milosti, - nedej v hříších umříti bez lítosti. - Poslední ať jsou slova má: - Ježíš, Josef, Maria.

Tato písň zpívá se o nedělích po Zjevení Páně až do devítáku. Ve všední dny toho času střídá se s písniemi: Mé jsi potěšení - Ó Jesu, spáso moje — Ach, můj nejsladší Ježíš.

V neděli devítáku a první a druhou neděli po devítáku (předpostí).

(N. str. 18.* P. str. 11.)

Ve všední dny toho času střídá se s písniemi o Pánu Ježíši.

Devítáku slove ta neděle, poněvadž je devátá před velikonoční; církev svatá koná v tu a ve dve následující neděle služby Boží jako v postě, an za starých časů již touto neděli v mnohých krajinách počíval pust. Rouchem fialovým, ve kterém se mše sv. na tyto tři neděle obětuje, nás církev sv. nabádá, abychom se od hlučného vyražení masopustního odvracovali, na smrt pamatovali a tak se na pust kajícen přepravovali. Proto se tato doba jmenuje také předpostí.

XI. Introit. Církev svatá ve dny tyto - od světa nás odvrací, - ó mé srdce, rozvaž si to, - jak tě k Bohu obrací; - smrt mne čeká, peklo leká, - k Bohu toužím a se soužím; - v té úzkosti volám k Pánu: - vyslyš hlas můj s nebes stanu.

Evangelium v neděli devítáku. Pán náš na vinici svoji - najímá dnes dělníky, - svaté čtení duše hojí, - volá k Bohu hříšníky; - čas je krátký, život vrátký; - nestůj vlažně, pracuj snažně, - bys po práci při večeru - mzdy obdržel hojnou měru.

Evangelium v neděli první po devítáku. Pán Ježíš k nám s nebe přišel, - tělo naše na se vzal, - jak rozsevač na svět vyšel, aby símě rozsíval: - símě jeho v srdce mého - půdu padlo, avšak zvalo; - zloba má je udusila; oživí je Bůh, má síla.

Evangelium v neděli druhou po devítáku. Aj, již Pán se běže k městu, - kdežto bude bičován; - již se chystá na tu cestu, - na níž bude posmíván; - ztýrají Ho, zabijí Ho, - Pána svého, nevinného. - Jak bych mohl hřichu sloužit, - když se pro mne Pán chce soužit!

Credo. Věřím, jak má církev hlásá, - Bůh že je můj Stvořitel, - Kristus Pán že má jest spása, - nevinný to trpítel; - že s bolestí v zsinlosti -

Adamův dluh splatil můj Bůh; - kdo své hříchy vroucně vyzná, - k tomu se jak otec přizná.

Offertorium. Již, ó Bože, obět Tobě - přesvatou zde konáme - a kajícen v této době, - odpusť, odpušť, voláme: - dary skrovné nejsou rovné - našich zlostí velikosti: - však bude z nich Krev a Tělo, - jež za nás smrt přetrpělo.

Sanctus. „Svatý“ slavně nebe celé - denně Pánu pěje v čest; - i my provolejme vřele: - Svatý, svatý, svatý jest. - S nebem spolu ve hlaholu - obor země, všecko plémě - hosanna pěj jeho chvále, - v písních plesej neustále.

Po pozdvihovalení. Ó, jaké to velké divy - Pán zde pro nás působí. - Bůh se nám tu celý, živý - v skrovné halfi způsoby; - nechať, Pane, duše vzplane, - láskou vroucí, nehyoucí; - dejž, ať v kajícím se hoří - Tobě, soudci svému, koří.

Přijmání. Ó, můj Jesu, lásko věčná, - hřšným skýtaš útěchu; - i má duše přenevděčná - má Tě vitat pod střechu. - Na tvář padám, vroucně žádám - jísti Tebe, manno s nebe, - lekám se své nehodnosti, - na Tvém slovu jest mi dosti.

K konci. Matky Tvé, pěstouna Tvého - zásluhy a přímluvy, - kéž nás, Pane, všeho zlého, - zvlášť pak hříchu pozbaví! - Obět drahá dejž nám blaha, - bud nám zbrojí v tězkém boji: - všech svých Svatých vyslyš hlasy, - pokání ať duše spasí.

Doba velkonoční.

Půst.

Příprava na velkou noc jest doba čtyřiceti denního postu na památku postu Pána Ježíše na poušti — (Srovnej třetí přikázání církevní, str. 39.) Začíná popeleční středu a končí bílou sobotou; poněvadž v neděli půst není, jest jenom 40 postních dnů.

Doba ta jest dobou pokání. Proto se v první den — v popeleční středu — světi popel a kněz jím znamená čela věřících. Popel ten připraven jest z ratolestí rok před tím na neděli květnou posvěcených, v kteroužto neděli provoláno Kristu Pánu „Hosana“, ale pak se proměnilo v „Úkřizuj“. Popelec nám tedy připomíná, že marna jest všecka sláva a že smrt obráti tělo naše v prach země.

Neděl postních jest šest. Jmenují se buď latinským slovem, kterým mše svatá začíná: *Invocabit, Reminisere, Oculi, Laetare, Judica, D. Palmarum;* — aneb dle staročeských názvů: První černá, od tmavého roucha, v němž se v postě do chrámu Páně chodilo; druhá pražná — od pražma čili pražených luštěnin nebo zrní, jež v postě se požívalo. Třetí kýchavá — lépe prý Kajchova od kněze svaté Ludmily, ienž v Čechách víru hlásal, a v postě máme obzvláště kázání — postní — a cvičení poslouchati. Čtvrtá družebná, nebo růženná od růže, kterou toho dne — jakožto předzvěst jara a vzkříšení Páně — sv. Otec světi. Pátá smrtelná, že církev od toho dne umučení Páně více rozjímá. Od toho dne zahalují se též mešní kříže, jelikož se Pán Ježíš v chrámu skryl a my máme s Kristem se skrýti a světa se chrániti. Šestá květná od kvetoucích ratolestí, jež se světi.

V pátek před nedělí květnou je svátek sedmibolestné Rodičky Boží.

Svěcení popela v popeleční středu.

Když kněz vyjde světit popel, počne kír a lid latinsky zpívá Antifonu:

1. Exaudi nos, Domine, 1. Vyslyš nás, Pane, - quóniam benigna est mi- nebo dobrativá jest mi- sericordia tua:

2. Secundum multitudinem miserionum tuarum, respice nos, Domine.

Žalm. Salvum me fac, Deus: - quoniam intraverunt aquae usque ad animam meam. Gloria Patri et Filio - et Spiritui

Sancto.

Opakuje se „Exaudi“ a „Secundum“ až k žalmu.

K. Dominus vobiscum.

L. Et cum spiritu tuo.

Potom modlí se kněz čtyři modlitby, které končí slovy:

K. Per Christum Dominum nostrum.

L. Amen.

Věřící modlí se čtyři modlitby, jež se říkávají po litaniích ke všem svatým, str. 281. Před každou se řekne: »Maledicem se.« — Každá se ukončí slovy: »Skrze Krista, Pána našeho.« a čeká se na kněze, až on též každou ukončí.

Když kněz počne dávat popelci, zpívá kůr i lid:

1. Immutemur hábitu, - in cínere et cilicio: jejunémus, et plorémus ante Dominum.

2. Quia multum misericors est - dimittere peccata nostra Deus noster.

3. Inter vestibulum et altáre-plorábuntsacerdótes,

2. Dle množství soucitu svého - shlédni na nás, Pane.

Žalm. Zachraň mne, o Bože, - neboť vody derou se na mne, že již o život jde. Sláva Otci i Synu i Duchu svatému.

K. Pán s vámi.

L. I s duchem tvým.

Potom modlí se kněz čtyři modlitby, které končí slovy:

K. Skrze Krista, Pána našeho.

L. Amen.

Věřící modlí se čtyři modlitby, jež se říkávají po litaniích ke všem svatým, str. 281. Před každou se řekne: »Maledicem se.« — Každá se ukončí slovy: »Skrze Krista, Pána našeho.« a čeká se na kněze, až on též každou ukončí.

Když kněz počne dávat popelci, zpívá kůr i lid:

1. Změňme roucho, - v prachu a rouchu kajícím posfme se a plačme před Hlásnem

2. Neb mnoho milosrdný jest - odpustiti hřichy naše Bůh náš.

3. Mezi síní a oltářem plakati budou kněží,

ministri Domini, et dicent: služebníci Páně, a řeknou:

4. Parce, Domine, parce populo tuo: - et ne claudas ora canentium te, Domine.

5. Emendemus in melius, - quaerentes ignorantes peccavimus:

6. Ne subito paeoccupati die mortis, - quaeramus spatium poenitentiae, et invenire non possimus.

7. Attende, Domine, et miserere, quia peccavimus tibi.

Žalm. Adjuva nos, Deus salutaris noster, et propter honorem nominis tui, Domine, libera nos.

Opakuje se »Attende« až k žalmu.

Gloria Patri et Filio et Spiritui sancto . . .

Opět »Attende« až k žalmu

Kněz dávaje na čelo popel praví:

K. Memento, homo, quia K. Pamatuj, člověče, že pulvis es, et in púlverem prach jsi a v prach se revertérис.

Ke konci udělování popelce Dominus vobiscum a modlitba:

Modlitba:

Popřej nám, všemohoucí Bože, milost svou, aby nám tento spasitelný půst, jež začínáme, proti všem pokušením ochranou byl.

K. Skrze Krista, Pána K. Per Christum, Dómi-
našeho.
L. Amen.

Následuje mše svatá.

Písne postní.

(O umučení Páně a spolu mešní.)
(N. str. 18. P. str. 12.)

I. 1. Introit. Již jsem dost pracoval - pro
tebe, člověče, - třiatřiceti let, - ó bídny hříšně! -
Půjdu, půjdu - do svatého města, - tam, kde mne
již čeká - křížová má cesta.

2. Gloria. Při mé mém narození - andělé zpívali,
- a ač jsem byl v jeslích, - slávu mi hlásali; - všecko,
všecko - nyní se již mění, - za třicet stříbrných -
učedník mne cení.

3. Evangelium. Když jsem lidu kázal - pře-
svaté učení, - lid se za mnou valil - hledaje spasení.
- Ejhle, ejhle, - přišla již ta doba, - kde mne na
kříž žádat - bude jeho zloba.

4. Credo. Zázraky veliké - lid ten když spa-
třoval, - že Bůh sstoupil s nebe, - vždy o mně
volával. - Běda, běda, - víru tu lid ztrácí, - za mne
se již stydí, - v nevěru se káci.

5. Obětování. Již tedy k večeři - poslední
zasedám, - chléb a víno beru - k nebi je pozváním.
- Slyšte, slyšte - památná má slova, - obět se již
koná - tajemná a nová.

6. Chléb v tělo, víno v krev - svou vlastní
proměním, - památku své smrti - na věky zůstavím.
- Vizte, vizte - velkou lásku moji, - věnujte mi za
to - celou duši svoji.

7. Sanctus. Aj, již ze zahrady - k soudcům
jsem odvlečen, - zbičován, upliván, - trním jsem
ověnčen. - Ejhle, ejhle, - vizte svého Pána, - jemuž
jste volali - nedávno Hosanna.

8. Po pozdviho vání. Na kříži již obět -
konám já krvavou, - za vás dluhy platím - tělem
i krví svou. - Otče! Otče! - Odpusť světu všemu,
- otevři již nebe - člověku hříšnému.

9. Agnus Dei. Beránek dokonal, - slunce se
zatmělo, - lidí dobrých srdce - bázní se zachvělo. -
Kriste! Kriste! - Ó Beránku tichý, v prsa svá se
biju, - odpusť mi mé hříchy.

10. Přijímání. Rozváž, o duše má, - že jest
již skončeno, - tělo Páně svaté - do hrobu vloženo!
- Pane! Pane! - Vlož se v duši moji, - tělo Tvé
a krev Tvá - ať mé rány hojí!

11. Konec. Děkuj Pánu vroucně, - kajícny
křestane, - co mu srdce zhdlo, - ať se víc nestane.
- Volej, volej: - Spěchám ku pokání, - neb smrt
může přijít - náhle, z nenadání.

(Též spolu mešní.) (N. str. 20. P. str. 12.)

II. 1. Introit. Křesťanská duše, - rozvažuj sobě,
- kterak Pán spásu - dobývá tobě. - Hle, krví potí se
- a v duši rmoutí se, - vzdychá k Otci - trádně v noci.

2. Gloria. Andělé v nebi - zpívaj' mu slávu,
- Jidáš však bídny - v nepřátele davu - tam, kde
jest Pán Ježíš, - tam s nimi chvátá již, - zradou
Krista - na smrt chystá.

3. Žoldnéři Pánu - svázali ruce, - ku soudcům
v městě - vedou ho prudce; - hle světa Stvořitel,
- můj božský Učitel - zhaněn bídne, - trpí klidně

4. Soudcové svědky - sehnali lživé, - s radostí
slyší - svědec křivé; - Syn Boha živého, - Pán
Soudce hříšného - křivdu snáší - vinou naší.

5. Obětování. Přehoňký kalich - počíná pítí,
- snáší již bičů - ukrutné bití; - již obět přeblahou -
svou krví předrahou - koná v bola; - slav ji spolu.

6. Spasitel božský, - Král věčné slávy - korunu z trní - má kolem hlavy; ó duše, rozjímej, - tu obět v mysli měj, - srdece celé - dej mu vřelé.

7. Sanctus. Ve tvář již plijí - božskému Pánu, - klekají před ním - v posměch a hanu; - to trpí Boží Syn, - jež v nebi Serafín - chválí vrouceně, - přehorouceně.

8. Po pozdvihovaní. Aj, již to svaté - Kristovo tělo - zdviženo vzhůru! Pro nás tak pnělo - na kříži s bolestí, - to pro mé neřesti; - z ran krev řine, - pro nás plyne.

9. Ó, jak jest velká - lásky té míra, - v mukách již krutých Pán Ježíš zmírá; - mých hříchů velký dluh - již splatil věčný Bůh, - sklání hlavu, - vchází v slávu.

10. Přijímání. Nesmírná lásko - Božího Syna, - kteroužto moje - zhlazena vina! - Na kříži dokonal, - by se mi v pokrm dal, - hody strojí - duši mojí.

11. Konec. Jaké Ti díky, - Pane, mám vzdátí? - Chci se z svých hříchů - v tento čas káti; - nechť krev Tvou neztratím - a v Tvou se navrátím - náruč, svého - Otce ctného.

V pátky postní.

1. V pátek po popelci.

(N. str. 20. P. str. 12.)

III. Introit. Dcery Sionské, ó vizte - korunu tu trnovou, - Pán ji k spáse vaší jisté - nese cestou křížovou. - Zloba hříšná lidu jeho - na kříž Krista vydala, - země rodná Krále svého - trním korunovala.

Gloria. Sláva Bohu na výsosti, - Kriste, díky vzdáváme - za muky Tvé, za žalosti, - smiluj se, Tě žádáme. - Vyslyš naše vroucené prosby, - jenž i hříšné miluješ; - neplň na nás trestů hrozby, - jenžto v nebi kraluješ.

E v a n g e l i u m. Vojinové Pánu svému - z trní věnec uvili, - vizte, ostré trní jemu - v hlavu svatou vtlačili. - Na kolena poklekají, - „Zdráv bud“, mluví v posměchu; - Pán to snáší, ač mu lají, - pro mé duše útěchu.

C r e d o. Věřím v Boha, světa Pána, - v Syna, jemu rovného, - jež nám porodila Panna - mocí Ducha svatého. - Snášel pro nás mnoho bolů, - umřel smrtí ukrutnou; - Matka jeho trpí spolu, - jevfc duši statečnou.

O f f e r t o r i u m. Bože, obět Syna Tvého - račíž mile přjmouti, - pro Něj, krutě mučeného, - na nás libě vzhlednouti. - Umučený Boží Synu, - chléb a víno dáváme, - odpustiž nám hřichů vinu, - pro obět, již konáme.

S a n c t u s. „Svatý, svatý“ nebes Pánu, - „svatý“, třikrát zapějme, - s chory milých nebeštanů - božskou čest mu vzdávejme; - blíží se nám svatá chvíle, - způsobě zde ve dvojí - Kristus s námi bude mile - v pokrmu a nápoji.

P o pozdvihovaní. Setník pode křížem stojí - víru vroucnou nabývá; - Kriste, dej ať srdece moje - toutéž vírou oplyvá. - „Boží Syn to!“ setník praví, - věřme v srdce útrobách, - že zde Boží Syn je pravý - v tajuplných způsobách.

A g n u s. Hle, již Kristus dokonává, - za tmy skály pukají, - v lidu vznikla lítost pravá, - v prsa svá se tepají; - Pane, hřichů litujeme. - v prsa svá se bijíce; - Tebe jenom milujeme, - po Tvém těle toužice.

Přijímání. Jesu Kriste, živý chlebe! - duše daříš milostí, - tvoru svému dáváš sebe, - v srdci mé se uhosti, - přijdiž, chlebe s nebe daný, - v srdce moje nemocné, - uzdrav jeho těžké rány - slovo Tvoje všemocné.

Po přijímání. Pohled, duše, na tu drahou - hlavu trním zbozanou! - Pro ni Kristus svojí blahou - přispěje nám ochranou. - Bože, pro korunu svého - Syna bolnou, milostnou, - dejž, ať plní' vůli jeho - dojdem' v věčnost radostnou.

2. V pátek po první neděli postní.

(N. str. 20. P. str. 12.)

Introit. Zbodli nohy mé i ruce, - sčetli všecky kosti mé; - v srdci zuří bolest prudec, - zbabili mne síly mé; - slova ta dnes při posvátné - čtou se dnešní oběti, - abychom hřeby blahodatné - v milé měli paměti.

Evangelium. Klesla Kristu hlava drahá, - Bože, Syn již umírá - skončena jest žití dráha - kopí bok mu otvírá; - ctíme tedy kopí svaté, - spásu mou jež skončilo, - když jest otvor rány páté - v tělo Páně vrylo.

(Ostatní jako v pátek po popelci, vyjma:

Konec. Kriste, při oběti kříže - hřeby, kopím zbozaný, - svatou mří nechť viny tíže - duše dnes jsou zbabeny; - oběť kříže nekrvavým - konali jsme způsobem, - dejž, ať jednou leskem pravým - zastkvíme se nad hrobem.

3. V pátek po druhé neděli postní.

(N. str. 20. P. str. 12.)

Introit. Kment, v němž bylo zavinuto - tělo Páně po smrti, - ctěme v svatou dobu tuto - při nejdražší oběti; Kriste, jehož svaté tělo - v skalný hrob jest vloženo, - pro smrt tvou a pohřeb žalný - nechť jest lidstvo spaseno.

Evangelium. Směle vstoupil k Pilátovi - Josef z Arimathie, - v plátně vložil ve hrob nový - Syna

Panny Marie. - Milý Pane Jesu Kriste, — v srdci našem přebývej, - v hrobě oděn's v plátno čisté, - čistotou nás odivej.

Ostatní jako v pátek po popelci.

Konec. Uctili jsme svaté tělo - v kmentu čistém pohřbené, - totéž na oltáři dlelo - živé s Božstvím spojené. - Jesu Kriste, dřív než bude - pohřeb můj se slavit, - račíž s tělem svým k mé chudé, - hříšné duši přijti.

V pátek po třetí neděli postní.

(N. str. 20. P. str. 12.)

Introit. Krista Pána drahé rány - v boku, nohou, na rukou - otevřely nebes brány, - spásy jsou nám zárukou; - svaté tedy Pána svého - rány, duše, pozdravuj, - rozvažuj si bolest jeho, - lásku takou oslavuj.

Evangelium. Sňal Pán neduživost naši, - smiloval se nad námi - za nás bolesti on snáší, - pro hřích zraněn ranami; - rány ty nechť, Jesu Kriste, - milostí jsou pramenem, - nechať k Tobě srdce čisté - lásky vzplane plamenem.

Konec. Kriste, na nohou i rukou, - pak i v boku zbozaný, - prosíme Tě, by Tvou mukou - duše byly spaseny! - Rány své, ó Spasiteli, - v srdce nám rač vtlačiti, - abychom v paměti je měli - a ustáli hřešiti.

V pátek po čtvrté neděli postní.

(N. str. 20. P. str. 12.)

Introit. Krví svou nás vykoupil jsi, - Pane, ze všech národů, - Bohu říši založil jsi - na všem světa obvodu. - Milost tu chci opěvati - od věků až do věků, - neustanu děkovati - za Tvou lásku k člověku.

Evangelium. Vizte Pána laskavého, - kterak pro nás umírá, - vojně ostřím kopí svého - bok tu

svatý otvírá; - hned se voda vyprýštila - s krví Páně předrahou, - by mou duši očistila, - smyla vinu neblahou.

Konec. Kriste, pro nás v oběť daný, - Beránku Ty nevinný, - krví hojší naše rány, - snímáš naše zločiny; - tělem svým a krví drahou - tak nás račíž živiti, - bychom mohli jinou drahou - v život věčný vejítí.

(N. str. 12. P. str. 13.)

IV. 1. Když v myšlení usmrcení - Krista Pána rozjímám, - trnu v zbožném roznícení, - na své hřichy vzpomínám; - Spasitel můj, Pán a Bůh, - splácí na kříži můj dluh. - Líbám již svatý kříž, - na němž umřel Pán Ježíš.

2. Ach, kdo seče všecky rány, - které nese na těle: - v oudy jsou mu hřeby vklány, - trn ho bodá na čele, - kopí srdece proniká; - tak nám nebe odmyká. - Líbám již a ost.

3. Ach, jemu se jen posmívá, - jen se rouhá lidský hněv, - když paterou řekou splývá - s kříže jeho svatá krev. - Vítej, krví přesvatá, - tyť jsi naše výplata. - Líbám již a ost.

4. Ach, již oko jeho hasne, - bledé tváře zsinají; - srdce vadne, z rány spasné - krev a voda prýskají; - tak nás všecky pokropil: - kdo tu lásku pochopil? - Líbám již a ost.

5. Kajícně u kříže paty - v prach se vrhněm, hříšníci, - neustáňme zde plakati - před tou Boží stolicí: - Kriste, pro Tvé mučení - odpusť, dej nám spasení! - Líbám již a ost.

(N. str. 22. P. str. 14.)

V. 1. Svatý kříži, tebe ctíme, - tvrdé lůžko Ježíše, - jež v den soudu uvidíme - na nebesích třpytit se. - [: Slovem, srdcem tebe ctíme, - lůžko Pána Ježíše. :]

2. Ty památko umučení, - napiň láskou Boží nás, - chraň nás všeho provinění - umučení Páně hlas. - [: Slovem, srdcem a ost. :]

3. Praporem nám, svatý kříži, - v boji ve vši bídě bud, - udatnost a věrnost v tíži - stálou v srdci našem vzbud. [: Slovem, srdcem a ost. :]

4. Vítězství ty's rukojemství, - k tobě kdo se přivine, - hledě na tě v protivenství, - ten se s cílem nemine. - [: Slovem, srdcem a ost. :]

5. Pomník, prapor, zaručení - vítězství i ochranu - s nadějí mám v tom znamení, - ctiti je nepřestanu. - [: Slovem, srdcem a ost. :]

6. Nyní pak jest naše přání, - až nás Pán Bůh povolá, - aby ústa při skonání - chválu kříže hlásala. - [: Slovem, srdcem a ost. :]

(N. str. 23. P. str. 14.)

VI. 1. Kristus, příklad pokory, - Bůh náš milostivý, - Otce svého Syn milý - a jednorovený, - pro hříšného člověka - ráčil býti chudý, - ač jest od věčnosti - Bohu Otci rovný.

2. Když se nejprv narodil - Panny Syn člověka, - v jesličky jej vložila - jeho milá Matka; - plénkami obvinula - jako dívka chudá; - před jeho nepřítelem - v cizině ho skryla.

3. Od dábela pokušení, - od lidí hanění, - od přátel utrhání, - od cizích rounání - ráčil jest postoupiti, - lidem rovným býti; - jsa vždy poslušen Otce - až právě do smrti.

4. Hlad, žízeň, horko, zimu, - největší chudobu, - vzal jest na se člověka - prvního pokutu: - v potu tváři, v bolesti - a s pláčem pracuje; - takto věčného chleba - synům dobývaje.

5. S pláčem ovci hledaje, - kterouž byl potratil, - nalez' ji, na ramena - svá milostivě vložil; -

dobrý pastýř svým pokrm - věčný jest připravil - a za své ovce na smrt - svou duši položil.

6. S křížem svým dobrovolně - již na smrt se bera, - řek': „Vezmi každý svůj kříž - a zapři sebe sám“; - musil Kristus trpěti - a tak v slávu jít, aby slávy nám dobyl - hřichem potracené.

7. Učiň, bychom po Tobě - s svým křížem stačili: - na Tvou cestu uhoďc', - Tě následovali; - a dábla se nebojíc', - v vře setrvali - a pak na věky šťastně - s Tebou přebývali. Amen.

(N. str. 23. P. str. 15.)

VII. 1. Stála Matka Spasitele - podle kříže plna žele, - když Syn její na něm pněl. - Duši její přeubohou, - zkormoucenou pro strast mnohou - meč bolesti otevřel.

2. O, jak smutná, sužovaná - byla svatá, požehnaná - Matka Boha živého. - O, jak lkála, jak se chvěla - dobrá Matka, když jest zřela - muky Syna slavného.

3. Kdež jest člověk té krutosti, - jenž by byl s to bez lítosti - Matku zříti zmučenou? - Jenž by za slzy se styděl, - když by Matku Páně viděl - s božským Synem souženou?

4. Pro národa svého vinu - viděla, jak Kristu Synu - tělo biči zedrali. - Vidí Syna přesladkého - umírat zhaněného, - dokonává zsinaly.

5. Ach, ó Matko, lásky zdroji, - nechat žal mne s tebou spojí, - ať se s tebou rozkvílím. - Ať mé srdce láskou hoří - a nic ať jí neumoří, - ať se Kristu zalibím.

6. Svatá Matko, ony rány, - které snes' Ukřižovaný, - hluboko mně v duši vtlač. - Ty bolesti, jež chtěl néstí - za mé hřichy, za neřesti, - se mnou mile dělit rač.

7. Dejž mně s tebou zaplakati, - nad Synem tvým chci já lkáti, - dokud tento život mám - Ať

u kříže s tebou stojím, - ve pláci se s tebou spojím, tu jen vroucnou žádost znám.

8. Panno panen, plná slávy, - jen to ti mé srdce praví: - Nech mne s tebou truchliti. - Dejž, ať v duchu zmírám s Kristem, - dejž mi stále v srdeci čistém - na ty rány mysliti.

9. Jimi chci já zraněn býti, - dejž, ať mne kříž láskou vznítí - i krev, kterou vylil Syn. - Ta ať ohně mne uchrání, - skrize tebe ať mne brání - u Soudce zlých našich vin.

10. Až pak odtud půjdú, Kriste, - dejž mně mocí Matky čisté - palmu slávy vítěznou. - Až mé tělo smrti zhyne, - duše ať se z něho vine - v rajskou radost líbeznou. Amen.

Po pozdvihozávání po čas postní.

(Když se nezpívá píseň mešní.)

(N. str. 24. P. str. 16.)

Pro Tvé svaté, drahé rány, - Ježíši ukřižovaný, - smiluj se nad námi!

Pašijový čili svatý týden.

Tak slove, jelikož se v neděli, v úterý, ve středu a v pátek čtou nebo zpívají pašije čili umučení Pána, a vůbec o smrti Pána čím dálé tím více uvažujeme. Jest tedy ten týden obzvláště svatým vhodně nazván.

Květná neděle. — Svěcení ratolestí.

Když kněz vstoupí k oltáři světit ratolesti, počne se zpívat jazykem latinským:

Hosanna fílio David: - Hosanna synu Davidovu, benedictus, qui venit in požehnaný, jenž přinomíne Dómini. O Rex chází ve jménu Páně. Ó Israël: - Hosanna in Králi israelský, - Hosanna na výsostech.

Následuje modlitba a Epištola; po Epištole zpívá kůr a lid Graduale:

In monte Olivetí orávit Na hoře Olivetské mo-
ad Patrem: „Pater si dil se k Otcí: „Otče,
fieri potest, tránseat a jestli býti může, nechť
me calix iste: - Spíritus odejde ode mne kalich
quidem promptus est, caro ten: - Duch sice hotov
autem infirma: fiat vo- jest, tělo ale nemocno:
luntas tua. Vigiláte et staň se vůle Tvá. Bděte
oráte, ut non intrétis in a modlete se, abyste ne-
tentatióñem.“ vešli v pokušení.“

„Spíritus“ se opakuje až k „Vigiláte.“

Následuje Evangelium. Duchovní dokončiv Evangelium může čísti Epištolu a Evangelium lidu česky a nějakou krátkou řec přidati, načež vlastně počiná světiti ratolesti, začínaje modlitbou a praefaci, při čemž se odpovídá jako při mši svaté, str. 79.

Po praefaci následuje zpěv kúru a lidu:

Sanctus, Sanctus, Sanctus Dóminus Deus Sábaoth. Pleni sunt coeli et terra gloria tua, Hosanna in excélsis. Benedíctus, qui venit in nómíne Dómini, Hosánnna in excélsis.

Následuje pět modliteb, pak kropí kněz ratolesti a říká ještě modlitbu šestou, na něž po každé odpoví se: Amen.

Po šesté modlitbě rozděluje duchovní ratolesti a kůr zpívá:

Puéri Hebraeorum portán- tes ramos olivárum obvi- avérunt Dómino clamán- tes, et dicentes: Hosánnna in excélsis.

Svatý, svatý, svaty Pán Bůh zástupů. Plna jsou nebesa i země slávy Tvé, Hosanna na výsostech. Požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně, Hosanna na výsostech.

Pacholíci hebrejští nesouce ratolesti olivové šli vstříc Pánu volajíce a říkajíce: Hosanna na výsostech.

Následuje ještě modlitba, načež kněz zapívá:
K. Procedámus in pace. K. Vyjděme v pokoji.
L. In nómíne Christi. L. Vejménu Krista. Amen.

Při průvodu : Cum appropinquáret Dóminus Jerosólymam, - poslal dva z učedníků svých, řka: Jděte do městečka, které proti vám jest, - a naleznete oslátko přivázané, - na němž nikdo z lidí neseděl, - odvážte a přivedte mně. - Kdyby kdo vás tázal se, řekněte: - Pán jich potřebuje. - Odvázavše, přivedli je k Ježíšovi . a vložili na ně roucha svá, a seděl na něm: - jiní prostírali roucha svá na cestě, - jiní ratolesti se stromu metalí. - A kdož násleovali, volali: Hosanna, požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně. - Požehnáno království otce našeho Davida, - Hosánnna na výsostech. Smiluj se nad námi, - synu Davidův.

Nebo :

Cum Angelis et púeris fidéles inveniámur, trium- phatóri mortis clamántes: Hosánnna in excelsis.

S anděly a pacholaty věrnými nalezeni budeme vítězi nad smrtí volajíce: Hosanna na výsostech.

Když se procesí navracuje, dva nebo čtyři zpěváci vejdou do chrámu, zavrou se dvěře a kněz s ostatními zůstanou venku; kteří jsou uvnitř, počnou:

Glória, laus, et honor - Sláva, chvála a čest -
tibi sit, Rex, Christe, Tobě bud, Králi, Kriste,
Redemptor: - cui puerile Vykupiteli, - jemuž pa-
décus prompsit Hosánná cholátka krásná provolala
pium. Hosanna zbožné.

Kněz s těmi, kteří jsou venku, toto opakuje; kteří jsou uvnitř, zpívají dále:

Israël es tu Rex, Davídis et fñclita próles: - nomine qui in Dómini, Rex bñ- dicte, venis.

Kněz s lidem venku zpívá opět »Gloria, laus« atd.; uvnitř zpívají pak ještě:

Coetus in excélsis te lau- Sbor na výsostech Tě
dat coëlicus omnis, - et chválí nebeský všecken -
mortalis homo et cuncta a smrtelný člověk a všecko
creäta simul. stvoření spolu.

Kněz a lid venku: »Gloria, laus . . .«

Nato duchovní udeří křízem do dveří chrámových, což znamená, že křízem otevřeno nám jest město Boží, chrám a Jerusalém nebeský.

Dveře se otevrou a zpívá se:

Ingrediénte Domino in sanctam civitatem - Hebraeorum púeri resurrectionem vitæ pronunciántes, - cum ramis palmárum: Hosanna, clamábant, in excélsis.

Když vstupoval Pán do svatého města, - hebrejská pacholátka vzkríšení života provolávající - s ratolestmi palmovými: - Hosanna volala, na výsostech.

V. Cum audísset póplus,
quod Jesus veníret Jero-

Ježíš přichází do Jeru-
sólymam, - exiérunt obvi-
saléma, - vyšli vstříc jemu.
am ei.

„Cum rámis“ násl. až k V.

Při mší svaté zpívají se pašije. Po slovech »vypustil duši« všichni kleknou a zpívá se: (N. str. 24. P. str. 16.)

VII. 1. Ukřižovaný Kriste, - zdráv bud, naše naděje! - V čas tento Tvého svatého umučení - rozumnoží v dobrých - pravou ctnost, duše svatost, - a hříšným rač dát svou svatou milost.

2. Tě, nejvyšší Trojice, - Boha velmi dobrého, - chválí duch všeliký z dobrodiní Tvého, - kteréžto činíš - pro všech duší spasenſ; - račiž spravovati nás zde na zemi.

3. Když nám bude umřti, - rač nám milostiv býti, - po smrti připoj nás k počtu vyvolených - všech Božích svatých: - abys byl od nás chválen, - ctěn, slaven, veleben na věky. Amen.

Zelený čtvrtok.

Z e l e n ý m slově čtvrtok ten, jelikož toho dne za prvotních dob církve chrám Páně zelenými ratolestmi se ozdobaoval; dělo se to z té příčiny, že veřejní kajenčci do chrámu a ke stolu Páně zase uvedeni byli, čímž z e l e n ý m i ratolestmi na viném kmeni, jímž jest Ježíš Kristus, se stali. — Toho dne slaví se radostná památká ustavování nejsvětější oběti i svátotěla i krve Páně ve způsobách chleba a vína; proto se mše svatá koná v rouchu bílém a při „Gloria“ zni znovy, které však potom umlkají a užívá se místo nich dřevěných nástrojů. — Po mši svaté přenáší se Nejsvětější svátost z hlavního oltáře na postranní — nebo do kaple; — svatostánek zůstává pustý na znamení, že Pán Ježíš vyrván byl věrným a v ruce hříšníků vydan. — Ve velkých kostelích umývá biskup nebo kněz nohy třinácti starcům; třinácti proto, že se k apoštolum počítá i sv. Matěj. — Na konec zbarvují se na znamení smutku oltáře pláten, ozdob a svíci.

Modlitby ke mši svaté.

Vyznávám . . . str. 69.

Introit. Nám pak sluší chlubiti se v kříži Pána našeho Ježíše Krista, v němž jest spasení, život a z mrtvých vstání naše; skrze kteréhož spasení a vysvobození jsme. (Dvakrát.)

Kyrie eleison . . . str. 73.

Gloria in excélsis Deo. — Sláva na výsostech Bohu. — Spolu s radostným hlaholem zvonů raduje se nyní duše má. Dnes je ten den, v který jsi, ó dobrativý Pane Ježíši, ustanovil předrahou obět těla i krve své ve způsobech chleba a vína, dnes po prvé dal jsi se v Nejsvětější Svátosti požívat za pokrm duší našich. — A proto raduji se, vzdávám Ti díky, blahořečím Ti, klaním se Tobě. Slávu zpívá Ti s církví svatou duše má, radostně velebí Tě srdce mé. Amen.

Modlitba jako obyčejně str. 74.

Při epístole. K radosti mísí se hned žalost v duši mé. Jak množí neváží si té svaté oběti i svátosti, kterou jsi dnes ustanovil, Pane můj! Jak mnozí přijímají Tě svatokrádežně. Od tak velikého hříchu vysvobod nás, Pane! („Otče nás“ a „Zdrávas“ na ten úmysl.)

Při graduálu. Kristus učiněn jest pro nás poslušen až k smrti, a to k smrti kříže. — Pročež i Bůh povýšil jsi, dal jemu jméno, které jest nadevšecko jméno.

Při Evangeliu. Čte se, jak Pán Ježíš umývá nohy svatým apoštólům; jest tedy vhodno umýti duši vzbuzením lítosti. — Vzbuzení lásky a lítosti str. 74.

Ostatní vše jako jindy str. 75. a následující, jenom že kněz proměňuje tři velké hostie, jednu pro tuto mši sv., druhou pro velký pátek a třetí pro výstavu v Božím hrobu. Ke konci odnáší se ve slavném průvodu s velkého oltáře obě zbylé svaté hostie v káli chuk oltáři postrannímu, což může znamenati odvlečení Pána Krista ze zahrady Getsemanské k soudučům. Při odvlečení zpívá se »Pange, lingua« čili »Zvěstuj Tělo«, tom průvodu zpívá se »Pange, lingua« čili »Zvěstuj Tělo«.

Potom přenáší se též ciboriu m, t. j. nádobka se svatými hostiemi pro zaopatřování nemocných této dnu. Ke konci odhalují se oltáře, čímž se značí strhání rouch s Pána před bičováním a pak na hoře Kalvárii před ukřižováním. Při tom říká kněz antifonu a žalm 21. Lid modlí se anebo zpívá totéž.

Antifona. Rozdělili sobě roucha má a o můj oděv metali los.

Žalm 21. Bože, Bože můj, shlédni na mne; proč jsi opustil mne, - daleko od spásy jsou slova mých nářků.

Bože můj, volám ve dne a nevyslycháš, ani v noci nedávám si pokoje.

Ty přece sídlo své máš ve svatyni - a Tys chvála Israelova.

Na Tebe spoléhali otcové naši: - spoléhali a zachraňoval jsi je.

K Tobě volali a bývali spaseni, - doufali v Tebe a nebyli zahanbeni.

Já pak spíše červ jsem nežli člověk, - pohanění lidí a povrhel chátry.

Všickni, kteří mne vidí, smějíš se mi, - šklebí ústa a potřásají hlavou.

Doufal v Hospodina, ať jej vytrhne, - ať ho vysvobodí, vždyť má v něm zálibu.

Nerač ode mne se vzdalovati, - neb tiseň velmi jest blízko, neb pomocník žádný.

Zevšad mne obkličuje množství býků. - Muži vykrmení mne obstupují, šklebí na mne svá ústa jako dravý lev řvoucí. - Jako kdybych z vody byl roztéklám se, - rozvazují se mi všecky kosti, - jako vosk se mi rozplývá srdce vém těle.

Vyprahla jak střepina má síla - a můj jazyk k podnebí mi přilnul; ano, do prachu mrtvých ukládáš mne. - Nebot množství psů mne obkličuje,

rota lidí zločinných obléhá mne; zvodli ruce mé
i nohy moje.

Mohou sčítat všecky moje kosti, mohou kochati
se pohledem na mne; rozdělují sobě roucha moje,
o můj oděv metají los.

Ty však se Hospodine, nevzdaluj mne, ty má
sílo pospěš mne zachránit.
Opakuje se antifona: Rozdělili sobě roucha má
a o můj oděv metali los.

**Na Veliký pátek. — V den výkupné oběti na
kříži čili smrt Páně.**

Na znamení hlubokého žalu nad smrtí Páně vrhá se
duchovenstvo na stupních oltáře na svou tvář, lid padá na kolena.
Při tom se nic nezpívá, nýbrž za hlubokého ticha každý
sám pro sebe se modlí; na př.:

Pro Tvé svaté drahé rány, - Ježíši ukřížováný,
smiluj se nad námi!

Na to:

*Ctění pro roké o Pánu Ježíši. Lid uvažuje aspoň
část čtení toho, jež zní:*

Pojďme a navrátme se k Hospodinu, neboť on
jal nás, ale uzdraví nás; - (za hřichy naše) ubil nás, -
ale uléčí nás. - Obživí nás po dvou dnech; - v den
třetí vzkrší nás, - a živi budeme před obličejem jeho.

*Tractus Davida krále — re smyslu duchovním modlitba
Pána Ježíše:*

1. Dómine, audívi auditum tuum, et timui: - considerávi ópera tua, et expávi.
2. In médio duórum animalium innotescéris: - dum appropinquáverint anni, cognoscéris; - dum advénerit tempus, ostendéris.
1. Hospodine, slyšel jsem se, - pozoroval činy Tvé, a lekl jsem se.
2. Uprostřed dvou živoucích znám učiněn budeš; - až přiblíží se leta, poznán budeš; - až přijde čas, objeven budeš.

3. In eo, dum conturbáta fúerit áнима mea: - in ira, misericordiae memor eris

4. Deus a Libáno véniet, - et Sanctus de monte umbróso et condéns.

5. Opéruit coelos majéstas ejus: - et laudis ejus plena est terra. Orémus. - Flectámus génuia. - Leváte.

3. Tu, když pobouřena, bude duše má. - v hněvu milosrdensví pamětliv budeš.

4. Bůh s Libanu přijde, - a Svatý s hory stinné a husté.

5. Přikryla nebe velebnost jeho: - a chvály jeho plná jest země. Modleme se. Poklekněme na kolena. - Povstaňte.

Bože, od něhož jak Jidáš za zradu trest, tak i kající lotr za vyznání Tebe odměnu obdržel: pořej nám milostivě, aby Ježíš Kristus, Pán náš, jako při svém umučení oběma dle zásluh odplatal, tak s nás všecko zastaralé poblouzení sňal a z mrtvých vstání svého milost nám udělil. Jenž s Tebou žije a kraluje po všecky věky věkův.

Per omnia saecula sae- culorum. Po všecky věky věkův.

Amen.

Amen.

Ctění druhé. Předpis starozákonné o obětování a požívání velkonočního beránka. — Beránek ten byl předznamenán Pána Ježíše. Pán Ježíš totiž byl jako onen beránek obětován na kříži, jako výkupná — smírná — obět na vysvobození naše z Egypta — to jest z pekla a otroctví hřichů. — Tentýž Ježíš Kristus obětuje se denně ve způsobech chleba a vína a bývá celý poživán.

Tractus. Žalm 139. (Modlitba Davida krále. — Ve smyslu duchovním modlitba Pána Ježíše v den smrti jeho.)

1. Eripe me, Dómine, ab hómine malo: a viro iniquo libera me.

1. Vysvoboď mne, Pane, od zlých lidí, násilníkům ráč mně vytrhnouti.

2. Qui cogitavérunt mali-
tias in corde: tota die
constituébant proelia.
3. Acuérunt linguas suas
sicut serpántis: venénum
áspidum sub lábiis eórum.
4. Custodi me, Dómine,
de manu peccatóris: et
ab homínibus iníquis
libera me.
5. Qui cogitavérunt sup-
plantare gressus meos:
abscondérunt supérbi lá-
queum mihi.
6. Et funes extendérunt podle cesty kladou mi
in láqueum pedibus meis: léčky.
juxta iter scándalum po-
suérunt mihi.
7. Dixi Domino: Deus
meus es tu: exaudi, Dó-
mine vocem oratiónis
meae.
8. Dómine, Domine, virtus
salútis meae: obúmbra
caput meum in die
belli.
2. Tém, kteří mají zá-
měry zlé v svém srdeci:
každodenně útoky pod-
nikají.
3. Ostří jazyky své jako
hadí: zmijí jed jest pod
jejich rtoma.
4. Chraň mne, Pane,
bezbožníkovy ruky, a
lidí nešlechetných uchovej
mne.
5. Těch, kteří chtějí pod-
razit mi nohy: zpupníci
na mne tenata poličují,
7. Říkám Hospodinu:
Bůh můj jsi Ty: vyslyš,
Hospodine, hlas úpění
mého.
8. Hospodine Pane, silná
má spásó: zastiňuj hlavu
moji v den boje.

9. Ne tradas me a desi-
dério meo peccatóri:
cogitavérunt adversus me:
ne derelíquas me, ne
unquam exalténtur.
10. Caput circúitus eórum:
labor labiórum ipsórum
opérít eos.
11. Verúmtamen justi
confitebúntur nómini tuo:
et habitábunt recti cum
vultu tuo.
11. Ano zbožnf chválit
budou Tvé jméno a
spravedliví přebývat před
Tvou tváří.
- Nyní následuje pašije podle sepsání sv. Jana, kterou dle starobylého obyčeje zpívá chór zpěváků v jazyku lidu. Jest tedy žádoucno, potichu zbožně ji poslouchati. Při slovech: Nakloniv hlavu vypustil duši — nastane přestávka; všichni kleknou a zpívá se píseň jako na květnou neděli, str. 185.
- Po pašiji zpívá kněz ještě částku sv. evangelia jednající o tom, jak Josef z Arimathie a Nikodem pochovali tělo Pána Ježíše.
- Po pašiji následují slavné přímluvné modlitby za celou církev, za všecken svět. Vhodně se tak děje, jelikož Pán Ježíš trpěl a umřel na kříži za hřichy celiho světa. Jest jich devět; a každá začíná předmluvou:
1. Orémus. — Modleme se za veškerou církev svatou Boží, aby ji Bůh a Pán nás pokojem obdariti, sjednotiti a chráni ti ráčil.
- Orémus. - Flectámus Modleme se. - Poklekněme génua - Leváte. na kolena. - Povstaňte.

Všemohoucí, věčny Bože, který v Kristu Pánu slávu svou všem národům zjevuješ, ochraňuj dlo milosrdenství svého, aby církev Tvá ve vísce a vyznávání jména Tvého setrvala. Skrze Pána . . . (per ómnia saecula saeculorum). Amen.

2. Orémus. — Modleme se za svatého Otce našeho . . . aby ho Bůh a Pán nás k řízení církve a všechno posvěceného lidu Božího ve zdraví a bez úhony zachovati ráčil.

Orémus. — Flectámus Modleme se. - Poklekněme genua. - Leváte. na kolena. - Povstaňte.

Všemohoucí, věčný Bože, zachovej nám nejvyššího biskupa našeho, aby křesťanský lid pod správou jeho ve víře a zásluhách se rozhojnoval. Skrze Pána . . . (per ómnia saécula saeculorum). Amen.

3. Orémus. — Modleme se též za všecky biskupy, kněze a ostatní duchovní — i za veškeren svatý lid Boží.

Orémus. — Flectámus Modleme se. - Poklekněme genua. - Leváte. na kolena. - Povstaňte.

Všemohoucí, věčný Bože, jehož duchem celá církev se posvětuje a spravuje: popřej nám darem milosti své, aby Tobě jak veškeré duchovenstvo, tak i veškeren lid věrně sloužil. Skrze Pána . . . (per ómnia saécula saeculorum). Amen.

4. Orémus. — Modleme se za katechumeny*) naše, aby Bůh srdce jejich otevřel a svátoští křtu od hříchu jich očistil a posvětil.

Orémus. — Flectámus Modleme se. - Poklekněme genua. - Leváte. na kolena. - Povstaňte.

Všemohoucí, věčný Bože, posilni víru a osvět rozum katechumenů a obrácenců našich, aby skrze svatý křest — nebo skrze svátost pokání — za syny Tvé přijati byli. Skrze Pána . . . (per ómnia saécula saeculorum). Amen.

5. Orémus. — Modleme se k Bohu Otci všemohoucímu za veškerý svět, aby jej ode všeck

*) Katechumeni jsou ti, kteří se ku přijetí svatého křtu připravují a katechismu se učí.

bludů očistil, nemoci zapudil, hlad a všecku bídu od nás odvrátil.

Orémus. — Flectámus Modleme se. - Poklekněme genua. - Leváte. na kolena. - Povstaňte.

Všemohoucí, věčný Bože, smutných Útěcho, slabých Sílo: vyslyš prosby všech v jakékoliv úzkosti k Tobě volajících, aby všichni poznali veliké milosrdenství Tvé. Skrze Pána . . . (per ómnia saécula saeculorum). Amen.

6. Orémus. — Modleme se i za všecky ve víře bloudící a za všecky rozkolníky, aby je Bůh a Pán nás k jediné matce církvi katolické a apoštolské přivést ráčil.

Orémus. — Flectámus Modleme se. - Poklekněme genua. - Leváte. na kolena. - Povstaňte.

Všemohoucí, věčný Bože, popatř na duše dábelskou lstí podvedené, aby všeho kacířství a rozkolu zanechajíce, k jednotě pravdy Tvé se vrátily. Skrze Pána . . . (per ómnia saécula saeculorum). Amen.

7. Orémus. — Modleme se i za nevěrné Židy, aby Bůh a Pán nás odnal roušku se srdečí jejich, aby i oni poznali Ježíše Krista, Pána našeho.

(Amen se neodpovídá, ani »Flectámus genua« se neříká, jelikož Židé posměšně klekali před Pánem Ježíšem.)

Všemohoucí, věčný Bože, vyslyš prosby naše, které Ti za židovský lid přednášíme, aby, poznajíce světlo, jímž jest Kristus, ze svých temností vytrženi byli. Skrze Pána . . . (per ómnia saécula saeculorum). Amen.

8. Orémus. — Modleme se i za pohanu a za nevérce, aby opustíce modly nebo domněnky své obrátili se k Bohu živému a pravému a k jedinému Synu jeho a Spasiteli našemu.

Orémus. - Flectámus Modlemese. - Poklekněme na kolena. - Povstaňte. génua. - Leváte.

Všemohoucí, věčný Bože, vysvobodí pohany od ctění model a nevérce od ctění hmoty, a přiděl je církvi své svaté, ku chvále a slávě jména Tvého. Skrze Pána . . . (per ómnia saécula saeculorum).

Potom odhaluje kněz sv. kříž zpívaje tříkráte:

Ecce, lignum crucis, in quo salus mundi pepéndit. Ejhle, dřevo kříže, na němž spásu světa pněla.

Chor odpovídá po tříkráte:

Venite, adorémus. Pojďte, klaňme se.

Potom nese kněz kříž svatý na místo před oltářem připravené, aby se klaněl Pánu ukřížovanému.

Mezi tím zpívají se „žaloby“ čili nářky Páně na lid israelský. (Dva zpěvaci hlasů mužských.)

1. Pópule meus, quid feci tibi? aut in quo contristávi te? respónde mihi. 1. Lide můj, co jsem učinil tobě? nebo v čem zarmoutil jsem tebe? Odpověz mi.

2. Quia edúxi te de terra Aegýpti: parásti crucem Salvatóri tuo. 2. Že jsem vyvedl tě ze země Egyptské: připravil's kříž Spasiteli svému.

Jeden sbor řecky:

Druhý sbor latinsky:

1. sbor:

2. sbor:

Hagios o Theós.
(Svatý Bože.)

Sanctus Deus.
(Svatý Bože.)

Hagios íschyros.
(Svatý silný.)

Sanctus fortis.
(Svatý silný.)

1. sbor: Hagios athánatos, eleison imas.

2. sbor: Sanctus immortális, miserére nobis.

Potom dva ze sboru druhého:

Qua edúxi te per desér-tum quadraginta annis et manna cibavi te, et introdúxi te in terram satis bonam: parásti crucem Salvatóri tuo.

Sbory střídavě odpovídají jako svrchu »Hagios . . .«

3. Quid ultra débui fácere tibi et non feci? Ego quidem plantávi te ví-neam meam speciosíssimam et tu facta es mihi nimis amára: acélo namque sitim meam potásti: et láncea perforásti latus Salvatóri tuo.

Opět sbory odpovídají: »Hagios . . .«

Mše s darem předposvěceným.

Na veliký pátek konáme památku smrti Páně, k r v a v é oběti na kríži, a p o h ř b u Páne, po kterém Pán Ježíš odpočívá v hrobě m r t e v. Proto dnes neobětuje žádný kněz, ani sv. Otee, mší sv., poněvadž mše sv. jest obět ne k r v a v á, při níž se stává přítomen Kristus Pán ž i v ý, a smíšením částky posvěcené hostie s krví Páně se naznačuje v z k r i š e n í Páně.

Dnes koná se jen obřad se svatou hostii včera připravenou, z které příčiny říká se mu mše sv. s darem předposvěceným (missa praesanctificatorum). (Cirkev jím výkupnou oběť neobnovuje, nýbrž jen znázorňuje.)

Koná pak se, jak následuje:

Průvod s Tělem Páně.

Kněz ubírá se k oltáři, kdež Tělo Páně od včerejška uloženo, a nese je ve slavném průvodu na oltář hlavní. Průvod tento značí cestu Páně s křížem na horu Kalvárii — dle zdání lidu cestu potupy, vskutku však vítězoslavnou cestu kříže, jímžto dábel, hřích a smrt poraženi jsou. — Z té přičiny zpívá se při něm vítězoslavná písni o svatém kříži.
(N. str. 25. P. str. 16.)

1. Vexilla Regis pródeunt:
- fulget crucis mysterium:
qua Vita mortem pértilit,
- et morte vitam protulit.
 2. Quae vulnerata lánceae
- mucerónē diro, criminum-
ut nos lavaret sórdibus, -
manávit unda et sanguine.
 3. Impléta sunt, quae cón-
cinit-David fidélícármine,-
dicéndo natíónibus: - re-
gnávit a ligno Deus.
 4. Arbor decóra et fúl-
gida - ornáta regis púr-
pura, - élæcta digno stípite
- tam sancta membra tán-
gere.
 5. Beáta, cujus bráchiis -
prétium pepéndit saéculi,-
statéra facta córporis, -
tulítque praedam tártaři.
1. Hle, prapor Králův již
se stkví! - toť slavné kříže
tajemství! Smrt na něm
Život podstoupil, - a smrtí
duším život vliv.
 2. Jenž kopím ostrým po-
raněn, - tak každému, kdo
poskvrněn, - všech hřichů
skvrny obmývá, - an krev
i vodu vylevá.
 3. Co v písni věrně řečeno,
- již David pěl, to splněno,
- v ní národám dí svatý
Duch: „hle, se dřeva vás
vladne Bůh.“
 4. Ó, strome krásný v le-
sku svém, - ty's zdoben
Páně purpurem. - tvůj vzá-
cný kmen Bůh vyvolil, -
by údům svatým lůžkem
byl.
 5. Ó šťastný, na tvých
ramenou - svět pníti viděl
cenu svou, - ty těla Páně
zavaží, - an tebou peklo
porází.

6. O crux, ave, spes única
- hoc passiónis témpore -
piis adáuge grátiam - reis-
que dele crfmina.

6. Ó, kříži, naše naděje! -
kdož bez tebe nám pro-
spěje? - Ty zbožným roz-
množ milosti - a z vinných
hřichy vyhosti.

7. Te, fons salútis, Trí-
nitas, - colláudet omnis
spíritus: - quibus crucis
victóriam - largíris, adde
práemium. Amen.

7. Ti, Bože, spásy pra-
meni, - všech duchů zpěv
i chvála zní, - nám křížem
dobyl's vítězství. - Ó, při-
dej slávu království. Amen.

Tělo Páně na oltáři. — Kristus Pán na kříži.

Vlastní obětování, jakožto podání chleba a vína pro obět, dnes není. Nalévá se sice něco vína do kalicha, ale na místo obětování koná se okuřování nejsvětější svátoosti a oltáře a se b e o b ě t o v á n í k n ē z e a l i d u .

Při okuřování svaté hostie a oltáře:

Pane Ježíši Kriste! Již jsi tedy položen na kříž, na ten bolestný oltář svůj! Kéž by má vděčnost za Tvou nesmírnou lásku a má lítost nad hřichy, které Tě na kříž přivedly, byly jako libovonným kadidlem vstupujícím před tvář Tvou. Kéž by tato úcta, která se Ti nyní vonným dýmem kadidla prokazuje, byla Ti milou nahradou za ty všecky potupy, kterých se Ti dostalo od nepřátel Tvých, když jsi na kříži obětí výkupnou za hříšníky se učinil.

S e b e o b ě t o v á n í k n ē z e skloněného uprostřed oltáře
- i sebobeštování lidu:

Ó, můj Ježíši! Ty nevinný se obětuješ, kdežto já hříšník bych měl ukřížován být! Což slušnějšího, než abych se aspoň spolu s Tebou nyní duchovně obětoval? Popatř tedy laskavě na nás lid svůj, který se nyní spolu s Tebou obětuje a prosí: V duchu po-

kory a kajícnosti budmež od Tebe přijati, Hospelíne, a takovým budiž naše sebeobětování před tváří Tvou dnes, aby se líbilo Tobě, Pane Bože.

Kněz zpívá »Pater noster« — (»Otče náš«) a modlí se následující na to modlitbu; — Kristus obětuje se na kříži za celý svět a modlí se za své nepřátele.

Orémus. — Modleme se. — jak Pán naučil nás:

Otče náš . . .

K. Et ne nos inducas in tentatiōnem.
K. A neuved' nás v po-
kušení.

L. Sed líbera nos a malo. L. Ale zbab' nás od zlého.

Vysvobod' nás, ó Pane, ode všeho zlého, skrze přesvatou obět kříže a skrze přímluvu Rodičky Boží, svatého Jana a ostatních svatých, kteří bud' pod křížem stáli anebo spolu s Kristem trpěli. — Uděliž nám pokoj ve dnech našich, zvláště hříchu račíz nás zbavit. Skrze téhož Pána . . . (per omnia saecula saeculorum). Amen.

Kněz pozdvihuje Tělo Páně vzhůru.

Pane Ježíši Kriste na kříži pozdvižený — bud milostiv mně hříšnému!
(Tříkráte)

Příprava kněze ku přijetí Těla Páně.

Nejprv láme se svatá hostie na znamení násilné smrti Páně.

Částečka jedna pouští se do kalicha, v němž dnes není živé krve Páně, nýbrž jen pouhé mrtvé včino. Dnes se totiž nenaznačuje z mrtvých vstání Páně, při němž krev v těle zase ožila, — ale jen pouze smrt jeho, proto v kalichu dnes není života.

Dómine, non sum dignus... Pane, nejsem hoden . . .

Kněz přijímá Tělo Páně.

Kněz přijímá jediný, poněvadž mše předposvěcení není obět a proto také není obětní hostiny.

Modleme se:

Pane Ježíši Kriste! Přijímáním kněze přestáváš býti mezi námi. Přišlo tedy to svaté okaření, v kterém jsi nakloniv hlavu vypustil duši. Dokonáno jest! — O můj Spasiteli! Děkuju Ti vroucně za to veliké dílo Tvé mého vykoupení. Ó, jak se Ti odměním za tak velkou lásku Tvou?! Nejsem s to, abych se Ti odměnil. Co mám, od Tebe mám — jen ten hřích, ten jest můj. Ó nedopusť, aby zmařena byla krev Tvá pro mne vylitá.

Dodatek

V našich krajinách po přijímání kněze vkládá se třetí sv. hostie, jež na zelený čtvrtek při mši sv. posvěcena byla, do monstrance a ve slavném průvodu na odlehly, na způsob hrobu upravený oltář se odnáší. — Průvod ten do „Božího hrobu“ naznačuje pohreb Pána.

Kněz nese monstranci se sv. hostii pod baldachýnem čili nebesy a sbor zpěváků zpívá:

1. Ecce, quómodo móritur justus - et nemo pér-
cipit corde.
2. Viri justi tollúntur, -
et nemo considerat.
3. A fácie iniquitatis sub-
látus est justus - et erit
in pace memoria ejus.
1. Ejhle, jak umírá Spra-
vedlivý, - a nikdo (toho)
nepojímá srdcem.
- 2 Muži spravedliví se
potlačují - a nikdo (toho)
nevažuje.
3. Od tváře nepravosti
odňat jest Spravedlivý -
a bude v pokoji památká
jeho.

Duchovní, pomodliv se totéž, co zpívá lid, zazpívá:
In pace factus est locus V pokoji učiněno jest
 ejus. místo jeho.
L. Et in Sion habitatio L. A na Sionu přebývání
 ejus. jeho.
K. Oremus. K. Modleme se: Popatř . .

Po modlitbě kněze může se zpívat ke konci: (N. str.
 25.) P. str. 17.)

1. Odpočin již nyní sobě - v tomto libotichém hrobě, - umučený Ježíš! - Dosti mysl Tvá i tělo - muk a ran již utrpělo - pro nás z lásky nejvyšší.
2. V posledním pak našem boji - křížem pozvi nás k pokoji, - zaplaš d'abla úklady; - otevři nám nebes bránu - a nás táhni k svému stanu - do nebeské zahrady. Amen.

Na bílou sobotu.

Bílou slove sobota tato od bílého roucha, jímž se odívali ti, kteří dnešního dne pokřtěni byli.

Sobota tato jest nejprve posledním dnem čtyřicetideního postu a dnem, v který Pán Ježíš v hrobě odpočívá. Proto konají se po celý den tiché modlitby věřících u Božího hrobu.

Pak jest sobota tato i svatvečerem slavného Hodu Božího z mrtvých vstání Páně. — Za starých dob církve nekonaly se z rána toho dne žádné zvláště obřady ani mše svatá pro smutek nad smrtí Páně.

Tepřv k večeru konaly se obřady a mše svatá, které se za dob našich konají s dovolením církve svaté již dopoledne, ale tak, jakoby se konaly u večeř.

Všecky tyto úkony rozdělují se ve čtyři části.

I.

Svěcení ohně, kadidla, rozžení svíce trojramenné, posvěcení svíce velikonoční.

1. Venku před kostelem světi se rozkřesaný z kamene oheň, v němž se též spálí staré svaté oleje. — Venku totiž za městem pochován byl Kristus, ten základní kámen naší

spásy, z něhož vyšel oheň lásky, světlo víry a zapezení mocí d'abluový.

Proto koná kněz tři modlitby, k nimž se obyčejným způsobem odpovídá.

Dóminus vobiscum. — Et Pán s vámi. — Is dum spíritu tuo.

Orémus:
(Modleme se:)

Všemohoucí, věčný Bože, jenž jsi nám skrze jednorozého Syna svého oheň své jasnosti rozništíl, — rozechřej, prosíme Tebe, skrze tyto velikonoční slavnosti srdce naše ohněm své svaté lásky, abychom tam přijít mohli, kde věčné se konají svátky. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Orémus:
(Modleme se:)

Hospodine, Otče všemohoucí, jenž jsi z mrtvých vstáním Syna svého veškerý svět světlem víry osvítiti rácil, prosíme Tebe, abys srdce i mysl naši tímto světlem osvítil, bychom života i světla věčného dosáhnouti mohli. Skrze . . . Amen.

Orémus:
(Modleme se:)

Hospodine svatý, Otče všemohoucí, jenž jsi z mrtvých vstáním Syna svého moc d'abluovu překonal, pomájej nám proti ohnivým střelám jeho a osvět nás milostí nebeskou, jenž s Tebou živ jest a kraluje na věky věkův. Amen.

Při posvěcení pěti zrn kadidla:

Dejž nám, ó Pane, aby každý, kdo těchto skrze Krista Pána modlitbami církve posvěcených věcí při tomto čase velikonočním bez pověry, ale s důvěrou v Krista Pána — vítězitele nad smrtí i hříchem — užívati bude, mocí velebnosti Tvé ode všeho zlého ochráněn byl. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

2. Průvod k oltáři a rozsvícení svíce trojramenné, což značí, jak z mrtvých vstáním Páně víra v Boha trojjediného po světě veškerém se rozšířila.

Duchovní — jenž tu značí anděla zbožným ženám z mrtvých vstání Páně oznamujícího — volá u vchodu:

Lumen Christi. Svatélo Kristovo.

Odpověď: Deo grátias. Odpověď: Bohu díky.

Tak i uprostřed kostela po druhé a u oltáře po třetí.
3. Svěcení velikonoční svíce — paschálu — jež značí Pána Ježíše.

Duchovní zpívá přeradostný chvalozpěv velikonoční:

Exultet. — Plesej . . .

Věřici se modlí:

Plesej radostí svatou, duše má, — plesej, vesel se a radostně volej: Ejhle! Zvítězil Král náš! Vstává z mrtvých! — V posvátný tento svatvečer plesá drahá církev má po celém oboru zemském, neboť prchají temnosti smrti a hrobu, plesají národové — hlasem radostným velebíce Boha, že vzešlo nám světlo veliké, světlo nebeské. Plesej tedy i ty, duše má, a díky vzdávej Bohu Otci,

per Dóminum nostrum
Jesum Christum Filium
suum, qui cum eo vivit et
regnat in unitate Spiritus
sancti Deus. Pér omnia
saecula saeculorum. Amen.
Dominus vobiscum. Etcum
spíritu tuo.

Sursum corda. — Habemus ad Dóminum.
Grátias agámus Domino
Deo nostro. — Dignum
et justum est.

V pravdě hodno a spravedlivě jest Boha Otce a Syna jeho Pána našeho Ježíše Krista celým srdcem a ze všech myslí i zpěvu hlasem velebiti. — Jenž pro

skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna jeho, jenž s ním živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh po všecky věky věkův. Amen.

Pán s vámi. I s duchem tvým.

Vzhůru srdce. — Máme k Pánu.

Díky vzdávejme Pánu Bohu svému. — Hodno a spravedlivě jest.

nás věčnému Otci Adamův dluh zaplatil a staré viny úpis drahou krví smazal. — Toč jsou totiž ty svátky velikonoční, o kterých pravý onen Beránek jest zabit, jehož krví (ne pouze veřejne bytu, ale) veřejne duší věřících se zasvěcují. — Toč jest ta noc, v kterou jsi otce naše z Egypta mořem Rudým (nás pak z moci hřichů vodou křtu svatého) vyvedl. — Toč jest tedy ta noc, která temnosti hřichů (jako druhdy israelské) ohnivým slouolem (Kristovým z mrtvých vstáním) osvítila. — To jest ta noc, která dnes po veškerém světě v Krista věřců od temnosti světa odděluje, vrací jim milost, dává svatost. — Toč ta noc jest, v kterou Kristus rozlomiv pouta smrti jako vítěz slavný z hrobu povstal. — Nic by nám totiž bylo neprospešlo, že jsme se narodili, kdybychom nebyli vykoupeni. O, podivné Tvé dobrativosti k nám se sklonění! — O, neocenitelná Tvého milování lásko, abys otroka vykoupil, Syna jsi vydal! — O, jistě podivuhodný Adamův hřich, jenž Kristovou smrtí zahoden jest! — O, šťastná vina, která takového a tak velikého měla Vykupitele! — O, opravdu blažená noc, kterážto sama jediná věděla čas i hodinu, v kterou Kristus z mrtvých jest povstal! — Toč jest ta noc, o nížto psáno jest: „A noc jako den osvícena bude a noc (ta) jest osvícením mým a rozkoší mou!“ — Tato tedy přesvatá noc zahání nepravosti, viny obmyvá, nevinnost vrací padlým a smutným veselost. — Zahání záští, svornost chystá a pokrojuje vládychtivost.

Zde duchovní zasazuje pět zrn kadidla do svíce.

A protož na památku této svaté noci přijmiž, Otče svatý, večerní obět tohoto kadidla, v němž Tobě význačně pět ran Syna Tvého v obět dísků podáváme. Neboť tyto rány On na svém těle po-držel, i když se mu život do těla byl vrátil, což se nám rozsvícením této svíce připomíná.

Duchovní rozsvěci svíci.

A ačkoliv jediná jest tato svíce, přece všecky lampy naše dnes se od ní rozsvěcují: — abychom toho s díkem pamětlivi byli, že od jediného Krista jeho z mrtvých vstáním lampy duší našich světlo mají

Zde se rozsvěcují lampy.

Ó, opravdu blažená noc, — která obloudila Egyptské (dábla) — obohatila israelské (křesťany). — Noc, v kterou s věcmi pozemskými nebeské, s lidskými božské se slučují. — Prosíme tedy Tebe, Hlavně, aby Kristus, touto posvěcenou svící vyznačený, noc všecku z myslí našich neustále zapuzoval. — A jako jeho se obětování Tobě vůně libznou bylo, tak aby nám k osvícení nebeskému pomáhalo. — Plameny osvícení toho nechť Světlosseně jitřní (Kristus) v nás vždy shledává. — Onen, pravím, Světlenoš, jenž nezná západu. — Onen, jenž vrátiv se z předpeklí, lidskému pokolení v jasnosti zasvitl. — Protož prosíme Tě, Hlavně, abys nás, služebníky své, všecko duchovenstvo i věřící lid, spolu se Svatým Otcem našim... i s biskupem naším... za časů pokojných, v těchto velikonočních radostech ustavičnou ochranou řídit, spravovati a zachovati ráčil. Skrze téhož Pána našeho Ježíše Krista, jenž s Tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh, po všecky věky věkův. (per omnia saecula saeculorum). Amen.

II.

Dvanáctero čtení starozákonních čili proroctví (profecií).

Kněz odívá se v mešní rouche barvy kající a počinaje se čisti čtení starozákonné, která tajuplným způsobem naznačovala (předznaky) a předpovídala (proroctví) to vše, co nám Ježíš Kristus svou smrtí a svým z mrtvých vstáním skrze svatý křest a ostatní svátosti udělil.

Po každém čtení říká se modlitba. — Rozdělujeme je však na tři části.

Při těchto profeciích odebírali se křtěnci do kaple křestní, kdež byla jejich zkouška z katechismu. — Proto dobré učini věřici, když si při těchto čteních čtou z této knížky poučení jak následuje.

Část první.

Čtení 1. O milosti posvěcující a napomáhající str. 11., 12.

Čtení 2. O svátostech vůbec str. 86.

Čtení 3. O křtu svatém str. 88.

Čtení 4. O svatém biřmování str. 92.

Po čtení prvním, druhém a třetím:

Orémus. - Flectamus gé- Modleme se. - Poklekněme na kolena. - Leváte.

Všemohoucí věčný Bože, račiž tuto církevní modlitbu, kterou Tobě nyní s knězem přednášíme, milostivě vyslyšeti. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Po čtení čtvrtém:

Chvalozpěv díků za svaty křest, jehož předznakem byl přechod Izraelitů mořem Rudým, při němž vojsko Faraonovo celé v moři potopeno bylo — jako ve vodě křtu svatého zničen býrá dědičný hřich a všecky hřichy osobní.

1. Cantémus Dómino: glorióse enim honorificá-tus est: equum et ascen-sórem projécit in mare.

2. Adjútor et protéctor factus est mihi in salútem.

3. Hic Deus meus, et ho-norificábo eum: Deus patris mei, et exaltábo eum.

4. Dóminus conterens bel-la: Dóminus nomen est illi.

Orémus. - Flectamus gé-nua. - Leváte.

1. Zpívejme Hlavněmu: nebo slavně zveleben jest: koně i jezdce uvrhli do moře.

2. Pomoc a ochránce můj učiněn jest mi k spasení.

3. Tenž jest Bůh můj, a oslavovati budu ho: Bůh otce mého a vyvýšovati budu ho.

4. Hlavně jako muž bojovník: Pán jméno jemu.

Modleme se. - Poklekněme na kolena. - Leváte.

Vzdáváme Tobě díky, všemohoucí Bože, za všecky milosti, které nám jednorovený Syn Tvůj svou smrtí a svým z mrtvých vstáním vydobyl, a které nám Duch svatý skrze křest a ostatní svaté svátosti udělují. Skrze Pána... (*per ómnia saecula saeculorum.*) Amen.

Část druhá.

Milosti Kristem Pánem skrze smrt a z mrtvých vstání vydobyté uděluje nám Bůh v církvi — ve své vinici — skrze její trojí úřad.

Čtení 5. O církvi vůbec str. 12.

Čtení 6. O učitelském úřadě církve str. 16.

Čtení 7. O kněžském úřadě církve str. 20.

Čtení 8. O pastýřském úřadě církve str. 20.

Po čtení pátém, šestém a sedmém:

Orémus. - Flectámus gé- Modleme se. - Poklekněme na kolena. - Povstaňte.
nua. - Leváte.

Všemohoucí, věčný Bože, račíž tuto církevní modlitbu, kterou Tobě nyní s knězem přednášíme, milostivě vyslyšeti. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Po čtení osmém:

Chvalozpěv o vinici, kterou v Starém zákoně byl lid israelský, v Novém ji jest církev.

1. Vínea facta est dilécto 1. Vinici učinil si milý (Kri-
in cornu - in loco úberi. stus) na stráni (slunečné)
- na místě úrodném.

2. Et macériam circum- 2. A zeď kolem vystavěl
débit et circumfodit: - et a příkop vykopal - i vští-
plantávit víneam Sorec- pil vinici v (údolí) Sorek*)
et aedificavit turrim in a vystavěl věž**) upro-
médio ejus. střed ní.

*) Z údolí Sorek pocházela manželka Samsonova. Značí se tím tajemně, že Pán Ježíš onu vinici — totiž církev — za svou duchovní choť pojál.

**) Věž značí se nepremožitelnost církve katolické.

3. Et tórcular fodit in ea, - vínea enim Dómini Sábaoth domus Israël est.

3. A lis*) vykopal v ní, - vinicí totiž Hospodina zástupů dům israelský (církve) jest.

Orémus. - Flectámus gé- nua. - Leváte.

Modleme se. - Poklekněme na kolena. - Povstaňme.

Bože, jenž jsi svou smrtí a svým z mrtvých vstáním překrásnou a úrodnou vinici, totiž církev svou svatou, založiti rácil: popřej nám prosíme, abychom — jakožto stálé zelené ratolesti pravého kmene vinného — ovoce dobrých skutků hojně vydávali. Skrze Pána... (*per ómnia saecula saeculorum.*) Amen.

Část třetí.

Křest svatý má v nás vydávati ovoce dobrých skutků skrze Ježíše Krista, velikonočního beránka našeho, vykonaných.

Čtení 9. O dobrých skutcích str. 44.

Čtení. 10. O ctnostech str. 45.

Po čtení devátém a desátém.

Orémus. - Flectámus gé- Modleme se. - Poklekněme na kolena. - Povstaňme.
nua. - Leváte.

Všemohoucí, věčný Bože, račíž tuto církevní modlitbu, kterou Tobě nyní s knězem přednášíme, milostivě vyslyšeti. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Čtení 11. O přikázání Božím prvním a dru-
hém str. 32. a 33.

Chvalozpěv. Bůh mluví o slovech čili přikázání svých a člověk jej za to velebí.

1. Attende coelum et lo- 1. Slyšte nebesa a mluviti
quar: - et auidiat terra budu - a slyš země slova
verba ex ore meo. z úst mých.

*) Lisem značí se kříž, pak i oltář.

2. Expectétur sicut pluvia
elóquium meum: - et des-
cendant sicut ros verba
mea.

3. Sicut imber super gra-
men, et sicut nix super
foenum: - quia nomen
Dómini invocabó.

4. Date magnitudinem
Deo nostro: - Deus, vera
ópera ejus, et omnes viae
ejus iudicia.

5. Deus fidélis, in quo
non est iniquitas: - justus
et Sanctus Dóminus.

Orémus. - Flectámus gé-
nua. - Leváte.

Bože, jenž jsi synům israelským přikázání svá
dal a skrze Ježíše Krista zdokonalil, dej nám,
abychom je vždy s ochotností plnili a tak tam
přišli, kde se Ti píšeň chvály zpívá bez ustání.
Skrze téhož... (*per ómnia saecula saeculorum*). Amen.

Čtení 12. Jedná o tom, jak tři mládenci nechtěli
se klaněti soše krále Nabuchodonosora, za to do peci uvrženi
byli, ale oheň jim neuškodil.

O Bohu str. 2. a 3.

Orémus: (*Nekleká se na památku, že neskáněli kolen*
svých před modlou tři mládenci.)

Všemohoucí, věčný Bože a ost. str. 207.

III.

Svěcení vody křestní.

Přechod.

1. Sicut cervus desiderat 1. Jako jelen touží
ad fontes aquárum: ita po studnicích vod: tak

2. Očekáváno buď jako
dešť učení mé - a splyň-
tež jako rosa slova má.

3. Jako sprcha na bilinu
a jako sníh (jarní) na trávu,
- neboť jméno Hospodi-
novovo vzývati budu.

4. Dejtež velebnost Bohu
našemu: - Bůh! Pravdivé
skutky jeho a všecky
cesty jeho spravedlivé.

5. Bůh věčný, v němž
není nepravosti, - sprave-
dlivý a svatý Hospodin.

Modleme se. - Poklekněme
na kolena. - Povstaňme.

desiderat áнима mea ad
te, Deus.

2. Sitívit áнима mea ad
Deum vívum: quando
véniam, et apparébo ante
fáciem Dei?

3. Fuérunt mihi lácrymae
meae panes die ac nocte,
dum dícitur mihi per
síngulos dies: Ubi est
Deus tuus?

Vlastní svěcení.

1. Dóminus vobiscum. — Et cum spíritu tuo.

Všemohoucí, věčný Bože, budiž nyní s knězem
naším a přispěj mu ku pomoci při tomto svatém úkonu;
vylej na všecky, kteří vodou křestní obmyti budou,
Ducha svého svatého, a v nás pokřtěných, které
jsi již za své syny přijal, milost svou zachovej.
Skrze . . . (*per ómnia saecula saeculorum*). Amen.

Ostatní jako před praefaci.

Vpravdě hodno a spravedlivě jest, abychom
Ti, ó Bože, vždy a všude díky vzdávali, Hospodine
svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože. — Zvláště pak
dnešního dne vzdáváme Tobě, Bože Otče, díky
vroucné za milosti, jichž se nám křtem svatým dostalo.

Otče náš . . .

2. Když pak nyní vidíme, jak kněz vodu ve
způsobu svatého kříže rozděluje, děkujeme Ti, ó
Bože Synu, že jsi nám skrze svatý kříž pramen
vody živé, totiž milosti svatého křtu otevřel.

3. A jako nyní kněz plochou rukou vody
se dotýká a trojm křížem moc ducha zlého od-
puzuje, tak Ti, ó Duchu svatý, děkujeme, že jsi
nás ve křtu svatém jako dítky Boží pod ochranu
vzal a z moci dábelské vysvobodil.

touží duše má po tobě,
Bože.

2. Žíznila duše má po
Bohu (silném) živém: kdy
že přijdu a ukáži se před
tváří Boží?

3. Byly mi slzy mé chle-
bem dnem i nocí, když
mi říkají každého dne:
Kde jest Bůh tvůj?
Deus tuus?

4. Ó můj jeden v Trojici Bože, vzdávám Ti též za to díky, že nám nyní vylitím vody na čtyři strany světa rukou kněze našeho připomínáš, jak se milost Tvá skrze křest do celého světa v obecné církvi naší rozlévá. Vzdávám i za to dík vroucí. Ó, přijmiž svatosvaté příslíbení mé, že katolíkem zůstanu v životě i ve smrti.

5. A jako nyní kněz tříkráte na vodu dýchá na znamení, že Ty jsi člověku vdechl život při stvoření i při křtu svatém, tak Tě prosím, abych života duše své, Tvé svaté milosti neztratil.

6. Slavnostním způsobem ponořuje se nyní tříkráte do vody hořící velikonoční svíce. Jak dojemně mne poučuješ skrze tento svatý obřad církve své, Pane můj! — Pán Ježíš to vstupuje do vody Jordánu při svatém křtu; — ó, kéž by sestoupil do ubohé duše mé a oživil mne mocí Ducha svého svatého, který račíž božským dechem milosti své i v budoucnosti zapuditi ode mne hřích smrtelný.

7. Pokropiž mne, ó Pane, yzopem a očištěn budu, obmej mne a nad snh zbflen budu.

8. Na konec, když se přimisují svaté oleje do vody, říká si každý obnovení s l i b u k r e s t n i h o , str. 90.

IV.

Následuje průvod k hlavnímu oltáři. — Křtěnci — nyní již pokřtěni — v slavném průvodu — roucha bílá majíce na sobě a světla v rukou — ubírali se k oltáři ke mši svaté zpívajice.

Na památku toho zpěvu následují nyní litanie.

V biskupských kostelích následovalo — a tu a tam podnes následuje — svěcení kněží, před nímž se vždy říkají litanie, při nichž svěcenci na tvářích svých leží. Na tu památku vrhá se až posud duchovenstvo na tvář svou při litaniích těchto.

Kýrie, éléison.	Pane, smiluj se.
Christe, éléison.	Kriste, smiluj se.
Kýrie, éléison.	Pane, smiluj se.
Christe, audi nos.	Kriste, uslyš nás.
Christe, exáudi nos.	Kriste, vyslyš nás.
Pater, de coelis Deus, miserére nobis.	Oče, s nebes Bože, smiluj se nad námi.
Fili, Redémptor mundi Deus, miserére nobis.	Synu, Vykupiteli světa, Bože, smiluj se nad námi.
Spíritus sancte, Deus, miserére nobis.	Duchu svatý, Bože, smiluj se nad námi.
Sancta Trinitas, unus Deus, miserére nobis.	Svatá Trojice, jeden Bože, smiluj se nad námi.
Sancta María,	Svatá Maria
Sancta Dei génitrix,	Svatá Boží Rodičko,
Sancta Virgo vírginum,	Svatá Panno panen,
Sancte Michaël,	Svatý Michaeli,
Sancte Gábriel,	Svatý Gabrieli,
Sancte Ráphaél,	Svatý Rafaeli,
Omnes sancti Angeli et Archángeli,	Všickni svatí andělé a archandělé,
Omnes sancti beatórum spirítuum órdines,	Všickni svatí hláhoslavených duchů řádové,
Sancte Joánnes Baptista,	Svatý Jene Křtiteli,

Ora (te) pro nobis.

Oroduj (te) za nás.

Sancte Joseph,
Omnes sancti patriárchae et prophétae,
Sancte Petre,
Sancte Paule,
Sancte Andréa,
Sancte Joánnes,
Omnes sancti apostóli et evangelistae,
Sancte Stéphane,
Sancte Laurénti,
Sancte Vincénti,
Omnes sancti mártires,
Sancte Silvéster,
Sancte Gregóri,
Sancte Augustine,
Omnes sancti pontífices et confessóres,
Omnes sancti doctóres,
Sancte Antóni,
Sancte Benedícte,
Sancte Domínice,
Sancte Francísce,

Ora (te) pro nobis.

Svatý Josefe,
Všickni svatí patriarchové a proroci,
Svatý Petře,
Svatý Pavle,
Svatý Ondřejí,
Svatý Jene,
Všickni svatí apoštоловé a evangelistové,
Svatý Štěpáne,
Svatý Vavřinče,
Svatý Vincenci,
Všickni sv. mučedníci,
Svatý Silvestře,
Svatý Řehoři,
Svatý Augustine,
Všickni svatí biskupové a vyznavači,
Všickni svatí učitelové církevní,
Svatý Antoníne,
Svatý Benedikte,
Svatý Dominiku,
Svatý Františku,

Orodej (te) za nás.

Omnes sancti sacerdotes et levítæ,
Omnes sancti mónachii et eremítæ,
Sancta María Magdaléna,
Sancta Agnes,
Sancta Cecilia,
Sancta Agatha,
Sancta Anastásia,
Omnes sanctæ vírgenes et víduæ,
Omnes sancti et sanctæ Dei, intercédite pro nobis.
Propítius esto, — parce nobis, Dómine.
Propítius esto, — exáudi nos, Dómine.
Ab omni malo, — líbera nos, Dómine.
Ab omni peccáto,
Ad morte perpétua,
Per mystérium sanctæ incarnationis tuæ,
Per advéntum tuum,

Liberas, Dómine.

Všichni svatí kněží a jáhnové,
Všickni svatí mnichové a poustevníci,
Ora (te) pro nobis.
Svatá Máří Magdaleno,
Svatá Anežko,
Svatá Cecilie,
Svatá Háto,
Svatá Anastásie,
Všecky svaté panny a vdovy
Všickni Svatí a Světice Boží, přimlouvejte se za nás.
Milostiv nám bud', — odpusť nám, Pane.
Milostiv nám bud', — vyslyš nás, Pane.
Ode všeho zlého, — vysvoboď nás, Pane.
Ode všeho hříchu,
Od smrti věčné,
Skrze tajemství svatého vtělení Tvého,
Skrze příští Tvé,

Vysvoboď nás, Pane.

Per nativitatem tuam,
Per baptisum et sanctum jejuniū tuum,
Per crucem et passionem tuam,
Per mortem et sepulturā tuam,
Per sanctam resurrectionem tuam,
Per admirabilem ascensionem tuam,
Per advéntum Sp̄ritus sancti Paracleti,
In die judicii,
Peccatōres,
Ut nobis parcas,
Ut Ecclēsiā tuam sanctam régere et conservare digneris,
Ut dominum apostoličum et omnes ecclesiasticos órdines in sancta religione conservare digneris,
Ut inimicos sanctae Ecclēsiae humiliare digneris,

Skrze narození Tvé,
Skrze křest a svatý půst Tvůj,
Skrze kříž Tvůj a umučení Tvé,
Skrze smrt a pohreb Tvůj,
Skrze svaté vzkříšení Tvé,
Skrze podivné na-nebevstoupení Tvé,
Skrze příští Ducha svatého Utěšitele,
V den soudny,
My hříšníci,
Abys nám odpustiti ráčil,
Abys Církev svou svatou řídit a zachovati ráčil,
Abys náměstka apoštolského a veškeren duchovní stav ve svatém náboženství zachovati ráčil,
Abys nepřátele svaté Církve ponížiti ráčil,

Liberā nos, Domine.

Vysvobod nás, Pane.

Tě prosime, uslyš nás.

Ut régibus et principibus christiani pacem et veram concordiam donare digneris,
Ut nosmet ipsos in tuo sancto servitio confortare et conservare digneris,
Ut omnibus benefactóribus nostris sempiterna bona retribusas,
Ut fructus terrae dare et conservare digneris,
Ut omnibus fidélibus defunctis requiem aeternam donare digneris
Ut nos exaudire digneris

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, — parce nobis, Dómine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, — exaudi nos, Dómine.

Abys králům a knížatům křesťanským pokoj a pravou svornost dáti ráčil,

Abys nás samých ve své svaté službě posilniti a zachovati ráčil,

Abys všem dobrodin-cům našim věčnými statky odplatiti ráčil,

Abys úrody zemské dáti a zachovati ráčil,

Abys všem věrným zemřelým odpočinutí věčné dáti ráčil,

Abys nás vyslyšeti ráčil,

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, — odpust nám, Pane.

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, — uslyš nás, Pane.

Tě prosime, uslyš nás.

Agnus Dei, qui tollis Beránku Boží, jenž sní peccáta mundi, — mise- máš hříchy světa, — rére nobis. smiluj se nad námi.

Christe, audi nos. Kríste, uslyš nás.
Christe, exaudi nos. Kríste, vyslyš nás.

V.

Mše svatá.

Modlitby před stupni oltářními, str. 68.

Introit dnes není, poněvadž se služby Boží nezačnají, nýbrž již před tím svaté obřady se konaly.

Kyrie.

Gloria in excelsis Deo.

Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle. Radostně a slavně hlaholí opět zvony, oznamujíc světu zmrtvýchvstání Páně! Můj Bože! Můj Ježíši! Spolu s těmi zvony radostí plesá duše má. Pán Ježíš vstává z mrtvých! I my vstaneme z mrtvých! Ó smrti, kde jest vítězství tvé! Sláva na výsostech Bohu! Sláva na výsostech Bohu! Sláva na výsostech Bohu!

Dóminus vobiscum. — Et cum spíritu tuo.

Orémus:

Bože, jenž dnešní přesvatou noc slávou zmrtvýchvstání Páně osvěcuješ: — ochraň všecky pokřtěné, jež jsi za dítky své přijal, abychom na těle i na duši obnoveni synovskou Tobě službu prokazovali. Skrze Pána... (per ómnia saécula saeculorum). Amen.

Při epištole vzbuzení naděje, str. 46.

Po epištole kněz střídavě s chórem třikráte »Alleluja«. Potom chor zpívá V.:

Confitémini Dómino, quóniam bonus: quóniam in saéculum misericórdia ejus. Chvalte Hospodina, neboť je dobrý: neboť na věky (trvá) milosrdenství jeho.

Laudáte Dóminum omnes gentes: et collaudáte eum omnes pôpuli. Chvalte Hospodina všickni pohané: a vychvaluje ho všichni národnové.

Quóniam confirmáta est super nos misericórdia ejus: et véritas Dómini manet in aetérnum. Nebo močená nad námi vznáší se jeho milost: a věrnost Hospodinova (trvá) na věky.

Při evangeliu: Článek pátý „třetího dne vstal z mrtvých“, str. 9.

Po evangeliu čte kněz epištoli a evangelium v jazyku mateřském a může mít krátkou promluvu k lidu.

Dóminus vobiscum. — Orémus.

Versík »offertorium« se neříká, poněvadž tuto noc lid k sv. přijímání nešel, obětní dary na oltář nekladl a tudíž také nezpíval.

Ostatní vše viz modlitby mešní, str. 77. a násł.

Agnus Dei. — „Beránku Boží“ se dnes neříká a nezpívá. Zpěv ten byl připravou lidu ke sv. přijímání; — toho však při této mši svaté nebylo a není.

Na konec po přijímání zpívají se dnes hned nejspory — večerní pobožnost církevní, jelikož tato mše svatá konala se pod večer na památku, že ve Starém zákoně velikonoční beránek u večer byl pozíván.

Počne se Antifonou:

Alleluja, alleluja, alleluja.

Potom se zpívá týž žalm 116. »Laudáte«, jako po epištoli; ke konci se přidá:

Glória Patri et Fílio et Sláva Otci i Synu i Du-Spiritu sancto, - sicut chu svatému, - jakož

erat in principio et nunc
et semper et in saecula
saeculorum. Amen.

byla od počátku i nyní
i vždycky i na věky
věkův. Amen.

Potom zazpívá kněz :

Vespére autem sabbati. Na skonání pak soboty.

Lid pokračuje :

Quae lucescit in prima
sabbati: - venit Maria
Magdaléne, et altera Ma-
ria vidére sepulchrum,
allelúja.

Pak se zpívá chvalozpěv, jež zpívala Panna Maria.
Duše křesťanská, veleb s ní
Pána Ježíše z mrtvých po-
vstávajícího.

1. Magnificat - anima
mea Dóminum.

2. Et exultávit spíritus
meus - in Deo salutári
meo.

3. Quia respéxit humili-
tatem ancillae sua: -
ecce, enim ex hoc beátam
me dicent omnes gene-
ratiónes.

4. Quia fecit mihi magna,
qui potens est: - et sanc-
tum nomen ejus.

5. Et misericórdia ejus a
progénie in progénies -
timéntibus eum.

6. Fécit poténtiam in
bráchio suo: - dispérsit
supérbos mente cordis sui.

Když svítalo na první
den po sobotě, - přišla
Maria Magdalena a druhá
Maria pohlédnout na hrob,
allelúja.

1. Velebí - duše má
Hospodina.

2. A duch můj zaplesal -
v Bohu Spasiteli mému.

3. Že vzhlédl na poní-
žení své služebnice: - neboť
hle od této chvíle blaho-
slaviti mne budou všeckna
pokolení,

4. poněvadž veliké věci
učinil mi ten, jenž jest
mocný: jeho jméno svaté.

5. A jeho milosrdenství
od pokolení, do pokolení
tém, kteří se ho bojí.

6. A učinil mocné věci
ramenem svém, - rozptýlil
pyšné smýšlení, srdce
jejich.

7. Depósuit poténtes de
sede - et axaltávit húmiles.
8. Esuriéntes implévit bo-
nis: - et dívites dimísit
inánes.

9. Suscépit Israël, púerum
suum, - recordátus misé-
ricórdiae suae.

10. Sicut locútus est ad
patres nostros, - Abraham
et sémini ejus in saecula.

7. Sesadil mocné s tránu
- a povýšil nízké.

8. Lačné naplnil dobrými
věcmi - a bohaté pro-
pustil prázdné.

9. Ujal se Israëlu, služeb-
níka svého, aby byl pamě-
tliv svého milosrdenství.

10. Jakož mluvil k otcům
našim, - vzhledem k Abra-
hamovi a potomstvu jeho
na věky.

„Glória Patri“ jako svrchu.

Potom se opakuje „Vespere autem“ a kněz dí:

Dóminus vobiscum. Lid: Et cum spíritu tuo.

O r é m u s. — Modleme se: Račíž nám, Hospo-
dine, ducha lásky své vlti, abys ty, kteréž veliko-
noční svátostí nasycuješ, svou dobrotnou svornými
učinil. Skrze . . . (per ómnia saecula saeculorum).
Amen.

Ite, missa est! alleluja, Jděte, mše jest dokonána!
alleluja, alleluja, alleluja.

Lid odpoví tímtož tónem:
Deo grátias! alleluja, Bohu díky! alleluja,
alleluja.

Tak slavi církev sv. od pradávna slavnost zmrtvých-
vstání Páně; u nás ještě večer slaví se „vzkříšení“ u Božího
hrobu. Viz pobožnosti odpolední str. 295.

Hod Boží Velikonoční.

První z písni následujících tak jest sestavena, že ji lze
zpívat buď kdykoliv, anebo ke mši svaté — a to buď až do
obětování — s vložkami z písni obecných až do přijmání

— a po přijímání její konec; anebo — jakož i následující dvě — s vložkou po podzvihování: »Ach, můj nejsladší Ježíši.« — »Mé jsi potěšení.« — Ó Jesu, spáso moje.«

(N. str. 22.) P. str. 18.)

I. 1. Hle, vstalť jest nyní Kristus Pán, - jenž z čisté Panny nám byl dán, - alleluja, alleluja.

Vstalť jest náš milý Spasitel, - vstalť jest svých věrných Těšitel, - alleluja, alleluja.

2. Gloria. Ó, bud' mu sláva, chvála, čest, - i nám zas' život vrácen jest, - alleluja, alleluja.

Vstalť jest . . .

3. Jakmile svítal třetí den, - hned kámen s hrobu odvalen, - alleluja, alleluja.

Vstalť jest . . .

4. Tři ženy s mastmi k hrobu jdou - a slyší zprávu andělskou, - alleluja, alleluja.

Vstalť jest . . .

5. Ó, ženy, proč se bojíte, - a proč se tolík divíte, - alleluja, alleluja.

Vstalť jest . . .

6. Pak Pán se věrným ukázal, - když slavné tělo na se vzal, - alleluja, alleluja.

Vstalť jest . . .

7. Credo. Tím víra naše stvrzena, - vždyť předpověď jest splněna, - alleluja, alleluja.

Vstalť jest . . .

8. V té velkonoční radosti, - vzdej díky křesťan s vroucností, - alleluja, alleluja.

Vstalť jest . . .

9. Vždyť všickni s Kristem vstaneme - a věčně živí budeme, - alleluja, alleluja.

Vstalť jest . . .

(N. str. 22.) P. str. 18.)

II. 1. Vstalť jest této chvíle - ctný Vykupitel ! - Vstalť jest v nové síle Král Vítězitel. - Smazav

světa hříchy - na kříži, - položen jest ve hrob tichý - po své obtíži.

2. Ženy tělo spěly - pomazat v hrobě; - tu anděla zřely - v lidské podobě. - Stálť tu v lesklé záři - vítězně, - ženy těšil s vlídnu tváří - v řeči líbezné.

3. Kristus, jejž hledáte, - již jest slavně vstal; - zase tělo svaté - mocně na se vzal! - Tím se v svém zármutku - potěšte, - učedníky o tom skutku - zpravit pospěšte.

4. A tak žalost bolů - v slast se změnila! - V spolek apoštólů - Máří kvapila. - Praví: „Anděl v hrobě - zvěstoval, - že Pán dnes v ranní době - slavně z mrtvých vstal.“

5. K hrobu rychle běží - s Petrem svatý Jan, - věřít jenom stěží, - že vstal Kristus Pán. - Avšak brzy vidí - slavného - Krále vůdce všechných lidí - na vždy živého.

6. Kriste, slavný Králi, - budiž veleben, - naši písni chvály - budiž vroucně ctěn. - Tyť jsi lidstvo z pádu - povýšil. - Tyť jsi smrti odňal vládu, - náš pláč utišil.

7. S Tebou žítí věčně - v slávě budeme, - alleluja vděčně - Tobě pějeme, - alleluja zemí, - nebem zněj, - alleluja ústy všemi - křesťanský lid pěj.

(N. str. 28.) P. str. 18.)

III. 1. Vesel se, nebes Královno, alleluja, - plesej, světů císařovno. alleluja.

2. Neb Syn Tvůj, jehož's zrodila, alleluja, - vstal z mrtvých, Matko přemilá, alleluja.

3. Jehož's mrtvého plakala, alleluja, - vstal v pravdě Kristus, Tvá chvála, alleluja.

4. Tělo, jež nahé viselo, alleluja, - v rouchu sě slávy zastkvělo, alleluja.

5. Rány jeho jsou zhojeny, alleluja, - stkví se jak drahé kameny, alleluja.

6. Tvář ubledlá a zsinalá, alleluja, - blesk jako slunce vydala, alleluja.

7. V očích, jež zlá smrt zavřela, alleluja, - jasnost hvězd se zas zastkvěla, alleluja.

8. Tělo až k smrti zmořené, alleluja, - ve slávě stkví se nezmenné, alleluja.

9. Jak krásný Syn tvůj přešťastný, alleluja, - ten vítěz slavný, Král jasný, alleluja.

10. Ve slávě té a jasnosti, alleluja, - na věky stkví se v výsosti, alleluja.

11. Raduj se z Oslaveného, alleluja, - přimluv se za nás u něho, alleluja.

Na den sv. Marka a křížové dny.

V ty dny koná se kající čili prosební průvod, v jehož čele nese se kříž, za požehnání úrody zemské a odvrácení všeho časného zla, jakožto metly Boží za hřichy naše.

Před procesím nebo též mezi ním koná se jedna mše svatá v rouchu fialovém.

Zpěv ke mši svaté.

(N. str. 28.* P. str. 19.)

Introit (žalmovým tónem).

1. Vyslyš hlas náš s nebe svého, Hospodine, alleluja; - a volání naše nechť přijde k Tobě, alleluja.

2. Hospodin sla má a útočiště mé, alleluja; - Hospodin vysvoboditel můj, alleluja.

Gloria není.

Gradual, žalm. Oslavujte Hospodina, neboť dobrý jest, - neboť na věky trvá milosrdenství jeho.

Ostatní z některé obecné písni mešní.

Po přijímání žalmovým tónem:

1. Proste a bude vám dáno, - tlucte a bude vám otevřeno.

2. Nebo každý, kdo prosí, běže, - a kdo hledá, nalézá.

3. Ustrojte průvod slavný, alleluja, - Kristus povstal z hrobu, alleluja.

Při průvodu litanie ke všem svatým s přestávkami až k Beránku Boží. — Viz odpolední pobožnosti str. 275. Jestliže nestačí, zpívá se žalm 50. str. 134. nebo žalm 129. Z hlubokosti volám str. 132., nebo modl se růženec slavný.

Při zastávkách poslouchá se svaté evangelium a modlitby, jež kněz říká. Kdo neslyší, modlí se růženec.

Při zastávce I. po evangeliu:

K.: Po veškeré zemi rozchází se zvuk jejich, alleluja.

L.: A až do končin oboru země slova jejich, alleluja.

K.: Hospodin dá požehnání svého, alleluja.

L.: A země naše vydá úrodu svou, alleluja.

K.: Pane, vyslyš modlitbu mou.

L.: A volání mé k Tobě přijd.

Následuje modlitba, po ní:

K.: Od blesku a škodlivé bouře.

L.: Vysvobodň nás, pane Jesu Kriste.

K.: Milosrdenství Tvé, ó Pane, vládniž nad námi.

L.: Jakož jsme doufali v Tebe.

Ostatní jako při I.

Při zastávce II. po evangeliu:

K.: Ustanověš je knížaty po vši zemi, alleluja.

L.: Připomínati budou jméno Tvé, alleluja.

Ostatní jako při I.

Při zastávce III. po evangeliu:

K.: Přiliš ctění jsou přátele Tvoji, ó Bože, alleluja.

L.: Přiliš posilněno jest knížectví jejich, alleluja.

Ostatní jako při I.

Při zastávce IV. po evangeliu:

K.: Ohlašuj skutky Boží, alleluja.

L.: A činům jeho srozumívají, alleluja.

Dále jako při I.

Po návratu do chrámu Páně konec litanií, žalm, veršky, modlitby a mnohdy i požehnání.

Na den nanebevstoupení Páně.

(N. str. 30. P. str. 19.)

1. Introit. Vstoupil na nebe spasitel, - vše-

mocný nás všech Stvořitel, - alleluja, alleluja.

2. Bolů všech Pán náš pozbaven, - božskou

jest slávou oslavěn, - alleluja, alleluja.

3. Gloria. Naším na věky Králem jest, -

budiž mu chvála, sláva, čest, - alleluja, alleluja.

4. Sedí na Boží pravici, - vyslychá prosby

kající, - alleluja, alleluja.

5. K epištole a graduálu. S nebe pak

v slávě přijde zas, - přijde a bude soudit nás, -

alleluja, alleluja.

6. Dobre oslaví Kristus Pán, - vezme je k sobě

v nebes stán, - alleluja, alleluja.

7. Credo. Protož ve víře strvejme, - nebeskou

slávu čekejme, - alleluja, alleluja.

8. S Kristem budem' žít v radosti, - v blažené

slavné věčnosti, - alleluja, alleluja.

Ostatní z některé mešní obecně.

Po přijímání. 1. Vstoupil na nebe Spasitel, -

všeomocný nás všech Stvořitel, - alleluja, alleluja.

2. Z toho se všickni radujme, - s vroucností

za to děkujme, - alleluja, alleluja.

Doba svatodušní.

V sobotu svatodušní.

V svatvečer svatodušní udílel se křest těm, kteří o velikonočním pokřtění být nemohli. Bývalo jich méně. Proto se sice na tu památku světi křestní voda, jako na bílou sobotu, ale prorockých čtení se říká jen šest; poněvadž pak jest radostný velikonoční čas, opomíj se před modlitbami »Flectamus genua.« — »Leváte«.

Čtení:

I. jako na bílou sobotu 3. *Modlitba tamtéž.*
str. 205.

II. jako na bílou sobotu 4. *Po čtení zpěv:* »Cantémus
str. 205. *Domino« a modlitba tamtéž.*

III. jako na bílou sobotu 11. *Zpěv:* »Attende coelum.« —
str. 207. *Modlitba tamtéž.*

IV. jako na bílou sobotu 8. *Zpěv:* »Vinea facta.« —
str. 206. *Modlitba tamtéž.*

V. jako na bílou sobotu 6. *Modlitba tamtéž.*
str. 206.

VI. jako na bílou sobotu 7. *Modlitba tamtéž.*
str. 206.

Následuje jako na bílou sobotu zpěv: »Sicut cervus« a svěcené vody s litanií, str. 208 a násled.

Mše svatá začíná od »Kyrie« jako obyčejně; při »Gloria« zní zvony oznamující seslání Duchu svatého.

Na rozchod po mši svaté několik strof z písni «Ó, Tvůrče Duchu svatý, přijď.«

Hod Boží a týden svatodušní.

(Veni, Creator Spiritus).

(N. str. 30. P. str. 20.)

I. 1. Ó Tvůrče Duchu svatý, přijď, - rač v myslích našich hostem být; - Tvá naplně milost vznesená - ta srdce Tebou stvořená.

2. Tys Těšitelem svatým zván, - Tys Boha Otce darem dán; ó, ohni, lásko, plameni, - ó pomazání duchovní.

3. Tys sedmi dárů pomocí, - Tys prstem, Boží pravici; - Tys v pravdě slibem Otcovým, - Ty ústa plníš slovem svým.

4. Ó, rozněť světlo v myslích nám - a vylej lásku v srdečí chrám; - Ty mdlobu těla posiluj, - svou mocí stále při nás stůj.

5. Rač vraha dále zapudit - a pokojem nás obdařit,
- ať Tebou takto vedeni - veškerých škod jsme zbaveni.

6. Ty Otce rač dát znáti nám, - Syn rovněž
Tebou budiž znám, - i Tebe, z obou vyšlého, - ať
známe času každého.

7. Buď Bohu Otci sláva, čest - i Synu, jenž mu
roven jest, - i Duchu, který těší nás, - po všechněch
věků věčný čas.

(N. str. 21. P. str. 20.)

(Veni, Sancte Spiritus.)

II. 1. Přijd, ó Duše přesvatý, - rač paprsek
bohatý - světla svého v nás vylít.

2. Přijdiž, Otče nebohých, - dárce darů pře-
mnohých, - račiž myslí osvítit!

3. Božský potěšiteli, - sladký duši přisteli, -
rač nás mile zotavit.

4. V práci libý pokoji, - krotiteli v rozbroji, -
rač nás v pláči ukojit.

5. Ó ty světlo blažící, - srdce v Tebe věřící -
rač milostně naplnit.

6. Člověk bez Tvé pomoci - slabne a je bez
moci; - vše mu může uškodit.

7. Skvrny s duší našich smaž - a vyprahlá
srdce svaž, - raněné rač vyhojit.

8. Srovnej, co je zkřiveno, - ohřej, co je studeno,
- a nedej nám zabloudit.

9. Rač nás, v Tebe věřící - a Tě vroucně pro-
síci, - dary sedmi podělit.

10. Uděl v ctnosti prospěchu, - v smrti blahou
útěchu - a dej v radost věčnou vjst.

Neděle Nejsvětější Trojice Boží.

(N. str. 31. P. str. 20.)

Introit tonem žalmovým.

1. Požehnána budiž božská Trojice - a neroz-
dilná jednota.

2. Velebiti ji budemě, - že učinila s námi
milosrdenství své.

Sláva Otci i Synu - i Duchu svatému.

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky - i na
věky věkův. Amen.

Ostatní z některé mešní obecné.

Po přijímání jako Introit.

Den slavný Božího Těla s oktávou.

(Lauda, Sion, Salvatorem).

(N. str. 32. P. str. 20.)

1. Chval, Sione, Spasitele, - chval pastýře,
vůdce vřele, - prozpěvuj mu v písňích čest. - Ro-
zezvuč se k chválám Krále, - nemůž' zpěv říč
dokonale, - jak On velký, dobrý jest.

2. Příčina se důležitá - k pochvale ti dnes na-
skytá; - chléb věčného života, - jejžto při posledním
stolu - dvanácteru apoštolů - dala věčná dobrota.

3. Pějme chválu libohlasnou - a tu naši radost
jasnou - uslyš hvězdná výšina. - Neboť se dnes ten den
slaví, - kdyžto nejprv k duší zdraví - dána tato hostina.

4. U posvátné té večeře - Beránkem tím novým
běre - Starý zákon již svůj cíl. - Nová doba nastupuje
- a stín pravdě ustupuje, - světlo dáné za podíl.

5. Co tam Kristus nám daroval, - to vždy činit
přikazoval - ku své věčné paměti. - Proto, jak jí
poručíno, - naše církev chléb a víno - posvěcuje k oběti.

6. Dává se nám naučenf, - že se chléb zde v tělo
mění, - víno u krev přechází. - Čeho mysl nepojímá.
- aj, to právě víra přímá - mimořádně nachází.

7. U rozdílné té způsobě, - ne u věcech, jen
v podobě, - důstojná věc bytuje. - Od krmě se nápoj
dělí, - pod způsobou každou celý - Kristus Pán
však obecuje.

8. Od beroucích nerozdvojen - nerozlámán ne-rozpojen, v celosti se požívá. - Na tisíce jich ho berou, - ale všichni stejnou měrou, - aniž celku ubývá.

9. Zlý a dobrý k stolu chodí, - nestejný však osud plodí - života neb záhynu. - Dobrým k žití, zlým je k moru; - aj, jak následek je v sporu - podobného u činu.

10. Ni to změnu nepůsobí, - pak-li se ta svátost drobí, - část má celek přesvatý. - Způsoba se jenom láme, - svátost ale celou máme - v úplnosti podstaty.

11. Aj, chléb svatých nebeštanů - stal se stravou pozemštanů, - synům v podíl pravý dán. - Prorokován v Izákově - předzvěstován v beránkovi, - v manně svaté předvídán.

12. Pastýři, Ty pravý chlebe, - chraň nás a nasycuj s nebe - v tomto časném údolí. - Nechť lid, jenž jest z Tvého stáda, - hodů Tvojich ne-postrádá - na nebeském zástolí.

Průvod na den Božího těla a v neděli po tom.

Že musila Cirkev svatá radost z ustanovení nejsv. Svátosti oltární na zelený čtvrtok pro smutek z umučení Páně potlačiti, koná dnes jako na náhradu s velikou slávou procesí se Svátosti Těla Páně. Dnes chee svou radost ukázati celému světu a proto vychází z chrámu Páně ven ke čtyřem oltářům proti čtyřem úhlům světa postaveným, aby naznačila, že národnové všech končin země k hostině Kristově pozvání jsou; čte u každého oltáře částku sv. evangelia, aby ukázala, že všickni čtyři sr. evangelistové o nejsv. Svátosti svědčí.

Na počátku průvodu zpívá se »Pange, lingua«. Viz písničce k požehnání s nejsv. Svátostí, str. 258.

U každého oltáře zpívá se nejprve chór, při kterémžto zpěvu říká se:

Pochválena a požehnána budíž nejsvětější Svátost oltární, pravé Tělo a pravá krev Pána na-šeho Ježíše Krista. (Tříkráte.)

Po zpěvu zpívá duchovní evangelium jako při mši sv., při tom modlí se lid:

Pane Ježíši Kriste, jenž jsi, dle svědecství sv. evangelistů, chléb v Tělo své proměnil, řka: „Totoč jest Tělo mé“; — věřím pevně, že v této způsobě chleba celý s Tělem, s Krví, s duší i Božstvím svým přítomen jsi! V té vře chci žít i umřítí. Ó Bože, rozmnož víru mou.

Po evangeliu zpívá:

Při oltáři I.:

V. Panem de coelo praestitisti eis. Alleluja.

R. Omne delectaméntum in se habéntem. Alleluja

K. Chléb s nebe dal jsi jím (ó Pane). All.

L. Všecku líbeznost v sobě mající. All.

Při oltáři II.:

V. Panem coeli - dedit eis Alleluja.

R. Panem Angelórum manducávit homo. Alleluja.

L. Chléb nebeský dal jím. Alleluja.

L. Chléb andělský požívá člověk. Alleluja.

Při oltáři III.:

V. Cibávit eos ex ádipe fruménti. Alleluja.

R. Et de petra melle saturávit eos. Alleluja.

K. Nakrmil je z tuku obilí Alleluja.

L. A ze skály medem nasytíl je. Alleluja.

Při oltáři IV.:

V. Edúcas panem de terra. Alleluja.

R. Et vinum laetificet cor hóminis. Alleluja

K. Vyvodiž chléb ze země. Alleluja.

K. A víno obveseluj srdce člověka. Alleluja.

Modlème se:

Bože, jenž jsi nám v přepodivné Svátosti památku svého umučení pozůstavil: popřej nám, prosíme, abychom svatá tajemství Tvého Těla a Krve Tvé tak velebili, bychom ovoce Tvého vykoupení

stále v sobě zakoušeli. Jenž jsi živ a kraluješ s Bohem Otcem a s Duchem svatým na věky věkův.

Odp. Amen.

Načež při všech oltářích:

K. A fúlgure et tempe-
státe.	K. Od blesku a bouře.
L. Líbera nos, Dómine
Iesu Christe.	L. Vysvobod' nás, Pane
Ježíši Kriste.
K. Fiat misericordia tua,
Dómine, super nos.	K. Vládniž milosrdenství
Tvé, Pane, nad námi.
L. Quemádommodum sperá-
vimus in te.	L. Jakož jsme doufali
v Tebe.
K. Dómine, exaudi ora-
tionem meam.	K. Pane, vyslyš modlitbu
mou.
L. Et clamor meus ad
te véniat.	L. A volání mé k Tobě
přijď.
K. Dóminus vobiscum.	K. Pán s vámi.
L. Et cum spíritu tuo.	L. I s duchem svým.

Orémus. — Modleme se:

Všemohoucí, věčný Bože, račiž tuto církevní modlitbu, kterou Tobě nyní s knězem přednášíme, milostivě vyslyšeti. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

U čtvrtého oltáře zapěje kněz:

Te Deum laudámus.

Chór cestou pokračuje. (Viz to a vše ostatní po písničkách k požehnání s Nejsv. Sráostí „Slavné díkůčinění“ str. 261.)

Neděle III. a ostatní čas po Sv. Duchu.

Písň mešní obecné.

(N. str. 32. P. str. 21.)

I. 1. Kyrie Hospodine, - všech věcí Pane, - my prosíme pokorně Tebe za smilování. - Kriste, Synu Boží, - věčná nestihlá Moudrosti, - sejdi k nám s vý-
sosti, - Králi žádoucí! - Hospodine, - ó Duše svatý,

- Utěšiteli pravý, - navštív nás svými dary. - Pane, smiluj se!

2. Gloria. Buď sláva Bohu na nebi - a pokoj lidu na zemi - dobrou vůli majícímu, - Pána Boha chválícímu.

3. Chválíme Boha mocného, - dobrožečíme moudrého. - Klaníme se pouze Tobě, - slavíme Tě v každé době.

4. Graduale. Blahoslavený Bože náš, - jenž všakou propast pronikáš - a máš nad Cheruby svůj stan, - buď ode všech zvelebován!

5. Obloha Tvé je slávy stín, - Tys otců našich Hospodin. - Tobě čest buď a pochvala - po věků věk neustálá.

6. Credo. Věříme v Boha jednoho, - Otce, Tvůrce všemocného, - jenž svým slovem nebe, zemi - stvořil s všelikými tvory.

7. Obětování. Vzácná oběť se Ti chystá, - Bože Otče laskavý, - podle vůle Jesu Krista - kněz Ti dary připraví; - dary Tvoje, chléb a víno, - obě bude proměněno, - jakož Syn Tvůj pověděl, - prvněž na Golgotě pněl.

8. Sanctus. Nejmoudřejší Bože Otče vždycky svatý, - nejmoudřejší Synu Boží svatý, - nejdobrotivější Těšiteli, - v dařích hojný, - milosti plný Duše svatý! - Hospodin jsi, Bůh zástupů, - plna jsou nebesa i všechna země - vší Tvé slávy, velebnosti, mocí, chvály.

9. Pochválení. Veselte se, věřící, - radost se vám stala. - Láska věčně blažící - hod vám uchystala; - za pokrm se vám manna - divná poskytuje, - vítejte svého Pána, - zde Kristus bytuje. - Kyrie eleison.

10. Agnus Dei. Beránu tichý, - jenž snímáš hříchy, - Pane Ježíši, - pohledněž na nás, - smiluj se, spas nás, - křesťanskou říši.

11. Beránku Kriste, - Ty jsi zajisté - Syn Boží pravý, - s Otcem svým sedíš, - v propasti hledíš, - Ty jsi Král slávy.

(N. str. 37. P. str. 26.)

II. 1. Na začátku. Tobě, Pane, na výsosti - s pokorou se klaníme, - srdece plná zkroušenosti - za obět přinášíme. - Sejmi s nich, co nečistého, - uč nás o Tvé stezky dbát, - slibujeme všeho zlého - bedlivě se vystříhat.

2. Gloria. Sláva Tobě, velký Bože, - jenž jsi stvořil tento svět, - jenžto voláš slunce z lože - a rozsvíráš jarní květ. - Jitřní záře, duhy krásy, - zem i nebe, den i noc, - všecko slávu Tvoji hlásá, - všecko zvěstuje Tvou moc.

3. Graduale. Ty, jenž dáváš klasům zráti, - jenžto šatíš lilie, - dej se nám vždy lépe znáti, - jak Tě Syn Tvůj zjevuje - Svaté světlo slova Tvého - vod' nás ve tmách života - a přived' na konci jeho - tam, kde věčná blahota.

4. Credo. Věřím v Tebe, Vševládnoucí, - Ty jsi pravý Otec náš, - Ty svou rukou všemohoucí - krmíš nás a odíváš; - dal's nám Syna jediného - by svou krví smyl náš dluh, - vyslal jsi Ducha svatého, - by v něm obžil lidský duch.

5. Obětování. Přijmy dary sluhy svého, - jež Tvá země zplodila, - které moudrost Syna Tvého - k svatým hodům zvolila. - Nechť jsou, Oče, milé Tobě, - jako zápal Abele, - proměň se v brzké době - v oběť Vykupitele.

6. Sanctus. „Svatý, svatý!“ prozpívajte - Tobě nebes kůrové, - Tebe vroucně oslavujte - všeho světa tvorové. - Od propasti v země lánů - až na výsot oblaků, - od prachu až k Tvému trůnu - jest svět pln Tvých zázraků.

7. Po pozdvihovalní. Aj, zde ve Svátosti s námi - obcuje těd' Kristus Pán, - Bůh jenž sídlí nad hvězdami, - z lásky k nám zde zvolil stan; - skláňejte se, zástupové - všech věřících na zemi, - třeste se, ó hříšníkové - soudce stojí před vámi!

8. Agnus Dei. Pojdte, dítky, k stolu Otce, - spějte sem, vykoupení! - Poživejte zde ovoce - k duší svých nasycení, - ovoce to stromu kříže, - manna rajská, nebes chléb, - jenž nás s samým Bohem víze, - každý jazyk jej veleb.

9. Konec. Dítky Tvé se Tobě klaní - v té posvátné hodině, - uděl, Oče, požehnání - svojí věrné rodině: - žehnej církvi, žehnej vlasti, - žehnej všemu národu, - dej nám, Dárce věčné slasti, - ve všem dobrém úrodu!

(N. str. 39. P. str. 27.)

III. 1. Na začátku. Začíná se konat obět čistá, - na památku smrti Jesu Krista; - On ji konal při svém stolu - u přítomnosti svých apoštolů.

2. Obráťte oči své ku oltáři, - dík nebeskému buď Hospodáři, - jenž zde z ruky svého sluhy - oběť tu přijme za naše dluhy.

3. Gloria. Čest, sláva Bohu buď na výsosti, - jehožto trůn se stkví od věčnosti, - a pokoj buď mezi všemi, - jenž dobré vůle jsou zde na zemi.

4. Beránku, jenž za nás pněls na kříži, - Tys nám všem otevřel nebes mříži, - za tu lásku neustále - i zem i nebe pěj k Tvojí chvále!

5. Evangelium. Zatemnělý náš rozum osvěť, Pane, - nechať vroucí láska k pravdě vzplane; - ať Tvojich slov posloucháme - a v skutečných vůle Tvé ostříháme.

6. Credo. V Trojici Bůh jeden, tak věříme. - Tři Božské osoby stejně ctíme: - Boha, Otce, Syna jeho, - i Ducha od obou posланého.

7. Bůh Otec vše stvořil, zem i nebe; - Syn tělo k vůli nám vzal na sebe; - Duch svatý nás posvěcuje, - církev Páně řídí, ochraňuje.

8. Při obětování. Rač chléb a víno vzít za své věno, - jež bude Tvou mocí proměněno, - Bože, v Tělo a krev Krista, - kterýž se za obět sám uchystá.

9. Ta obět za naše nepravosti - vznes se až k trůnu Tvé velebnosti; - věnujem s ní vše, co máme, - Tvé službě sebe zcela oddáme.

10. Sanctus. „Svatý, svatý, svatý!“ prozpěvujeme, - tak Pána zástupův oslavujme; - aj, Syn Boží k nám se běre, - otevřme mu srdci našich dvéře.

11. Po pozdvihování. Hledí, Otče, s nebeské vysokosti - k Beránku, jenž se Ti ve Svátosti - za celý svět obětuje - a za nás hříšníky prostředkuje.

12. Odpusť, ó Pane, nám naše viny, - spasiž a přijmi nás za své syny, - abychom Tě hodně ctili, - v životě i v smrti Tvoji byli.

13 K přijímání. Ó slitovně náš, Kriste Pane, - prameni rozkoše nepřebrané! - Jenž býti chceš naším hostem, - vyuč nás víry a lásky ctnostem.

14. Navštív nás, nebeský hojitel, - všech ztrápených srdcí těšiteli, - dej své světlo za potravu, - smiluj se, uved nás v svou oslavu!

15. Při přijímání lidu. Dobroto nestihlá, lásko pouhá, - vítám Tě, splněna jest má touha. - Tys mé štěstí a slast moje, - objímám Tebe, zdroji pokoje!

16. K požehnání. Ó Pane Bože náš nejsvětější, - přijmi tuto obět nejcistější; - uděl svého požehnání, - chovej nás v lásce své do skonání.

(N. str. 40.* P. str. 27.)

IV. 1. Na začátku. Zde v zkroušenosti pardáme, - ó Bože, před Tvou tvář, - svá srdce k Tobě

zdviháme - a oči na oltář. - Shledí tváří na nás milostnou, - i odpusť vinu spáchanou! - svých tvorů opatrníku, - nás nezamítej hříšníků, - nás hříšníků, - nás bídňích hříšníků.

2. Gloria. Buď Bohu na výsosti - zpěv chvály zvučný vzdán - a milovníkům ctnosti - zde svatý pokoj pán! - Jak Tvá, ó Panovníku, - čest nebe probíhá: - tak zvuk se našich díků - kraj světa rozlíhá.

3. Evangelium. Z úst Božích vyjevuje - teď nám se poselství, - jímž pravá utvrzuje - se víra křesťanství. - Kéž nikdy nepoddáme - se zlému učení, - kéž šťastně odoláme - všech bludů vábení!

4. Credo. Zde, všemohoucí Tvůrce nebe - a země, se Ti klaníme, - zde níže v prachu leží, v Tebe, - ó Bože Otče, věříme. - I v Syna jednorozého, - jenž s Tebou od věčnosti byl, - a počatý z Ducha svatého - se z čisté Fanny narodil.

5. Obětování Rač z rukou kněze vzít - tu obět přesvatou - a nech ji stále býti - nám za hřích výplatou; - ač jen se ukazují - zde chléb a víno nám, - co potom obsahuje, - jest Ježíš Kristus sám.

6. Sanctus. Ó svatý, svatý, svatý - jest Bůh náš Hospodin, - tak svatou hrázou jaty. Ti zpívá Serafín. - Tvé skutky, světa Králi, - vše hlásá stvoření, - kéž hlas i naši chvály - jak nebešlanů zní!

7. Po pozdvihování. Rač, Otče, s nebes vysokosti - sem milostivě shlédnouti, - rač od svých dítěk v důvěrnosti Tidou obět přijmouti!. Viz na ukrutné umučení, co Syn Tvůj pro nás podstoupil, - by od věčného zatracení - nás hořkou smrtí vykoupil.

8. Agnus. Hle, Ježíš dokonává, - náš přítel s lotry pní, - lká, bledne, ducha vzdává, krev cedí poslední! - Ach, Beránek ten tichý - krev vlastní za nás dal - a všeho světa hříchy - sám laskav na se vzal.

9. Při přijímání. Jak sním jít k stolu Tvému, - jsa hříchem zohaven? - Rci slovem nemocnému, - a budu uzdraven. - Mé srdce tužbou hoří, - být nyní schránkou Tvou, - když vře duch se koří, - splň žádost dychtivou.

10. Ke konci. Již obět předústojnou - jsme svatí skonali - v ní, Bože, Tvou moc hojnou - a vlivnost poznali. - Rač s námi mocně státi, - ó Otče milosti, - skrz tuto obět dáti - nám věčné radosti. Amen.

(N. str. 48. P. str. 34.)

V. 1. *Introit.* Bože, před Tvou velebností - na kolena padáme, - zapal v srdeční svou milostí - oheň lásky, žádáme; - bychom nyní litovali - upřímně svých těžkých vin, - obět tuto vykonali, - jak nám velí Boží Syn.

2. *Gloria.* Sláva budíž na výsosti, - čest a díky vzdáváme, - ó Bože, Tvé velebnosti, - dej nám pokoj, žádáme; - Ó Ježíši, Boží Synu, - který v nebi přebýváš, - snímáš toho světa vinu, - slyš nás, milý Pane náš.

3. *Evangelium.* Boží slovo ukazuje - k Pánu Bohu cestu nám, - kdo to slyší, vyplňuje, - ubírá se v nebes chrám. - Sprav, Ježíši, svou milostí, - abychom vždy plnili - slovo Boží s ochotností - a Tobě se libili.

4. *Credo.* Věřím v Boha jediného - Otce, jenž mne ustvořil, - Jesu Krista, Syna jeho, - jenž se z Panny narodil; - věřím v Ducha přesvatého, - v svatou církev obecnou, - též že mocí Boha mého - těla z mrtvých povstanou.

5. *Obětování.* Přijmi obět tuto, Pane, - bud Ti díkem, oslavou; - nechat nikdy neprestane - vy-máhat nám milost Tvou; - neboť z toho chleba, vína - stane se dar nebeský, - tělo a krev Tvého Syna, - pokrm v pravdě andělský.

6. *Sanctus.* Svatý, svatý, třikrát svatý - Otec, Syn i svatý Duch! - Přichází k nám láskou vzňatý -

Ježíš Kristus, pravý Bůh, - jehož božské velebnosti - plna zem' i nebesa. - Tomu nechať v zkroušenosti - duše má vstříc zaplesá.

7. *Po pozdvihování.* Již jest s námi po-zehnaný, - přelaskavý Hospodin, - za nás v tuto obět daný - vtělený ten Boží Syn. - Pospěšte sem, Che-rubové, - s nebeských těch výsostí, - všeho světa národové. - klaňte se mu s vroucností.

8. *Přijímání.* Ó Ježíši, nejsem hoden - jítí k stolu svatému, - bojím se, by nebyl škoden - pokrm Tvůj mně hříšnému. - Duše má však přece touží - Tebe nyní požívat, - bez Tebe se jenom souží, - račíž se jí v pokrm dát.

9. *Konec.* Bože, požehnej nás všecky, - by-chom v lásce trvali, - milostí Tvou chléb andělský - vždy jen hodně přijali. - Ať jsme živi k Tvé cti, chvále, - v spasitelné kázni Tvé, - uděluj nám ne-uštále - milostivé dary své.

(N. str. 49. P. str. 35.)

VI. 1. *Introit.* Před Tebou se klaníme, - Bože na výsosti! - Vstup zbožný zpěv, prosíme, před trůn Tvé svatosti; - rač k nám se stánku svého - laskavě hleděti, - když ke cti jména Tvého - kněz obět posvětí.

2. *Gloria.* Všemocný světa Králi, - "símž žije vše, co jest, - jejž veškerenstvo chválí, - měj od nás dík a čest! - Mír, jenž anděly blaží, - rač v srdeci naše vlít - a dej, ať lid se snaží - Tvou vůli vyplnit.

3. *Evangelium.* Rozsíval sám Syn Boží - své pravdy semeno, - to svaté víry zboží - jest v církvi složeno; - jen církev ukazuje - bezpečnou cestu nám, - kdo tu si oblibuje, - jde k rajským výšinám.

4. *Credo.* Věříme v Boha Otce, - jenž jest a vždy-cky byl, - On světa jest původce, - slovem jej učinil; - Syn Boží odpustění - na kříži získal nám; - Bůh Duch, zdroj posvěcení, - má v čistých srdečních chrám.

5. K o b ě t o v á n í. Za našich hříchů tíži - sám sebe Kristus dal, - zde činí, co na kříži - byv rozpiat vykonal; - s ním nás a vše, co máme, - vem, Otče, za obět, - k darům, jež podáváme, - laskavě s hůry hled!

6. *Sanctus.* Pozdvihni k sobě vzhůru, - ó Bože naši hrud, - jak od andělských kůrů, - tak od nás chválen bud! - „Hosanna na výsosti!“ - vše stvoření Ti pěj, - svět celý ve svornosti. Ti vroucí úctu vzdej!

7. Po pozdviho vání. Křeštané, zaplesejte! - vám k vůli div se stal, - dík, andělové, vzdejte, - zem nebe Boha chval! - Pod chleba, vína znakem - jest Kristus Ježíš sám, - ač nepostižný zrakem, - s oltáře hledí k nám.

8. Ku přijímaní. Vzbuď touhu, drahý Pane, - po svatém těle svém, - nechť nám se ho dostane, - než zde se rozejdem; - popřej ať všichni spolu, - přečkavše zdejší strast, - zasednem' k Tvému stolu - tam, kde je naše vlast.

9. K požehnání. Již obět dokonána, - k něž nás jsi zavázal; - bylať zde tak podána, - jak sám jsi rozkázal. Rač svého požehnání udělit, Bože, všem, - ať vždy, až do skonání - jen po Tvých cestách jdem'.

Pisně za zemřelé.

Ke mši svaté zádušní.

(N. str. 50. P. str. 36.)

I. *Introit.* Odpočinutí věčné - dej zemřelým, Pane, - Tě prosíme srdečně, - učiň, ať se stanе; - světlo věčné ať svítí - jim v rajské radosti, - by již mohli spatřiti - tvář Tvé velebnosti.

2. *K epistole.* Soudu den ten veliký - blíží se k nám stále, - kdežto člověk všeliký - uzří nebes Krále! - trouby zavzní znamení, - lidstvo z hrobu vstane, - hrůza, strach a třesení - tvorům všem nastane.

3. Co si počnu a kde mám - ochránce pak vzáti, - když i spravedlivý sám - bude se tu chvíti? Ó můj Jesu laskavý, - v den až mrtví vstanou, - budiž Tvůj kříž krvavý - bezpečnou mou schránou!

4. Při obětování. Nesem', Bože, k oběti - země plody sprostné, - majíc' při tom v paměti - dary nejvýš skvostné, - jež nám podal Boží Syn, - když umrel na kříži, - aby shladil našich vin - převelikou tíži.

5. Pro ty dary nejdražší, - pro Tvé krve proudy - vyved' z muky, Ježíši, - církve svojí oudy, - do církve je vítězné pozvi k svojí chvále, - kterouž v písni líbezné - sbory pěj stále.

6. *Sanctus.* Svatý jest Pán zástupů, - svatý, nejvýš svatý; - kdož jest hoden přístupu - před trůn jeho zlatý? - Před ním sklání Cherubín - u prach svojí hlavy, - sluncí moře jest jen stín - velké jeho slávy.

7. Po pozdviho vání. Hle, Bůh sám k nám přichází - s nebeského dvoru, - o lásku se uchází - vlastních svých tvorů; - milost v hojně zásobě - na oltáři skládá, - sebe v chleba způsobě - nám za pokrm dává.

8. *Agnus Dei.* Ó Beránsku, jenžto hřich - snímáš toho světa, - nechať palma zvolených - všem v očistci zkvetá; - rač je pozvat k pokoji, - ať Ti pějí vděky - a na Boha po boji - hledí věků věky.

9. Po přijímaní. Nechať světlo zavítá - dušem z Tvého stanu, - ať je vlídne uvítá - zástup nebešanů; - proste za ně, andělé - a vy Svatí Boží, - ať se zpěvy veselé - v nebi skrz ně množí.

10. Ke konci. Až i nás tam povoláš - z pozemské té pouti, - rač nad námi, Bože náš, - též

se ustrnouti; - spoj nás s všemi přáteli - ve sbor jeden
stály, - bychom Tobě s anděly - pěli věčné chvály.

(N. str. 51. P. str. 37.)

II. 1. V onen hněvu den svět celý - rozpadne
se v popel vřely, - jak s Sibylou David želf.

2. Jaká hrůza po oboru - nastane, když s nebes
dvoru - přijde Pán svých soudit tvorů.

3. Trouba Boží po vůkolí - divným hlasem
na mrtvoly: - vstaňte k soudu, zahlaholí.

4. Smrt a vesmír divem zblednou, - když vše
tvory vstávat shlédnou, - jak se k soudu Páně
zvednou.

5. Kniha bude na jev dána, - v níž jsou
všecka díla psána, - ježto budou ohledána.

6. A když sudí k soudu vstane, - zjeví věci
ukrývané, - bez pomsty nic nezůstane.

7. Co mám říci v oné době, - koho volat
v pomoc sobě, - an se ctnostný chvěje v mdlobě?

8. Králi, jehož vše se bojí - a jenž zdarma
spásu strojí, - spas mne tenkrát, lásky zdroji!

9. Račíž, Kriste, vzpomenouti, - přičinou že
jsem Tvé pouti, - nedopusť mi zahynouti!

10. Pomni, Kriste, dobrý Spásce, - žes mne
hledal ve své lásce, - nebud' mojí duší zkázce.

11. Do mdloby hledals mne v bludu, - umřels
pro mne z lásky pudu, - nebud' na zmar tolík trudu.

12. Přísný Soudce přísné kázně, - promiň hřichy
a zbabázně, - než den přijde strašné strázně.

13. Pro hřich chvějí se mé oudy, - v tvář se
lij studu proudy, - nechod' se mnou v přísné soudy.

14. Marii jsi hřich sňal mile, - lotru dal jsi
dojít cíle, - i mne spasit Tvá buď píle!

15. Nehodnou se prosba cítí - leč dej lásce své
se stkvíti, - ať mne peklo nezaříti.

16. U ovcí mně místo skýtej, - k zlým mne
kozlům nepočítej, - pro pravici své mne vítej.

17. Když zlé pošleš do propasti - ku pověčné
v ohni strasti, - povolej mne do své vlasti.

18. S prosbami se k Tobě vinu, - v popel potřín
srdecem hynu, - dej, ať blaze odpočinu.

19. Až nás z prachu vzkřísíš zase - v onom
hoře-plném čase, - pozvi duše k věčné spáse!

(N. str. 52. P. str. 38.)

III. 1. Odpočíte v pokoji - po boji, - věrné
dušičky, - království nebeského dědičky, - dědičky.

- Na přímluvu své Rodičky - odpust' dušičkám
v očistci, - Kriste, dej jim milost svou, - ať se
k Tobě dostanou, - dostanou.

2. Nám pak živým zde na světě - uděl milosti
své svaté, - bychom šťastně skonali, - s nimi
se tam shledali, - shledali.

3. Na dušičky vzpomínejme, - z očistce jim
pomáhejme, - budou na nás vzpomínat, - až budeme
umírat, - umírat.

Svátky Bl. Panny Marie.

Písně mariánské pro advent - vánoce - půst a dobu
velikonoční jsou mezi písněmi pro doby ty určenými.

Den očišťování Panny Marie neb Hromnice.

Panna Maria odebrala se dle zákona Mojžísova 40.
dne po narození Páně do chrámu jerusalemského, aby se
podrobila obřadu očišťování, ač čistou byla i zůstala. Při
tom úkonu byl v chrámu Simeon, zbožný stařec; ten nazval

Pána Ježíše s větlem k zjevení národů; proto se dnes světi svítce, značící Krista, světlo národů. Tyto svítce rozsvěcovali starí Čechové při blesku a hromobiti, modlíc se, aby Bůh, ne pro tu svíčku, ale pro tu modlitbu, kterouž Církev při jejím posvěcení skrze Krista konala, přibytky jejich od blesku a bouře chránil, a tudíž svíčky ty nazvali „hromničné“ a celou slavnost dnešní „hromnice“.

V žádné katolické rodině nemá scházeti „hromnička“, neboť při zaopatřování nemocného a umírání jest ji potřebí, v prvním případu k uctění Nejsv. Svatosti, v druhém k nařízení světla věčného, kteréž umírajicimu svítiti má v nebestech.

Kněz žehnaje svíčky, modlí se pět modliteb, na něž lid odpovídá: Amen. Lid modlí se při každé »Otče náš«, aby Bůh duše naše zde i na věčnosti světlem svým osvítiti rádil.

Po svěcení zpívá se jazykem latinským:

Ant.: Lumen ad revelatiōnem géntium: - et glōriam plebis tuae Israël.

1. Nunc dimittis servum tuum, Dómine, - secúndum verbum tuum in Pace.

„Lumen“ až k Israëlu

2. Quia vidérunt óculi mei - salutare tuum.

Lumen . . .

3. Qnod parásti ante fáciem ómnium populórum

Lumen . . .

4. Glória Patri et Fílio - et Spiritui Sancto.

Lumen . . .

5. Sicut erat in princípio, et nunc, et sémper, et in saécula saeculórum.

Amen.

Lumen . . .

Ant.: Světlo k zjevení národů: - a slávě lida Tvého israelského.

1. Nyní propouštíš služebníka svého, Pane, - podle slova svého v pokoji.

opakuje se po každém verši.

2. Neboť viděly oči mé spasení Tvé.

Světlo . . .

3. Kteréž jsi připravil před tváří všech národů.

Světlo . . .

4. Sláva Otcí i Synu i Duchu svatému.

Světlo . . .

5. Jakož byla na počátku, nyní, i vždycky a na věky věkův.

Amen.

Světlo . . .

Potom zpívá se antifona:

Exsúrge, Dómine, áduva nos: - et líbera nos propter nomen tuum.

Ver. Deus, aúribus nos-tris audívimus: - patres nostri annuntiáverunt nobis.

Gloria Patri jako dříve; pak Exsúrge až k verší.

Po krátké modlitbě zazpívá duchovní:

Procedámus in páce.

Lid: In nómine Christi.

Amen.

Povstaň, Hospodine, spomož nám - a vysvobod nás pro jméno své.

Ver. Bože, ušima svýma jsme slyšeli: - otcové naši zvěstovali nám.

Vyjděme v pokoji.

Lid: Ve jménu Krista.

Amen.

Při průvodu zpívá lid:

Antif. I.

1. Adórnat hálámu tuum, Sion, et súscipe Regem Christum: - ampléctere Mariam, quae est coeléstis porta.

2. Ipsa enim portat Regem glóriae novi lúminis: - subsístis Virgo, addúcens mánibus Fílium ante luciferum génitum.

3. Quem accípiens Simeon in ulnas suas, - prædicávit pópolis, Dóminum eum esse vitæ et mortis, et Salvatorem mundi.

1. Vyzdob příbytek svůj, Sion, a přijmi Krále Krista: - pohostí Marii, jež jest nebeská brána.

2. Ona totiž nese Krále slávy nového světla: - stanula Panna, uvádíc na rukou Syna před deníci zplozeného.

3. Kterého vzav Simeon na lokty své, - hlásal národům, že Pánem on jest života a smrti a Spasitelem světa.

Je-li průvod delší, zpívá se:
Antif. II.

1. Respónsum accépit Símeon a Spíritu sancto, - non visúrum se mortem, nisi vidéret Christum Dómini.

2. Et cum indúcerent púerum in téplum, accépit eum in uñas suas, et benedíxit Déum et dixit: - Nunc dimíttis ser-vum tuum. Dómine in pace.

3. Cum indúcerent púerum Jesum paréntes ejus, ut fácerent secúndum consuetudinem legis pro eo, ipse accépit eum in uñas suas.

Když průvod vstupuje do chrámu, zpívá se latinsky:

1. Obtulérunt pro eo Dómino par túrturum, aut duos pullos columbárum: - Sicut scriptum est in lege Dómini.

2. Postquam impléti sunt dies purgatiónis Maríae secúndum legem Móysi, tulérunt Jesum in Jerúsa'lem, ut sísterent eum Dómino. Sicut scriptum est in lege Dómini. Gloria Patri, et Filio, et Spíritui sancto, Sicut scriptum est in lege Dómini.

1. Odpověď obdržel Si-meon od Ducha svatého, že neuzří smrti, leč by uzřel Krista Pána.

2. A když uváděli dítě do chrámu, vzal je na lokty své a chválil Boha a řekl: - Nyní propouštíš služebníka svého, Pane, v pokoji.

3. A když uváděli dítě Ježíše rodičové jeho, aby učinili podle obyčeje zákona za něj, sám vzal jej na lokty své.

1. Obětovali za něj Pánu dvé hrdliček neb dvě mláďata holubí: - jakož psáno jest v zákoně Páně.

2. Když naplněni jsou dnové očišťování Marie podle zákona Mojžíšova, donesli Ježíše do Jerusaléma, aby postavili ho Pánu. Jakož psáno jest v zákoně Páně. Sláva Otci i Synu i Duchu svatému. Jakož psáno jest v zákoně Páně.

Mešní.

(N. str. 53.° P. str. 38.)

I. 1. Na začátku. Ó Maria, útočiště naše, - anděl Páně tebe pozdravil: - Panno, z Ducha počneš Messiáše, - aby lidstvo z hříchů vybavil! - Slyš, ó slyš kající naše zpěvy, - přimluv se za dítky hříšné Evy, - ať nám Syn Tvůj divem zplozený - opět otevře ráj ztracený.

2. Gloria. Když jsi, Panno, porodila v stáji - dítě hodné slávy nebeské: - andělé, jenž Boha slaví v ráji, - zplesali u stáje Betlemské! - S anděly zpíváme v zkroušenosti: - „Sláva, sláva Bohu na výsosti!“ - Jen pros, Matko, ať duch pokoje - k nám od trůnu Páně zavéje.

3. Evangelium. Mudrci se zbožně, Matko blahá, - uklonili tvému dítěti; - moudří dosud jeho slova drahá - věrně ukládají v paměti. - Oblahy a země krásá zhyne, - Slovo Syna tvého nepomine; - pros ať světlo jeho učení - svítí nám na cestu k spasení.

4. Credo. Král Herodes chtěl zavraždit v zlosti - dítě na tvém prsu mateřském, - netušil, že Syn tvůj od věčnosti - s Otcem vládne v světě nadzemském. - My věříme, že Pán sstoupil s trůnu, - zůstav spolu v Otce svého lůnu, - a že smrtí svou člověk-Báh - splatil hříchů velký dluh.

5. Při obětování. Když jsi v chrámu Páně nemluvnátko - v lokty Simeona vložila, - tehdy jsi též, přetlažená Matko, - Kristu svůj život zasvětila - S tebou chceme Bohu v obět nésti - svoje sily, snahy a bolesti, - chceme vždy jen Krista milovat, - jemu stále žít a umírat.

6. Sanctus. V chrám jsi vedla Synka, zbožná Panno, - by ctil Otce s tebou společně, - nyní tobě v slávě věčné dáno, - s duchy Boha slavit pověčně; - pejte také, lidé: Hospodine! - svatý jsi, Tvá sláva

nepomine; - slávy Tvé jsou plny výšiny, - plny jsou i světů hlubiny.

7. Po pozdvihování. Matičko, tys provázela Pána, - když se na smrt za nás ubíral, - duše tvé se dotkla každá rána, - kterouž utrpěl, když umíral. - S tebou líbáme to svaté tělo, - jež za oběť světa v mukách pnělo, - a líbáme krve krůpěje, - z nichž vykvetla spásy naděje.

8. Agnus. Ó žalostná, ó bolestná Máti, - břitký meč tvé srdce pronikal, - když se tvému Synu smáli kati, - když on mezi lotry vynikal. - S těbou zde pod křížem Páně lkáme, - k Bohu s lotrem kajícím voláme: - Smiluj se a z hrobu pokraje - uved' duše naše do ráje.

9. K přijímání. Tebe Syn tvůj Janu odpořučil, - aby útěchu ti objednal, - nám pak na památku, že se mučil, - tělo své a krev svou oděvzdal. - Ó náš Jesu Kriste, hřeby spjatý, nejsme - hodni jísti pokrm svatý, - Pane, rci jen slovo jediné: - ať náš neduh, ať hřich pomine.

10. K požehnání. Když pak zvolal Syn tvůj: Dokonáno! - v těžkých mukách, v hrozném trápení: - v slzách zaplesalas, blahá Panno, - že zjednáno lidstvu spasení; - vypros nám, ať v ctnosti prospíváme - a pouť zemskou šťastně dokonáme, - aby dal nám Syn tvůj na trůnu - s tebou věčné slávy korunu.

Mimo mě svatou i spolu mešní.

(N. str. 55. P. str. 39.)

Hodí se obzvláště na den Jména P. Marie; odporoučí se však i jindy.

II. 1. Introit. Maria, Maria! Panovnice krásná, - hvězda mořská jasná, - Matko Boží šťastná, Maria! Všechn lid ti slouží, po tvé tváří touží; - bud' ctěno - tvé jméno, Maria.

2. Gloria. Maria, Maria! Skrze tebe sláva - Bohu vždy se vzdává, - Matko, budiž zdráva, Maria! - V nepokojné časy - uslyš naše hlasy; - bud' ctěno - tvé jméno, Maria.

3. Graduál. Maria, Maria! Panno Bohu milá, - Boha's porodila, - cudnost neztratila, Maria! - Nad matky jsi šťastná, - nad panny jsi jasná; - bud' ctěno - tvé jméno, Maria.

4. Credo. Maria, Maria! Tíseň církve svírá, - pros, ať pravá víra - v srdcích nevymírá. Maria! - Nech, ať skrze Krista, - spása se nám chystá; - bud' ctěno - tvé jméno, Maria.

5. Obětování. Maria, Maria! Kéž obětí svojí - drahou duši moji - Kristus Pán mi hojí, Maria! - Jemu já se dávám, ctít ho neprestávám; - bud' ctěno - tvé jméno, Maria.

6. Sanctus. Maria, Maria! V jasném nebes stanu - s davem nebeštanů - díky vzdáváš Pánu, Maria! - Píseň sladkou zpíváš, - Boha za nás vzýváš; - bud' ctěno - tvé jméno, Maria.

7. Po pozdvihování. Maria, Maria! Prosíž Hospodina, - ať se shladí vina - krví Tvého Syna, Maria! - Ať ji nezmaříme, - nebe neztratíme; - bud' ctěno - tvé jméno, Maria.

8. Přijímání. Maria, Maria! Hříšníků tys Máti, - rač se přimlouвати, - ať se můžem' káti, Maria! - Ujmi se nás vřele, - pros i za zemřelé; - bud' ctěno - tvé jméno, Maria.

9. Po přijímání. Maria, Maria! Mile na nás vzhlédej, - pobloudilé hledej, - bez Krista žít nedej, Maria! - Pros, ať Chlebem s nebe - duše krmí sebe; bud' ctěno - tvé jméno, Maria.

10. Ke konci. Maria, Maria! Slyš, lid boha-bojný - prosí o chléb hojný, - zbav nás moru,

vojny, Maria! - Odvrať všecky strasti - od pozemské vlasti; - bud' ctěno - tvé jméno, Maria.

11. Maria, Maria! Přispěj s laskavostí - nedej bezlítosti - odjít do věčnosti, Maria! - V smrti naší chraň nás, - na soud pak braň nás; - bud' ctěno - tvé jméno, Maria.

(N. str. 56.° P. str. 40.)

III. 1. Tisíckrát pozdravujeme tebe, - ó Matičko Krista Ježíše, - ty jsi okrasou celého nebe, - tobě se koří celá říše, - Ty jsi u Boha ta nejprvnější, - tobě čest a chválu nejpřednější - andělé a svatí vzdávají, - královnou tebe nazývají.

2. Přispěj také nám, ó Matko naše, - všickni s vroucím srdcem žádáme; - tys jediné útočiště naše, - po Kristu nad tebe nemáme; ať chvalozpěv tobě prozpěvovat - můžem, tvoje jméno zvelebovat, - tak jak tobě patří po Bohu, - chceme tě chválit v každou dobu.

3. Neboť stvořitel nebes i země - za svůj stánek tebe vyvolil; - když, přijav člověčenství na sebe, - v tvůj panenský život se vložil - Ježíš Kristus, Syn Boha živého, - moudrost věčná Otce nebeského, - jenž hořkou smrt kříže podstoupil, - nás od věčné smrti vykoupil.

4. Ty jsi na Sionu utvrzena, - přebýváš v městě posvěceném; - dříve než bylas na svět zrozena, - vštípena jsi v lidu uctěném;*) - teď požíváš věčné blaženosti, - kteráž připravena od věčnosti - byla ti od Boha věčného, - Otce, Syna, Ducha svatého.

5. Ó překrásná paní, na Libanu - jako cedr jsi vyvýšená, - jako cypříš na hoře Sionu, - v Kades jsi palma povýšená, - a jako růže v Jerichu krásná, - a jako ranní dennice jasná, - jak oliva krásná na poli, - a jako javor podle vody.

*) Vštípena či vkořeněna jest Maria Panna v srdci lidu uctěného, to jest křesťanského.

6. Ty jsi též lilium nejkrásnější, - jež vůni libeznou vydáváš, - nad všecky byliny nejvonnější, - nám vždy občerstvení podáváš; ty jsi nad slunce, měsíc jasnější, - paní a královna nejskvělejší, - ty jsi jistá brána nebeská, - mocná královna archandělská.

7. Zdrávas, schránko Boha nejvzácnější, - zdrávas, Panno neporušená; - za chrám Trojice nejdůstojnější - již od věčnosti vyvolená! - moudrá Panno schránko Boha vzácná, - duho na obloze velmi krásná, - vzeněšený tráne Šalamouna, - a také roucho Gedeona.

8. Kdož by mohl všecku slávu tvoji - zde na světě ústy vyznati, - kterou Syn tvůj jen pro lásku svoji - ráčil tobě na nebi dáti. - Byť celého světa jazykové - chtěli chválu mluviti o tobě, - to by vše přec ještě nebylo, - co by k tvé chvále postačilo.

9. Před tvým obrazem, ó Matko Páně, - chceme prosby svoje skládati; - zachovej nás vždy ve své ochraně, - kdykoliv tě budem žádati: - v nouzi, v zármutku, v každém trápení - vyzádej u Boha potěšení; - ó, ráčíž nám svojí přímluvou - vždy štědře býti nápomocnou.

10. Vypros víru, naději a lásku, - v etnostním životě setrvání, - odvrať od nás hlad, mor, též i válku, - dej šťastné života skonání; - a když hlas Soudce spravedlivého - odtud z tohoto světa bídného - ráčí nás k soudu povolati, - tenkrát, Matko, rač nás zastati.

11. A vypros nám všem tu Boží milost, - ať ne v ruce rozhněvaného - Soudce my upadneme na věčnost, - nýbrž proměn v milosrdného: - by nám Bůh dal zde v časném životě, - dokud živí jsme na tomto světě, - ze svých hříchů se zpovídati a jich zkroušeně litovati.

12. Všickni svatí a světice Boží, - i vy přímlouvejte se za nás, - ať se od nás Bohu chvála množí,

· a nezapomínejte na nás! - Dejte nám se tam s vámi
shledati, - Bohu a Marii čest vzdávati, - bychom po
tom životě časném - dosáhli radost věčnou. Amen.

(N. str. 56. P. str. 40.)

IV. 1. Vzpomeň, ó Královno milá, - že nebylo
slycháno, - že bys koho opustila, když k tobě jest
voláno. - Sbor: Královno nebes milá, - celý svět
to dosvědčuje, - že, kdo se ti důvěruje, - nadarmo
tě nevzývá; - ty ho slyšíš a vyslyšíš - jeho prosby
zajisté!

2. Kdo tebe o pomoc vzýval, - zdaž nebyl vždy
vyslyšen; - kdo před tebou jest vyléval - slz, zdaž
nebyl potěšen? - Sbor: Královno nebes milá, -
celý svět to dosvědčuje, - že, kdo se ti důvěruje,
- nadarmo tě nevzývá; - ty ho slyšíš a vyslyšíš -
jeho prosby zajisté!

3. Matko a Panno všech panen, - k tobě já se
utíkám - z hříšníkův já také jeden - o pomoc
k tobě volám. - Sbor: Královno nebes milá, -
celý svět to dosvědčuje . . .

4. Před obrazem tvým zde klečím - s svědomím
zkormouceným, - ukazují se tvým očím - se srdcem
lítostivým. - Sbor: Královno nebes milá, - celý
svět to dosvědčuje . . .

5. Nezamítej mne od sebe, - sluhu ač ne-
hodného; - nech milost najít u tebe, - Matko Slova
věčného. - Sbor: Královno nebes milá, - celý svět
to dosvědčuje . . .

6. Slyš mé zkroušené vzduchání, - představ
mne Synu svému, - pomoz k šťastnému skonání, -
přiveď mne k Bohu mému. - Sbor: Královno nebes
milá, - celý svět to dosvědčuje . . .

7. Vyvýšená důstojností, - Alžbětu's navštívila;
- tím's, Máti Božské milosti, - lásku k nám též
zjevila. - Sbor: Královno nebes milá, - celý svět
to dosvědčuje . . .

8. Neopouštěj nás v úzkostech, - chraniž od
moru, hladu, - pomoz ctitelům v těžkostech - dojít
věčných pokladů. - Sbor: Královno nebes milá, -
celý svět to dosvědčuje . . .

9. Ukroť přísnost Boha v nebi - rozhněvaného
na nás, - ať srdce vděčná velebí - dobrotu tvou
v každý čas. - Sbor: Královno nebes milá, - celý
svět to dosvědčuje . . .

10. K tobě posledně voláme, - ó Královno
milosti, - silnou pak naději máme, - že pomůžeš
k blahoosti. - Sbor: Královno nebes milá, - celý
svět to dosvědčuje, - že kdo se ti důvěruje, - na-
darmo tě nevzývá; - ty pomůžeš a vymůžeš - v nebi
věčné radosti!

(N. str. 57. P. str. 41.)

V. 1. Zdráva buď, nebes Královno, - Matko
milosrdenství, - shlédní milostivá Panno, - jaké
nebezpečenství - nás smutné se všech stran svírá -
v tom slzavém údolí, - jak prudce na nás dotírá -
svět ten se svou nevolí.

2. Vyhnaní synové Evy, - pravé vlasti hledáme,
- a o pomoc tvé přímluvy - k tobě, Panno, vzdycháme!
- Ó, přednes náš pláč a lkání - Ježíši, Synu svému
- vypros milost, smilování - pokolení hříšnému.

3. Buď tedy, ó Bohu milá, - církve orodovnice,
- Panno ctná a ušlechtilá, - v nebi naší řečnicf, -
ujmi se křesťanské říše - a v posledním tažení - ukaž
nám svého Ježíše, - pramen všeho těšení. Amen.

Slavnosti Svatých.

(Společná pro jakýkoliv svátek.)
(N. str. 58. P. str. 41.)

Introit žalmovým tónem.

1. Radujme se všickni v Pánu - svátek svatého
svaté N.
svatých
slavice.

2. Chvalte Hospodina ve svatých jeho, - chvalte
ho v sile mocnosti jeho.

Sláva Otci i Synu - i Duchu svatému.

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky - i na
věky věkův. Amen.

Opakuje se: Radujme se . . .

Ostatní z některé obecné.

Po přijímání žalmovým tónem:

1. Velebme Hospodina, neboť dobrý jest - a
veliké věci činí svatým svým.

2. Podivný jest Hospodin ve svatých svých, -
oslavujte ho všickni národnové.

Na den sv. Josefa 19. března a třetí neděli
po veliké noci.

Píseň mešní jako v neděli III. po Zjevení Páně str. 165.
(N. str. 49. P. str. 42.)

Na den sv. Jana Nep.

I. Muži Boží oslaveny, - v Nepomuku narozený,
- zástupce, ochránce náš! - Blaže nám, že na
věčnosti, - stkví se záře tvé svatosti, - an se k svým
vlastencům znáš.

2. Sotva vyprosila tebe - Maria tvé matce s nebe
- k jejímu potěšení: - již se plamenové vzňali - a
tvou slávu zvěstovali, - na Božské poručení.

3. Záhy vroucně plápolala - láska k Bohu
neskonala - v srdeci kněze nového; - kazatelskou
horlivostí - rozsévala hned sámě ctností - k slávě
Boha velkého.

4. Otcovskou ted' kázní tvojí - na cestu se
k něbi strojí - mnohá duše ztracená; - sama krá-
lovna v té době - otvírá srdce své tobě, - chtíc
tebou být vedena.

5. Ó, by král se v pobožnosti - jí byl rovnal
v každé ctnosti, - jižto lidu svítala! - Nikdy by nebyl
moh' chtiti - zrádně hřichy vyšetřiti, - které tobě svěřila.

6. Však ať hrozí, muky strojí, - tvá tu duše
pevně stojí, - trýzně se nestrachuje; - jak ti hojně
Bůh odplatal, - když jsi život v řece ztratil - záře
hvězd oznamuje.

7. O, vypros nám té milosti, - bychom věrní
Bohu, ctnosti, - život svatě trávili - a tam někdy
na výsosti - s anděly ve společnosti - Boha věčně
chválili.

(N. str. 60. P. str. 42.)

II. Uctění Jana svatého, - naše k němu dů-
věrnost, - Bože, k Tobě již vzatého, - zvěstuje Tvou
velebnost. - Vzhledni na nás mile s nebe, - když
v něm budem' chválit Tebe; - celá česká zem jej
slaví: - net byl služebník Tvůj pravý.

2. Ty jsi jej hněd v nevinnosti - posvětil si
pravdou svou, on pak záhy s dychtivostí - plnil
svatou vůli Tvou. - Tichý, volný, ponížený, - trpě-
livý bez proměny, - ozdoben byl čistou ctností, -
vroucenou pravou nábožností.

3. Brzy s věkem započalo - růst' v něm
svaté učení, - víc a víc se rozmáhalo - po Tobě jen
toužení. - Pane, viděls duši jeho - plnou touhy
kněžství Tvého, - proto's na něj mile vzhídel, - až
k oltáři jsi jej vedl.

4. Úřad kněžský v svaté kázni - apoštolský zastával, - slovo Tvé vždy v Tvoji bázni - s horlivostí hlásával. - Jeho slova mocná byla, - na srdce všech působila, - že hříšníci zatvrzeli - na Tebe se rozpomněli.

5. V hodnotech sic postupoval - pokorný Tvůj služebník, - marností však nemíloval - královnin ten zpovědník. - Nelekal se ani krále, - o zpovědi mlčel stále; - bál se jenom Boha svého, - hrozil se jen hříchu zlého.

6. Ač mu král sám vlastní rukou - ohněm tělo popálil, - ač dotíral hroznou mukou, - od Tebe ho nevzdálil. - Svatý Jan šel na smrt tiše - příkladem Pána Ježíše, - jím se v mukách posiloval, - jemu duši obětoval.

7. Sluhu Páně utopili - v pražské řece Vltavě, - brzy však tam zazářily - hvězdy k jeho oslavě. - Ty, ó Bože milostivý, - způsobil's ty velké divy, - ohlásil's, že v nebes září - Jan se stkví již před Tvou tváří.

8. Až pak po tří věků době - znova vzrostla jeho čest, - když pak jazyk v jeho hrobě - nezetelej shledán jest. - Zaplesalo české plémě, - zaplesala všecka země; v celém světě jeho jméno - s pobožností bylo ctěno.

9. Nebeský náš mučedníku, - slyš dnes naší chvály hlas, - slyš zpěv našich vroucích díků, - ochraňuj nás v každý čas. - Pomoz vlasti v trudné době, - chraň nás proti svůdců zlobě; - a až budem umírat, - na pomoc rač přispěchat. Amen.

Na den sv. Andělů
(N. str. 61.) P. str. 43.)

Introit. 1. Anděle Boží, strážce můj, - rač vždycky být ochránce můj; - mne vždycky říd a napravuj, - ke všemu dobrému mne vzbuzuj.

2. Ctnostem svatým mne vyučuj, - ať jsem tak živ, jak chce Bůh můj; - tělo, svět, d'ábla přemáhám, - na tvá vnuknutí pozor dávám.

Ostatní z některé obecni.

Po přijímání. A v tom svatém obcování, - ať setrvám do skonání; - po smrti pak v nebi věčně - chválím Boha stále vděčně.

Na den sv. Václava.
(N. str. 62.) P. str. 43.)

1. Svatý Václave, vojvodo české země, - kníže náš - pros za nás Boha, svatého Ducha. - Kriste, eleison!

2. Ty jsi dědic České země, - rozpomeň se na své plémě; - nedej zahynouti - nám ni budoucí, - svatý Václave! - Kriste, eleison!

3. Pomoci mi tvé žádáme, - smiluj se nad námi! - Utěš smutné, - zažeň vše zlé, - svatý Václave! - Kriste eleison!

4. Nebeské jest dvorstvo krásné, - blaze tomu, kdož tam dojde - v život věčný, - oheň jasný - svatého Ducha. - Kriste, eleison!

5. Maria, Matko žádoucí, - tys Královna velmohoucí, - prosiž za nás, - za křesťany - svého Syna - Hospodina. - Kriste, eleison!

6. Andělé svatí nebeští, - račte nás k sobě přivésti - tam, kdež chvála - neprestává - věčného Boha. - Kriste eleison!

7. Všichni svatí, za nás proste, - zahynouti nám nedejte: - svatý Vítě, - svatý Norberte, - svatý Zikmund, - svatý Prokope, - svatý Vojtěše, - svatý Jene Nepomucký, - svatá Ludmila! - Kriste, eleison!

8. Bohu Otci chválu vzdejme, - svatým křížem se žehnejme: - ve jménu Otce - i Syna jeho - i Ducha svatého. - Kriste eleison!

Na den všech svatých.

Introit. Věickni svatí, za nás proste, z písni sv. Václava, str. 255. — Ostatní z některé obecné.

Po přijímání. Věickni svatí a světice Boží z písni „Tisíckrát pozdravujeme tebe“, str. 249.

Při slavném přijímání lidu.

(N. str. 64. P. str. 45.)

I. 1. Chvěj se, tvore, k zemi klesej, - skláni se k tobě světu Pán; - v zanícení svatém plesej, - v srdci tvém volí Bůh si stán.

2. V duši tvou chce Kristus vjíti, - ó, třes se, zkoušej, jsi-li čist; - Bůh tvůj v tvém chce srdci dliti, - ó, nechtěj soud si hrozný jist.

3. Jidášem-li nejsi zrádným, - tož k stolu Páně přistup blíž; - hřichem nejsa stížen žádným, - jak sladký Pán je, brzy zviš.

4. Ó můj Jesu, Božský hosti, - ó, proč se ke mně schyluješ? - Nejsem s to, Tě vítat dosti, - a přece ve mně sídit chceš?

5. Seřadte se, nebes chóry, - hle, k lidem Bůh zde snížil se! - Andělské, mu pějte, sbory, - a lásce Boží divte se!

6. Ježíši náš, pravý chlebe, - svým Tělem k boji sily dej, - pokrmem, v němž dáváš sebe, - až v nebes vlast mne provázej.

7. Jesu, jediná má naděj', - tys Bůh můj, Král a Otec můj! - z cesty hřichů vždy mne sváděj - a v smrti době při mně stůj. Amen.

(N. str. 64. P. str. 45.)

II. Andělský chlebe, - nám daný s nebe, - nejmilejší Ježíši! - V Tebe věříme, - Tebe slavíme, - dobrý Ježíši, - lásko nejvyšší!

2. Ty nás z milosti - krmíš v Svátosti, - nejmilejší Ježíši! - Tělo své dáváš, - s námi být žádáš. - dobrý Ježíši, - lásko nejvyšší!

3. Svatý Bože náš, - zde svůj stánek máš, - nejmilejší Ježíši! K tobě své zření - máme v soužení, - dobrý Ježíši, - lásko nejvyšší!

4. Tebe lačníme, - Tebe žízníme, - nejmilejší Ježíši! - Rač nám sebe dát - věčně požívat, - dobrý Ježíši, - lásko nejvyšší.

Kázání.

Kázání jest hlásání učení Kristova čili slova Božího. Rádnyž způsobem může kázati jen duchovní církvi zplněnocněný.

Jsme povinni kázání poslouchati, protože nás kázání poučuje, povzbuzuje a protože máme dávati dobro příklad.

Kázání máme poslouchati pozorně — uctivě — a kajtcně

V církvi katolické káže se buď mezi mší svatou po evangeliu, anebo také mimo mší svatou.

Píseň před kázáním.

(N. str. 64. P. str. 46.)

1. Otče náš, milý Pane, - dej nám Ducha svatého, - prosíme ať se stane, - pro Krista, Syna Tvého; - ať nás nauč Božského - pravdu zákona znáti, - proroctví falešného - pilně se vystříhati.

2. Kriste, jenž jsi svým věrným - sesal Ducha svatého, - před věky vyvoleným - od Otce nebeského; - račíz nám této chvíle - téhož Ducha seslati, - abyhom Tebe mile - mohli v slovích poznati.

3. Ó milý Duše svatý, - rač našim hostem býti, - jenž jsi v dařích bohatý, - nemeškej k nám přijíti; - spravuj jazyk k mluvění, - dej nám dobré naučení - nachyl uši k slyšení, - zapal srdce k věření.

Píseň po kázání.

(N. str. 65.* P. str. 46.)

1. Pochválen budíž Pán Bůh náš, - kterýž nyní
nasytil nás - svatým slovem, - jež jest pokrm našim
dušem. { Alleluja*) alleluja!
Chvála Kristu, Králi slávy! } Pochválen
budíž Bůh! - { Alleluja!
Chvála Kristu!

Píseň k požehnání.

(N. str. 66.* P. str. 47.)

Hospodine, ulituj nás! - Jesu Kriste, ulituj
nás! - Spasiteli všeho světa, - spasiž nás i uslyšiž,
- Hospodine, hlasy naše! - Dej nám všem, Hospodine,
- hojnost, pokoj v naší zemi! - Kyrie, eleison!

(N. str. 66.* P. str. 48. II. a III.)

II. 1. Pange, lingua gloriōsi corporis mysterium,
- sanguinisque pretiosi, - quem in mundi pretium,
- fructus ventris generosi, - rex effudit gentium.

2. Nobis datus, nobis natus - ex intacta vir-
gine, - et in mundo conversatus - sparso verbi se-
mine - sui moras incolatus - miro clausit ordine.

3. In supremae nocte coenae - recumbens cum
fratribus, - observata lige plene - cibis in legalibus,
- cibum turbae duodenae - se dat suis manibus.

4. Verbum Caro panem verum - verbo carnem
efficit, - si que sanguis Christi merum, - etsi sensus
deficit, - ad firmandum cor sincerum - sola filies sufficit.

5. Tantum ergo sacramentum - veneremur
cernui, - et antiquum documentum - novo cedat ritui,
- praestet fides suppletum - sensuum d-f-ctui.

6. Genitori Genitoque - laus et jubilatio,
- salus, honor, virtus quoque, - sit et benedictio;
Procedenti ab utroque - compar sit laudatio. Amen.

* Alleluja zpívá se po celý rok kromě času od ne-
děle devítík až do relikonoc, kdy zpívá se: Chvála Kristu,
Králi slávy!

(N. str. 66.* P. str. 48.)

III. 1. Zvěstuj Těla vznešeného, - jazyku náš,
tajemství, - oslavuj krev Pána svého - kterou z milo-
srđ-nství, - zplozen z lúna přečistého, - vylil Král
všech království.

2. Námět on dán byl, nám se zrodil - z Panny
neporušené, - v světě potom uče chodil; nasiv slova
semene, - když již dosti k Bohu vodil, - stanovy dal
nezměnné.

3. S bratry u svatého stolu - posléze když sto-
loval, - když byl s nimi ještě spolu, - staré rády
zachoval; - dvanácteru apoštólů - rukou svou se
v pokrm dal.

4. Slovo v těle chléb tu pravý - v tělo mění
slovem svým; - z vína krev jest Krále slávy - divem
jistě velikým; - víra prostrná vše však spraví, - po-
stačí to smyslům tvým.

5. Převeliké té Svátosti - klaně se tedy, křesťane,
- zrušny jsou tajemnosti - doby storozákonné; - ač
to okém neznáš dosti, - víra vše ať zastane!

6. Bohu otci neskonalá - sláva budiž věčnému,
- čest a vděčnost neutátlá - Synu jemu rovnému; -
stejná budiž též i chvála - Bohu Duchu svatému. Amen.

(N. str. 67.* P. str. 49)

IV. 1. Skrytý Bože, my se ti klaníme - a
v nouzi své o pomoc prosíme. - Svatý, svatý, svatý,
- svatý, vždycky svatý - Ježíš Kristus s výsotí -
v nejsvětější Svátosti.

2. Nasytíz nás Tělem i krví svou - a požehnej
svou mocí nesmírnou. - Svatý, svatý, svatý a ost.

3. Ó, vyslyš nás a čisté srdece přej, - ať jsme
lid Tvůj vždy Tebe hodný dej! - Svatý, svatý a ost.

(N. str. 68.* P. str. 49.)

V. 1. Poklekni na kolena, - ó duše bohabojná, -
neb se tobě uděluje - milost přehojná.

2. Patříc na Boha svého - v Svátosti zakrytého, žádej ho srdcem zkroušeným - za milost jeho.
3. Bud' od nás všechn uctěný, - chválený, velebený, - ó Kriste náš nejmilejší - zde vystavený!
4. Přispěj nám svou milostí, zaopatř nás živností, - uděl chleba potřebného - nám všem s výsotí.
5. I ak tím andělským chlebem, - nejvzácnějším pokrmem, - posilň před smrtí na cestu - svým svatým Tělem

6. Po smrti rač nám dátí - v nebesích přebyvatí: „Svatý, svatý, svatý Bůh náš!“ - prozpěvovati. Amen.

(N. str. 68*. P. str. 49.)

- VI. 1. Na kolena padejme, - hluboce se klanějme, - Krista v Svátosti skrytého - vrouceně vzývejme.
2. Požehnej nás. Bože náš, - opatruj nás každý čas, - Ty, jenž pod způsobou chleba s námi přebyváš.
3. Vzbuď v nás pravou zkroušenosť, - uved v nás spravedlnost; - posiluj tím svatým chlebem - duší na věčnost. Amen.

(N. str. 68*. P. str. 49.)

- VII. 1. Svatý, svatý svatý! - svatý, vždycky svatý.
 - Ježíš Kristus s výsotí - v nejsvětější Svátosti!
 2. Svatý, svatý, svatý! - svatý, vždycky svatý, jest živá krev v Tvém těle. - nesmírné božství celé!
 3. Svatý, svatý, svatý! - svatý, vždycky svatý, bud na věky chválný, - oda všech velebený.
- (Pro dobu postní: VIII. »Pro Tvé svaté drahé rány . . .«)
(Viz str 181.)

Slavné díkůčinění.

- „Pange lingua“ I. strofa - (N. str. 66.* P. str. 58. II).
1. Te Deum laudámus: - 1. Tě Boha chválíme: - te Dóminum confitémur. Tě Pána velebíme.
 2. Te aetérnum Patrem - 2. Tě věčného Otce - omnis terra venerátur. všecka země ctí.

3. Tibi omnes Angeli, - tibi coeli et unívrsae Potestátes:
4. Tibi Cherubim et Séraphim, - incessábili voce proclámant:
5. Sanctus, Sanctus. Sanctus - Dóminus Deus Sábaoth.
6. Pleni sunt coeli et terra: - majestatis glóriae tuae.
7. Te gloriósus - Apostolórum chorus:
8. Te Prophetárum - laudabilis númerus,
9. Te Mártyrum candidátus - laudat exérctus.
10. Te per orbem terrárum - sancta confitétur Ecclesiá.
11. Patrem - imménsae majestatis.
12. Venerándum tuum vérum - et únicum Fílium.
13. Sanctum quoque - Paraclitum Spíritum.
14. Tu, Rex glóriae, - Christe.
15. Tu Patris - sempitérnus es Fílius.
16. Tu ad liberándum susceptúrus hóminem: - non horruisti Vírginis úterum.
17. Tu devicto mortis
3. Tobě všickni andělé, - Tobě nebe a všecky mocnosti:
4. Tobě Cherubové a Serafové - neustálym hlásem provolávají:
5. Svatý, Svatý, Svatý - Pán Bůh zástupů.
6. Plna jsou nebesa i země: - velebnosti slávy Tvé.
7. Tebe slavný - apoštolský chor:
8. Tebe proroků - chvalný sbor,
9. Tebe mučedníků běloškvoucí - chválí vojsko.
10. Tebe po oboru země - svatá velební cirkev.
11. Otce - nesmírné velebnosti.
12. Ctihodného Tvého pravého a jediného Syna.
13. Svatéhož rovněž - Utěšit-le Ducha.
14. Ty, Králi slávy, - Christe.
15. Ty Otecův - věčný jsi Syn.
16. Ty na vykoupení přijmouti chtěje člověka - nehrozil se's panenského života.
17. Tys přemohl's smrti

aculeo: aperuisti credentibus regna coelorum.
18. Tu ad dexteram Dei sedes - in gloria patris.
19. Iudex crederis - esse venturus.
20. Te ergo quaesumus, tuis famulis subveni: - quos pretioso Sanguine redemisti.
21. Aeterna fac cum sanctis tuis: - in gloria numerari.
22. Salvum fac populum tuum, Domine, - et benedic haereditati tuae.
23. Et rege eos - et extolle illos usque in aeternum.
24. Per singulos dies - benedicimus te.
25. Et laudamus nomen tuum in saeculum - et in saeculum saeculi.
26. Dignare, Domine, die isto - sine peccato nos custodire.
27. Miserere nostri, Domine: - miserere nostri,
28. Fiat misericordia tua, Domine super nos, quemadmodum speravimus in te.
29. In te, Domine, speravi: - non confundar in aeternum.

osten: - otevrels věřícím království nebes.
18. Ty na pravici Boží sediš - v slávě Otcově.
19. Soudce, věřme, - že přijdeš.
20. Tě tedy prosíme, svým službům přispěj - jež jsi drahou krví vykoupil.
21. Ve věčné dej se svatými Tvými, - ve slávě připočtenu býti.
22. Spasena učiň lid svůj, Hospodine, - a požehnej dědictví svému.
23. A spravuj je - a povyšuj je až na věky.
24. Na každý den - dobrořečme Tobě.
25. A chválíme jméno Tvé na věky - a na věky věkův.
26. Račiž, Hospodine, dne tohoto - bez hřicíu nás zachovati.
27. Smiluj se nad námi, Pane: - smiluj se nad námi.
28. Staň se mi osudní - jakož doufali jsme v Tebe.
29. V Tebe, Pane jsem doufal: - nebudu zahanben na věky.

Píseň lidu téhož obsahu.

(N. st. 69. P. str. 50.)

1. Bože, chválíme Tobe, - Tě věčného otce ctíme, - celé plesá Ti nebe, - s nímž i my Tě velobíme, - svatý, svatý, svatý Pán, - zpívá zem i nebes stán.
2. Sbor slavných apoštolů. - proroci i v jasném sboru - mučedníci též spolu, - církev svatá po ohoru, - vše Ti zpívá: Moenýť Bůh. - Otec. Syn i svatý Duch.
3. Ó Králi slávy, Kriste, - Boha Otce věčný Synu, - jenž se's zrodil z Panny čisté, - abys s nás sňal trest i vinu; - v nebesa se's vrátil zas, - odtud přijdeš soudit nás.
4. Pročež prosíme Tebe, - pro krev Twoji vele-drahou, - žehnej lidu svému s nebe, - spas nás milostí svou blahou. - V Tebe doufám, Bože náš, - Ty mne zhynout nenecháš!
- V. Benedicamus Patrem K. Dobrořečme Oteci i Sy-
et Filium cum sáncto nu i svatému Duchu.
Spiritu (Allelúja). (Allelúja.)
- R. Laudémus et supere- L Chvalme a vyvýšujme
xaltémus eum in saecula. ho na věky. (Allelúja.)
(Allelúja.)

Modleme se:

Bože, jehož milosrdenství není počtu a dobroty neskončený jest poklad: nejmilostivější Velehností Tvé za udělené dary díky vzdáváme, Tvoj dobroti-vost stále vzývajíce; abys jenž prosíšim, čehož žádají, uděluješ, nikdy nás neopouštěl a nám odměny budoucí připravil.
Per Christum, Dóminum Skrze Krista, Pána na-nostrum. Amen.

Potom zpívá se: „Tantum ergo“ a „Genitóri“, obyčejný verš a modlitba, a požehnáním se končí.

Vzývání Ducha svatého.

Veni, Sancte Spiritus! Přijď, svatý Duše!

Píseň str. 226

- V. Emittē Spíritum tuum K. Vyšli Ducha svého a
et creabántur. (Alleluja) (nově) utvořena budou
srdece naše. (Alleluja.)
- R. Et renovábis fáciem L. A obnovíš tvářnost
terrae. (Alleluja.) země. (Alleluja.)

Modleme se.

Bože, jenž jsi srdece věřících osvícením Ducha svatého vyučil, dej nám v témž Duchu pravé věci smyšleti a z jeho potěšení vždycky se radovati. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna Tvého, který s Tebou živ je a kraluje v jednotě téhož Ducha svatého Bůh po všecky věky věkův. Amen.

Hymna papežská.

(N. str. 70. P. str. 50.)

1. Tam, kde strmí církve týmč, - v staroslovav-
ném, včelném Římě, - z národní všech jazykové-
souhlasejí v písni nové: [: Bože Pia jedenáctého - že-
hnej a nám zachovej! :]

2 Sedmi chlumův báně zlaté, - vatikánské
síně svaté, - hroby svatých v širém kraji - ozvěnou
se otřásají: - [: Bože Pia jedenáctého - žehnej a
nám zachovej! :]

3. Velebme náš zpěv se vznáší - nad oblohou
země naší, - po rovinách, moři, lese - k Římu
prosby hlas se nese: [: Bože Pia jedenáctého -
žehnej a nám zachovej! :]

4. Pohlížíme k vám též vzhůru, - pojte s námi
v lásky kůru, - rozniňte nás, nebeřané, - ať nás
zpěv zde neustane: - [: Bože Pia jedenáctého -
žehnej a nám zachovej! :]

Hymny národní.

Kde domov můj?

1. Kde domov můj? - Kde domov můj?
Voda hučí po lučinách, - bory šumí po skalách,
v sadě stkví se z jara květ, - zemský ráj to na
pohled! - A to je ta krásná země, - země česká,
domov můj, - země česká, domov můj.

2. Kde domov můj? - Kde vlast je má?
V kraji znáš-li bohumilém - duše útlé v těle čilém,
- mysl jasnou, zník a zdar. - a tu sílu vzdoru zmar:
- to je Čechů slavné plémě, - mezi Čechy domov
můj.

Nad Tatrou se blýská.

1. Nad Tatrou sa blýská, - hromy divo bijú,
- nad Tatrou sa blýská, - hromy divo bijú.
Zastavme sa bratia, - veď sa ony ztratia, - Slováci
očíjú.

2. To Slovensko naše - posial roztratené,
- to Slovensko naše - posial roztratené. - Vrahovia
šturmú, - Slovákov spojujú, - v mesto uložené.

3. To Slovensko naše - posial tvrdo spalo,
- to Slovensko naše - posial tvrdo spalo. - Ale blesky
hromu - zbudzujú ho k tomu, - aby se prebralo.

4. Už Slovensko vstáva, - púta si strháva,
už Slovensko vstáva, - púta si strháva. - Hoj,
rodinko milá, - hodina odbyla. - Žije matka Sláva.

Odpolední pobožnosti.

*Odpoledními službami Božími jsou vlastně
nešpory*

(vespery tolik jako večerní pobožnost.) — Konají je kněží každého dne v soukromí, mnohdy konají se slavným způsobem latinským jazykem. Lid může se při nich modlit následovně:

Před začátkem: Otče náš. — Zdrávas.

V. Deus, in adjutórium K. Bože ku pomoci mé meum inténde.

R. Domine, ad adjuván-
dum me festína.

Gória Patri, et Fílio, -
et Spíritui sancto.

Sicut erat in princípio
et nunc, et semper, - et
in saecula saeculórum.

Amen.

Alleluja.

od devítíku do velikonoc:
Laus tibi, Dómine, R. x Chvála Tobě, Pane, Králi
aetérnae góriae. věčné slávy.

Nato následuje pět žalmů s Antifonou (předzpěvem), které se po žalmu opakuje.

Při žalmu prvním: Žalm 42. Ujmi se mne, o Bože, str. 68.

Při žalmu druhém: Žalm 50. Smiluj se naše mnou, str. 134.

Při žalmu třetím: Žalm 129. Z hlubokosti, str. 132.

Při žalmu čtvrtém: Žalm 69. Bože, ku pomoci, po litanii ke všem svatým, str. 279.

Při žalmu pátém: Žalm 116. Chvalte, str. 117.

Při každém žalmu zpívá se: Gloria patri — což může lid spoju zpívat.

Po žalmech

Krátké čtení: Králi světů nesmrtelnému a neviditelnému samému Bohu čest a sláva na věky věkův.

— Odp. Deo grátias.

Píseň: Lid si čte některou dle času nebo svátku z tohoto zpěvníku.

Veršik: Veliký jest Hospodin a veliká moc jeho. — Odp. A velikosti jeho není konce.

Chvalozpěv Panny Marie.

Tímto chvalozpěvem denně velebí církev Boha za to, že nás vykoupil všebe. Dle rozličných pak dob církerních za zvláštní dobrodinti, na př. za jeho narození, za vnitřních vstání, za milosti svatým prokázané a j. — Při zpěvu tom okruhu se oltář na znamení prosby, aby chvalozpěv nás jako libá různé kadidla k Bohu se nesl.

Antifona: Velebme Boha za veliké dílo vykoupení našeho.

Magnificat . . . str. 218. — (Lid může zpívat latinsky s chórem.)

Po antifoně:

Dóminus vobíscum. Pán s vámi.
Et cum spiritu tuo. I s duchem tvým.

Orémus! — Modleme se: Všechnoucí, věčný Bože, ráčiž modlitbu církve, kterou Tobě nyní (o slavnosti . . .) s knězem přednášíme. milostivě vyslyšeti. Skrze . . . (per ómnia saé ulla saeculórum). Amen.

Někdy následuje ještě jedna nebo více modliteb. Viz modlitby po litaních.)

Potom:
K Dóminus vobíscum. K. Pán s vámi.
L. Et cum spiritu tuo. L. I s duchem tvým.

K. Benedicámus Dómino. K. Blahořečme Hospodinu.
L. Deo grátias. L. Bohu díky.

V. A duše všech věrných zemřlých skrze milosrdensví Boží ať odpočívají v pokoji. — Amen.
Potichu: Otče náš.

Na konec doplněk mariánský dle času církevního.
Od adventu do velikonoc:

1. Pod ochranou Tvou utíkáme se, - svatá Boží Rodičko.

2. Prosbami našimi nezhrdej v potřebách našich,
- ale ode všeho nebezpečenství vysvobod nás vždycky.

3. Ó. slavná a požehnaná - Panno Maria.

4. Paní naše, prostřednice naše, Orodovnice naše.

5. Se Synem svým nás smíř, - Synu svému
nás poroučej, Synu svému nás obětuj.

V adventě:

K. Anděl īáně zvěstoval Panně Marii.

L. A ona počala z Ducha svatého.

Modleme se: Milost svou prosíme, Pane ráč
v mys i naši vlasti, abychom, kteří jsme andělským
zvěstováním vtělení Krista, Syna Tvého poznali,
skrče umučení jeho a kříž k slávě vzkříšení při-
vedeni byli. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

Od vánoc do hromnice:

K. Pannou neporušenou jsi zůstala.

L. Boží Rodičko, přimlouvej se za nás.

Modleme se: Bože, jenž jsi mat īským panen-
stvím blahoslavené Panny Marie lidskému pokolení
věčného spasení odměnu připravil, dovol milostivě,
abychom zakusili, že se za nás přimlouvá ta, skrze
kterou jsme obdrželi původce života, Pána našeho
Ježíše Krista, Syna Tvého. Amen.

Od hromnice do velikonoci:

K. Orodouj za nás, svatá Boží Rodičko.

L. Abychom hodni učiněni by i zaslíbení Kristových.

Modleme se: Popřej, prosíme, Hesponde, nám
služebníkům svým zdraví těla i duše, abychom slav-
nou přimluvou blahoslavené Panny Marie přítom-
ného zármutku sproštěni byli a věčné veselosti po-
žívali. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Od velikonoci do Nejsv. Trojice:

1. Vesel se, nebes Královno, alleluja, - plesej,
světů císařovno, alleluja.

2. Neb Syn Tvůj, jehož nosila, alleluja,
vstal z mrtvých, Matko přemilá, alleluja.

3. Raduj se z Oslaveného, alleluja, - přimluv
se za nás u něho, alleluja.

V. Raduj a vesel se, Panno Maria, alleluja.

R. Neboť vstal Pán v pravdě alleluja.

Modleme se: Bože, jenž jsi z mrtvých
vstáním Pána našeho Ježíše Krista svět ohveselit
ráčil. popřej, prosíme, abychom skrze jeho Rodičku
blahoslavenou Pannu Marii věčného života radostí
dosahli. Skrze téhož Krista, īána našeho. Amen.

Od Nejsvětější Trojice do adventu:

Zdrávas, Královno, matko milosrdenství, životě
sladosti a naděje naše, buď zdráva. K tobě vo-
láme vyhnání synové Evy. K tobě vzdycháme,
lkajíce a pláčíce v tomto slzavém údolí. I protož,
orodovnice naše, obrať k nám své milosrdné oči a
Ježíše, který je požehnaný plod života tvého, nám
po tomto putování ukaž. Ó milostivá, ó přívětivá,
ó přesladká Panno Maria!

Veršík a modlitbu viz v loretánské litani str. 274.

Litanie.

Litanie k Pánu Ježíši.

(N. str. 73. P. str. 52.)

Pane, smiluj se nad námi!

Kriste, smiluj se nad námi!

Pane, smiluj se nad námi!

Ježíši, uslyš nás!

Ježíši, vyslyš nás!

Otec, s nebes Bože, smiluj se nad námi!

Synu, Vykupiteli světa, Bože, smiluj se nad námi!

Duchu svatý, Bože, smiluj se nad námi!

Svatá Trojice, jeden Bože,
Ježíši, Synu Boha živého,
Ježíši, odlesku Boha Otce,
Ježíši, blěsku světlavěčného,
Ježíši, králi slávy,
Ježíši, slunce spravedlnosti,
Ježíši, Synu Marie Panny,
Ježíši vši lásky nejhodnější,
Ježíši nejpodivnější,
Ježíši, Bože silný,
Ježíši, Otče budoucího věku,
Ježíši, anděle veliké rady,
Ježíši nejmocnější,
Ježíši n-jtrpělivější,
Ježíši nejposlušnější,
Ježíši tichý a pokorný srdcem,
Ježíši, milovníce čistoty,
Ježíši, milovníce nás,
Ježíši, Bože pokoje,
Ježíši, původe života,
Ježíši, příklade ctností,
Ježíši, horliteli pro duše,
Ježíši, Bože nás,
Ježíši, útočiště naše,
Ježíši, Otče chudých,
Ježíši, poklade věrných,
Ježíši, pastýři dobrý,
Ježíši, světlo pravé,
Ježíši, moudrosti věčná,
Ježíši, dobroto neskonala,
Ježíši, cesta a životě nás,
Ježíši, radosti andělův,

Smiluj se nad námi!

Ježíši, králi patriarchův,
Ježíši, mistře apoštolův,
Ježíši, sílo mučedníkův,
Ježíši, učiteli evang-listův,
Ježíši, světlo vyznavačův,
Ježíši, čistoto panen,
Ježíši, koruna všech Svatých,
Milostiv nám buď, odpust nám, Ježíši!
Milostiv nám buď, uslyš nás, Ježíši!
Ode věho zlého
Od vělikého hříchu
Od hněvu Tvého
Od úkladů däbelských
Od ducha smilného
Od věčné smrti
Od zanedbání vnuknutí Tvých
Skrze tajemství svatého vtělení Tvého
Skrze narození Tvé
Skrze mladí Tvé
Skrze Božský život Tvůj
Skrze práce Tvé
Skrze Tvou smrtelnou úzkost a umučení Tvé
Skrze kříž a opuštěnost Tvou
Skrze bolesti Tvé
Skrze smrt a pohreb Tvůj
Skrze z mrtvých vstání Tvé
Skrze na nebe vstoupení Tvé
Skrze radosti Tvé
Skrze slávu Tvou
Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa! — Odpust
nám, Ježíši!
Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa! — Uslyš
nás, Ježíši!

Vysvobod nás, Ježíši!

Smiluj se nad námi!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa! — Smiluj
se nad námi, Ježíši!
Ježíši, uslyš nás! — Ježíši, vyslyš nás!

Modleme se:

Pane Ježíši Kriste, jenž jsi řekl: „Proste a bude vám dano, hledejte a naleznete, tlucete a bude vám otevřeno“: žádáme Tebe, růčičkám proslím udělit vroucenost své Božské lásky, abychom srdečem celým, slovy i skutky Tebe milovali a v chválení Tebe nikdy neustávali.

Dejž, ó Pane, ať máme k svatému jménu Tvému úctu a spolu lásku ustavičnou, ježlikož nikdy ochrany své nezhabuješ, kteréž k dokonalému Tebe milování vychováváš. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna Tvého, který s Tebou živ je a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh po všecky věky věkův Amen.

Litanie k Nejsvětějšímu Srdci Páně.

(Viz str. 352.)

Litanie Loretánská.

(N. str. 79. P. str. 55.)

Pane, smiluj se nad námi!
Kriste, smiluj se nad námi!
Pane, smiluj se nad námi!
Kriste, uslyš nás!
Kriste, vyslyš nás!
Otče, s nebes Bože, smiluj se nad námi!
Synu, Vykupiteli světa. Bože, smiluj se nad námi!
Duchu svatý, Bože, smiluj se nad námi!
Svatá Trojice, jeden Bože, smiluj se nad námi!
Svatá Maria.
Svatá Boží Rodičko,
Svatá Panno panen,
Matko Kristova,

} oroduj za nás!

Matko Božské milosti,
Matko nejcistší,
Matko nejcistotnější,
Matko neposkvrněná,
Matko neporušená,
Matko přemilá,
Matko předivná,
Matko dobré rady,
Matko Stvořitele,
Matko Spasitele,
Panno nejmoudřejší,
Panno ctihodná,
Panno slavná,
Panno mocná,
Panno dobrativá,
Panno věrná,
Zrcadlo spravedlnosti,
Stolice moudrosti,
Příčino naší radosti,
Nádoba duchovní,
Nádoba počestná,
Nádoba vznešená pobožnosti,
Růže duchovní,
Věže Davidova,
Věže ze slonových kostí,
Dome zlatý,
Archo úmluvy,
Bráno nebeská,
Hvězdo jitřní,
Uzdravení nemocných,
Útočiště hříšníků,
Potěšení zarmoucených,
Pomocnice křesťanů,
Královna andělů,
Královna patriarchů,

Královno proroků,
Královno apoštolů,
Královno mučedníků,
Královno vyznavačů,
Královno panen,
Královno všech Svatých,
Královno bez poskvrny hříchu prvotního počatá,
Královno přesvatého růžence,
Královno míru,
Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa! — Odpusť
nám, Pane!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa! — Uslyš
nás, Pane!
Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa! — Smiluj
se nad námi!

Pod ochranu tvou utíkáme se, svatá Boží Rodičko! Prosbam našími nezhrdej v potřebách našich; ale ode všeho nebezpečenství vysvobodň nás vždycky, ó slavná a požehnaná Panno Maria! Paní naše, Prostřednice naše. Orodovnice naše! Se Synem svým nás smiř, Synu svému nás porouče, Synu svému nás obětuj!

K. Orodou za nás, svatá Boží Rodičko!

L. Abychom hodni učiněni byli zaslíbení Kristových.

Modlme se!

Milost svou, prosíme, Pane, rač v mysl naši
vlíti, abychom, kteří jsme andělským zvěstováním
vtělení Krista, Syna Tvého, poznali skrze umučení
jeho a kříž ke slávě vzkříšení přivedeni byli. Skrže
téhož Krista. Pána našeho. Amen.

K. Orodou za nás, svatý Josefe!

L. Abychom hodni učiněni byli zaslíbení Kristových.

Orodou za nás!

Modlme se:

Prosíme Tebe, ó Pane, račiž nám pro zásluhy
snoubence své nejsvětější Rodičky pomáhati, aby,
čeho naše nedostatečnost dosáhnouti nemůže, na
jeho přímluvu nám uděleno bylo. Jenž jsi živ a
krajuješ s Bohem Otcem v jednotě Ducha sv. Bůh
po všecky věky věkův. Amen.

Zdrávas Královno viz str. 369.

Orodou za nás, jako svrchu str. 274.

Modlme se:

Všemohoucí věčný Bože, jenž jsi tělo a duši
přeslavné Panny a Matky Marie mocí Ducha svatého
tak způsobiti ráčil, aby hodným příbytkem Syna
Tvého učiněna byla: dejž nám, kteří se z její pa-
mátky těšíme, býchom dobrativou její přímluvou od
všelikého nastávajícího zlého i od smrti věčné vysvo-
bozeni byli. Skrže téhož Krista, Pána našeho. Amen.

Litanie k sv. Josefu.

(Viz str. 356.)

Litanie ke všem Svatým.

(N. str. 85. P. str. 59.)

Pane, smiluj se nad námi!

Kriste, smiluj se nad námi!

Pane, smiluj se nad námi!

Kriste, uslyš nás!

Kriste, vyslyš nás!

Otče, s nebes Bože, smiluj se nad námi!

Synu, Vykupiteli světa, Bože, smiluj se nad námi!

Duchu svatý, Bože, smiluj se nad námi!

Svatá Trojice, jeden Bože, smiluj se nad námi!

Svatá Maria,
Svatá Boží Rodičko,
Svatá Panno panen,
Svatý Michaeli,
Svatý Gabrieli,
Svatý Rafaeli,
Všickni svatí andělé a archandělé,
Všickni svatí blahoslavených duchů řádové,
Svatý Jene Křtiteli,
Svatý Josefe,
Všichni svatí patriarchové a proroci,
Svatý Petře,
Svatý Pavle,
Svatý Ondřej,
Svatý Jakube,
Svatý Jene,
Svatý Tomáši,
Svatý Jakube,
Svatý Filipe,
Svatý Bartoloměj,
Svatý Matouši,
Svatý Šimone,
Svatý Tadeáši,
Svatý Matěji,
Svatý Barnabáši,
Svatý Lukáši,
Svatý Marku,
Všickni svatí apoštolové a evangelistové,
Všickni svatí učedníci Páně,
Všechna svatá neviňátka,
Svatý Štěpáne,
Svatý Vavřinče,

Oroduj (te) za nás!

Svatý Vincenci,
Svatý Fabiáne a Sebastiáne,
Svatý Jene a Pavle,
Svatý Kosmo a Damiáne,
Svatý Gervási a Protási,
Všickni svatí mučedníci,
Svatý Sylvestře,
Svatý Řehoři,
Svatý Ambroži,
Svatý Augustine,
Svatý Jeronýme,
Svatý Martine,
Svatý Mikoláši,
Všickni svatí biskupové a vyznavači,
Všickni svatí učitelové církevní,
Svatý Antoníne,
Svatý Benedikte,
Svatý Bernardie,
Svatý Dominiku,
Svatý Františku,
Všickni svatí kněží a jáhnové,
Všickni svatí mnisi a poustevníci,
Svatá Maří Magdaleno,
Svatá Agatho,
Svatá Lucie,
Svatá Anežko,
Svatá Cecilie,
Svatá Kateřino,
Svatá Anastásie,
Všecky svaté panny a vdovy,
Všickni svatí a světice Boží,
Milostiv nám buď! — Odpusť nám, Pane!
Milostiv nám buď! — Uslyš nás Pane!

Oroduj (te) za nás!

Ode všeho zlého
Od všelikého hřichu
Od hněvu Tvého
Od náhlé a nenadálé smrti
Od úkladů dábelských
Od hněvu, nenávisti a všeliké zlé vůle
Od ducha smilného
Od blesku a škodlivé bouřky
Od metly zemětřesení
Od moru, hladu a války
Od věčné smrti
Skrze tajemství svatého vtělení Tvého
Skrze příchod Tvůj
Skrze narození Tvé
Skrze křest a svatý půst Tvůj
Skrze kříž Tvůj a umučení Tvé
Skrze smrt Tvou a pohreb Tvůj
Skrze svaté vzkříšení Tvé
Skrze zázračné nanebevstoupení Tvé
Skrze příchod Utěšítele Ducha svatého
V den soudny
My hříšníci! — Tě prosíme, uslyš nás!
Abys nám odpustiti ráčil,
Abys nám milostiv býti ráčil,
Abys nás ku pravému pokání přivéstí ráčil,
Abys svatou Církev svou spravovati a za-
chovati ráčil,
Abys náměstka apoštolského a veškeren duchovo-
vní stav ve svatém náboženství zachovati ráčil,
Abys nepřátele Církve svaté ponížiti ráčil,
Abys králům a knížatům křesťanským pokoj
a jednotu uděliti ráčil,
Abys všecky zbloudilé k jednotě církevní zpět
přivéstí a všecky nevěřící ke světlou evan-
gelia přivéstí ráčil,

Vysvobod nás, Pane!

Tě prosíme, uslyš nás!

Abys nás ve svaté službě své posilniti a za-
chovati ráčil,
Abys mysl naši k nebeským žádostem po-
zdvihnouti ráčil,
Abys všem dobrodincům našim věčnými statky
odplatiti ráčil,
Abys duše naše, bratří, přátel a dobrodinců
našich od věčného zahynutí vysvoboditi
ráčil,
Abys úrodu zemskou dáti a zachovati ráčil,
Abys všem věrným zemřelým odpočinutí věčné
dáti ráčil,
Abys nás vyslyšeti ráčil,
Synu Boží,
Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa! — Odpust
nám, Pane!
Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa! — Uslyš
nás, Pane!
Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa! — Smiluj
se nad námi!
Kriste, uslyš nás!
Kriste, vyslyš nás!
Pane, smiluj se nad námi!
Kriste, smiluj se nad námi!
Pane, smiluj se nad námi!
Otče nás . . .
K. A neuvoď nás v pokušení!
L. Ale zbav nás od zlého!

Žalm 6.9.

(N. str. 94. P. str. 63.)

Bože, ku pomoci mé vzezři: Hospodine, ku po-
moci mé pospěš.
Ať se zahanbí a zastydí: kteříž hledají duše mé.

Tě prosíme, uslyš nás!

Zpět ať se obrátí a zastydí se, kteří žádají mi zlého: ať se odvrátí ihned zahanbeni jsouce, jenž říkají mi: Hahá, hahá!

Ale ať se veselí a radují v Tobě všickni, kteříž hledají Tebe: a ať ti, kteříž milují spasení Tvé, říkají vždycky: Veleben budiž Hospodin.

Já pak nuzný a chudý jsem: Bože, spomoziž mi.

Spomocník můj a Vysvoboditel můj jsi Ty: Hospodine, neprodlévej.

Sláva Otcu i Synu i Duchu svatému.

Jakož bylo na počátku, i nyní i vždycky: i na věky věkův. Amen.

K. Spaseny učiň služebníky své!

L. Bože můj, doufající v Tebe!

K. Budiž nám, ó Pane, věží mocnou!

L. Od tváří nepřítele!

K. Nic neprospívej nepřítel nad námi!

L. A syn nepravosti nepřičiniž uškoditi nám!

K. Pane, podle hřichův našich nečiniž nám!

L. Aniž dle nepravosti našich odplacuj nám!

K. Modleme se za nejvyššího biskupa našeho N.!

L. Hospodine, zachovejž a obživíž ho, a blaho-slavena učiň ho na zemi, a nevydávej ho v ruce nepřátele jeho!

K. Modleme se za dobrodince naše!

L. Odplatiž, Pane, všem dobře nám činícím pro jméno Tvé životem věčným!

K. Modleme se za věrné zemřelé!

L. Odpocinutí věčné dejž jim, ó Pane, a světlo věčné ať jim svítí!

K. Odpociňtež v pokoji!

L. Amen.

K. Modleme se za bratry své nepřítomné!

L. Spaseny učiň služebníky své, Bože můj, doufající v Tebe!

K. Sešli jim pomoc se svatyně!

L. A se Sionu ostříhej jich!

K. Pane, vyslyš modlitbu mou!

L. A volání mé k Tobě přijď!

K. Pán s vámi!

L. I s duchem tvým!

Modleme se:

Bože, jehož vlastností je smilovávat se vždycky a odpouštěti, přijmiž milostivě modlitbu naši, aby nás a všecky služebníky a služebnice, kteříž vazbou hřichů stíženi jsou, smilovná dobrotnost Tvá od nich milostivě sprostila.

Vyslyš, prosíme, ó Pane, pokorné prosby naše, a chválícím Tebe hřichy promiň, abychom i milostivého odpustění, i pokoje od Tebe dojítí mohli.

Nevyslovné milosrdněství své, Hospodine, laskavě nám prokaž, a nás všech hřichů sproš a od zasloužené pokuty vysvobod.

Bože, jenž hřichem rozhněván a pokáním ukojen býváš, shlédni milostivě na modlitby svého zkroušeného lidu a odvrať od nás metly svého hněvu, jichžto zasluhujeme za hřichy své.

Všemohoucí, věčný Bože, smiluj se nad služebníkem svým, nejvyšším biskupem naším N., a vediž ho dle dobrotnosti své po cestě spasení věčného, aby s pomocí Tvou věci Tobě lbezných vyhledával a je s veškerou snažností vykonával.

Bože, od kteréhož svaté žádosti, dobrá předsevzetí a spravedliví skutkové pocházejí, dejž služebníkům svým pokoj ten, kterého svět dáti nemůže, tak aby i srdce naše přikázáním Tvým byla oddána, a po odvrácení strachu nepřátelského časové naší v ochraně Tvé byli pokojni.

Ohněm Ducha svatého zapal ledví a srdce naše, ó Pane, abychom Tobě neposkvrněným tělem sloužili, a čistým srdcem se zalibili.

Ó Bože, všech věřících Stvořiteli a Vykupiteli, ráč dátí duším služebníků a služebnic svých odpusťení všech hříchů, aby prominutí, kteréhož vždycky žádali, nábožnými prosbami našimi dojítí mohli.

Činy naše, prosíme, ó Pane, milostí svou předcházej a pomocí svou provázej, aby všecka slova a všecky skutky naše od Tebe vždy počínaly a s Tebou začaly se dokonávaly:

Všemohoucí, věčný Bože, jenž nad živými a mrtvými panuješ a nade všemi se smilováváš, o kterých již předem víš, že pro víru svou a pro skutky své Tvými budou; pokorně Tebe žádáme, aby všickni ti, za které jsme modlitby konati sobě umínili, a kteréž budě tento nynější věk ještě v těle přehovává, aneb kteréž budoucí věk již od těla vysvobozené přijal, na přímluvu všech svatých Tvých u dobrotiivého milosrdenství Tvého odpuštění všech hříchů svých dojítí mohli. Skrze Ježíše Krista, jednorozéneho Syna Tvého a Pána našeho, který s Tebou živ je a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh po všecky věky věkův.

L. Amen.

K. Pán s vámi,

L. I s duchem tvým.

K. Vyslyš nás všemohoucí a milosrdný Hospodin!

L. Amen.

K. A věrných duše skrze milosrdenství Boží odpocíňtež v pokoji!

L. Amen.

Litanie o svatých patronech českých.

(Schváleno od sv. Stolice pro diecesi královéhradeckou
9. března 1928.)

(N. str. 99. P. str. 64.)

Pane, smiluj se nad námi!

Kriste, smiluj se nad námi!

Pane, smiluj se nad námi!

Kriste, uslyš nás!

Kriste, vyslyš nás!

Otcе, s nebes Bože

Synu, Vykupiteli světa, Bože

Duchu svatý, Bože

Svatá Trojice, jeden Bože

Svatá Maria

Svatý Josefe

Svatý Vojtěše

Svatý Jene Nepomucký

Svatý Vítě

Svatý Václave

Svatý Zikmunde

Svatý Kosmo a Damiáne

Svatý Benedikte s bratřimi

Svatý Cyrile a Methode

Svatý Norberte

Svatý Prokope

Svatá Lidmilo

Blahoslavená Anežko

Všickni svatí patronové naši

Smiluj se
nad námi!

Oroďuj (te) za nás!

Všickni svatí a světice Boží! — Přimlouujte se za nás!

Milostiv nám bud! — Odpusť nám, Pane!

Milostiv nám bud! — Uslyš nás, Pane!

Ode všeho zlého

Ode všeho hříchů

Od náhlé a nenadálé smrti

Od zatvrzelosti srdce

Od zlé pověsti

Od zanedbání Tvých vnuknutí

Od nesvornosti, nenávisti a všeliké zlé vůle

Od nebezpečného odkládání pokáním

Od neduhů duše i těla

Od marnosti tohoto světa

Od pohrdání vírou zděděnou

Od nehodného přijímání těla Kristova

Od úkladů dáblových

Od zkázy naší mládeže

Od ducha smilného

My hříšníci — Tě prosíme, uslyš nás!

Abychom na přímluvu sv. Josefa z vyvýšení svaté matky církve ve vlasti naší se radovali

Abychom na přímluvu sv. Vojtěcha dobrými pastýři ke Kristu vedeni byli

Abychom na přímluvu sv. Jana k blahoslaveným, kteří jazykem neklesli připočteni byli

Abychom na přímluvu sv. Vítá nad pokušením zvítězili

Vysvobod nás, Pane!

Tě prosíme, uslyš nás!

Abychom na přímluvu sv. Václava hojnosti a pokoje v naší zemi dosáhli

Abychom na přímluvu sv. Zikmunda hřichy své pravou kajícností smývali

Abychom na přímluvu sv. Kosmy a Damiána ze zdraví duše i těla se těšili

Abychom na přímluvu sv. Benedikta s brátrími statkům věčným před časnými přednost dávali

Abychom na přímluvu sv. Cyrila a Methoda Stolci apoštolskému věrně oddáni byli

Abychom na přímluvu sv. Norberta Nejsvětější Svátost zbožně uctívali a svatě přijímalí

Abychom na přímluvu sv. Prokopa pokušení däbelské vždy přemáhali

Abychom na přímluvu sv. Lidmily rodiny křesťanskou zbožností posvěcovali

Abychom na přímluvu blahoslavené Anežky pohrdajícé rozkošmi světa, kříž ochotně nesli

Tě prosíme, uslyš nás!

Abychom na přímluvu svatých patronů našich do vlasti nebeské uvedeni byli — Tě prosíme, uslyš nás!

Beránku Boží, který snímáš hříchy světa! — Odpusť nám, Pane!

Beránku Boží, který snímáš hříchy světa! — Uslyš nás, Pane!

Beránku Boží, který snímáš hříchy světa! — Smiluj se nad námi!

V. Orodujte za nás svatí patronové naši.

R. Abychom hodni byli zaslíbení Kristových.

Modlme se:

Budiž, prosíme, Hospodine, milostiv nám služebníkům svým pro slavné zásluhy našich patronů: Josefa, Vojtěcha, Jana Nepomuckého, Vítá, Václava, Zikmunda, Kosmy a Damiana, Benedikta s bratřími, Cyrila a Methoda, Norberta, Prokopa, Lidmily a Anežky; abychom zbožným a stálým orodováním jejich ode všeho zlého vždy ochráněni byli. Skrze Krista, Pána našeho.

R. Amen.

Poznámka. Je-li třeba učiniti zminku o svatém patronu některého kostela neb některé obce, tu přidá se s této litanií před veršem: Milostiv nám bud...

Svatý (á) N.,

Všichni svatí patronové chrámů a osad našich.
Po modlitbě o svatých patronech zemských.

K. Miloval jej (ji) a ozdobil Pán.

L. A rouchem slávy oděl jej (ji).

Modlme se:

Ochraňuj, Hospodine, lid svůj, a jelikož přímluvě svatého N. důvěruje, ustavičnou obranou svou jej zachovej.

Svatí Tvoji, našich chrámů a osad patronové, nechť nás, Hospodine, všudy podporují, a pokoj svůj našim časům popřej. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Litanie za umírající.

Pane, smiluj se nad námi!

Kriste, smiluj se nad námi!

Kriste, uslyš nás!

Kriste, vyslyš nás!

Svatá Maria, oroduj za něj (ni)!

Všickni svatí andělé a archandělé,

Svatý Abele,

Všickni kůrové spravedlivých,

Svatý Abrahame,

Svatý Jene Křtiteli,

Svatý Josefe,

Všickni svatí patriarchové a proroci,

Svatý Petře,

Svatý Pavle,

Svatý Ondřeji,

Svatý Jene,

Oroduj (te) za něj (ni)!

Všickni svatí apoštolové a evangelistové,
 Všickni svatí učedníci Páně,
 Všecka svatá neviňátko,
 Svatý Štěpáne.
 Svatý Vavřinče,
 Všickni svatí mučedníci,
 Svatý Sylvestře,
 Svatý Řehoři,
 Svatý Augustine,
 Všickni svatí biskupové a vyznavači,
 Svatý Benedikte,
 Svatý Františku,
 Svatý Kamile,
 Svatý Jene z Boha,
 Všickni svatí mniši a poustevníci,
 Svatá Maří Magdaleno,
 Svatá Lucie,
 Všecky svaté panny a vdovy,
 Všickni svatí a světice Boží. Orodujte za něj (ni)
 Milostiv mu (jí) bud! — Odpusť mu (ji), Pane!
 Milostiv mu (jí) bud! — Vysvobod' jej (ji), Pane!
 Milostiv mu (jí) bud! — Vysvobod' jej (ji), Pane!
 Od hněvu Tvého
 Od nebezpečí věčné smrti
 Od nešťastné smrti
 Od pekelných trestů
 Ode věcho zlého
 Z moci dáblový
 Skrže narození Tvé
 Skrže kříž Tvůj a umučení Tvé
 Skrže smrt Tvou a pohřeb Tvůj
 Skrže slavné vzkříšení Tvé
 Skrže milost Ducha svatého Utěšítele
 V den soudny

Oroduj (te) za něj (ni)!

Vysvobod' jej (ji), Pane!

My hříšníci! — Tě prosíme, uslyš nás!
 Abys mu jí milostiv být ráčil! Tě prosíme, uslyš nás!
 Pane, smiluj se nad ním (ni)!
 Kriste, smiluj se nad ním (ni)!
 Pane, smiluj se nad ním (ni)!

Modleme se:

Nuže, putuj z tohoto světa, duše křesťanská, ve jménu Boha Otce všemohoucího, jenž tebe stvořil; ve jménu Ježíše Krista, Syna Boha živého, jenž za tebe trpěl; ve jménu Ducha svatého, jenž na tebe vylit byl; ve jménu andělů a archandělů; ve jménu trůnů a mocnosti; ve jménu knížat a panstev nebeských; ve jménu Cherubův i Serafův; ve jménu patriarchův a prorokův; ve jménu svatých apoštolův a evangelistův; ve jménu svatých mučedníkův a vyznavačův; ve jménu svatých mnichův a poustevníkův; ve jménu svatých panen a všech svatých i světic Božích. Dojdíž dnes pokojného místa a přebývání tvé budiž na Sionu svatém. Skrže téhož Krista, Pána našeho. Amen.

Bože milosrdný, Bože milostivý, Bože, který vedle množství slitování svých hříchy kajenců shlažuješ a viny předšlých nepravosti odpustěním promíjíš, shlédni milostivě na tohoto služebníka svého (tuto služebnici svou) N., a dobrovitě vyslyš ho (ji), an (ana) odpustění všech hříchů svých s upřímným vyznáním celého srdce svého od Tebe pokorně žádá. Obnov v něm (ni) nejmilostivější Otče, cokoli křehkostí lidskou v něm (ni) pokaženo, neb cokoli lstí dábla porušeno, a k jednotě těla církve úd tento vykoupený přívět. Smiluj se, Pane, nad jeho povzdechy, smiluj se nad jeho slzami, a protože jedině na Tvé milosrdenství spoléhati může, dejž mu dojítí milosti Tvého odpustění. Skrže Krista, Pána našeho. Amen.

Rozmilý bratře (rozmilá sestro), poručena (u) tě činím Bohu všemohoucímu a odevzdávám tě tomu, jehož tvorem jsi, abys, až splatiš smrti dluh přirozenosti lidské, navrátil(a) se k původci svému, kterýž tě z prachu země učinit. Pročež duši Tvé, když opustí smrtelný příbytek svůj, spěchej v ústretu jasného shoru blahoslavených andělů, sbor apoštolů soudců přijď tobě naproti; mučedníků vlastenný voj uvítaj tebe; zástup vyznavačů liliovým svitem se skvoucích obklíčí tebe! S radostným jásáním přijmiž tebe utěšený sbor panických a panenských duší! Arciotcové přípušťtež tebe do svého lúna blaživého pokoje! Ukaž se tobě Ježíš Kristus s přívětivou a milostivou tváří svou a vykaž tobě místo mezi průvodci svými svrchovaně blaženými. Vzdálena budiž od tebe úzkost a hrůza temnosti; vzdálena budiž od tebe žhavost plamenů pekelných! Vzdálena budiž od tebe útrapa a muka! Utíkejž od tebe obyždný satan a všechna zavržená jeho družina. Nechaň se zachvěje a skryje v bezedných propastech a věčné noci, když doprovázen(a) svatými anděly vcházejí budeš do věčnosti. Povstáníž Bůh, a rozptýleni budetež nepřátelé jeho; a nechť utekou, kteříž ho nenávidí, od tváře jeho. Jako pomíjí dým, ať pominou; jako rozplývá se vosk od ohně, tak ať zahynou hřšníci od tváře Boží a spravedliví ať hodují a veselí se před obličejem Páně. Zahanbena a zničena buďtež všechna vojska pekelná! Otroci satanovi ať se neosmělí, aby tě na cestě k Bohu zadržovali. Kristus, kterýž za tebe ukřížován byl, vysvoboď tě ode všeho trápení! Kristus, kterýž za tebe umřtí ráčil, vysvoboď tě od smrti věčné! Kristus, Syn Boha živého, usadiž tě do věčně vábných zahrad svého ráje! On pravý pastýř, přijmiž tebe mezi vyvolené ovečky své! On ráčíz tobě všecky hřichy tvé odpustiti a

postav tě po pravici své do řady svých vyvolenců! Nechť uzříš Vykupitele svého tváří v tvář! Nechaň vždy u něho prodléváš a na nejasnější pravdu nezahalenou svýma blaženýma očima nazíraš! Do zástupu blahoslavených přijat (a) požívej sladkého patření na Boha na věky věkův. Amen.

Modlitba e:

Ó Pane! Přijmiž služebníka svého (služebnici svou) do stánku spásy, kterouž s důvěrou v milosrdenství Tvé očekávati má. Amen.

Vysvobod, ó Pane, duši služebníka svého (služebnice své), od všelikého nebezpečenství pekelného, ode všech úkladů trestův a ode všeho soužení. Amen.

Vysvobod, ó Pane, duši služebníka svého (služebnice své), jakož jsi vysvobodil Enocha a Eliáše od všeobecné smrti. Amen.

Vysvobod, ó Pane, duši služebníka svého (služebnice své), jakož jsi vysvobodil Noema z potopy světa. Amen.

Vysvobod, ó Pane, duši služebníka svého (služebnice své), jakož jsi vysvobodil Abrahama ze země Ur Chaldejských. Amen.

Vysvobod, ó Pane, duši služebníka svého (služebnice své), jakož jsi vysvobodil Joba ze všech jeho útrap. Amen.

Vysvobod, ó Pane, duši služebníka svého (služebnice své), jakož jsi vysvobodil Izáka, hy nebyl obětován rukou otce svého Abrahama. Amen.

Vysvobod, ó Pane, duši služebníka svého (služebnice své), jakož jsi vysvobodil Lota ze Sodomy a z plamene ohně. Amen.

Vysvobod, ó Pane, duši služebníka svého (služebnice své), jakož jsi vysvobodil Mojžíše z ruky Faraona, krále Egyptského. Amen.

Vysvobod, ó Pane, duši služebníka svého (služebnice své), jakož jsi vysvobodil Daniele z jámy lvové. Amen.

Vysvobod, ó Pane, duši služebníka svého (služebnice své), jakož jsi vysvobodil tři mládence z peci ohnivé a z ruky bezbožného krále. Amen.

Vysvobod, ó Pane, duši služebníka svého (služebnice své), jakož jsi vysvobodil Suzanu z křivé obžaloby. Amen.

Vysvobod, ó Pane, duši služebníka svého (služebnice své), jakož jsi vysvobodil Davida z ruky krále Saula a z ruky Goliáše. Amen.

Vysvobod, ó Pane, duši služebníka svého (služebnice své), jakož jsi vysvobodil Petra a Pavla ze žaláře. Amen.

A jakož jsi vysvobodil Teklu, svatou pannu a mučednici, z trojnásobného převelkého mučení, tak račíž duši služebníka svého (služebnici své) vysvoboditi a jemu (jí) dátí, aby věčných radostí v nebesích požívala. Amen.

Modlme se: Hospodine, poručenu činíme Tobě duši služebníka Tvého (služebnice tvé) N. a vzýváme Tebe Pane Ježíši Kriste Vykupiteli světa, abys ji do lůna patriarchů přijmouti ráčil, jenž jsi pro spasení i této duše v milosrdenství svém s nebe na zemi sestoupiti ráčil. Uznej v něm (v ní) dílo rukou svých, kteréž nikoli bohem cizím, nýbrž Tebou, jediným živým a pravým Bohem stvořeno bylo; neboť mimo Tebe není Boha žádného a nic nerovná se dílu Tvýmu. Potěš, ó Pane, duši jeho (její) před tváří Tvou a nevpomínej hřichů jeho (jejího) minulého

života, ani poblouzení, která v něm roznítily budvášen' neb žár zlé žadosti. Ač hřešil (a), přece nezapřel (a) Otce, Syna a Ducha svatého, ale víru zachoval (a), pro čest Boží horliv (a) byl (a), a Bohu, Stvořiteli všech věcí, věrně se klaněl (a).

Modlme se: Prosíme tebe, ó Pane, nevzpomínej na hřichy a nevědomosti jeho (její) mládosti, ale dle velikého milosrdenství svého pamatuj na něj (na ni) v království slávy své! Nebesa nechať se mu (jí) otevrou, andělé nechať se s ním (s ní) radoují! Přijmiž, ó Pane, služebníka svého (s) užebnici svou) do říše své! Nechť ho (ji) přijme sv. archanděl Michael, který si zasloužil knížectví vojska nebeského! Nechť mu (jí) spěchají v ústretu svatí andělé Boží a uvedou ho (jí) do nebeského města Jerusalama! Přijmiž jej (jí) sv. apoštola Petr, jemuž Bůh odevzdal klíče království nebeského. Přispěj mn (jí) sv. apoštola Pavelu, kterýž hodným uznán byl, aby se stal nádobou vyvolenou. Oroduj za něj (za ni) vyvolený apoštola Pána Jan, jemuž Bůh nebeská tajemství zjevil. Nechť za něho (ni) orodují všichni svatí apoštolové, jimžto Pán svěřiti ráčil moc svazovati a rozvazovati. Proste za něj (za ni) všichni svatí a vyvolení Boží, kteří pro jméno Kristovo na tomto světě veliké muky přetrpěli, aby z vazeb tělesných vyproštěn (a) slávy nebeské říše účastným (účastnou) státi si zasloužil (a). Toho račíž mu (jí) uděliti Pán nás, Ježíš Kristus, který s Otcem a Duchem svatým živ jest a kraluje na věky věkův. Amen.

Litanie konané slavnostním způsobem dle roku církevního.

Říká nebo zpívá se růžy příslušná litania s modlitbami. Potom chvalozpěv Panny Marie, str. 218, potom veršík, odpo-

věď s modlitbou příslušnou, jak následují. Na konec se zpívá příslušná závěrečná antifona mariánská s veršíkem a modlitbou, str. 268.

V adventě.

Litanie k Pánu Ježiši; viz str. 269.

K. Rosu dejte, nebesa, s hůry.

L. A oblakové, deštěte Spravedlivého.

Modlme se:

Vzbudiž, prosíme, ó Pane, mocnost svou a přijď i velikou silou svou nám přispěj, ať pomocí milosti Tvé, čemu hřichy naše překážejí, laskavé smilování Tvé Tím spíše nám udělí. Jenž jsi živ a kraluješ s Bohem Otcem v jednotě Ducha sv. Bůh na věky věkův. Amen.

Potom dle libosti koující a jiné veršíky z litania ke všem Svatým, po nichž kolik veršíků, tolik příslušných modliteb následuje a poslední se obvyklým způsobem uzávří; podobně i u jiných litanií.

O vánočích.

Vše jako v adventě, vyjma.

K. Známé učinil Pán. Alleluja.

L. Spasení své. Alleluja.

Modlme se:

Propůjč, prosíme, všemohoucí Bože, aby nás nové — jednorozého syna Tvého tělesné — nařovení ze starého otoctví hřichu vyhavilo. Skrze téhož Pána našeho Ježiše Krista, Syna Tvého, který s Tebou živ je a kraluje v jednotě Ducha sv. Bůh na věky věkův. Amen.

Ostatní jako shora.

O sv. Štěpánu.

Litanie k Pánu Ježiši str. 269.

K. Slávou a ctí korunoval jsi jej, ó Pane!

L. A ustanovil jsi ho nad dílem rukou Tvých.

Modlme se:

Dejž nám, prosíme, Pane, následovati to, co ctíme, abychom se naučili i nepřátele milovati: neboť památku toho slavíme,jenž uměl i za odpůrce své přimlouватi se u Pána našeho Ježiše Krista, Syna Tvého, kterýž s Tebou živ je a kraluje v jednotě Ducha sv. Bůh na věky věkův. Amen.

Na poslední večer občanského roku.

Litanie ke všem Svatým, str. 275.

Poté: Otče náš . . .

K. A neuvod' nás v pokušení.

L. Ale zbab nás od zlého.

K. Dobročeňme Otci i Synu i Duchu svatému.

L. Chvalme a vyvysujme jej na věky.

Modlme se:

Všemohoucí, věčný Bože, Pane života i smrti, jehož milosrdenství nemá konce a jehož dobroty ne-vyvážitelný jest poklad; v hluboké pokoře přicházíme v poslední večer tohoto roku před obličeji Tvůj. velebice Tebe a díky činice Tobě za všecka dobrdiní, která jsi nám v tomto roce na duši i na těle prokázati ráčil. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

K. Pane, podle hřichův našich nečiniž nám.

L. Aniž dle nepravosti našich odplacuj nám.

Modlme se:

Bože, jenž hřichem rozhněván, ale pokáním ukoven býváš: se zahanbením a lítostí přicházíme na konci tohoto roku před obličeji Tvůj, vyznávájce, že nejsi e hodni takových a tolikerých dobrdiní nám prokázaných. Zkormouceným a zkroušeným srdcem

vinny se dáváme, že jsme Tvých milostí nevděčně a zle užívali, často a mnoho hřešíce myšlením, slovy a skutky i obmeškáním mnoha dobrého. — Ach, nevcházej, Pane, v soud s námi hříšnými, aniž d'le nepravosti našich odplacuj nám; nýbrž nevýslovné milosrdenství své, Hospodine, laskavě nám prokaž a nás i hříchů všech sprošt i od zasloužené pokuty vysvobod! —

Důvěrně odevzdáváme a poroučíme sebe i své milé a drahé mocné ochraně Tvé, ó Bože, jenž jsi jediná útěcha a jediné útočiště. V d' nás tímto časným životem tak, abychom věčného při tom neztratili, nýbrž po přestálém boji do království věčného pokoje vejít zasloužili. —

Bože, všech věřících Stvořiteli a Vykupiteli, dům služebníkův a služebnic svých, obzvláště těch, kteří tohoto roku na věčnotu odešli, odpustění všech hříchů ráč dáti, aby prominutí, kterého vždycky žádali, nábožnými prosbami našimi dojiti mohli. Jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen.

K. A věrných duše skrze milosrdenství Boží odpociňtež v pokoji. L. Amen.

Potom doplněk mariánský vánoční, str. 268.

Te Deum laudamus s K., L. a modlitbou, str. 261. a požehnání.

Na den sv. Tří Králů či Zjevení Páně.

Vše jako o vánočích, jen

K. Králové Tharsis a ostrovové dary obětovati budou.
L. Králové arabští a sabejští dary přinesou.

Modlme se:

Bože, jenž jsi dnešního dne jednorozéneného Syna svého pohanům hvězdou zjeviti ráčil: propůjč nám, abychom, poznajíce Tě již vírou svatou, až ku patření na věčnou velebnost Tvou na nebi přivedeni byli.

Skrze téhož Pána našeho Ježíše Krista, Syna Tvého, kterýž s Tebou živ je a kraluje v jednotě Ducha sv. Bůh na věky věkův. Amen.

Na den Jména Pána Ježíše.

Litanie k Čánu Ježíši, str. 269.

K. Buď jméno Čánu pochváleno. Alleluja!

L. Od tohoto času až na věky. Alleluja!

Modlme se:

Dejž, ó Pane, ať máme ke svatému jménu Tvému úctu a spolu lásku ustavičnou, jelikož nikdy ochrany své nezbavuješ. kteréž v dokonalém Tebe milování vychováváš. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna Tvého, kterýž s Tebou živ je a kraluje v jednotě Ducha sv. Bůh na věky věkův. Amen.

Takto koná se odpolední pobožnost až do devítnáctku; v oktávě očišlování Panny Marie běže se litanie loretánská str. 268.

Od Hromnice v antifoně mariánské mění se veršík a modlitba str. 272.

V čas devítákový.

Litanie ke všem svatým, str. 275.

V čas postní.

Litanie k Čánu Ježíši. str. 269.

K. Aj, nyní je čas příjemný.

L. Nyní jsou dnové spasení.

Modlme se:

Bože, jenž církev svou zachováváním čtyřiceti-denního postu očišťuješ, uděl čeledi své, ať to, čehož od Tebe zdrženlivostí dosáhnouti se snaží, též dobrými skutky vykonává. Skrze Pána našeho J. Kr., Syna Tvého, kterýž s Tebou živ je a kraluje v jednotě Ducha sv. Bůh na věky věkův. Amen.

V neděli smrtelnou a květnou.

K. Vytrhni mne, Pane, z rukou člověka zlého.

L. A od vystupujících proti mně vysvobod mne.

Modlme se:

Všemohoucí, věčný Bože dejž nám tajemství umučení Páně tak slaviti, abychom odpuštění dosáhnouti mohli. Skrze téhož Pána našeho J. Kr., Syna Tvého, kterýž s Tebou živ je a kraluje v jednotě Ducha sv. Bůh na věky věkův. Amen.

V pátky postní.

K. Tvoj korunu trnovou (hřebí a kopí posvátné; Tvé pohřební plátno; Tvých svatých pět ran; Tvoj nejdražší krev) ctíme, ó Pane!

L. Tvé bolestné utrpení velebíme.

Modlme se:

Pane Ježíši Kriste, jenž církvi své korunu svou trnovou (hřebí atd jako svrchu) ctíti dáváš, popřej nám, prosíme, abychom hojněho ovoce umučení Tvého dosáhli. Jenž jsi živ a kraluješ s Bohem Otcem v jednotě Ducha sv. Bůh na věky věkův. Amen.

Při doplnku mariánském:

K. Oroduj za nás, l'anno přebolestná!

L. Jenž jsi pod křížem Kristovým stála.

Modlme se:

Ó Pane Jesu Kriste prosíme Tebe, aby nyní i vždycky i v hodinu smrti naší u milosrdenství Tvého za nás orodovala přeblahoslavěná Maria Anna, Matka Tvá, jejíž přesvatá duše v hodinu požehnaného utrpení Tvého a přehortké smrti Tvé mečem bolesti proniknuta byla. Jenž jsi živ a kraluj. s Bohem Otcem v jednotě Ducha sv. Bůh na věky věkův. Amen.

Ve větších kostelích konají se ve svatém týdnu po tři dny, ve středu totiž odpoledne, ve čtvrtku i v pátek slarné hodinky, při nichž hoří na trojhranu čtrnáct tmarých a jedna bílá svíce. Srdece tyto značí učedníky a Pána Ježíše; po každém žálu zháší se jedna svíce, až zbude toliko jedna, čímž značí se, jak učedníci opouštěli Pána Jež še; hořící zbylá bílá srdece odnáší se při žálu „Misericórdia“ za oltář, čímž se značí smrt Pána Ježíše, ale ke konci se staví na trojhran, což značí vzkříšení Páně.

Při tom modlí se věřící křížovou cestu neb bolestný růženec.

Na bílou sobotu koná se u nás slavnostním způsobem

„Vzkříšení“ čili slavnost z mrtvých vstání Páně.

Žalm 56.

1. Miserere mei, Deus, miserere mei:
quóniam in te confidit ánimam mea.
2. Et in umbra alárum tuárum sperábo, - donec tránseat iniquitas.
3. Clamábo ad Déum al-tíssimum: - Déum, qui benefécit mihi.
4. Misit de coelo, et libéravit me: - dedit in opprórium conculcántes me.
5. Misit Deus misericórdiam suam, et veritátem suam, - et erípuit ánimam meam de médio catulórum leónum: dormívi conturbátus.
6. Filii hominum dentes eórum arma et sagittae: - et lingua eórum gládius acútus.
7. Exaltáre super coélos Deus: - et in omnem terram glória tua.
1. Smiluj se nadě mou, Bože smiluj se nadě mnou, - neboť v Tebe doufá duše má.
2. A v stínu křídel Tvých naději míti budu, - až přejde nepravost.
3. Volati budu k Bohu nejvyššímu, - k Bohu, jenž dobré činí mi.
4. Vyslal moc s nebe a vysvobodil mne, - dal v pohanění utiskovatele mé.
5. Sesal Bůh milosrdenství své a pravdu svou - a vytrhl mne (jako) z prostřed mladých lvů: když jsem spal zkromoucen.
6. Synů lidských zuby (jsou jako) zbraň a střely - a jazyk jako meč ostrý.
7. Vyvýšen buď nad nebesa, Bože, - a po vás zemi sláva tvá (se rozhlašuj).

8. Láqueum paravérunt
pédibus meis - et incur-
vavérunt ánimam meam.

9. Fodérunt ante fáciem
meam fóveam: - et inci-
dérunt in eam.

10. Parátum cor meum,
Deus, parátum cor meum:
- cantábo, et psalmum
dicam.

11. Exsúrge, glória mea,
exsurge, psaltérium et cí-
thara: - exsurgam dilú-
culo.

12. Confitebor tibi in pó-
puis, Dómine - et psal-
mum dicam tibi in gén-
tibus.

13. Quóniam magnificáta
est usque ad coelos mis-
ericórdia tua, - et usque ad
nubes véritas tua.

14. Exaltáre super coe-
los, Deus: - et super om-
nem terram glória tua.

Glória Patri . . .

Sicut erat . . .

(Po z n á m k a : Tento žalm obraci se na Krista Pána:
Kristus Pán tu mluví k Otcí a vychvaluje ho, že mu dal
jako člověku z mrtvých vstání.)

8. Osidlo připravili no-
hám mým - a sklčili
duši mou.

9. Vykopali před tváří
mou jámu - a sami padli
do ní.

10. (A protož) hotovo
jest srdce mé, Bože, ho-
tovoř srdce mé, - zpívat a
žalm říkati budu Tobě.

11. Povstaň o slávo má,
povstaň, harfo a citero, -
povstanu na úsvitě.

12. Oslavovati budu Te-
be mezi lidmi, Pane,
- žalm říkati budu To-
bě v národech.

13. Nebo zvelebeno jest
až k nebi milosrdenství
Tvé - a až k obliakům
pravda Tvá.

14. Vyvýšen buď na ne-
besa, Bože, - a po vší
zemí sláva Tvá (se roz-
hlašuj).

Sláva Otcí . . .

Jakož byla . . .

Po žalmu:

Kyrie, éléison a ost.

Pater noster.

K. At ne nos indúcas in
tentatióne.

L. Sed libera nos a
malo.

K. In resurrectiōne tua,
Christe. Alleluja.

L. Coelum et terra lae-
tentur. Alleluja.

K. Dóminus vobiscum.

L. Et cum spiritu tuo.

Otče náš. Potichu.

K. A neuvod' nás v po-
kušení.

L. Ale zbav nás od zlého.

K. Při z mrtvých vstání
Tvé, Christe. Alleluja.

L. Nebesa i země vesel-
tež se. Alleluja.

K. Pán s vámi.

L. I s duchem Tvým.

Orémus — Modleme se:

Bože, jenž tuo přesvatou noc slávou z mrtvých
vstání Páně osvěcuj; dej, abychom dnes, tělem
i duší obnoveni, čistou službu Tobě konali.

Pereundem Christum Do- Skrze téhož Krista, Pána
minum nostrum. Amen. našeho Amen.

Kněž okouřiv Nejsvětější drže je v rukou zapívá:

„Vstalť jest této chvíle ctný Vykupitel.“

Lid ve zpěvu při prívodu pokračuje, viz str. 220.

Když došel prívod do chrámu, zapíje kněz:

K. Surréxit Dóminus de K. Vstať Pán z hrobu.
sepúlchro. Alleluja. Alleluja.

L. Qui pro nobis pepén- L. Jenž pro nás pněl
dit in ligno. Alleluja. na dřevě. Alleluja.

Orémus. — Modleme se:

Bože, jenž nás výroční slavností z mrtvých vstání
Páně obveseluj; popřej milostivě, abychom časnými
svátky, jež konáme, k věčným radostem dojít zasloužili.
Per eundem Chr. D. n. Skrze téhož Kr. P. n.
Amen.

Potom zazpívá kněz hned:

Te Deum laudámus. str. 261.

Pak je opět K. Surrexit . . . jako svrchu.

Modleme se:

Bože, jenž jsi (dnešního dne) jednorozeným Synem svým smrt přemoci a tak nám přístup k věčnému blahoslavenství otevřít ráčil: prosíme, abys ty dobré žádosti, které v nás vzbuzuješ, také svou milostí pomohl nám vyplnit.

Per eundem Chr. D. n. Skrze téhož Kr. P. n. Amen.
Amen.

Potom zazpívá duchovní a chór pokračuje:

Regina coeli. Královno nebes.
Píseň lidu: „Vesel se, nebes Královno“, str. 268.
K. Gaude et laetare, Vir- K. Raduj a vesel se,
go Maria. Allelúja. Panno Maria, Allelúja.
L. Quia surrexit Dómi- L. Neboť vstal Pán
nus vere. Allelúja. v pravdě. Allelúja.

Orémus. — Modleme se:

Bože, jenž jsi z mrtvých vstáním Syna svého, Pána našeho Ježíše Krista svět obveseliti ráčil: dejž prosíme, abychom skrze jeho Rodičku, Pannu Marii, věčného života radostí dosáhli.

Per eundem Christum Domini nosterum. Amen.

K. Divinum auxilium maneat semper nobiscum. Skrze téhož Krista Pána našeho. Amen.

L. Amen.

Potom zpívá se: »Tantum ergo« a »Genitori«, str. 258 a udělí se požehnání obvyklým způsobem. Potom může kněz přečísti lidu epištolu a evangelium.

Na rozchod bud: „Hle, vstal jest nyní“; str. 220.
nebo: „Vesel se, nebes Královno“, str. 268.

V čas velikonoční.

Litanie k Pánu Ježíši, str. 269.

K. Vstal Pán z hrobu. Alleluja.

L. Jenž pro nás pnél na dřevě. Alleluja.

Modleme se:

Bože, jenž jsi (dnešního dne) jednorozeným Synem svým smrt přemoci a tak nám přístup k věčnému blahoslavenství otevřít ráčil: prosíme Tebe, abys ty dobré žádosti, které v nás vzbuzuješ, také svou milostí pomohl nám vyplnit. Skrze téhož Krista Pána našeho. Amen.

Mariánská antifona; viz v nešporách str. 268.

Na den Nanebevstoupení Pána.

Litanie k Panu Ježíši, str. 269.

K. Pán na nebi. Alleluja.

L. Připravil sídlo sobě. Alleluja.

Modleme se:

Popřej, prosíme, všemohoucí Bože, abychom, kteří věříme, že jednorozený Syn Tvůj dnešního dne na nebesa vstoupil, i my též myslí v nebesích přebývali. Skrze téhož Krista. Pána našeho. Amen.

Mariánský doplněk velikonoční, str. 268.

Na svátky Svatodušní.

Litanie k Pánu Ježíši, str. 269.

K. Zvěstovali rozličnými jazyky apoštolové. Alleluja.

L. Veliké skutky Boží. Alleluja.

Modleme se:

Bože, jenž jsi (dnešního dne) srdce věřících osvícením Ducha svatého vyučil, dejž nám v témž Duchu pravé věci smýšleti a z jeho potěšení vždycky se radovati Skrze Pána našeho J. Kr., Syna Tvého, který s Tebou živ je a kraluje v jednotě téhož Ducha sv. Bůh na věky věkův. Amen.

Na den Nejsv. Trojice.

Litanie ke všem svatým, str. 275.

K. Dobročečme Otci i Synu i Duchu svatému. Allel.
L. Chvalme a vyvyšujme ho na věky. Alleluja.

Modleme se:

Všemohoucí, věčný Bože, jenž jsi nám skrze pravou víru věčné Trojice slávu poznati a její jednotě se klaněti dal: propůjč nám, abychom pevnou vírou touto všech protivenství uchráněni byli. Skrze Kr. P. n.

Doplňek mariánský »Zdrávas, Královno«, veršík a modlitbu příslušnou viz v litanii loretánské str. 275, — tak až do adventu.

Na den Božího Těla.

Litanie k Pánu Ježíši, str. 269.

K. Chléb nebeský dal jím. Alleluja.

L. Chléb andělský požívá člověk. Alleluja.

Modlitba jako při požehnání: Bože, jenž jsi nám v přepodivné Svátosti . . .

Na neděle po sv. Duchu.

Střídavě říká se litanie ke všem Svatým a litanie k Pánu Ježíši; v neděle, na něž připadá mariánský svátek nebo jeho oktáva, běže se litanie loretánská, str. 272.

K. Večerní modlitba vstup k Tobě, ó Pane!

L. A sestup na nás milosrdensví Tvé!

Modleme se:

Navštív, prosíme, Pane, příhytky naše a všecky úklady nepřátelské od nich daleko zapud; andělové Tvoji svatí nechť přebyvají v nich a nechť nás v pokoji ostříhají a požehnání Tvé zůstávej vždycky s námi. Skrze Pána našeho J. K., Syna Tvého, který s Tebou živ je a kraluje v jednotě Ducha sv. Bůh na věky věkův. Amen.

Nebo:

K. Hospodin kraluje, v krásu oblékl se.

L. Oblékl se Hospodin silou.

Modleme se:

Bože, sílo všech důvěřujících v Tebe, vyslyš milostivě prosby naše, a poněvadž slabost lidská bez Tebe ničeho nemůže, propůjč nám milostivě pomoc své, ať se Tobě, plnice přikázání Tvá, i vůli i skutky libíme. Skrze Pána našeho J. K., Syna Tvého, který s Tebou živ je a kraluje v jednotě Ducha sv. Bůh na věky věkův.

Nebo:

K. Vznes se, Pane, modlitba má.

L. Jako dým kadidla před tváří Tvou.

Modleme se:

Bože, jehož prozřetelnost v řízení svém se neklame, Tebe pokorně prosíme, abys všecko, co nám škodno jest, odstranil a co nám prospěšno, popřál. Skrze Pána našeho J. K., Syna Tvého, který s Tebou živ je a kraluje v jednotě Ducha sv. Bůh na věky věkův. Amen.

Na den posvěcení chrámu.

Litanie k Pánu Ježíši, str. 269.

K. Domu Tvému, Pane, přísluší svatost.

L. Na věčné časy.

Modleme se:

Bože, jenž nám každého roku den památný posvěcení chrámu svého obnovuješ a svatým tajemstvím bez pohromy obcovati dopřáváš: vyslyš pokorné prosby lidu svého a ráč dáti, aby každý, kdožkoliv v tento chrám vstoupil za nějaké dary prose, vždy se z obdržení věho těšil. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna Tvého, který s Tebou živ je a kraluje v jednotě Ducha sv. Bůh na věky věkův. Amen.

Ve dny slavností Mariánských.

Litanie Loretánská. str. 272.

Na den Početí blah. Panny Marie.

K. Neposkvrněné početí Tvé, panenská Boží Rodičko.
L. Radost zvěstovalo celému světu.

Modleme se:

Bože, jenž jsi neposkvrněným početím Panny Marie Synu svému důstojný příbytek připraviti ráčil, Tebe pokorně prosíme, jakož jsi skrze zásluhy předvídané smrti téhož Syna Tvého ji samu vší poskvrny uchoval, tak abys též i nám na její přímluvu popřál, abychom čisti k Tobě se dostali. Skrze téhož P. n. J. Kr., Syna Tvého, který s Tebou živ je a kraluje v jednotě Ducha sv. Bůh na věky věkův. Amen.

Na den očištování blah. Panny Marie.

K. Odpověď obdržel Simeon od Ducha svatého.
L. Že neuzří smrti, dokavad nespatří Krista Pána.

Modleme se:

Velebnost Tvou, všemohoucí, věčný Bože, pokorně prosíme, rač nám popřati, ať se Tobě někdy představíme s tak očištěným srdcem, jakož jednorozený Syn Tvůj dnešního dne s tělesnou bytostí naší ve chrámě byl obětován. Skrze téhož P. n. J. Kr., Syna Tvého, který s Tebou živ je a kraluje v jednotě Ducha sv. Bůh na věky věkův. Amen.

Doplněk vánoční, str. 268.

Na den Zvěstování blah. Panny Marie.

K. Aj, já dívka Páně.

L. Staniž se mi podle slova Tvého.

Modleme se:

Bože, dle jehož vůle Slovo Tvé (Syn Boží) v životě blahoslavené Marie Panny na zvěstování andělské tělo na se vzalo: Tebe pokorně prosíme, aby nám ta, kterou opravdovou Rodičkou Boží býti věříme, přímluvami svými u Tebe pomáhala. Skrze téhož P. n. J. Kr., Syna Tvého, který s Tebou živ je a kraluje v jednotě Ducha sv. Bůh na věky věkův. Amen.

Na den Sedmi bolestí blah. Panny Marie.

K. Oroduj za nás, Panno přebolelostná!
L. Jež jsi pod křížem Kristovým stála.

Modleme se:

Ó Pane . . . jako po doplnku postním, str. 268.

Při májové pobožnosti.

K. Jako lilie mezi trním.
L. Tak přítelkyně má mezi dcerami.

Modleme se:

Bože, jenž jsi blahoslavenou Pannu Marii liliemi panenství a spolu růžemi materství ověnčiti ráčil: dejž nám květem všech ctností tak ozdobenu býti, abychom Kristu libou vůni vydávajice, slávou věčnou korunováni byli v nebesích, Skrze téhož P. n. J. Krista, Syna Tvého, který s Tebou živ je a kraluje v jednotě Ducha sv. Bůh na věky věkův. Amen.

Na den Navštívení blah. Panny Marie.

(S oktávou).

K. Požehnaná ty mezi ženami.
L. A požehnaný plod života tvého.

Modleme se:

Služebníkům svým ráčiž, Hospodine, daru milosti nebeské uděliti, ať se těm, kterýmž blahoslavené

Panny porod byl počátkem spásy, nábožnou slavností navštívení (narození) jejího též míru blaženého tím hojněji dostává. Skrze téhož P. n. J. Kr., Syna Tvého, který s Tebou živ je a kraluje v jednotě Ducha sv. Bůh na věky věkův. Amen.

Na den Nanebevzetí Panny Marie.

K. Povýšena jest Boží Rodička.

L. Nad kůry andělské do nebeských říší.

Modleme se:

Služebníků svých, prosíme, Pane, odpusť provinění, abychom, nemohouce se Tobě skutky svými líbiti, na přímluvu Rodičky Syna Tvého, Pána našeho, spaseni byli. Skrze téhož P. n. J. K., Syna Tvého, který s Tebou živ je a kraluje v jednotě Ducha sv. Bůh na věky věkův. Amen.

Na den Narození Panny Marie.

K. Narození jest dnes svaté Panny Marie.

L. Jejížto život přesvatý veškerou církev osvěcuje.
Modlitba jako na den „Narození“.

Na den Jména Panny Marie.

K. Přeblaženou ji nazvali řouce:

L. Olej vylitý jest jméno tvé.

Modleme se:

Popřej, prosíme, všemohoucí Bože, aby věřící Tvoji, kteří se (ze Jména a) z ochrany nejsvětější Panny Marie těší, její zbožnou přímluvou ode všeho zlého vysvobozeni byli na zemi a radostí věčných dojítí zasloužili v nebesích. Skrze Pána našeho J. Kr., Syna Tvého, který s Tebou živ je a kraluje v jednotě Ducha sv. Bůh na věky věkův. Amen.

V den Bolestné Matky Páně.

Jako v postě.

V neděli růžencovou
koná se modlitba růžencová, str. 55.

Modleme se:

Ó Bože, jehož jednorozeny Syn životem, smrtí a vzkříšením svým nám odměnu života věčného získati ráčil: propojíč milostivě, abychom, jenž jsme tajemství svatého růžence rozjímalí, též všecko, co obsahuje, plnili a čeho zaslibují dosáhli. Skrze téhož Pána n. J. K., Syna Tvého, který s Tebou živ je a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh na věky věkův. Amen.

V den Mateřství blahoslavené Panny Marie.

Vše, jako na den „Navštívení“.

Modlitba jako na den „Zvestování“.

V den Ochrany Panny Marie.

Modlitba jako na den Jména Panny Marie.

Na den jednoho neb více apoštoltů.

K. Po veškeré zemi rozchází se zvuk jejich.

L. A do končin země slova jejich.

Modleme se:

Bože, jenž jsi nás působením svatých apoštolů N. a N. (svatého apoštola N., evangelisty N.) ku poznání svatého jména svého přivéstí ráčil, dej, ať slávu jejich (jeho) v dobrém prospívajíce velebíme a týmž velebením v dobrém prospíváme. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna Tvého, který s Tebou živ je a kraluje v jednotě Ducha sv. Bůh na věky věkův. Amen.

Na den jednoho mučedníka.

K. Slávou a ctí korunoval jsi ho, Pane!

L. A povýšil's jej nad dílo rukou svých.

Modleme se:

Na slabost naši pohlédni, všemohoucí Bože, a poněvadž nás tříze našich hřichů skličeje, slavná přímluva svatého N., mučedníka Tvého, nás ochraňuj. Skrze P. n. J. K., Syna Tvého, který s Tebou živ je a kraluje v jednotě Ducha sv. Bůh na věky věkův. Amen.

Na den více mučedníků.

K. Veselte se v Pánu a plesejte, spravedliví.
L. A oslavěni budtež všickni upřímní srdcem.

Modleme se:

Svatých mučedníků Tvých N. a N., prosíme, Pane, slavnost nás ochraňuj a ctihoná přímluva jejich nás doporučej. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna Tvého, který s Tebou živ je a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh na věky věkův. Amen.

Na den svatého biskupa.

K. Ty jsi knězem na věky.
L. Podle řádu Melchisedechova.

Modleme se:

Vyslyš prosíme, ó Pane, prosby naše, ježto o slavnosti svatého N., vyznavače Tvého i biskupa, přednášíme, a skrze zásluhu a přímluvy jeho, jenž Tobě hodně sloužil, ode všech hříchů nás osvobod. Skrze P. n. J. Kr., Syna Tvého, který s Tebou živ je a kraluje v jednotě Ducha sv. Bůh na věky věkův. Amen.

Na den svatého vyznavače, který nebyl biskupem.

K. Spravedlivého provedl Pán po cestách přímých.
L. A ukázal mu království Boží.

Modleme se:

Bože, jenž nás svatého N., vyznavače svého, výroční slavností obveseluješ, popřej milostivě, aby chom téhož, jehož narozeniny (pro nebe) ctíme, též skutky následovali. Skrze Pána našeho J. Kr.

Na den některé svaté.

K. Vyvolil ji Bůh a předurčil.
L. Ve stánku svém byt jí připravil.

Modleme se:

Vyslyš nás, Bože, Spasiteli nás, abychom, jakož se ze slavnosti svaté N. (panny panny a mučednice) radujeme, též v nábožnosti prospívali. Skrze P. n. J. K.

Kdyby se sešly dva svatky jednoho druhu, možno vzít modlitbu o jiném svatém, ale s příslušnou změnou.

Na některé zvláštní svátky.

Na den svatého Josefa.
K. Sláva a bohatství v domě jeho.
L. A spravedlnost jeho zůstává na věky.
Modlitba z litanie loretánské, strana 275.

Na den svatého Jana Nepomuckého.

K. Položil jsem k ústům svým stráž.
L. Když nastupoval hříšník proti mně.

Modleme se:

Bože, jenž jsi skrze nepřemoženou svátostní mlčevnost sv. Jana církve svou novou mučednickou korunou ozdobil, dejž, abychom jeho příkladem a přímluvou ústům svým stráž kladouce, ku blahoslaveným, kteří jazykem neklesli, připočteni byli. Skrze P. n. J. Kr.

Na den svatého Jana Křtitele.

Versík a modlitba ze společných; o stětí svatého Jana jako o jednom mučedníku.

Na den svatých Cyrila a Metoděje.

Vers a modlitba jako o svatých apoštolech s příslušnou změnou.

Na den svatého Václava.

K. Slávou a ctí korunoval jsi ho, Pane!
L. A povýsil's jej nad dílo rukou svých.

Modleme se:

Bože, jenž jsi svatého Václava skrze mučednickou palmu z pozemského knížectví do nebeské slávy přenesl, jeho proshbami nás všeho protivenství chrán a z jeho společnosti (v nebesích) se radovati popřej. Skrze P. n. J. Kr.

Na den všech Svatých.

Litanie ke všem Svatým, strana 275.
K. Veselte se v Pánu a plesejte spravedliví.
L. A oslavěni budtež všickni upřímní srdcem.

Modleme se

Všemohoucí, věčný Bože, jenž nám zásluhy všech Svatých jednou slavností velebiti dopřáváš: račiž nám, prosíme, žádoucí hojnost smilování na přímluvu tak četných orodovníků uděli. Skrze Pána n. J. Kr....

Na den svatých andělů neb jednoho anděla.

K. Andělům svým přikázal o tobě.

L. Aby tě střežili na všech cestách tvých.

Modleme se:

Ó Bože, jenž zázračným rádem andělům i lidem služby vykazuješ: propůjč nám, aby svatí andělové, kteří před Tebou v nebesích ustavičnou službu konají, zde na zemi život náš ochraňovali. Skrze P. n. J. Kr.

Na den Povýšení neb Nalezení svatého Kříže.

Litanie k Pánu Ježíši, strana 269.

K. To znamení kříže bude na nebi.

L. Až Pán k soudu přijde.

Modleme se:

Bože, jenž nás dnešního dne slavností povýšení (nalezení) svatého kříže obveseluješ: popřej, prosíme: abychom tajemství jeho na zemi poznajíce, téhož výkoupení ovoce v nebesích dosáhli. Skrze P. n. J. Kr..

Na den Proměnění Páně.

K. Slávou a ctí korunoval jsi ho, Pane!

L. A povýšil's jej nad dílo rukou svých.

Modleme se:

Bože, jenž jsi jednorozencem Syna svého na hoře Tábor oslavil, prosíme, abys nás jeho spolužedci a účastníky slávy jeho učinil. Jenž s Tebou živ je a kraluje v jednotě Ducha sv. Bůh na věky věkův. Amen.,

**Modlitba
ve všeobecných potřebách křesťanstva.**

Všemohoucí, věčný Bože, Hospodine, Otče nebeský, račiž milostivě shlédnouti očima nestihlého milosrdenství svého na strast a tídú svých věrných, za kteréž Tvůj jednorozencý Syn, náš Pán a Spasitel Ježíš Kristus, neodpíral v ruce hříšníků se vydati a svou nejdražší krev na dřevě svatého kříže vyliti. Pro téhož Pána Ježíše Krista račiž, nejmilostivější Otče, odvrátit od nás všechn zasloužený trest, přítomné i budoucí nebezpečenství, škodlivou vztouru, válku, drahotu, nemoci a truchlivé bědné časy. Osvět a posilni ve všem dobrém duchovní i světské vrchnosti, aby všecko dobře řídily a spravovaly, jak to k Tvé Božské slávě, k našemu spasení a ku všeobecnému pokoji a prospěchu Tvé svaté Církve příhodno jest. Uděl nám o Bože, milováče pokoje, pravou sjednocenost ve vší bez všeliké roztržky a beze všeho rozdrojení. Obrať srdce naše ku pravému pokání a ku polepšení života; zapal v nás oheň svaté lásky své a dejž nám lačněti a žízniti po všeliké spravedlnosti, abychom Tobě, jako poslušní synové a dcery za života i ve smrti přijemni a líbezni byli. Také prosíme Tebe, ó Bože, jak sám chceš, abychom Tě prosili za své přátele a nepřátele, za zdravé a nemocné, za všecky zarmoucené a nuzné křesťany, za své dobrodince, za živé i za mrtvé. Tobě poroučíme, ó Pane, všecky práce své a všecka utrpení, své starosti a jednání, svůj život a svou smrt, abychom zde v jednotě víry křesťanské, a tam se všemi svatými a vyvolenými v blaženosti věčné Tebe ctili a chválili. Rač nám to dáti, ó Pane, Otče nebeský, pro Ježíše Krista, jednorozencého Syna svého, který s Tebou a s Duchem svatým rovný Bůh živ jest a kraluje na věky věkův. Amen.

Pobožnost křížové cesty Pána našeho Ježíše Krista.

Pobožnost tato, která dobrě se hodí za pobožnost odpolední v čase svatopostním, jest nábožné rozjímání o utrpení a smrti Páně, a koná se obyčejně před obrazy, na kterých umučení Páně se představuje. Obrazů takových jest čtrnáct a říká se jim „zastavení“. Jsou na nich vyobrazeny hlavní události z této cesty, kterou Pán ežíš s křížem na ramenou z domu Píldóva na horu Kalvárii konal.

Příprava.

Ve jménu Otce † i Syna † i Ducha svatého.
Amen.

Ó nejdobrotivější Bože, Otče milosrdenství! Já ubohý a nehodný tvor v nejhlubší pokoře Tobě, Bohu a Pánu svému se klaním; v Tebe věřím, v Tebe doufám, Tebe naději všecko miluji; a proto z celého srdce jest mi toho líto, že jsem Tebe, své jediné a nejvyšší dobré, hříchem kdy urazil. — K Tvé cti a slávě, k svému spasení a k získání odpustků pro sebe i pro duše v očistci (zvláště pro duši N.) pobožnost tuto počinám a pod ochranou i vedle příkladu bolestné Matky Boží Marie a v průvodu svého anděla strážného tuto cestu kříže za pomocí milosti Tvé konati zamýšlím.

Píseň:

(Nápěv jako: „Již jsem dost pracoval“.)
(N. str. 19.* P. str. 12.)

První zastavení tobě připomíná,
kterak na Ježíše padá tvoje vina.
Hle, Pán ortel smrti vzal na sebe,
by od věčné smrti vysvobodil tebe.

I. Zastavení.

Ježíš na smrt jest odsouzen.

K. Klaníme se Tobě, Pane Ježíši Kriste, a dobročíme Tobě.

L. Neboť skrze svatý kříž svůj svět jsi vykoupil.

Nejnevinnější Ježíš, jenž hříchu neučinil, k smrti jest odsouzen, a to k potupné smrti kříže. Pilát vydal jej v ruce nepřítel proto, aby za přítele císařova byl považován. Jaká to nespravedlnost! Aby lidem se líbil, svatost zavrhl a Boha těžce uraziti se nebál.

K. Bůh Syna svého jednorozence dal.

L. Aby spasen byl svět skrze něho.

Ó nejnevinnější Ježíši! Já jsem zhřešil. Já smrt věčnou jsem si zasloužil. Ale abych živ byl, Ty smrti rozsudek dobrovolně jsi na se vzal. Komu jinému měl bych tudíž budoucně se líbiti, leč Tobě samotnému? Kdybych chtěl líbiti se lidem, nemohl bych být sluhou Tvým. Ó, ať tedy jim i světu se nelíbím, jen když Tobě milým a příjemným budu!

Otče náš.... Zdrávas.... Sláva Otci....

K. Pro své svaté drahé rány, Ježíši ukřížovaný!
L. Smiluj se nad námi!

Pilát ortel vydal, Pán ho vyslech' tiše
a sběř litá již se řítí na Ježíše;
na zraněná ramena kříž dali
a na cestu těžkou s ním se hned vydali.

II. Zastavení.

Ježíš běže kříž na ramena svá.

K. Klaníme se Tobě, Pane....

L. Neboť skrze svatý....

Ježíš vida kříž, s největší touhou ramena svá krví zvlhlá po něm vztahuje, jej s něžnou láskou objmá, vroucně líbá a na šíji ranami rozedranou si jej klade. Svatou radostí plane mu tvář, an s křížem na rameni na těžkou se dává cestu.

K. Kázeň pokoje našeho leží na něm.

L. A zsinlostí jeho uzdraveni jsme.

Mohu-li býti přítelom Pána Ježíše, budu-li ne-přítelom jeho kříže? Ó sladký, ó dobrý kříži! Tebe objímám, tebe celuji, tebe milerád z ruky Boží přijímám — Odstup ode mne, abych se v čem chlubil, leč v kříži Pána mého Ježíše Krista, skrze něhož svět mně ukřížován jest a já světu! Abych všechnen Tvůj byl, ó Ježíši, dej mi podíl na utrpení svém!

Ótče náš.... Zdrávas.... Sláva Otci....

K. Pro své svaté, drahé....

L. Smiluj se nad námi!

Krev se z těla cedí, z těla raněného,
pod křížem Pán klesá světa veškerého!
Ach, Pán leží křížem poražený,
bys ty snáze povstal, křížem vykoupený.

III. Zastavení.

Ježíš po prvé pod křížem klesá.

K. Klaníme se Tobě....

L. Neboť skrze svaty....

Láskyplný Ježíš nese těžký kříž; pod velikou jeho tíží omdlévá a bez vlády na zem padá. — To hřichy naše onu nesnesitelnou tíži způsobily; neboť jinak Pánu našemu kříž jeho z lásky k nám lehký a sladký byl.

K. V pravdě neduhy naše On nesl.

L. Bolesti naše On snášel!

Ó můj Ježíši! Tys těžké jho mých hřichů nesl, a nepravosti moje jako břímě nezdolné obtížily Tebe. Proč bych tudíž já se zdráhal nésti jho přikázání Tvých, abychom tak jeden druhého břemena nesli?

Jho Tvé jest sladké a břímě Tvé lehké; proto je rád na sebe vezmu a ponesu, co živ budu. Ty, ó Ježíši, milostí mne posiluj, abych do těžkého hřichu nikdy více neupadl.

Ótče náš.... Zdrávas.... Sláva Otci....

K. Pro své svaté....

L. Smiluj se nad námi!

Na to se s Ježíšem Maria potkala,
nad mukami Jeho srdečně plakala.
Čí to vina? Tvé to jsou neřesti,
pro něž Ježíš trpí, Maria bolesti.

IV. Zastavení.

Ježíš, nesa kříž, potkává svou přebolenou Matku.

K. Klaníme se....

L. Neboť skrze svaty....

Jak žalostný byl pohled na Matku Marii bolem zdrcenou v tu chvíli, když spatřila Syna nejmilejšího pod těžkým křížem klesajícího, ranami a krví pokrytého a od nelidských katanů vlečeného! Jakou trýzeň nevýslovnnou cítilo něžné její srdce mateřské! Ó, kterak si přála za Ježíše — aneb aspoň s Ježíšem zemřít!

K. Ó vy všickni, kteří jdete cestou, pozorujte!
L. A vizte, je-li bolest, jako bolest má!

Ó Ježíši! Ó Maria! Já jsem přičinou té bolesti, která pronikla láskyplná, sklíčená srdece vaše! Kéž by i mé srdece na bolesti vaší podíl mělo! — Ó Matičko, zdroji lásky, přej mi svého bolu částky, s tebou ať se rozkvílím. Učiň, ať se mohu vznítit láskou k Pánu Kristu, Bohu, ať jej sobě nachýlim. — Za to posléze

úpěnlivě tě prosím, abys pamětliva jsouc hořkého svého utrpení s materškou láskou vstříc mně vyšla a s nejsladším Synem svým na pomoc mi přispěti ráčila, až poslední moje hodinka se přiblíží.

Otče náš . . . Zdrávas . . . Sláva Otcí . . .

K. Pro své svaté . . .

L. Smiluj se nad námi!

Katané vidouce Krista zemdleného,
mukami těžkými velmi schváceného,
donutili Šimona z Cyreny
s Kristem nésti kříž ten, hříchy přetížený.

V. Zastavení.

Šimon z Cyreny pomáhá Pánu Ježíši
kříž nésti.

K. Klaníme se . . .

L. Neboť skrze svatý . . .

Šimona Cyrenského přinutili nésti kříž za Ježíšem, jenž pro naše nepravosti tolik byl sklíčen a zemdlen. O, jak vitaným společníkem v utrpení byl by mu Šimon býval, kdyby nikoli nuceně, ale dobrovolně na pomoc mu byl přichvátil! Ale i tebe, duše má, Pán rád by přijal, kdybys ty sama chtěla; hle, On tě volá a zve: „Vezmi kříž svůj a následuj mne.“ Ty však se zdráháš; ano — stydno to říci — ty jen z přinucení kříž na sebe běreš.

K. Chce-li kdo za mnou přijít,

L. Vezmi kříž svůj a následuj mne!

Ó Ježíši, Tys řekl: „Kdo neběre kříže svého a nenašleuje mne, není mne hoden.“ Nuže, abych Tebe hodným se stal, dobrovolně za společníka na cestě kříže Tobě se nabízím. Rád ponesu zármutek a kříž —

byť i ne Tvůj nejtěžší, — alespoň svůj vlastní, jež na mne složiti ráčíš; — s ním chci Tě následovati trpělivě až na konec života svého.

Otče náš . . . Zdrávas . . . Sláva Otcí . . .

K. Pro své svaté . . .

L. Smiluj se nad námi!

Zbožná Veronika, vidouc v krvi Pána,
s hlavy strhla roucho, všecka rozplakána!
Pán si líce otřel a na šatě
odměnou jí zůstal obraz tváře svaté.

VI. Zastavení.

Veronika podává Pánu Ježíši roucho.

K. Klaníme se Tobě . . .

L. Neboť skrze svatý . . .

Ze soucitu a zbožnosti podala Veronika závoj s hlavy své Pánu Ježíši, aby si utříti mohl tvář krví a uplaváním zohavenou. On pak tváře své obraz na rouchu otisknutý jí navrátil. O, jak nepatrna služba, a jak nesmírná odměna! — Jakou asi službu ty, duše má, prokážeš Spasiteli svému za nesčíslná dobrodiní jeho? — Zpytuj svědomí, vzbudí lítost, připověz, že se polepšíš.

K. A viděli jsme muže bolestí.

L. Nemajícího ani podoby, ani krásy.

Ó Ježíši, co dám Tobě za všecko, co Ty jsi mi dáti ráčil? Sebe celého Tvé službě zasvěcuji, celé srdce své Tobě podávám. Polož sebe jako pečeť na srdce mé a vtiskni do něho obraz svůj, abych stále pamatoval na Tebe, Ty pak abys nezapomněl na dílo své na věky.

Otče náš . . . Zdrávas . . . Sláva Otcí . . .

K. Pro své svaté . . .
L. Smiluj se nad námi!

Došli městské brány, tu Pán opět padá,
kde, katanská rota kříž nař znova skládá.
A Pán s křížem uprostřed té sběre
již se z města cestou ku Golgotě běre.

VII. Zastavení.

Ježíš po druhé pod křížem klesá.

K. Klaníme se Tobě . . .
L. Neboť skrze svatý . . .

Bolestí plný Ježíš opět pod jhem kříže upadnuv
přesvatou tvář svou na zemi leží. Zuřivost katanů
ani chvílky oddechu mu nepřeje, ale provazy a kyjí
k další cestě hned jej dohání. — Tento opětný pád
zavinily opětované naše hřichy; a já přes to ve
hříchů si libuji a znova je páchám.

K. Já pak červ jsem a ne člověk.
L. Posměch a vyvrhel lidu.

Ó Ježíši, smiluj se nade mnou! Podej ruku,
pomáhej mně, abych nikdy více do předešlých hřichů
neklesal. — Zdaž tedy vědomě a dobrovolně toho, co
dosavad bylo mým hřichem oblíbeným, znova kdy se
dopustím? — Ó, odstup to ode mne! Řekl jsem
a již činím. Ode dneška do opravdy stojí úmysl můj:
Raději umřít, nežli hřešit! — Ty, ó Ježíši můj, po-
siluj mne svou milostí, bez které bych nic nedokázal.

Otec náš . . . Zdrávas . . . Sláva Otci . . .

K. Pro své svaté . . .
L. Smiluj se nad námi!

Za branou již Ježíš s křížem vzhůru kráčí,
nad ním ženy dobré usedavě pláčí;

ble, Pán lásky nedbá svých bolestí,
káže ale plakat nad lidskou neřestí.

VIII. Zastavení.

Ježíš napomíná plačící jerusalemské ženy.

K. Klaníme se Tobě . . .
L. Neboť skrze svatý . . .

Zbožné ženy plakaly, truchlíce nad Spasitelem.
On však obrátil se k nim řekl: „Neplačte nade mnou,
jenž hřichu nemám, ale samy nad sebou pláče a nad
syny svými; pláče nad svými hřichy, neboť ty jsou
příčinou všech mých bolestí“. Ó, plač tudíž i ty,
duše má. Nic Kristu Pánu tolík se nelibí, nic tobě
tolik neprospeje, jako slzy z lítosti nad hřichy prolité.

K. Vyjděte a pohleďte, dcery Sionské, na krále
v koruně.

L. Kterouž korunovala ho matka jeho.
Ó Ježíši, kdož dá slzy očím mým, abych dnem
i nočí oplakával provinění svá? Pro bolest srdce
Tvého Tě prosím: Popřej mi dar slz kajících; zbožní
lítosti srdce mé, aby z něho i z očí mých hojně slzy
tekly a hřichy moje pravou zkroušeností smazaly.

Otec náš . . . Zdrávas . . . Sláva Otci . . .

K. Pro své svaté . . .
L. Smiluj se nad námi!

Prv než došli vzhůru, zaplačte, nebesa,
Kristus pode křížem již po třetí klesá;
a to pro Tvé hřichy, ó člověče,
Pán pod křížem padá a tvé břímě vleče.

IX. Zastavení.

Ježíš po třetí klesá.

K. Klaníme se Tobě . . .

L. Neboť skrze svatý . . .

Ježíš opovržený jako poslední z lidí, muž bolestí, znající slabost lidskou, kterou za nás na se vzal a snášel, když přicházel k patě hory Kalvarie, po třetí těžce upadl a o kámen v cestě ležící bolestně se udeřil. Ó, jak přenesmírně těžký musí být hřich, jenž Ježíše tolíkrát na zemi porazil, mne pak již dávno do propaní věčné byl by uvrhl, kdyby předrahé zásluhu nejsvětějšího umučení Páně mne byly nezachránily.

K. Vypráhla jako střepina síla má.

L. A v prach smrti přivedl jsi mne.

Ó nejmilostivější Ježíši, bez míry Ti za to děkuji, že jsi mne tolíkrát hřešičkho ani okamžitou smrtí neztrestal, ani podle zásluhu mé do propasti věčné nezavrhni. — Zapal ve mně novou horlivost, hojně ji rozněcuj a v milosti své mne zachovej, bych nikdy z ní nevypadl a do starých hřichů zpět se nenavrátil, nýbrž abych v dobrém upevněn jsa z těla smrti této přenesen byl v dokonalou svobodu synů Božích.

Otec náš . . . Zdrávas . . . Sláva Otcí . . .

K. Pro své svaté . . .

L. Smiluj se nad námi!

Již jsou k cíli došli, vstoupili na Golgotu,
Kristus Pán se modlí za katanův rotu.

Ach, té zloby! S těla šat mu derou,
a krev znova teče ranou tisicerou.

X. Zastavení.

Ježíše obnažují a žlučí napájejí.

K. Klaníme se Tobě . . .

L. Neboť skrze svatý . . .

Svlékají, anebo spíše trhají katané násilně a zužívě oděv s Ježíšem. Ach, jakou mu působili bolest, trhajíce zároveň i kůži, ke které roucho uschlou krvi přilnulo. Svlékli s něho šat, aby nah umřel. Ó jak dobře, jak šťastně umíral bych já, kdybych starého člověka i se skutky jeho se sebe svlékna, se světa odcházel!

K. Rozdělili sobě roucho mé.

L. A o oděv můj metali los.

Ó učiň, Ježíši, abych svlékla člověka starého, hřichům oddaného, a vzal na se člověka nového, jenž stvořen jest vedle srdce Tvého a vedle vůle Tvé. Byť i pro smyslnost mou to hořké bylo, nebudu šetřiti kůže své, t. j. choutek a libůstek svých. Všechn světských žádostí zbaven žádám si jednou umřítí, abych s Tebou mohl žít na věky.

Otec náš . . . Zdrávas . . . Sláva Otcí . . .

K. Pro své svaté . . .

L. Smiluj se nad námi!

Ach, nastojte! Kristus všechn obnažený
již se na kříž klade katy obklopený.
A tu hřeby v nevýslovné muce
prorázejí krutě nohy mu i ruce.

XI. Zastavení.

Ježíše na kříž přibíjejí.

K. Klaníme se Tobě . . .

L. Neboť skrze svatý . . .

Obnaženého Ježíše na kříž rozepiali a ruce i nohy hřeby prohnáne ke dřevu přibili. Ó muky děsné! Ó bolesti nesmírné! A Pán mlčí, protože tak tomu chce jeho nebeský Otec; snáší všecko

trpělivé, protože mu to ukládá láska ke mně.
Ó duše má, jak ty se chováš v protivenstvích? Jak netrpěliv a nevrle je snášíš!

K. Co jsou rány uprostřed rukou Tvých?

L. Těmi raněn jsem v domě těch, kteří milovali mne!

Ó nejtrpělivější Ježíši! Beránku můj nejtisíši!
Nadobro odříkám se dosavadní netrpělivosti své. —
Ukřížuj, ó Pane, tělo mé se všemi žádostmi jeho!
Zde mne pal, zde tresci, abys na věčnosti ušetřil mne.
Všechn do Tvého náručí se vrhám. Tvá svatá vůle ve všem se děj! Jen milost svou mi daruj,
a dosti míti budu.

Otče náš . . . Zdrávas . . . Sláva Otci . . .

K. Pro své svaté . . .

L. Smiluj se nad námi!

Na kříži viz Pána, viz tu Spasitele;
žily pro tíž velkou pukají mu v těle.
Nebeského Krále Syn jediný
umírá co smrťce lidstva za zločiny.

XII. Zastavení.

Ježíš na kříži umírá.

K. Klaníme se Tobě . . .

L. Neboť skrze svatý . . .

Viz Ježíše na kříži visícího, obnaženého, bolestmi pokrytého! Patř na rány, které od tebe obdržel! Celá jeho podoba je výrazem lásky. Hlavu sklání, aby tě políbil; ruce rozpíná, aby tě obejmul. Kolik ran, kolik důkazů, že tě miloval. Konečně umírá, abys ty byl živ a od věčné smrti osvobozen. Než běda nám! Láska tato nevýslovná jak chatrné dochází odměny od nás!

K. I řekl Ježíš, Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého.

L. A to pověděv vypustil duši.

Ó Ježíši, plný lásky, kdož mi dá, abych z lásky k tobě umřel? Učiň a spoň, ať z lásky k Tobě mar nostem světa zemru. Ó, jak nechutný jest mi svět, patřím-li na Tebe na kříži přibitého. Přijmiž mne, ó Ježíši, do otevřeného srdece svého! Tvůj jsem vše chen; ani žiti nechci, ani umřiti, leč jenom Tobě.

Otče náš . . . Zdrávas . . . Sláva Otci . . .

K. Pro své svaté . . .

L. Smiluj se nad námi!

Mrtvého Ježíše s kříže jsou složili,
a na klín bolestné Matce položili;
jaké hoře srdce přetrpělo,
když líbala Syna svého mrtvé tělo!

XIII. Zastavení.

Ježíš s kříže sňat a do lůna Matky své položen.

K. Klaníme se Tobě . . .

L. Neboť skrze svatý . . .

Nechtěl Ježíš za živa sestoupiti s kříže, ale dobrovolně až do smrti na něm setrval. Když pak s kříže byl sňat, chtěl jako za živa, tak i mrtev v panenském lůně nejsvětější Matky odpočívat. — Budiž i ty, křeslane, v dobrých úmyslech stálým a kříže svého neodmítaj! Omni, kdo setrvá až do konce, ten že spasen bude, Uvažuj zároveň jak čisté má být srdce, do něhož Tělo Páně v Nejsvětější Svátosti přijato bývá!

K. Komu tě rovnou učiním a potěším tě, panno, dcero Sionská?

L. Nebo veliké jest jako moře potření tvé.

Ó Ukrížovaný Ježíši! Nedopusť, prosím, abych od kříže Tvého byl odtržen! Na něm i žiti i umřiti sobě žádám. — Srdce čisté stvoř ve mně, ó Bože, abych ve sv. přijímání Nejsvětější Tělo Tvé hodně přijímal. v Tobě zůstal a od Tebe nikdy se neodloučil.

Otec nás . . . Zdrávas . . . Sláva Oteci . . .

K. Pro své svaté . . .

L. Smiluj ss nad námi!

Již vše dokonáno; láska pohřeb chystá,
Jos·f s Nikodemem k hrobu nesou Krista.
Máti svatá v tichém, hořkém pláči
za mrtvolou Syna mileného kráčí.

XIV. Zastavení.

Ježíše do hrobu kladou.

K. Klaníme se Tobě . . .

L. Neboť skrze svatý . . .

Tělo Páně pochováno jest v hrobě cizím. Ten, jenž na kříži neměl, kam by hlavu svou sklonil, ani vlastního hrobu nenašel ve světě, protože s tohoto světa nebyl. — Ty pak, jenž na tomto světě všechn závisíš, můžeš-li s onoho světa být? — Ó, nepřipodobňuj se k tomuto světu, abys s ním nebyl zavržen.

K. K němu národotové modlit se budou.

L. A bude hrob jeho slavný.

Ó Ježíši! Tys mne z tohoto světa vyvolil; co tndíz mám společného s ním? Rád se odíkám všeho, co na světě jest: žádostí očí, žádostí těla i pýchy života. — Cestou kříže, kterou Ty svými šlépějemi nám jsi ukázal i posvětil, kráčeti budu vytrvale k nebeské vlasti. Tam budíž přebývání i odpočinutí mé na věky.

Otec náš . . . Zdrávas . . . Sláva Oteci . . .

K. Pro své svaté . . .

L. Smiluj se nad námi!

Při posledním zastavení se přidá:

K. Vlastního syna Bůh neušetřil.

L. Ale za všecky vydal jej.

Modlme se:

Popatř, prosíme, Hospodine, na tuto čeleď svou, za kterou Tvůj milý Syn, náš Pán a Spasitel Ježíš Kristus neodporoval v ruce hříšníků se vydati a svou nejdražší krev na dřevě kříže vylít. Jenž s Tebou živ jest a kraluje na věky věkův. Amen.

Svátosti oltární věčná budíž chvála,

Panně nejsvětější pocta neustálá.

Za spasení zjednané člověku
sláva budíž Bohu po vše věky věků.

Před nejsrtejší Svátostí oltární.

K. Pozdravena a pochválena budíž Nejsv. Svátost olt.

L. Od toho času až na věky.

Modlme se:

Přelaskavý Ježíši! Nejpokornější díky Tobě vzdávám za neskonačné milosrdenství Tvé touto cestou kříže mně prokázané. Hle, obětuji Tobě znova tuto pobožnost svou ke cti přehořkého umučeného Tvého a smrti Tvé, za odpustení svých hříchů a trestů za ně zasloužených i k pomoci a útěše duši v očistci (zvláště oněch, pro které odpustky získati jsem si umínil) — Na konec, ó Ježíši, pokorně Tě prosím: Nedopusť, aby nesmírná cena krve a smrti Tvé na mně zmařena byla. ale spas duši mou, za kterou jsi trpěti i umřiti rácil. Amén.

Bohoslužebné zpěvy chorální ke zpívané mše svaté: I. obecné a II. zádušní.

Ticho u nazývá se mše svatá, při níž kněz všecka slova pouze říká, byť i kůr neb lid při ní v kterémkoliv jazyku zpívá.

Zpívanou nazýváme mše svatou, při kteréž kněz některé části zpívá a při níž zákonové církevní toho vyžadují, aby jisté části mše svaté, které kněz a ministrant u oltáře pouze říká, pěvecký sbor na kúru zpíval v jazyku latinském. Zpěvy v jiném jazyku neb s jiným textem, než který v mešní knize (missali) pro určitou mše svatou jest předepsán, církevní zákonové při zpívané mše sv zakazuje.

Sv. Stolice povolí a v Čechách, že při zpívané mše sv. smí kněz opako ati zpěv epistolys a evangelia (ale nic jiného) česky, když byl před tím obě tyto části zpíval latinsky.

Aby lidu aspoň poněkud poskytnuta byla možnost při zpívané mše svaté s kůrem společně zpívat, podány jsou tuto některé zpěvy chorální, kteréž pevné čísky mše svaté obsahují, a sice jeden formulář mešních zpěvů I. pro zpívanou mše svatou obecnou a jiný II. pro zpívanou mše svatou zádušní (requiem). Ke zpívané pak mše svaté obecné připojeny jsou ještě zpěvy, které před zpívanou mše sv. v neděli při krojení lidu se zpívají a chorální Pange lingua, kteréž po zpívané mše sv. před požehnáním nejsvětější svátostí se zpívá.

Zpívání proměnlivých částí mše svaté, k nimž náleží: introit, graduál (po případě tractus a sequence), offertorium a communio, odkazuje se pěveckému sboru samotnému.

K vůli větší rozmanitosti rozdeleny jsou jednotlivé zpěvy pro drábsory, z nichž buď každý zvlášť pro sebe zpívá, aneb oba společně zpívají. S znamená sbor první (soprán a alt aneb solové zpěváky). T. znamená sbor druhý (tenory a bassy, neb Tutti celou ostatní osadu); při S. a T. spojí se pak oba sbory a zpívají společně.

Tak tu při chorálním zpěvu není. Odpovídá-li každé slabice zvláštní n-ta, ridi se sila not dle podložených slabik, tak že slabika přízvučná silnější je nežli nepřízvučná, aniž by proto nutno bylo slabiku přízvučnou prodlužovati, neboť v přednesu jsou všechny slabiky témeř stejně dlouhé, jen ke konci neb před oddechem se prodlužují. Taktéž badiž

dbáno toho, aby zpěv nestal se podobným jednotvárnému tlukotu; toho se docílí náležitým zdůrazňováním slabik přízvučných, jež jsou silněji tištěné, a jemným spojováním všech slabik.

Kde nad slabikou je více not, třeba také toho dbáti, aby byly jemně spojovány. Přízvučným je (pravidelně) pren' ton skupiny notové. Nota zvaná quiliisma (\sim) se zpívá tak, že se zdůrazní nota předcházející, aniž by se proto zkrátila nota znaménkem \sim označená. Také noty označené znaménkem $>$ buděž zdůrazněny. Noty menší (♪) netřeba v trvání zkracovati.

Sředomité dlužno dbáti oddechů (pomlček): a sice čím delší značka, tím delší oddech, a tím patrnější také ritardando a proto předcházejících not, které před koncem zpěvu je nejpatrnější. Zpomalení bylo místy označeno znaménkem — a poslední nota, nebo noty před oddechem neb koncem byly psány notou čtvrtovou. Tato koncová nota čtvrtová budiž vždy zpívána jemně.

Chromatické značky \flat \sharp uprostřed melodie uvedené, platí pro ono slovo nebo až k nejbližšímu oddechu nebo odrážce.

Aby zpívající slovům latinsky zpívaným rozuměli podložen jest zároveň český překlad; nikterak však nemá snad sloužiti k tomu, by se ho při zpívané bohoslužbě užívalo místo znění latinského.

I. Zpívaná mše sv. obecná.

1. Před zpívanou mše sv. v neděli obřad krojení svácenou vodou:

(O obřadu tom viz str. 146.—147. této knihy.)

a) Asperges me.

Zpívá se po celý rok využívají dobu velikonoční. Na neděli smrťnou a květnou nezpívá se »Gloria Patri«, nýbrž po žalmu »Miserere« opakuje se bezprostředně antifona (předzpěv) »Asperges me«.

Z XIII. století.

Kněz zpívá:

Sbor pokračuje:

Ant.
VII.

A-sper - g's me, S.aT. Do mi - ne,
Po - kro - píš mne, Pa - ne,

hyssō - po, et munda - bor: la - vā -
hysopem a očištěn budu: ob-me -

bis me, et su-per nivem de - alba - bor.
ješ me, a nad sníh zbí - len budu.

Zálm 50.

S. Mi - se - re - re me - i De - us, S.aT se - cundum
Smiluj se nade mnou Bože, podle

magnam mi - se - ri - cér - di - am tu - am.
velikého milo - srden - ství své - ho.

S. Glo - ri - a Pa - tri, et Fi - li - o, et Spirí -
Slá - va Otei, i Synu, i Du -

tu - i San - cto. S.aT. Sic - ut e - rat in prin -
chu svatému, ja - kož byla na po -
ci - pi - o, et nunc, et semper, et in
čátku, i nyní, i vždycky, i na
saecu - la sae - cu - lo - rum. A - men.
věky vě - kův. Amen.

*Sbor (S. a T.) opakuje antifonu »Asperges me« až
k žalmu »Miserere«. Pak zpívá kněz s lidem střídavě:*

K. Ostende nobis, Domine, misericordiam tu - am.
Ukaž nám Hospodine, mi osřdenství své.

(V době velikonoční se k »tuam« přidá: »alleluja«.)

L. Et salutare tuum da no-bis.
A spasenf své dej nám.

(V době velikonoční k »nobis« přidá se: »alleluja«.)

K. Domine, exaudi orationem me-am.
Pane, vyslyš modlitbu mou.

L. Et clamor meus ad te ve - ni - at.
A volání mé k Tobě přijd.

K. Do minus vobiscum. L. Et cum spiri-tu tu o.
Pán s vámi. I s duchem tvým.

Po modlitbě kněze lid odpovídá:

A-men.

b) Vidi aquam.

Zpívá se v době velikonoční, totiž od velikonočního Hodu Božího až včetně do Božího Hodu svatodušního.

Z X. století.

Kněz zpívá:

Sbor pokračuje:

Vi - di a - quam S.aT. egre
Viděl jsem vodu vystu-

di - en - tem de tem - plo, a
pující z chrámu, ze

la - tere dex - tro, alle - lu
strany pravé allelu-

ja: et o - mnes, ad quos per - ve - nit
ja: a všichni, k nimž přišla

a - qua i - sta, sal - vi
voda ta, spaseni

fa - cti sunt, et di - cent,
učinění jeou a řknou,

al - le - lu - ja, al - le - lu - ja.
alleluja, alleluja.

Žalm 117.

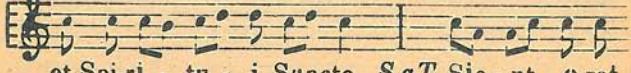
S. Confi - te mi ni D'mino. quo - ni - am bo - nus:
Oslavu te H o s p o d i n a neboř dohř (j-est):

S.aT. quo - ni - am in saecu lum mi se - ri - cor -
neboř na věky milosrdenství

di - a e - jus. S. G lo - ri - a Pa - tri, et Fi - li - o,
jeho. Sláva Oteci i Synu

et Spi - ri - tu - i Sancto. S.aT. Sic - nt e rat
i Duchu Svatému. Jakož byla

in prin - ci - pi - o, et nunc, et sem - per,
na počátku, i nyní, i vždycky,
et in saecu - la saecu - lo - rum. A - men.
i na věky věkův. Amen.

Sbor (S. a T.) opakuje antifonu »Vidi aquam« a pak následují modlitby závěrečné, jak výše uddáno, s připojením »alleluja«.

2. Zpěvy při zpívané mši sv. obecné.

Kyrie.

Třikrát.

Z XV.-XVI. stol.

V. S.T.S. Ky - ri - e
Pane, Třikrát.
e - - le - ison. T.S.T. Christe
smiluj se. Kriste,
e - - le - i - son.
smiluj se.

Dvakrát.

S. T. Ky - ri - e
Pane

le - i son. S. Ky - ri - e
smiluj se. Pane,

S.a T. e - - le - i - son.
smiluj se.

Kněz zapěje:

Gloria in excelsis Deo.

Sláva na výsostech Bohu.

Kur pokračuje:

Z XVI. stol.

V. S. Et in terra pax hominibus benae vo-lun-
A na zemi pokoj lidem dobré vůle.

tatis T. Lauda - mus te. S. Benedicimus te.
Chválíme Tě. Dobrořečíme Ti.

ritard.

T. Adora - mus te. S. Glori ficamus te. T. Gratias
Klaníme se Tobě. Os avujeme Tě. Díky
a-gimus ti bi propter magnam gloriam tuam.
vzdáváme Tobě pro velikou slávu Tvou.

S. Domine Deus, R-x coelestis, De-us Pa-ter
Hospodine Bože, Králi nebeský, Bože Otče
omni - po-tens. T. Domine Fi-li u ni-gen-i-te
vš-mohoucí, Hospodine Synu jednorozeny
ritard.

Je-su Chríste. S. Domi-ne Deus, Agnus Dei,
Ježíši Kriste. Hospodine Bože, Beránku Boží,
Volně.

Fi - li - us Pa - tri - s. T. Qui tol - lis pecca ta
Synu Otce. Jenž snímáš hřichy
mun - di, mi se - re - re nobis. S. Qui tol - lis
světa, smiluj se nad námi. Jenž snímáš

rit.

pec-ca - ta mundi, su - sci - pe de - pre - ca - tí -
hřichy světa, vyslyš mod itbu
Onem no - stram. T. Qui se - des ad dex -
naši. Jenž sediš na pra -
Tempo I.

te - ram Patris, mi - ser - re nobis. S. Quo - ni am -
vici Otce, smiluj se nad námi. Nebo
tu so - luc sanctus. T. Tu solus Do - mi - nus.
ty jediný (jsi) svatý. Ty jediný Hospodin.
rit.

S. Tu so - luc Al - tis - simus, Je - su Chri - ste.
Ty jediný N - vyvěší Ježíši Kriste.

T. Cum Sancto Spi - ri - tu, in glo - ri - a De i
Se svatým Duchem v slávě Boha
Pa - tri - s. S.a.T. A - - - men.
Otce. Amen.

C r e d o.

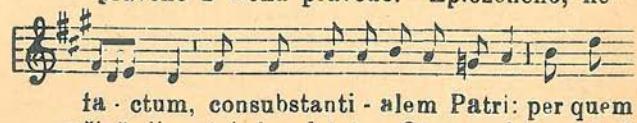
Kněz zapěje: Credo in unum Deum.

Věřím v jednoho Boha.

Kýr pokračuje:

A z Otce narozeného přede všemi věky.

Svatého z Marie Panny: a člověkem učinéno jest.

Tempo I.

ti o Pi-la-to passus, et se-pül - tus est.
ským Pilatem trpěl a pochován jest.

S. Et resurre-xit ter ti - a di - e, secundum
A vstal (z mrtvých) třetího dne podle

Scri-ptu-ras. T. Et ascen-dit in coe-lum: sedet
přísem. A vstoupil na nebesa, sedí

ad dex-te-ram Pa - tris. S. Et i - te - rum
na pravici Otce. A opět

ven-tu-rus est cum glo-ri-a ju-di-ca-re
přijde se slavou soudit

vivos, et mor-tu-os: cu-jus r-gni non e - rit
živých i mrtvých: jehož kralovství nebude

fi - nis. T. Et in Spi - ri - tum Sanctum, Do-
konce. I v Ducha Svatého,

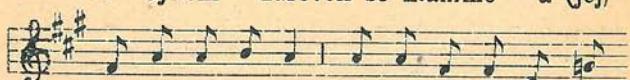
mi-num, et vi-vi-fi-cantem: qui ex Pa-tre
Pána a oživujícího: který z Otce

Fi - li - Oque pro - ce - dit. S. Qui cum Pa-tre
i Syna vychází. Jemuž s Otcem

et Fi - li - o si - mul ad - o - ra - tur et con-
i Synem zároveň se klaníme a (jej)

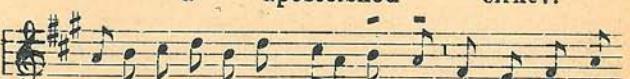
glo - ri - fi - ca - tur: qui lo - cu - tus est per
zároveň velebíme: jenž mluvil skrze

Pro - phe - tas. T. Et u-nam sanctam catho-
proroky. A v jednu svatou obecnou

li - cam et a - po-sto - li - cam Eccle - si - am.
a apoštolskou církev.

S. Confi - te - or unum ba - ptisma in re - mis - si -
Vyznávám jeden křest na odpuštění

o-nem pecca - to - rum. T. Et exspecto re-
 hřichů. A očekávám
 sur - re - cti - o - nem mor - tu - o - rum.
 vzkříšení z mrtvých.
 S. Et vi - tam ven - tu - ri sae - cu - li.
 A život budoucího věku.
 S.a.T. A - men.
 Amen.

S a n c t u s a B e n e d i c t u s.

Z (XI.) XII. stol.

VI. S. San - ectus, S.a.T. Sanctus, San -
 Svatý, Svatý, Svatý
 ectus Do - mi - nus De - us Sa -
 Hospodin Bůh

ba - oth. Ple-ni sunt coe - li
 zástupův. Plná jsou nebesa
 et ter - ra glo - ri - a tu - a. Ho -
 a země slávy Tvé. Ho -
 san - na in ex - cel - sis.
 sanna na výsostech.
 Be - ne - di - ctus qui ve - nit in no -
 Požehnaný, jenž přichází ve
 mi - ne Do - mi - ni. Ho - san - na
 jménu Páně. Hosanna
 in ex - cel - sis.
 na výsostech.

A g n u s D e i.

Z XV. stol.

S. A - gnus De - i, S.aT qui tol - lis pecca-ta
Beránku Boží, jenž snímáš hřichy

mún - di: mi - se - re-re no - bis. S.Agnus
světa: smiluj se nad námi. Beránku

De - i, S.aT qui tol - lis pecca-ta mún-di:
Boží, jenž snímáš hřichy světa:

mi-se - re-re no - bis. S. A - gnus
smiluj se nad námi. Beránku

De - i, S.aT qui tol - lis pecca - ta
Boží, jenž snímáš hřichy

mún - di: do na nobis pa - cem.
světa: uděl nám pokoj.

Mešní odpovědi (responsoria)
na dny nedělní a sváteční.

1. K o r a c í m.

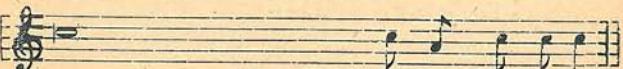
Kněz. Do - mi - nus vo - bis - cum.
Pán s vámi.

Po modlitbě:

Lid. Et cum spí - ri - tu tu - o. L. A-men.
I s duchem tvým.

2. K e v a n g e l i u.

K. Sequentia sancti evangelii secundum Matthaeum.
Část svatého evangelia podle sv. Matouše.

L. Gloria ti - bi, Do-mi-ne.
Sláva tobě, Pane.

3. K u p r a e f a c i.

K. Per omni - a sae - cu - la sae - cu - lo - rum.
Po všecky věky věkův.

L. A - men.

K Do - mi - nus vo - bis - cum.
Pán s vámi.

L. Et cum spi - ri - tu tu - o.
I s duchem tvým.

K. Sur - sum cor - da!
Vzhůru srdce!

L. Ha - be - mus ad Do - mi - num.
Máme k Hospodinu.

K. Gra - ti - as aga - mus Domino De - o no stro.
Díky vzdávejme Pánu Bohu svému.

L. Di - gnum et ju - stum est.
Hodno a spravedlivo jest.

4. Ku Pater noster.

K. Per omni - a sae - cu - la sae - cu - lo - rum.
Po všecky věky věkův.

L. A - men.

K. Et ne nos indu - cas in tenta - ti - o - nem.
A neuvod' nás v pokušení.

L. Sed li - be - ra nos a ma - lo.
Ale zbab nás od zlého.

5. Ku Pax Domini.

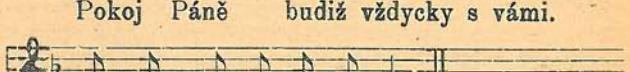
K. Per omni - a sae - cu - la sae - cu - lo - rum.
Po všecky věky věkův.

L. A - men.

K. Pax Do - mi - ni sit semper vo - bis - cum.
Pokoj Páně budiž vždycky s vámi.

L. Et cum spi - ri - tu tu - o.
I s duchem tvým.

6. K Ite missa est.

Jděte, mše jest ukončena.

a) Na největší svátky odpovídá se:

V.

L. De - o
Bohu

gra - ti - as.
díky.

b) Na svátky druhé třídy a slavnosti dvojně (duplex):
Z X. stol.

I.

L. De - o

gra - ti - as.

c) Na svátky Panny Marie, v oktávě ránoční a Božího
Těla:

Z XII. stol.

I.

L. De - o

gra - ti - as.

d) Na obyčejné neděle a dny polodvojné (semiduplex)
jakož i na tři neděle před postem po Benedicamus Domino
(Blahořečme Hospodinu):

I.

L. De - o gra - ti - as.

e) Na neděle adventní a postní po Benedicamus
Domino:

Ze XIV. stol.

VI.

L. De - o gra - ti - as.

f) V oktávě velikonoční k Ite missa est, alleluja,
alleluja:

VIII.

L. De - o gra - ti - as, al - le - lu - ja,

al - le - lu - ja.

3. Po zpívané mši sv. před po-
žehnáním nejsvětější Svátostí

zpívají se následující tři verše hymnu

Pange lingua

v jazyku latinském. Teprve po požehnání zpívá se
nějaká strofa písni lidu. Překlad Pange lingua viz na
str. 259.

Pange lingua glo - ri - o - si Cor - po - ris
Tantum ergo Sacra - men - tum ve - ne - re -
Ge - ni - to - ri, Ge - ni - to - que laus et ju -

my - ste - ri - um, sangui - nisque pre - ti - o - si,
mur cernu - i: et an - tiquum do - cu - mentum
bi - la - ti - o: sa - lus, ho - nor, virtus quoque

quem in mundi pre - ti - um fructus ven - tris
no - vo ce - dat ri - tu - i: praestet fi - des
sit et be - ne - di - ctio - o: pro - ce - den - ti

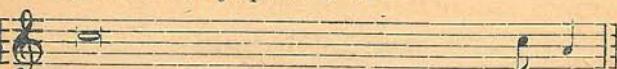

ge - ne - ro - si rex ef - fu - dit gen - ti - um.
supple - men - tum sen - su - um de - fec - tu - i.
ab u - tro - que compar sit lau - da - ti - o.

A - men.

Pak latinsky zpívati se má:

K. Panem de coelo praestitisti e - is.
L. Omne delectamentum in se ha - ben - tem.

Překlad viz na str. 229.

*V době velikonoční a v oktávě Božího Těla přidá se:
Alleluja.*

Na konec modlitby kněze lid odpovídá: Amen.

Jiný nápěv.

Pange lingua glo - ri - o - si Cor - po - ris
Tantum ergo Sacramen - tum ve - ne - re -
Ge - ni - to - ri, ge - ni - to - que laus et ju -

my - ste - ri - um, sanguinisque pre - ti - o - si,
mur cernu - i: et antiquum do - cumentum
bi - la - ti - o: sa - lus, ho - nor, virtus quoque

quem in mundi pre - ti - um fructus ven - tris
no - vo ce - dat ri - tu - i: praestet fi - des
sit et be - ne - di - ctio - o: pro - ce - den - ti

ge - ne - ro - si rex ef - fu - dit gen - ti - um.
supple - men - tum sen - su - um de - fec - tu - i.
ab u - tro - que compar sit lau - da - ti - o.

II. Zpívaná mše sv. zádušní.

Introit, graduál, tractus, sequenci, offertorium a communion zpívají pěvci na kůru. Lid zpívati může spolu s kůrem následující části mše sv. zádušní: Kyrie, Sanctus, Benedictus, Agnus a odpovědi (Responsoria), jež celkem jsou stejně jako při zpívané mše sv. obecně úz na odpovědi: k Praefaci a k Requiescant, kteréž tuto uvádíme hned na příslušném místě.

Kyrie.

Třikrát.

S.T.S. Ky - ri-e e - - le-i-son.
Pane, smiluj se.

Třikrát.

T.S.T. Chri - ste e - - le - i - son.
Kriste, smiluj se.

Dvakrát.

S.T. Ky - ri-e e - - le - i - son.
Pane, smiluj se.

S. Ky - ri-e S.aT. e - - le - i - son.
Pane, smiluj se.

Responsoria k oracím a k evangeliu viz na str. 341.

Responsoria ku Praefaci.

Způsob méně slavný, užívaný při mše sv. zádušní.

K. Per omni - a sae - cu - la sae - cu - lo - rum.
Po všecky věky věkův.

L. Amen.

K. Do-mi-nus vo - bis-cum.
Pán s vámí.

L. Et cum spi - ri - tu tu - o.
I s duchem tvým.

K. Sur-sum cor - da!
Vzhůru srdeč!

L. Ha - be-mus ad Do - mi - num.
Máme k Hospodinu.

K. Grá-ti - as a - gamus Do - mi - no De - o nóstro.
Díky vzdávejme Pánu Bohu svému.

L. Di-gnum et ju-stum est,
Hodno a spravedlivo jest.

S a n c t u s a B e n e d i c t u s.

S. Sanctus, S.a.T. Sanctus, Sanctus Dominus Deus
Svatý, Svatý, Svatý Hospodin Bůh

Sa - ba - oth. Plé - ni sunt coe-li et ter - ra
zástupů. Plna jsou nebesa i země

glo - ri - a tu - a. Ho - sanna in ex cel-sis.
slávy tvé. Hosanna na výsostech.

Be - ne - di - ctus qui ve - nit in no - mi - ne
Požehnaný, jenž přichází ve jménu

Do-mi - ni. Ho - san - na in ex-cel - sis.
Páně. Hosanna na výsostech.

Responsoria ku Pater noster viz na str. 342.

Odpověď ku Pax Domini viz na str. 343.

A g n u s D e i.

Dvakrát.

S. Agnus De - i, S.a.T. qui tol - lis pec-ca - ta
Beránku Boží, jenž snímáš hříchy

mun-di: do - na e - is re - qui - em.
světa: dejž jim odpočinutí.

S. Agnus De - i, T. qui tol - lis peccā - ta mundi:
Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa:

do - na e - is requi - em S.a.T. sempi-ter - nam.
dejž jim odpočinutí věčné

K Requi - e - scant in pa - ce. L. Amen.
Odpocítež v pokoji.

I. Dodatek.

Litanie k Nejsv. Srdci Páně.

(N. str. 28.* P. str. 18.)

Pane, smiluj se nad námi!
Kriste, smiluj se nad námi!
Pane, smiluj se nad námi!
Kriste, uslyš nás!
Kriste, vyslyš nás!
Otče, s nebes Bože,
Synu, Vykupiteli světa, Bože,
Duchu svatý, Bože,
Svatá Trojice, jeden Bože,
Srdce Ježíšovo, Srdce Syna věčného Otce,
Srdce Ježíšovo, v lůně panenské Matky od
Ducha svatého utvořené,
Srdce Ježíšovo, s Bohem Synem podstatně
spojené,
Srdce Ježíšovo, velebnosti neskonale,
Srdce Ježíšovo, svatý chráme Boží,
Srdce Ježíšovo, stánu Nejvyššího,
Srdce Ježíšovo, dome Boží a bráno nebeská,
Srdce Ježíšovo, hořící ohnisko lásky,
Srdce Ježíšovo, sídlo spravedlnosti a lásky,
Srdce Ježíšovo, plné dobroty a lásky,
Srdce Ježíšovo, hlubino všech ctností,
Srdce Ježíšovo, všeliké lásky nejehodnější,
Srdce Ježíšovo, kteréž jsi králem a středem
všech srdcí,

smiluj se nad námi!

Srdce Ježíšovo, v něm jsou všecky poklady
moudrosti a vědy,

Srdce Ježíšovo, v němž přebývá všechna plnost
Božství,

Srdce Ježíšovo, v němž si Otec dobré zaslíbil,
Srdce Ježíšovo, z jehož plnosti jsme my všichni
obdrželi,

Srdce Ježíšovo, žádosti pahrbků věčných,
Srdce Ježíšovo trpělivé a mnohého milosrden-
ství,

Srdce Ježíšovo bohaté ke všem, kteří vzyvají
Tebe,

Srdce Ježíšovo, zdroj života a svatosti,
Srdce Ježíšovo, smíření za hříchy naše,

Srdce Ježíšovo, potupou nasycené,
Srdce Ježíšovo, za hříchy naše potřené,

Srdce Ježíšovo, až k smrti poslušným učiněné,
Srdce Ježíšovo, kopím probodené,

Srdce Ježíšovo, zdrojí všelikého potěšení,
Srdce Ježíšovo, živote naš a vkrášení naše,

Srdce Ježíšovo, pokoji náš a smíření naše,
Srdce Ježíšovo, oběti za hříšníky,

Srdce Ježíšovo, spásu v Tebe doufajících,
Srdce Ježíšovo, naděje v Tobě umírajících,

Srdce Ježíšovo, slasti všech Svatých,

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa! — Odpusť
nám, Pane!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa! — Uslyš
nás, Pane!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa! — Smiluj
sa nad námi!

V. Ježíši tichý a pokorný Srdcem.

R. Učiň srdce naše podle Srdce svého.

M o d l e m e s e: Všemohoucí, věčný Bože,
shlédi na Srdce nejmilejšího Syna Svého a na chvály

smiluj se nad námi!

i doslužení, které vzdává Tobě jménem hříšníků,
a usmířen jsa, uděl jím odpustění, když žádají mi-
losrdenství Tvého, ve jménu téhož Ježíše Krista,
Syna Tvého, který s Tebou živ je a kraluje v jed-
notě Ducha svatého, Bůh na věky věkův. Amen.

Záslibná modlitba k nejsvětějšímu Srdeci Páně.

(Od papeže Lva XIII. k zasvěcení okrsku zemského.)

Nejsladší Ježíši, Vykupiteli lidského pokolení,
shlédi na nás před oltářem Tvým u nejvyšší po-
koře klečící. Tvými jsme, Tvými býti chceme; aby-
chom však pevněji s Tebou spojeni byli, hle, každý
z nás Tvému nejsvětějšímu Srdeci dnes zaslibuje se
dobrovolně. — Tebe sice mnozí nepoznali nikdy;
Tebe, pohrdajcse přikázáními Tvými, mnozí zavrhlí.
Smiluj se nad těmi i oněmi, nejdobrotivější Ježíši:
mocně přivíj k svatému Srdeci svému všecky. Kraluj,
Pane, netoliko věřícím, kteří se neodchýlili nikdy od
Tebe, ale také marnotratným synům, kteří Tebe opu-
stili: učiň, aby tito brzy navrátili se do domu otcov-
ského, aby nouzí a hladem nezhynuli. Kraluj těm,
které domněnky a bludy oklamaly, které nesvornost
rozdrojila, přived' je do přístavu pravdy a k jednotě
víry, aby byl brzy jeden ovčinec a jeden pastýř.
Kraluj konečně všem, kdo ve staré pohanské pověře
trvají, neopomíjej osvoboditi je z temnosti a uvéstí
k světlu a do království Božího. Uděliž, ó Pane,
církvi své svobodu jistou s bezpečností; uděliž všem
národům pokoj řádných poměrů: učiň, aby ze všech
zemských končin zazníval hlas: Budiž chvála bož-
skému Srdeci, kterým jsme nabyla blaha, jemuž sláva
a čest. Amen.

Litanie k sv. Josefu.

Kyrie, eleison.
Christe, eleison.
Kyrie, eleison.
Kreste, uslyš nás!
Kreste, vyslyš nás!
Otče, s nebes Bože, smiluj se nad námi!
Synu, Vykupiteli světa, Bože, smiluj se nad námi!
Duchu svatý, Bože, smiluj se nad námi!
Svatá Maria,
Svatý Josefe,
Slavný potomku Davidův,
Světlo patriarchů,
Snoubenče Boží Rodičky,
Cudný ochránče přesvaté Panny,
Pěstoun Syna Božího,
Bedlivý strážce Kristův,
Hlavu svaté Rodiny,
Josefe nejspravedlivější,
Josefe nejcistotnější,
Josefe nejmoudřejší,
Josefe nejstatečnější,
Josefe nejposlušnější,
Josefe nejvěrnější,
Zrcadlo trpělivosti,
Milovníče chudoby,
Vzore dělnsků,
Ozdoba života domácího,
Ochránče panen,
Oporo rodin,
Útěcho ubohých,
Naděje nemocných,
Patrone umírajících,
Postrachu zlých duchů,
Záštito církve svaté,

jsou za opou

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa! — Odpusť
nám, Pane!
Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa! — Uslyš nás
Pane!
Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa! — Smiluj se
nad námi!
V. Ustanovil ho pánum domu svého.
R. A knížetem všeho statku svého.

Modleme se:

Bože, který jsi v nevýslovné prozřetelnosti ráčil
vyvoliti svatého Josefa za snoubence přesvaté Ro-
dičky své: dej, prosíme, abychom zasloužili si mít
mocným přímluvcem v nebesích, jehož vzýváme jako
ochránce na zemi. Jenž jsi živ a kraluješ na věky
věkův. Amen.

Litanie za zemřelé.

(Pro soukromou potřebu.)

Pane, smiluj se nad námi!
Kreste, smiluj se nad námi!
Pane, smiluj se nad námi!
Kreste, uslyš nás!
Kreste, vyslyš nás!
Otče, s nebes Bože! — Smiluj se nad námi!
Synu, Vykupiteli světa, Bože! — Smiluj se nad námi!
Duchu svatý, Bože! — Smiluj se nad námi!
Svatá Maria! — Oroduj za ně!
Všichni svatí andělé a archandělé! — Orodujte za ně!

Všichni svatí blahoslavených duchů řádové,
Všichni svatí patriarchové a proroci,
Všichni svatí apoštоловé a evangelistové,
Všechna svatá neviňátko,
Všichni svatí mučedníci,
Všichni svatí biskupové a vyznavači,
Všichni svatí učitelové církevní,
Všichni svatí kněží a jáhnové,
Všichni svatí mnisi a poustevníci,
Všechny svaté panny a vdovy,
Všichni svatí a světice Boží,
Milostiv jim bud! — Odpust' jim, Pane!
Milostiv jim bud! — Vysvobod' je, Pane!
Od muk očistcových,
Skrze svaté vtělení Tvé,
Skrze narození Tvé,
Skrze křest a svatý půst Tvůj,
Skrze kříž Tvůj a umučení Tvé,
Skrze smrt a pohřeb Tvůj,
Skrze z mrtvýchvstání Tvé,
Skrze zázračné na nebevstoupení Tvé,
Skrze příchod Ducha svatého Utěšitele,
My hříšníci! — Tě prosíme, uslyš nas!
Abys duším zemřelých odpustiti ráčil,
Abys jim zbylé tresty za hříchy milostivě
odpustiti ráčil,
Abys je z muk očistcových vysvoboditi ráčil,
Abys je k blaženému patření na božskou tvář
Tvou připustiti ráčil,
Ježíši, Synu Boží,

orodujte za ně!

vysvobod' je, Pane!

Tě prosíme, uslyš
nás!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa! — Odpo-
činutí věčné dejž jim, ó Pane!
Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa! — Odpo-
činutí věčné dejž jim, ó Pane!
Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa! — Odpo-
činutí věčné dejž jim, ó Pane!
Kriste, uslyš nás!
Kriste, vyslyš nás!
Pane, smiluj se nad námi!
Kriste, smiluj se nad námi!
Otče náš. Zdrávas.
V. Odpočinutí věčné dejž jim, ó Pane!
R. A světlo věčné ať jim svítí.
V. Odpočiňtež v pokoji!
R. Amen.
V. Pane, vyslyš modlitbu mou!
R. A volání mé k Tobě přijď!

Modleme se:

Ó Bože, Stvořiteli a Vykupiteli všech lidí, pro-
půj duším zemřelých dokonalého odpuštění a pro-
minutí všelikých trestů za hříchy spáchané, aby,
vysvobozeny jsouce od muk očistcových, na Tebe
patřiti, Tebe milovati a věčně věkův chváliti mohly.
Jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen.

V. Odpočinutí věčné dejž jim, ó Pane!
R. A světlo věčné ať jim svítí!
V. A duše všech věrných zemřelých skrze milo-
srdenství Boží ať odpočívají v pokoji.
R. Amen.

II. Dodatek.

O církvích nepravých.

(Ke str. 20—22.)

Někteří křesťané, nechtějíce poslouchati církve a držíce se jen náhledů svých, časem od pravého učení Kristova se odchýlili, tak pobloudili a učili bludům; proto se jmenují bludaři a náboženské společnosti jimi založené nazývají se církve nepravé nebo sekty.

Bludy náboženské vloudily se také do vlasti naší; ze všech u nás největší škody učinily ty, které šířil v Čechách mistr Jan Hus a v cizině Luther, Zwingli a Kalvín.

I. Husité.

Jan Hus narodil se v Husinci asi 1369. Studoval na pražské universitě a stal se tam mistrem svobodných umění (doktorem filosofie), potom profesorem; na kněze byl vysvěcen asi 1400 a stal se kazatelem v kapli, jež se nazývala betlémská nebo Betlém, protože byla zasvěcena Mláďátkům.

Ve svém životě byl dosti přísný a zbožný; ale neměl základu všech ctností, totiž pravé pokory a byl osobivý. Jako kazatel horlil pro náprávu pokleslých mravů a kněžského života; ale kázal výstředně a při tom upadl do bludů, jež poznal ze spisu anglického bludaře Jana Wiklefa.

Svým kázáním získal si přízeň obecného lidu, ale také dvora královského, českých profesorů a studentů na universitě pražské. Avšak kázáním tím vyvolal také mnohé bouře; proto tehdejší arcibiskup pražský Zbyněk Zajíc z Hasenburka zapověděl mu kázati a šířiti bludy.

Když Hus tohoto svého představeného neuposlechl, povolal ho tehdejší papež Jan XXIII. k sobě, aby se

zodpovídal. Když ani rozhodnutí papežova nedbal, byl dán do klatby a v Praze byly zapovězeny služby Boží. Ale Hus, spoléhaje na přízeň dvora a svých přátel, ani toho nedbal; ano, když počali roku 1412 v Praze kněží hlásati odpustky, kázal proti témtu kněžím i proti odpustkům a proti moci papežské vůbec. Proto byla klatba na něho obnovena a služby Boží v Praze zakázány znova.

Z této pokut odvolal se Hus ke všeobecnému církevnímu sněmu a k samému Kristu Pánu; ale z Prahy přece odešel.

Když byl potom na rok 1414 svolán církevní sněm do města Kostnice, odebral se tam. Na sněmu tomto byli biskupové z celé církve shromážděni, a před nimi zodpovídal se Hus ze svého učení.

Tu se zřejmě ukázalo, že v kázáních a hlavně ve spisech latinských, které máme dosud a které Hus za své uznal, šířil učení bludné. Když tohoto učení odvolat nechtěl, pronesl sněm rozsudek, že Hus je bludařem za tvrzelym. Nato byl dle tehdejšího trestního zákona odsouzen moci světské, která ho odsoudila k smrti upálením. Rozsudek ten byl na něm vykonán 6. července r. 1415.

Takového smutného konce života Husova, který ovšem zavinil Hus sám, musí dojista každý litovat.

Hlavní bludy Husovy jsou následující:

1.) Církev Kristova je sbor nebo shromáždění lidí předurčených čili vyvolených, a náležejí k ní všichni předurčení od prvního spravedlivého na počátku až do posledního, který bude žít před posledním soudem.

Kdyby toto učení Husovo bylo pravdivé, byla by
a) církev Kristova neviditelná, poněvadž na nikom není viděti, je li předurčen;

b) nikdo by ani o sobě ani o jiném nevěděl, zdali k církvi náleží, poněvadž nikdo ani o sobě ani o jiném bez zjevení božího nemůže jistě věděti, je-li předurčen; a

c) církev Kristova byla by bývala již před Kristem, poněvadž již tu byli lidé vyvoleni, na př.: hněd první rodiče, Abel a mnozí jiní.

Lidé předurčení, vyvolení (praedestinovani) jsou ti, o kterých Bůh od věčnosti ví, že spasení dojdou, a proto také od věčnosti ustanovil blaženosť věčnou jim dáti.

2.) Kristus neustanovil sv. Petra za viditel-

nou nejvyšší hlavu církve, nýbrž papežství v církvi ustanovil císař Konstantin, když dal římskému biskupovi Silvestrovi veliký poklad.

Hus zapomněl na slova Kristova: »Ty jsi Petr . . .« Mat. 16, 18; »Pasiž beránky mé, pasiž ovce mé« Jan 21, 21; a dokázáno jest, že císař Konstantin papeži Silvestrovi žádný poklad nedal; proto vycházel Hus učení o papežství také z dějepisného bludu.

3.) Kristus nenařídil, že máme představených církve poslouchati; proto není potřebí jejich přikazů dbáti a jejich trestů se báti; ty před Bohem neplatí.

Hus nedbal slov Kristových: »Cožkoli svážete na zemi, bude svázáno i na nebi«, Mat. 18, 18 a »Jestliže pak ani církve neuposlechně, budíž tobě jako pohan a publikán«, Mat. 18, 17 a slov sv. apošt. Pavla: »Poslušni budte správců svých a budte jim poddání« Žid. 13, 17.

4.) Všecky činy člověka etnostního jsou dobré, a všecky činy člověka hříšného jsou hříchy.

Dle Husa člověk hříšný, i když něco dobrého činí, hříše. Hus neuvážil, že kdyby to byla pravda, bylo by pokání nemožné, a že by byli proroci, sv. Jan Křtitel, Kristus, sv. apoštolové a jiní, nabádajíce hříšníků ke skutkům kajícím, nabádali jich ke hříchům.

5.) Každý představený, jak duchovní tak světský, ztrácí každým, tedy i tajným smrtelným hříchem veškerou svoji moc.

Kdyby tato zásada, kterou Hus měl také z Wiklefa, byla pravdiva, veškerá moc a veškeré právo i na majetek bylo by nejisté a pochybné. Proto již císař Zikmund, když se o této zásadě na sněmu v Kostnici jednalo, řekl: »Kdo pak je bez hřachu?«

Učení Husova přidržela se veliká část českého národa. Ale stoupenci Husovi přidávali k bludům jeho mnohé jiné; a poněvadž vespolek nesouhlasili, rozdělili se záhy na více stran. Byli to: Táborité, Pražané nebo podobojí čili Utrakovité, Siroci, Orebíté a nejhorší Adamité. Některé strany, na př. Orebíté a Adamité, záhy vymizely; Táborité se proměnili časem v České a Moravské

bratry. Konečně přijali všichni stoupenci Husovi buď učení německého bludáře Luthera nebo švýcarských bludářů Zwingliho a Kalvína.

Proto Husitům pravých, to jest lidí, kteří by v učení křesťanském jenom tak bloudili, jak bloudil Hus, a zejména tomu věřili a to plnili, čemu věřil a co plnil Hus, po více století ve skutečnosti již ani není. Těch lidí, kteří se nyní Husity nazývají, pro jejich způsob života ve víře a mravech by Hus dle svého učení za své žáky dojista neuznal.

II. Protestanté.

I. Martin Luther se narodil 1483 v Eislebenu; vstoupil, nemaje povolání, 1505 do kláštera Augustiniánského v Erfurtě; stal se knězem a potom profesorem na univerzitě ve Wittemberku. Roku 1517 počal kázatí nejprve proti nepořádkům při kázání a udělování odpustků; ale potom čím dálé tim více upadal do učení nepravého, bludného.

Nejdůležitější bludy Lutherovy jsou tyto:

1.) Každý člověk může poznati učení Pána Ježíše jenom z Písma sv. sám. — Tím zavrhl Luther ústní podání a učitelský úřad Kristem ustanovený.

2.) Hříchem Adamovým byla přirozenost lidská tak zkažena, že člověk ztratil úplně svobodnou vůli a nemůže nic dobrého činiti, ani přikázání Boží plnit. Proto skutky lidské nemají před Bohem ceny, ano jsou zlé.

3.) Pán Ježíš umřel na vykoupení lidstva; hříchy se člověku neodpouštějí; ale který člověk věří, že Pán Ježíš za něho Bohu dosti učinil, bývá ospravedlněn, to jest, na tom Bůh hříčů nevidí a proto jich ani netrestá; hříchy však na člověku tom i na dále zůstávají.

4.) K tomu ospravedlnění stačí pouhá víra, a není potřebí dobrých skutků.

5.) Pán Ježíš ustanovil jenom dvě svátosti, totiž: svátoстि křtu, která však, jsouc pravým

zevnějším znamením, milosti a odpuštění hříchů nepůsobí; a svátost večeře Páně, ve které však neproměňuje se chléb a víno v tělo a krev Páně, nýbrž tělo a krev Páně stávají se přítomnými v chlebě a víně teprve, když je věřící přijímají.

6.) Zpověď má se konati jenom všeobecná; podrobného vyznání jednotlivých hříchů není potřebí a nikdo k takové zpovědi nemá být nucen.

7.) Mše svatá není oběť od Pána Ježíše ustanovená.

8.) Všichni křesťané jsou kněží.

9.) Pravá církev, kterou Pán Ježíš ustanovil, zahynula asi čtyři sta let po smrti Páně a teprve Luther ji zase obnovil; ale není to společnost viditelná, poněvadž se skládá jen z lidí svatých nebo spravedlivých.

10.) Papež není hlavou církve, ale je protivníkem — nepřítelem Pána Ježíše, Antikristem.

11.) Očistce není; proto je nerozumno za zemřelé se modlit.

12.) Uctívati Pannu Marii, jiné svaté a světice Boží, jejich sochy, obrazy, ostatky, je zbytečno a kdo tak činí, dopouští se modlářství.

Přívrženci učení Lutherova, jež přijali také mnozí ze stoupenců Husových v Čechách, nazývají se Lutheráni. Jmenují se také evangelici, protože říkají, že mají víru svou z čistého evangelia čili z písma sv. a že učí čistému evangeliu.

Na odklizení velikých nepokojů a bouří, jež působily bludy Lutherovy v Německu, konány rozličné říšské snemy. Na sněmu ve Spýrech r. 1529 bylo většinou hlasů ustanovenovo, v zemích knížat katolických náboženství katolické hájiti a v zemích knížat stoupenců Lutherových aspoň je trpěti; zejména neměl nikdo hlašati učení bludné o Velebné Svatosti Oltářní, mší sv.

odstraňovati, ale mělo býti dovoleno všude ji sloužiti a jí přítomnu býti a.j.

Proti tomu stoupenci Lutherovi se ohradili, čili proti tomu protestovali; proto nazvání jsou protestanté. Tímto názvem později jmenováni byli také stoupenci Zwingliho a Kalvína, ano některí tak jmenují také Anglikány.

Roku násled. 1530 na sněmu v Augsburku předložili Lutheráné své učení ke schválení; proto se nazývá učení Lutherovo také vyznáním augsburským a jeho vyznavači se nazývají evangelici vyznání augsburského.

Jiní z českých přívrženců Husových přijali učení švýcarských bludů Zwingliho a Kalvína.

II. Oldřich Zwingli nar. 1483 ve Wildhausich ve Švýcarsku. Stal se katolickým knězem a farářem v městě Curychu. R. 1522 počal opravovati cirkev tím, že všecky obrazy, ozdoby a oltáře z chrámu Páně odstranil a kázal většinou bludy Lutherovy.

Ale v některých věcech učil přece jinak než Luther.

Zejména učil odchylně:

1.) Večeře Páně jest jenom chléb a víno, a tento chléb a toto víno jsou jenom obrazem čili znamením těla a krve Páně.

2.) Nejvyšší moc v církvi nenaleží představným duchovním, nýbrž světským.

III. Jan Kalvíн nar. 1509 v Nayoně ve Francii. Studoval sice theologii a přijal tonsuru, snad i nižší svěcení, ale na kněžství vysvěcen nebyl. Kalvin chtěl zase opravovati cirkev a její učení v jiném městě švýcarském, totiž v Ženevě.

Také on rozširoval proti cirkevi katolické hlavně takové učení jako Luther.

Články jeho zvláštní jsou následující:

1.) Bůh od věčnosti některé lidi bez ohledu na jejich život určil do pekla, a takoví lidé, ať činí cokoliv, kdyby i chtěli činiti dobré, peklu

neujdou. Jiné určil od věčnosti, bez ohledu na jejich budoucí život, pro nebe; ti zase ať činí cokoliv, zcela jistě přijdou do nebe.

Ríkáme, že Kalvin učil absolutní positivní reprobací (neodvratnému zavržení nebo přesvědčení) a absolutní praedestinaci (neodvratnému předurčení pro nebe).

Hus učil také absolutní praedestinaci, ale absolutní positivní reprobací neučil.

2) Ve večeři Páně není Kristus přítomen skutečně a podstatně, nýbrž večeře Páně jest jenom chléb a víno; přijímá-li večeři Páně člověk od Pána Boha předurčený pro nebe, nabývá zvláště duchovní síly.

Poněvadž Zwingli i Kalvin tvrdili, že učení církevní náležitě opravují, po latinském řečeno reformují, dávajíce mu starou původní apoštolskou formu nazývá se jejich učení *v y z n á n í m r e f o r m o v a n ý m*; a poněvadž oba hlásali učení své ve Švýcarsích, jež latinsky nazývají se *Helvetia*, nazývá se učení toto také jinak *u ē n í m n e b o v y z n á n í m h e l v e t s k ý m*.

Bludné učení Luthera, Zwingliho a Kalvína zavrhlá církev katolická na sněmu Tridentském, konaném od r. 1545—1563.

III. Anglikáne.

Mnohé z téhoto bludů přijala církev, která odtrhnuvší se v Anglii od církve římsko-katolické, nazývá se církev anglickou neb anglikánskou a její příslušníci se nazývají Anglikáni.

Odštěpení toto způsobil anglický král *Jindřich VIII.* (1509—1547). Neučnil tak z přesvědčení, že snad jest učení katolické nepravé, nebo z přesvědčení, že jest třeba kázeň církevní opraviti; ale učnil tak z té příčiny, že papež nechtěl prohlásiti za neplatné jeho manželství.

Když totiž král tento již 16 roků spokojeně žil se svou rádnou a etnostnou manželkou Kateřinou Aragonskou, se kterou měl i vice dítěk, oblibil si Annu Boleynovou, dvorní dámou své manželky. Když Anna chtěla s ním žít jenom jako manželka, žádal, aby manželství s Kateřinou prohlášeno bylo za neplatné. Poněvadž však církev katolická jest strážkyní svatosti, jednotnosti a ne-

rozlučitelnosti manželství, učiniti toho nemohla a ústy tehdejšího papeže Klementa VII. prohlásila, že manželství králova s Kateřinou Aragonskou je rádné a platné, a že tedy s Annou Boleynovou manželství uzavřítí a s ni jako s manželkou žítí nesmí.

Proto král r. 1534 prohlásil se sám za hlavu církve anglické, pak dal své první manželství prohlásiti za neplatné a pojal za manželku Annu Boleynovou. Ta ovšem, dokud Kateřina byla živa, nebyla jeho manželkou rádnou.

P o z n á m k a. Dne 7. ledna 1536 zemřela královna Kateřina, a již 19 května 1536 kázal král Annu Boleynovou popravit. Nato pojal za manželku Johannu Seymourovou, a když ta po narození Edvarda VI dne 24. října 1537 zemřela, pojal za manželku čtvrtou, Annu z Cleve. Ale ta se mu brzy zprotivila tak, že ji dával i ošklivá jména; proto se s ní dal rozvésti a uzavřel sňatek s Kateřinou Howardovou. Ale i tu dal brzy popravit a pojal manželku šestou, Kateřinu Parrovou, která ho přežila. Tento král za své hrozné 38leté vlády dal popravit přes 1000 lidí, z nich 2 královny, 2 kardinály, 2 arcibiskupy a 18 biskupů.

Učení církve katolické Jindřich VIII. měniti nechtěl; to se stalo teprve za jeho syna a nástupce *E d v a r d a VI.* (1547—1553), kdy pod přísnými tresty bylo uloženo za pravdu miti 42 články, kteréž byly většinou sestaveny dle učení Zwingliho a Kalvína. Královna Alžběta (1568—1603) pak počet těchto článků změnila na 39.

Těchto 39 článků královny Alžběty tvoří až dosud základ učení církve anglikánské, která však v obřadech zevnějších a ve svém zřízení mnoho podržela tak, jak to bylo a jest v církvi katolické.

Anglikáne dle připomenutých 39 článků učí hlavně takto:

1.) Nejvyšší viditelnou hlavou církve Kristovy není římský papež, nýbrž anglický vladař — Mají tudíž církev národní a státní.

2.) Mše svatá není obět.

3.) Není ve svátosti oltářní předpodstatnění, není očistce, zavrhnouti jest vzývání a úctu svatých i obrazů a ostatků, jakož i odpustky.

4. Jsou jen dvě svátosti, totiž křest a večeře Páně, a Kristus jest ve velebné svátosti přitomen jenom způsobem nebeským a přijímá se jen duševně.

IV. Starokatolici.

Po r. 1871 vznikli v Německu starokatolici.

Papež Pius IX. totiž svolal na r. 1869 do Říma obecný církevní sném. Na sném tento sešlo se asi 700 biskupů z celého světa. Rokování dalo se v paláci vatikánském, proto se nazývá tento sném vatikánský. Na sném tom prohlášeno bylo jako článek víry učení o neomylnosti římského papeže (viz str. 18, č. 26).

Ale někteří učenci v Německu nechtěli prohlášení toto přijmouti, tvrdice, že se jím zavádí učení nové a porušuje se stará nauka katolická. Z té příčiny se od církve katolické odtrhli a tvrdice, že oni mají staré katolické učení, nazvali se Starokatolíci.

Poněvadž se jim dostalo podpory od německých vlád protestanských, získali si dosti četné stoupence a založili sbory nebo církve starokatolické.

Když se starokatolíci od církve katolické odtrhli, nezavrhovali jenom učení o neomylnosti římského papeže, nýbrž šli dále a zavrhuji také jiné články víry.

V bývalém Rakousku podařilo se jim zřídit tři obce starokatolické, z nichž jedna byla v Čechách se sídlem ve Warnsdorfu, a tato se i nyní udržuje v československé republice.

V. Východní rozkolníci — schismatikové.

Ještě třeba zmíniti se o východních rozkolnících. Vznikli odtržením křesťanského obyvatelstva starého řeckého císařství od římské církve.

První pokus učinil již v IX. století patriarcha (arcibiskup) cařhradský Fotius. Ale nástupcové jeho opět žili v jednotě s církvi římskou a uznávali římského papeže za nejvyšší viditelnou hlavu církve.

Ve století XI. (1054) však Michal Caerulearius, patriarcha cařhradský, spolehaje na pomoc řeckého císařského dvora, odtrhl se zase od Říma. Nechtěl uznávat římského papeže za hlavu církve všeobecné a prohlásil za hlavu církve řecké sebe sama. Tak učinil rozkol a stal se původcem církve od nejvyššího pastýře odtržené čili rozkolnické (schismatické).

Tato církev řecká:

1. neuznává římského papeže za nejvyšší viditelnou hlavu celé církve;
2. učí, že třetí božská osoba Duch svatý vychází pouze z Boha Otce a nikoliv také z Boha Syna;
3. ke mši sv. užívá chleba kvašeného;
4. křest sv. uděluje trojím ponořením do vody a tvrdí, že křest jen tak udělený je platný;
5. někteří popírají očistec a modlitby za zemřelé.

Z toho patrnó, že tak zvané církve východní nejsou jen rozkolnické, nýbrž že učí také rozličným bludům.

Od církve římské liší se církev východní také svým zvláštním bohoslužebným obřadem, v němž neužívá jazyka latinského, nýbrž buď řeckého neb slovanského. Kněží udilejí dětem hned po křtu svatém sv. biřmování. Velebná svátost podává se pod obojí způsobou.

Tento rozkol i s bludným učením rozšířil se z Cařhradu také do Ruska. V Rusku byl nejvyšší viditelnou hlavou církve car; proto tam byl cesaropapismus a církev ruská byla církvi státní. Nazývá se také pravoslavnou, vlastně pravověrnou, neboť pravoslavný je doslovny překlad řeckého slova orthodoxní, které znamená pravověrný. Nyní vykonává nejvyšší moc církevní v Rusku patriarcha Moskevský.

Kromě toho rozšířil se rozkol s bludným učením též do jižních států slovanských, kde založeny jsou podobné církve národní jako v Rusku.

Poznámka. K nám přišli apoštоловé slovanští sv. Cyril a Methoděj, také z Cařhradu, ale nepři-

nesli ani rozkolani bludy. Fotius byl sice učitelem sv. Methoděje, ale té doby nebyl ani rozkolníkem ani patriarchou; sv. bratří přišli na Moravu roku 863 a Fotius učinil rozkol roku 865. — Mimo to Fotius byl řeckými biskupy se svého úřadu sesazen a jeho 12 nástupců žilo zase v úplné jednotě s římskými papeži. — Apoštole slovanští konali sice bohoslužbu s počátku obřadem řeckým, později latinským, ale jazykem slovanským. — Papež Hadrián II. položil v Římě v chrámě »U jesliček« kníhy slovanské na důkaz zvláštní úcty na oltář. Sám byl přítomen mši sv. sloužené jazykem slovanským. Počinání sv. Cyrilla a Methoděje na Moravě schválil a oba bratry vysvětil na biskupy. — Také papež Jan VIII. počinání sv. Methoděje jako biskupa v krajinách slovanských schválil, proti biskupům německým jej bránil, ano povýšil jej na arcibiskupa pannonského a podřídil mu dva nové biskupy.

Některí řečtí rozkolníci se spojili na sněmu lyonském druhém (1274) a na sněmu florentském (1439) s církvi římskou čili západní. Ti nazývají se Rekové sjednocení, latinsky Uniti. Tyto Unity třeba rozeznávati od Unitářů, jichž je dosud asi 150.000 v Sedmihradsku. Unitáři nazývají se proto, že popírajíce Nejsvětější Trojici, tvrdí, že v Bohu jest jenom jedna, latinsky una, osoba.

Kromě mnohých jiných bludů tvrdí také, že Pán Ježíš není pravý Bůh.

Po svých zakladatelích, Leliovi a Faustovi Socinovi, nazývají se také Sociniani. Oba Socinové šířili své bludy v XVI. století nejprve v Itálii a, když byli z Italie vypověděni, v Polsku; odtud se učení jejich rozšířilo do Uher a z Uher do Sedmihradská.

VI. Jiné menší církve nepravé.

1. Z bludů zde připomenutých vznikly časem mnohé jiné, menší nebo větší církve a církvíčky. A tak nyní jest více než 250 rozličně pojmenovaných sborů od církve katolické od loučených, ačkoliv dle vůle zakladatele Pána Ježíše má a může být jeho pravá církev jenom jedna.

Zejména vytknouti tu sluší zvláštní druh protestantů v Čechách, jenž se nazývá: česká svobodná evangelická, reformovaná církev, čili zkrátka

svobodná církev a hlavní sídlo má též v Bystrém u Nového Města nad Metují.

2. Mnohé církve nepravé nebo sekty již vyhynuly, čímž nejlépe dokázaly, že nebyly dilem Božím.

Tak vymizeli úplně: Montanisté, jichž původcem byl již ve II. století Montanus ve Frygii, který tvrdil, že v něm přebývá Duch svatý; Novatiané, jichž původcem byl Novatus, kterýž se dal v polovici III. století v Římě vysvětiti za římského biskupa a tak byl prvním rozkolnickým papežem; Donatisté tak pojmenováni po Donátovi, nepravém biskupu v Karthagu, v roce 313.

Ti všichni tvrdili, že církev má všecky hříšníky kteří se dopustili hříchů obzvláště těžkých: odpadlosti, modloslužby, křivé přísahy, cizoložství, i když pokání čini, navždy ze svého středu vyloučiti. Také bludně učili, že církev nemá ani práv takové hřichy odpouštěti. Poněvadž sami takové lidi ze svého středu vyloučovali, na a z v a l i se čistými. Čistý se řecky jmenuje katharos, z kterého slova vzniklo české slovo kacíř.

Dále vyhynuli Ariani, jichž bylo jedné doby více než křesťanů pravověrných: Macedoniané, Nestoriané, Monophysité a jiní.

Tak vymizeli také Čeští Bratři čili také Jednota bratrská, jejichž hlavním a vlastním původcem byl Petr Chelčický. Narodil se asi 1390 a zemřel r. 1460. Chelčický se jmenoval po vesnici Chelčice u Vodňan, ve které bydlel. Sídlem Jednoty byl s počátku Kunvald, vesnice u Žamberka. Odtud se Jednota rozšířila po Čechách, Moravě, Slezsku, Polsku, ano jednotliví členové byli i v zemích jiných.

Čeští Bratři značně se odchýlili nejen od učení církve katolické, nýbrž i od učení Husova. Neuznávali římského papeže za svého nejvyššího představeného, což Hus činil, nebot se k němu odvolával. Hus vůbec rozkolu nechtěl. On chtěl zůstat v církvi, ale církev měla poslouchati jeho, ne on církev. — Neklaněli se Velebné Svátosti Oltářní, a to buď z té příčiny, že nevěřili, že v ní Kristus opravdu je přítomen

nebo proto, že s Lutherem se domnívali, že stává se přítomným teprve tu, když věřící večeři Páně přijímají. — Měli svatou nepovažovali za oběť. — Svatosti měli také jen dvě: křest a večeři Páně. — Svatých, obrazů, soch, ostatků netili. — Hlavní váhu kladli na život ctnostný, čímž se podobali starým Katharům.

Jejich posledním představeným čili starším byl Jan Amos Komenský. Zemřel v Amsterodámu r. 1670. Biskupem, jak se často říká a piše, nebyl, poněvadž Bratří rádně vysvěcených kněží a biskupů vůbec neměl. Jejich první tak zvaný biskup, br. Matěj z Kunvaldu byl zřízen od biskupa Valdenského Štěpána, kdesi v Dolních Rakousích. Poněvadž tento Štěpán nebyl rádným biskupem sám, nemohl ani jiného biskupa rádně zřídit.

Valdenští byli totiž také nepravá církev, jejichž původcem byl ve Francouzsku r. 1170 Petr Valdus, kupec v Lyoně. Tato sekta již vymizela.

3. Nyní se vytvořily zase nové tak zvané církve:

a) Na schůzi 17. prosince 1918 v Praze spojili se reformovaní s lutherány v jednu Českobratrskou církev evangelickou, která jest státem uznána. Lutheráni vzdali se vyznání augšburského a katechismu Lutherova; reformovaní katechismu Heidlberského a obě vyznání přijala českou konfesi z roku 1575 a vyznání víry Komenského; obě však má být ještě důkladně propracováno.

Nespojili se s nimi čeští evangelici a Českobratrská jednota čili Hernhuti. Tyto dvě společnosti státem uznány nejsou, a jejich kazatelé neinuší mítí ani vzdělání středoškolského, proto tim méně se od nich žádá vzdělání vysoškolské.

b) Dne 8. ledna 1920 na schůzi v Praze prohlásilo několik českých kněží katolických novou Československou církev. Stát ji uznal. Není to však ani církev, ani katolická; není založena Kristem, a neuznává viditelnou nejvyšší hlavu církve, římského papeže, nyní se nazývá pouze církvi československou. Odpadli kněží, kteří ji šíří, říkají, že jest stejná s vírou katolickou, že to jest jedno, jenom že oni mají všecko i mši sv. česky a že se kněží smí ženit. Ale není to pravda. Liší se od církve katolické základními článci

víry. Neuznávají, mimo jiné, že Ježíš Kristus jest pravý s Bohem Otcem též podstaty vtělený Syn Boží, neuznávají neporušené panenství Matky Boží, Panny Marie, a že Kristus ustanovil v církvi viditelnou nejvyšší hlavu sv. Petra a že touto nejvyšší viditelnou hlavou jest římský papež, nástupce sv. Petra a náměstek Kristův. Proto nechybuji jenom proti církevní kázni, nýbrž bloudí také v učení víry. Kdo k ní přistupuje, stává se bludařem a odpadlíkem.

c) Armáda Spásy není církev ani se tak nejmenuje, nýbrž jest to společnost zřízená dle vojenského rádu roku 1878 manželi Vilémem a Katerínou Boothovými (Búsovými) v Londýně vyznání Methodistického. Boothovi měli totiž za to, že jest veliká část lidí, zejména chudých, na které nemá křesťanství žádného vlivu. Na ty třeba prý působiti způsobem jim přiměřeným, kříklavým vystupováním s hudbou a se zpěvem a přísnou kázni vojenskou. Proto je celá společnost zřízena jako vojsko. Má důstojníky, poddůstojníky a mužstvo, ovšem nejen muže, nýbrž také ženy. Ač se Armáda Spásy dovolává křesťanství a o Kristu nadšeně mluví, nemá ani křest, ani Nejsvětější Svátost Oltářní, ani kostely za nutné, a Booth naopak byl rád, když někdo místo křtu vykonal nad dítětem jím sepsaný obřad obětování dítě Pánu v Armádě Spásy. Členové nemají kouřiti, ani pítli hihoviny, ani podle mody se strojiti. Poněvadž se ujmí chudých a zpustlých lidí a poněvadž na lid působí, jak se říká, lidově, ziskává Armáda Spásy na některých místech dosti členů. Roku 1886 zajel Booth do Ameriky a zavedl Armádu Spásy také tam. Nyní jest rozšířena do všech dílů světa. Katolický křesťan ji však podporovati nemá, tím méně jest dovoleno přihlásiti se do ní.

d) YMKA a YWKA^{*} jsou spolky původem protestantské na mravni záchrana jinochů a dívek. Nyní pod rouškou humanity slouží zájmům zednářským na potlačení ducha křesťanského a obzvláště katolického v lidstvu. Do Československé republiky byly přivedeny na ubíjení a znemožnění katolického vědomí a katolického života v mládeži.

* Jména tato utvořena jsou z počátečních písmen anglických slov Young Men Christian Association (mladých mužů křesťanských sdružení) a Young Woman Christian Association (mladých žen křesťanských sdružení).

Jako vymizely církve nepravé staré, tak vymizejí časem všecky nové. Vyplní se na nich slova Gamalielova: »Jestliže z lidí jest ta rada, nebo to dílo, rozpadne se.« Sk. Ap. 5, 38.

Dílem Božím jest jediná církev katolická; proto trvá a potrvá přes všecko protivenství a nepřátelství na ní páchané.

Rímští papežové vždy se přičiňovali a přičinují stále, aby jak bludaře, tak rozkolníky přivedli do pravé církve od Krista Pána založené. Že snahy tyto nebudou marny, zaručují slova Kristova: »Bude jeden ovčinec a jeden pastýř.« Jan 10, 16.

Všichni, kdo cokoliv podnikají proti církvi římské, nebo jak říkají, proti Římu, nechť pamatují, že Kristus Pán řekl k jedinému svatému Petru: »Na té skále vzdělám církev svou a brány pekelné jí nepřemohou.« Mat. 16, 18. Proto kde není nástupce sv. Petra, tam není ani církev Kristova, tam také neplatí: »Brány pekelné jí nepřemohou.« Kde však je nástupce sv. Petra, to je římský papež, tam je pravá církev Kristova, a té nezničí nepřítel ani nejsilnější a nejsmělejší. Jestliže na jednom místě katoličtí křesťané ke své záhubě a na potupu a urážku svého Vykupitele od Jeho církve odpadají, na jiném místě jich více přibývá.

Postupný obsah poučné části a modliteb.

	Str.
Úvod a rozdelení	1
I. Poznání Boha.	
Díl I.	
O apoštolském vyznání víry. (Věřím v Boha	—
Článek první: Věřím v Boha — Otce Všemohoucího	2
— Stvořitele nebe i země	4
O andělích	5
O lidech	—
Článek druhý: I v Ježíše Krista — Syna jeho jediného	6
— Pána našeho	—
Článek třetí: Jenž se počal z Ducha svatého, narodil	7
se z Marie Panny	—
Článek čtvrtý: Trpěl pod Pontským Pilátem, ukřižován,	8
umřel i pohřben jest	—
Článek pátý: Sstoupil do pekla, třetího dne vstal	9
z mrtvých	—
Článek šestý: Vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha	10
Otce všemohoucího	—
Článek sedmý: Odtud přijde soudit živých i mrtvých	11
Článek osmý: Věřím v Ducha svatého	—
Článek devátý: Svatou církev obecnou — Svatých ob-	12
cování	—
O církvi vůbec	16
O vykonávání trojího úřadu Kristova a o církvi zvlášt	20
O církvích nepravých	22
Význam slov »církev samospasitelná«	23
Svatých obcování	—
Článek desátý: Odpuštění hříchů	25
Článek jedenáctý: Těla vzkríšení	25
O smrti	—

O soudu soukromém	Str. 26
O pekle	—
O očistci	27
O nebi	—
O vzkříšení těla	28
O soudu obecném či veřejném	29
<i>Článek dvandctý: Život věčný</i>	30

Díl II.

O přikázáních.

O desateru přikázání Božích	30
1. V jednoho Boha budeš věřiti	32
2. Nevezmeš jména Božího nadarmo	33
3. Pomni, abys den sváteční světl	—
4. Cti otece svého i matku svou, abys dlohuživ byl a dobré se ti vedlo na zemi	34
5. Nezabiješ	35
6. Nesesmilis	—
7. Nepokradeš	36
8. Nepromluvíš křivého svědectví proti bližnímu svému	37
9. Nepožádáš manželky bližního svého	38
10. Aniž požádáš statku jeho	—
O přikázáních církevních	—
1. Svátky zasvěcené světiti	—
2. V zasvěcený svátek při celé mši svaté přítomen býti	—
3. Ustanovené posty zachovávati	39
4. Aspoň jednou za rok zřízenemu knězi se zpovídati a v čas velikonoční nejsv. Svátost oltář. přijímati	40
5. V zapovězený čas svatebního veselí nedržeti	—
O křesťanské spravedlnosti	41
O zlém	—
O dobrém	44
O dobrých skutečích	—
O ctnostech	45
O božských ctnostech	—
Vzbuzení tří božských ctností a litosti	46
O mravných ctnostech	47
O křesťanské dokonalosti	49

II. Člení Boha

Část první: O modlitbě.

O modlitbě vůbec	51
O modlitbě Páně a pozdravení andělském	52

Anděl Páně	Str. 54
Růženec	55
Modlitba ranní	—
Modlitba večerní	57
Před vyučováním	59
Po vyučování	59
Před jídlem	60
Po jídle	—

Část druhá: O oběti.

Modlitby ke mši sv.	68
-----------------------------	----

O svátostech.

O svátosti křtu	86
Modlitba ve výroční den svatého křtu a svatého pa- tronu křestího a obnovení smlouvy křestní	90
O svátosti bírmování	92
Modlitby v den přijetí sv. bírmování	93
O svátosti oltářní	95
Modlitby ke sv. přijímání mimo mši svatou	99
Modlitba k získání odpustků	102
O pokání	—
O pravé kajicnosti čili o třech částečkách pokání	104
O lítosti	—
O zpovědi	106
O doslučinění	109
O rozřešení	110
Návod k náležitému přijetí svatosti pokání	—
1. Příprava	111
2. Lítost, zpověď, doslučinění	112
3. Rozřešení	114
4. Po sv. zpovědi	—
O odpustcích	116
Poslední pomazání	117
Modlitby při zaopatřování nemocných sv. svátostmi	119
Při umírání	123
Po skonání	—
Svěcení kněžstva	—
Manželství	126

O svátostinách.

129

O obřadech.

130

Pohřeb dospělého	131
----------------------------	-----

	Str.
Část prvá. (Žalm »Z hlubokosti«) (Smrt)	132
Žalm 50.	134
Část druhá. (Soud)	138
Část třetí. (Život věčný)	139
Dodatek ke konci (Salve Regina)	143
Pohřeb dítěte	144
Obřad kropení vodou v neděli přede mší sv.	146
Církevní rok.	147
Bohoslužba dopolední.	
Doba vánoční	149
Advent	—
Vánoce	157
Neděle II. po Zjevení Páně, spolu den nejsvětějšího Jména Ježíš	163
Neděle III. po Zjevení Páně: Svaté rodiny nazaretské Ježíš, Maria, Josef	165
Neděle devítík I. a II. neděle po devítíku	167
Doba velikonoční	169
Půst	—
Svěcení popela v popeleční středu	—
V pátky postní	174
Pašijový čili svatý týden	181
Květná neděle (svěcení ratolesti)	—
Zelený čtvrtok	185
Modlitby ke mši svaté	186
Veliký pátek	188
Mše s darem předposvěceným	195
Bílá sobota	200
Svěcení ohně, kadidla, rozžení svíce trojramenné, posvěcení svíce velikonoční	—
Dvanáctero čtení starozákonních čili proroctví	204
Svěcení vody křestní	208
Litanie ke všem Svatým	211
Mše svatá	216
Hod Boží velikonoční	219
Na den sv. Marka a křížové dny	222
Na den Nanebevstoupení Páně	224
Doba svatodušní	—
V sobotu svatodušní	—
Hod Boží a týden svatodušní	225
Neděle Nejsv. Trojice Boží	226
Den slavný Božího Těla s oktávou	227
Průvod na den Božího Těla a v neděli po tom	228

	Str.
Neděle III. a ostatní čas po svatém Duchu	230
Svátky bl. Panny Marie	241
Den očištování Panny Marie neb Hromnice	—
Slavností svatých ^{ch}	232
Na den sv. Josefa 19. března a III. neděli po Veliké noci	—
Na den svatého Jana Nepomuckého	—
Na den svatých Andělů	254
Na den svatého Václava	255
Na den všech Svatých	256
Při slavném přijímání lidu	—
Kázání	257
Písň k požehnání	258
Slavné díkůčinění	261
Vzývání Ducha svatého	264
Hymna papežská	—
Hymna národní	265
Odpolední pobožnosti:	
Nespory	266
Litanie k Pánu Ježíši	269
Litanie k Srdci Páně	353
Litanie loretánská	272
Litanie k svatému Josefу	356
Litanie ke všem Svatým	275
Litanie k svatým patronům českým	283
Litanie za umírající	287
Litanie za zemřelé	357
Litanie konané slavnostním způsobem podle roku círk.	289d
V adventě	290
O vánocích	—
O svatém Štěpánu	—
Na poslední večer občanského roku	291
Na den svatých Tří Králů čili Zjevení Páně	292
Na den Jména Pána Ježíše	293
V čas devítíkový	—
V čas postní	—
V neděli smrtelnou a květnou	—
V pátky postní	294
Vzkříšení čili slavnost z mrtvýchvstání Páně	295
V čas velikonoční	299
Na den Nanebevstoupení Páně	—
Na Hody Svatodušní	—
Na den Nejsvětější Trojice	300
Na den Božího Těla	—

Na neděle po svatém Duchu	300
Na den Posvěcení chrámu	301
Ve dny slavností Mariánských	302
Na den Početi blah. Panny Marie	—
Na den Očištování blah. Panny Marie	—
Na den Zvěstování blah. Panny Marie	—
Na den Sedmi bolestí blah. Panny Marie	303
Při májové pobožnosti	—
Na den Navštěvení blah. Panny Marie	—
Na den Nanebevzetí blah. Panny Marie	304
Na den Narození blah. Panny Marie	—
Na den Jména blah. Panny Marie	—
V den Bolestné Matky Páně	—
V neděli růžencovou	305
V den Mateřství blah. Panny Marie	—
V den ochrany blah. Panny Marie	—
Na den svatých apoštolů	—
Na den jednoho mučedníka	—
Na den více mučedníků	306
Na den svatého biskupa	—
Na den svatého vyznavače, který nebyl biskupem	—
Na den některé svaté	—
Na den svatého Josefa	307
Na den svatého Jana Nepomuckého	—
Na den svatého Jana Křtitele	—
Na den svatého Cyrila a Metoděje	—
Na den svatého Václava	—
Na den všech Svatých	—
Na den svatých andělů neb jednoho anděla	308
Na den Povýšení neb Nalezení svatého kříže	—
Na den Proměnění Páně	—
Modlitba ve všeobecných potřebách křesťanstva	309
Pobožnost křížové cesty	310
Choral Asperges me	325
Choral Vidi aquam	327
Choral při zpívané mši svaté obecné	330
Choral při zpívané mši svaté za zemřelé (requiem)	346
Litanie k Nejsvětějšímu Srdci Páně	353
Litanie k svatému Josefu	355
Litanie za zemřelé	357
O církvičných nepravých	360

Abecední obsah písni v „Oltáři“ obsažených.

	Str.
■ Ač se bolem duše svírá (piseň při pochovávání těla)	142
Adventní písni ke mši sv. až do neděle III.	150
" " " " " na neděli III. a IV.	151
" " " " " na štědrý den	152
" " ostatní I., II., III., IV.	153—166
Ach, můj nejsladší Ježíši	164
Anděle Boží, strážce můj	254
Andělský chleba	256
Asperges me (chorál)	325
■ Benedictus Dominus Deus Israel (Zachariášův chval.)	140
Blahoslavěna Panno	166
Bože, chválime Tebe	263
Bože, před Tvou velebnosti	236
Božího Těla (obřadní zpěvy při průvodu)	228—230
Církev svatá ve dny tyto (piseň o devítinu)	167
De profundis clamavi ad te, Domine (Žalm 129.)	132
Dcery sionské, ó vizte (introit v pátek po popelci, třnové kouny Kr. P.)	174
Děkujemeš, ó Kriste nás (po pozdvihování v adventě)	152
Devítinové neděle (mešní piseň)	167
Ecce, quomodo moritur justus (na veliký pátek)	199
Ejhle, Pana počala nám Syna (po mši sv. v adventě)	152
Hle, prapor Králův již se stkví (hymn. na veliký pátek)	196
Hle, přijde Pán, Spasitel nás	154
Hle, vstalt jest nyní Kristus Pán	220
Hospodine, ulituj nás	258
Hospodine, všeck věci Pane	230
Hromnic (svěcení svící — zpěvy obřadní)	241
Hymna papežská	264
Hymny národní	265
■ Chorální zpěv Asperges me	325
" " Vidi aquam	327
" " I. ke mši sv obecné	330
" " II. ke mši sv. zádušní	346
Chvalozpěv Panny Marie (Magnificat — Velebi duše má Hospodina)	218

Chvalozpěv Zachariášův (Benedictus — Požehnaný Pán Bůh)	140
Chval, Sione, Spasitele	227
Chvěj se, tvore, k zemi klesej (při sv. přijímání lidu)	266
On paradisum deducant te Angeli	139
Jana Nep. sv. (píseň)	258
Již jsem dost pracoval	172
Již se s vámi rozžehnávám (před pohřbem dospělého)	131
Josefa sv. (píseň ke mši sv.)	252
Kázání, píseň lidu před ním	257
Kázání, píseň lidu po něm	258
Kde domov můj	265
Když v myšlení usmrčení	178
Kment, v němž bylo zavinuto (v pátek po 2. n. p.)	176
Koho pak jste viděli	158
Krista Pána drahé rány (v pátek po 3. neděli postní)	177
Kristus, příklad pokory	179
Kristus, Syn Boží (vánoční)	158
Křesťanská duše, rozvažuj sobě	173
Křížové dny a sv. Marka (zpěv ke mši sv.)	222
Květná neděle — zpěvy	181
Libera me, Domine, de morte aeterna	138
Magnificat (Chvalozpěv Panny Marie)	218
Mariánské písne	245—251
Maria, Maria, Panovnice krásná	246
Mé jsi potěšení, můj Ježíši	163
Mešní písne obecné I., II., III., IV., V., VI.	230—237
Minula noční hodina (ranní)	57
Miserere mei, Deus (Žalm 50.)	134
Miserere mei, Deus (Žalm 56. při »vzkříšení«)	295
Muži Boží oslavěny (o sv. Janu Nep.)	252
Na kolena padejme	260
Narodil se Kristus Pán	157
Nesem vám noviny, poslouchejte	159
Nad Tatru sa blýská	265
Nešpory	266
Odpocinutí věčné	238
Odpocínte v pokoji	41
Odpolední pobožnosti	266 a násł.
O Jesu, spásó moje	163
O Maria, útočiště naše	245
Otče náš, milý Pane	257

Ó, Tvůrče Duchu svatý, přijd'	225
Pange lingua gloriosi	258
Pange lingua (chorál)	345
Pátky postní (písně)	174—177
Pátek Veliký, obrádní zpěvy	188
Plesej, strážce Pána mého	165
Pohřeb dospělého (píseň lidu před pohřbem)	131
Pohřeb dospělého (píseň lidu při pochovávání těla)	142
Pohřeb dítěte (píseň lidu)	145
Pochálen budíž Pán Bůh nás (po kázání)	258
Pojď do ráje, duše čistá	144
Poklekní na kolena	260
Pokrojení lidu vodou v neděli přede mší svatou (Asperges me)	146
Poslouchejte, křestané	16
Postní písne I., II., III., IV., V., VI.	172—1
Postní písne (po pozdvihování)	18
Požehnání — písne k němu	258—260
Požehnaný Pán Bůh izraelský (chval. Zachariášův)	14
Pro Tvé svaté drahé rány	18
Přijd', ó Duše přesvatý	22
Půlnocní mše svatá (píseň)	157
Ranní píseň: Minula noční hodina	57
Rodiny nazaretské 3. neděle po Zjev. P.) mešní píseň	165
Roráte — píseň mešní »Rosu dejte, nebesa« až do 3. neděle adventní	151
Rorate — píseň mešní »Radujme se v Pánu všickni« po 3. neděli adventní	151
Salve, Regina — Zdrávas, Královno	143
Skrytý Bože, my se Ti klaníme	259
Smiluj se nade mnou, Bože, (Žalm 50.)	134
S nebe posel vychází	153
Sobota bílá — zpěvy obrádní	200—219
Stála Matka Spasitele	180
Stala se věc divná, nová (v adventě po mší sv.)	153
Svatý kříž, tebe ctíme	178
Svatý, Svatý, Svatý	260
Svatky Svatých (zpěvy mešní)	252
Svatý Václave, vojvodo české země	255
Tam, kde strmí církve týmě	262
Te Deum laudamus	264
Tisíckrát pozdravujeme tebe	241
Tobě Pane, na výsosti	238

	Str.
Trojice Boží nejsv. (introit)	226
Uctění Jana svatého	243
Vánoční písň: před půlnocni	15
při 1. mši svaté	15
» 1. » » po pozdvihovali:	
Koho pak jste viděli	158
Vánoční písň při 2. mši svaté: Nesem vám noviny	159
Vánoční písň při 3. mši svaté: Poslouchejte, kfestané	160
Vánoční písň při 3. mši svaté po pozdvihovali: Vítěj, milý Jesu Kriste	161
Večerní písň: Za dnešní tento den	59
Velebí duše má Hospodina (chvalozpěv Panny Marie)	218
Veni, Creator Spiritus — Ó Tvůrce Duchu svatý, přijď	225
Veni, sancte Spiritus — Přijď, ó Duše presvaty	226
Veselé zpívejme	155
Vesel se, nebes Královna, alleluja	221
Vexilla Regis prodeunt (hymnus na Velký pátek)	196
Vidi aquam	146
Vidi aquam — chorál	327
Vítěj, milý Jesu Kriste	151
V onen hněvu den svět celý	240
Vstoupil na nebe Spasitel	224
Všech Svatých slavnost (písň)	256
Vyslyš hlas nás s nebe svého, Hospodine (o křížových dnech)	222
Vyšlo slunce jasné	159
Vzpomeň, o královnu milá	250
Vzývání Ducha sv. (zpěv)	264
Začíná se konat obět čistá	233
Za dnešní tento den	59
Zbodli nohy mé i ruce (v pátek po 1. neděli postní)	176
Zde v zkroušenosti padáme	234
Zdrávas bud, nebes Královno	251
Zdrávas bud, Panno Maria	156
Zdrávas Královno	269
Zvestuj Těla vznešeného	259
Žalm 21. Bože můj, shlédniž na mne	187
» 42. Ujmí se mne, ó Bože	68
» 50. Smiluj se nade mnou, Bože	135
» 56. Smiluj se nade mnou, Bože (při vzkříšení)	295
» 69. Bože, ku pomoci mé vzezří	279
» 116. Chvalte Hospodina, všickni národové	517
» 129. Z hlubokosti volám k Tobě, Pane	132